

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Centralbiblioteket

RAR

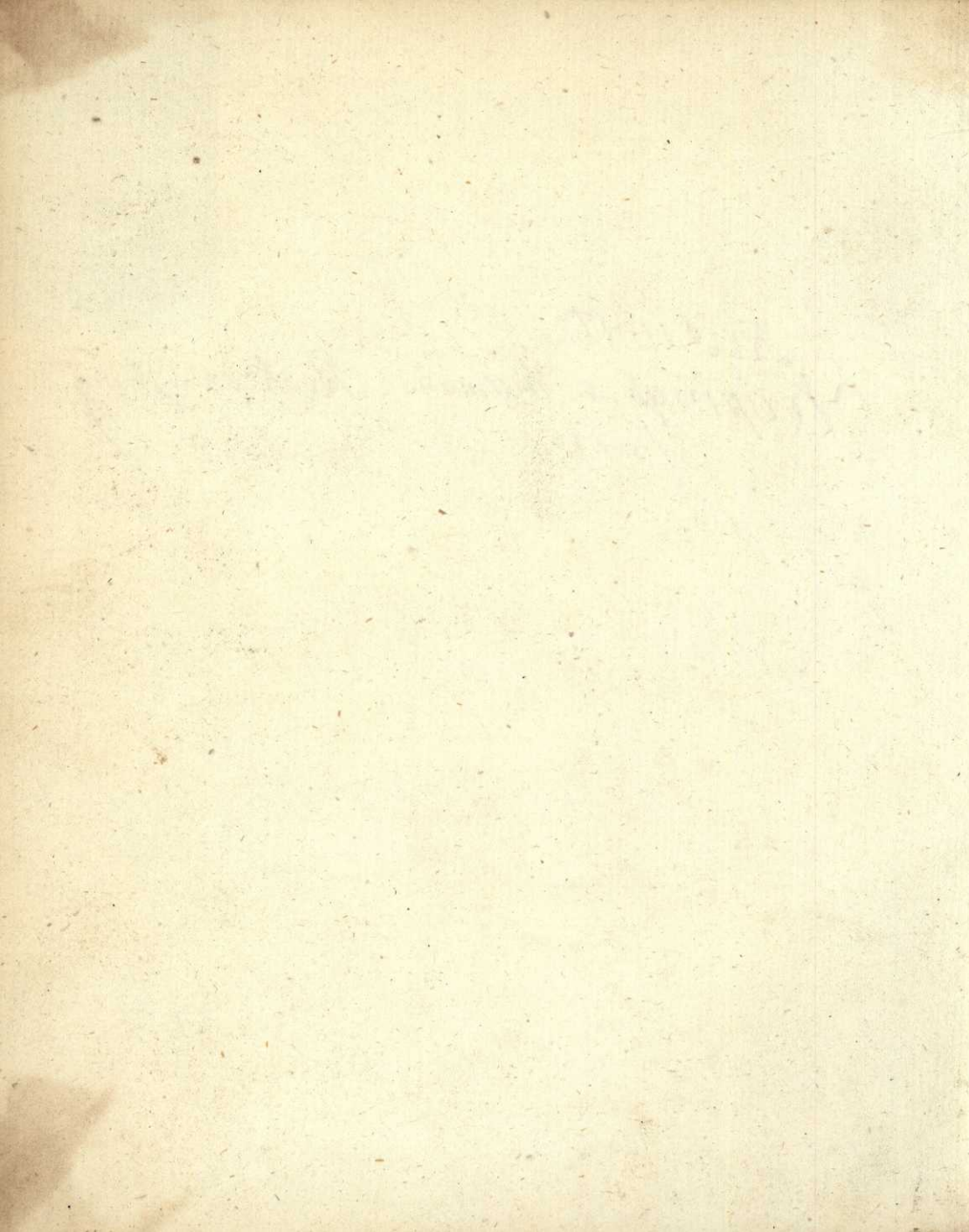
Saml.

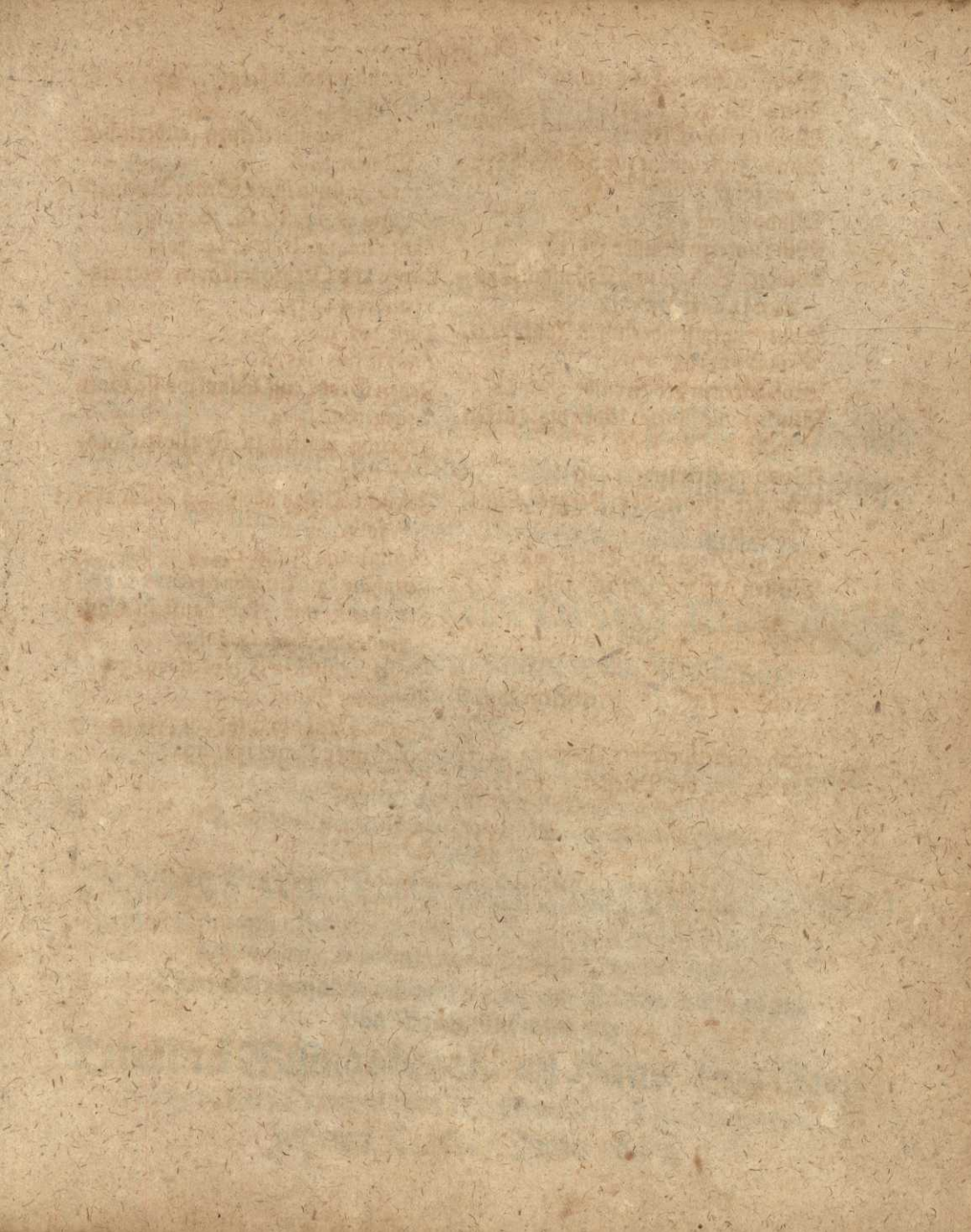
8:0

126

Neitschitz's
Köpings och Willmans Resbeskrifning
(var.)

Een kort Beskriffning

Öppå

Trenne Resor och Peregrinationer/ samt Konungariket Japan:

Beskrifwes een Reesa som genom Asia/Africa och många andra Hedniska Konungariket/ samt
3.
Ö Jar/ Medh Flit är förrättat aff
Nils Watson Råsping/ Kongl: May:tz för detta Skeps Lieutenant.

Förstelles thet stoorä och mächtige Konungariske Japan/ samt thes Inwånares Handel och Wandel.
33.

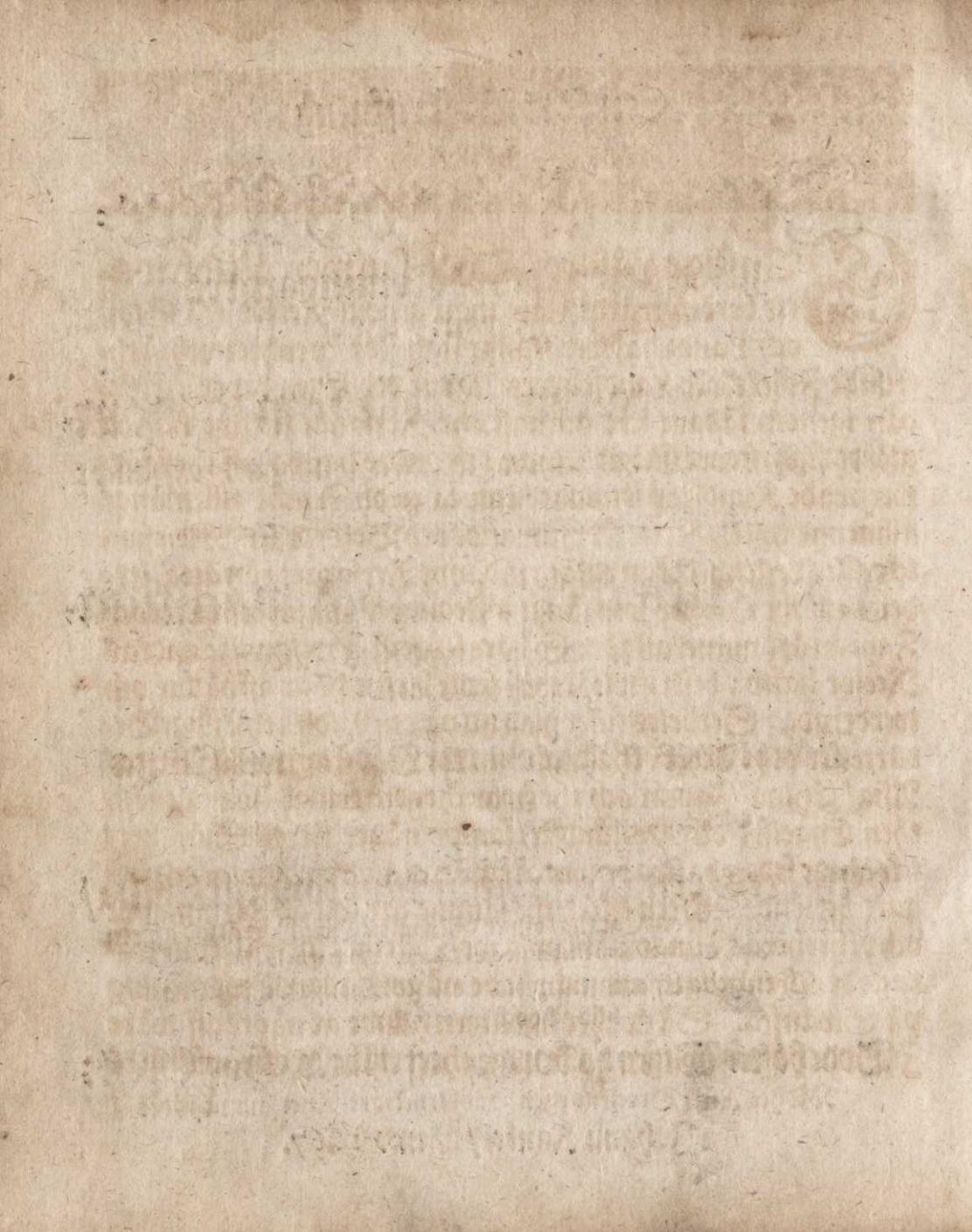
Beskrifwes een Reesa till Ost Indien/ China och Japan/ giordh och beskrefwen aff
333.
Olof Ericson Willman/ Kongl: May:tz Skeps Captein.

Uthsöres een Reesa ifrån Muskow till China/ genom Mongul och Cataija/ öfwer Strömen Obij/ förrättad aff een
3333.
Rysk Gesandt/ som til then stoore Tartaren Nuki war skickadh.
Then goda Läsaren till nytta/ Lust och Tienst/ vthi themna lilla Boock författad och

Tryckt på Wisingsborgh/ aff Hans Hög Grefl: Nådhes Ricks Drottens egen Boocktryckiare Thersammest
Johann Kankel/ Anno 1667.

Gunstige Läsare / Thet hafwer altidh wa-
rit beröm wärdt / att man genom Reesor till Siöf-
och Landz hafwer skaffat sigh Förfareneeth vthi äth-
skillige Folcks och Landskapers Natur och Egenstaper; Eme-
dan igenom sådant icke allenast the Reesande sielfwe hafwa
gjordt sigh stoort Gagn / vthan och andre hafwa aff thes för-
werswade Kundskap kunnat hempta godh Fruchte till många
allmenne nyttigheters vpsinnande och Befordran. Men som
icke alles Legenheet kan tillåta sådanne Reesor att föråtta / ser-
deles till the Orther som långt afflegne och måsta beswäret och
Fahran äre vnderkastade: Så äre sligte Böcker / hwilke andras
Reesor hafwa beskrifwit / i thes stelle blesne högt affhållne och
werderade. Serdeles finier man nu på een Tidh äthskillige Be-
rättelser vthi Tryck vthgångne om the Landskaper vthi Africa/
Asia / China / Japan och the Önar ther om kringh / som igenom
then Engelske och Holländske / sampt någre fleres Siöf. hrt /
icke länge sedan hafwa begynt att göras nampnkunnige och no-
gare bekiende. Men effter the samme äre alle aff Fremmande
och vthi the ras Tungomähl vplagde / Och thet lijkwäl skulle wa-
ra godt och tianlligit / att man hade någon sådan Beskrifning
på Swänsta. Så är thet lyckeligen händt at någre aff wåre
Infödde hafwa nyligen haftt Lagenheet till besee of swanberörde
Länder //

Länder/och samma theras Keeser sedan skriftteligen att förfat-
ta: Hvilke iagh och twenne Stycken hafwer öfwerkommit;
Och såsom förmedelst Then Högborne Grefwes och
Herres Herr Peer Brahes/ Grefwes till Wis-
singzborgh/ Friherres till Cajana/ Herres till
Kiddholm/ Lindholm/ Brahelinna och Boge-
sundh/ etc. Sweriges Rikes Råd och Droget/
sampt Laghmans öfwer Beszmannelandh/
Bergslazē och Dahlarne: Min nådige Grefwes
och Herres Nijstålkan/ iagh widh thes förnembliha
Schola här uppå Wissingzöö till een Booktryckiare är besieldt
blefwen / Så hafwer iagh nu medh Hans Höghgref: Nådes
Loff och Samtyckie/ och liika som ett Prooff aff mitt Tryckeri/
then samma weelat pränta och vthgå låta/ Hafwandes then
godha Tillförsichten / till hwar och een som thenna Book läsan-
des warder / att the mitt wälmente Bpsåth till thet bästa vth-
tynda och sigh behagha låta/ Till thes the medh något Förnemb-
ligare Arbethe kunna will GVDH/frambättre aff migh be-
tlänte blifwa. Vthi hwilken Förtröstan iagh then gunstige
Käsaeren vthi GVDH milderiike Besydd troligen befaller.

Aff Wissingzborgh/ Anno 1667.

1.

Nils Watsons Reesas korta Beskrifning.

AND 1647. seglade iagh ifrån
Hålland igenom Sundet emillan Franck-
rike/ Engeland och Holland och den Span-
ske Siön/ gåendes Karnarie Öjarna förbi. Hvilka hö-
ra Konungen i Hispanien til/ be'egne uthi Africa/ rät un-
der tembna Dag och Natz strecket / och äro allom wäl
bekiände. När wij kommo uthi store Westerhafwet/ bles-
uo wij af någre Siörösuare jagade uthur wårt Reedh/ och
måste gå in uppå Guineeske sidan: Ankommo altså wij dh
Kapo de wårde/ i förre Tider kallat Hesperides/ om hvil-
ket Doidius skrifwer. Inwånerne heta Kassers/ itt my-
cket stort Folck/ och grymt til anscendet. The kommo til
os þer wij hemptade Watn i stoor myckenheet/ Alle hade
Pilar och Bogar medh sigh/ och brachte os öfuerflödige
Bostap och Citroner/ begiärandes Jern igen/ i synnerheet
Kniiswar: De gingo och heel nakne/ inthz skulandes nå-
gon Lem/ Och ehuru wäl the wore heel swarte/ så hade the
lif axäl blå och röda Strimmor rundt om Kroppen/ hvil-
ka the hade upskurit medh Kniiswar/ och sedan inslagit och

2. **Ittit** ingrodt sådan Färga. Deras Quinfoler woro mächtige oförskämde: Ja een födde Barn i alles wäres åsyn/ och ingen war som hielpre henne/ En heller sågh man at hon skulle gifua sigh thet ringesta för någon Werck/ uthan thet war uthi een Handwändningh bestält / Strax stodh hon lifka friff up/ togh Fostret på Armen/ bar thet til Siön och cuättade thet/ kom sedan strax tillbaka igen medh sitt Foster på Ryggen bundit/ bärandes medh sigh een hoop Citroner uthi een Korgh sammanflättat aff gröna Bladh.

ibland andra som til oss kommo/ besöchte oss een stoor/ högh/ ung Mann / han hade sina Pijlar och Boga i Handen/ omgiordat medh een Keem / uppå huilken han uthi een Skjuda hade hengandes 6. stoora Kniffwar/ Denne talade ferdigt Hållenska/ sade sigh hafua warit uthi Håtsland / i synnerheet Amsterdam / Rotherdam / Delfft / Hagh/ etc. Han talade oss hårdt til / och befalte att wi strax skulle packa oss sådan / ty the wille inthet lijda oss uppå sitt Landh. Här kunde iagh inthet märcka några Diur/ en heller huadh uthi Landet war til at hempta/ emådan iagh ingen san medh huilken iagh tala kunde : Doch kunde man deraff förnimma att thet skulle wara skadeliga Creatur/ emådan the hade hängdt sine Barn inswepte uthi Korgar aff Bladh gjorde högt up i Tråån.

Några Klippor / som kallas öpna Ögonen / Thet är o een hoop blinda Klippor/ huilka liggia emellan Kapo de Wårde/ och Kapo de bon Esperanse/ thet är een Bode aff gott Hopp til Resans fullbordan/ sträckta sigh wiidh på 60. Mil uthi Siön / för huilka alla Siömån sigh högeligē fruchta/ och noga må ste achta/ att the thet uppå icke blifua

blifua drefne aff Strömmen/ En om the råka falla ther in 3.
uppå/ så är der ingen Uthkomst/ uthan alle måste ther blif-
ua. När man nu dem förbi går hafuer/ så må man sedan
in thet fruchta för några blinda Klippor uthi thet Ethio-
piske eller Österländske Hafuet. Upsarelens Holmen
eller Affensödn är een Öd vijd pass 4. Mil i rundh/ u-
than Inbyggare: Här är in thet annat blandh Stenar-
na och Sanden at fuma än een stoor Myckenheet aff
Skioldpaddor och stoora Fiskamåser/ huilka låta taga 11
sidh medh Händerna/ och wore in thet skygga: Skioldpad-
dorna äro ther mechtta fiore/ ja så at vi stodo 5. Personer 11
uppå een/ hon gick ändoch medh os huart hon wille. Wij
samblade een stoor Myckenheet aff theras Ägg/ dem the
hafua grafuit neder uthi Sanden/ och Solen sedan wär-
ckar uth Unger/ Theras Ägg äro heel runde/ medh een tun-
hinna uppå/ så som Windägg/ The äro och mechtta torra
uthi sigh sielfwa/ så at enär the äro kokade/ måste man ste-
ckia them uthi Olio: Hon hafuer tuenne Hiertan uthi sigh/ 11
och theras Kött smakar mechtta liufligit/ Kunna och så les-
ua uthi 6. eller 7. Wefors tiidh uthan Maat/ allenast the 11
fingo Watn/ huilket wij på Skeppet pröfwade/ och ther
aff hade een längh Tiid wär dageliga Förfriskning: Thesse/
när när the komme på Ryggen/ kunna the in thet wända 11
sigh om/ uthan måste the liggia och swälta thiäl.

S. Helena är och een Öd/ aff 8. eller 9. Mil i runden/
een Bergachtigh ort/ kan wäl synas enär klart är 30. Mil
uthi Siön/ Thenne hafuer warit altiidh obebyggd: Men

4. nu för 4. eller 5. Åhr sedan besatter medh Folck aff the Engelske/huילke ther hafua upkastat 3. Stankar: Jorden är aff naturen så skön/at hon igenom ringa Brud bär öferslodigh Frucht/som Kåål/Salat/Persilia/Morötter/Pomponer/Meloner/etc. Allt huadh man ther så är/wärer strax: Allenast man måste wäl stänga ther om för wilda Suijn och Bockar som ther uthi öfuerflödigh äro. Uppå Bärge hafua the Spanier som ther hafua legat och förfriskat sigh/planterat Pomerantz-/Citrone och Lemo-ne-trädh/huילka alt stadigt bära Frucht. Och ingen som tillförende dijt kom togh något til Spijs aff Landet uthan han planterade icke annat igen i samma stället/andre efterkommande Skeep til nytto/ i synnerheet Portugijser och Engelske: Men Hålländaren togh icke allenast så mycket som han behöfde/uthan och torde wäl ruffua neder Stångflet om thet som war planterat/ för then skuld thet som quarlemnat war bleff af Suijnen förkärde / sedan the woro bortreeste. Suijn och Bockar hafuer ther tillförne warit i största Myckenheet/ ja så späte/ at the hafua låtit taga sigh medh Händerna: Men Anno 1656. å then Tijden iagh ther war/woro the mehta skygga för Folcket/så at the som ther tillförendhe warit hafua/sigh ther högeligen förundrade; Men eh när wijs omsider gingo emellan Bergen uthi the lüfliche Dalar och Skogar/ summo wijs ther många willa Hundar löpandes / huילka stoor skada hafua gjorde uppå thesse ofwanbemälte Creatur. Thesse Hundar äro således uppå Landet komne / Nembligen een Hållands Skeppare

Skeppare kommandes medh Skeep tillbaka ifrån Jawa/ 5.
föckte thenne S. Helena om Förfriskning/ Men när han
hört reesa skulle/ och så mycket bekommit som han hade be-
hoff/ slepte han ther williandes een stoor Fästwa på Landet/
som full war medh Hwalpar / huilken sedan uppå Landet
ynglat hafuer/ huar igenom Creaturen icke allenast äro
skygge blesne/ vthan och Hundarna af them hafua haft sitt
Uppehälle. Ty Hålländarens Oseedh och Dart är theta
ta/ at alt ehvad som lärer androm/ i synnerheet Portu- En
giser och Engelske/ huilka sielfue hafua upfunnit thenna
Plaken/ och ther medh sine Händer Landet planterat/
Suisn och Böckar infördt til at förökas/ icke allenast sigh/
uthan allom nödhträngdom Siöfarandom till nytto/ thet
söker han uthödhä och förderfua/ vansede sigh til ingen
Fördeel. Thetta är och itt mechtsundt Landh/ ja så at
mången som uppå Skeppen lågo heelt för Döden/ enär 11
the kom til Lands/ och ther hade legat uthi Gräset/ kom-
ma the sigh åter till och blifua friske. Der är för några
år sedan vnder ofuanbemålt S. Helena förgångit itt
Spanskt Skeep/ och Folket bär gatt sigh ther uppå Lan-
det/ sedan ther varit uthi ett år för än the hafua blifuit
sådan hemptade: The hafua bekänt/ som the ras Dage-
book förmålar/ at ingen aff the ras Folk/ (800. Man
starkt) skulle så länge the ther wore hafwa/ någensin
kiänt sigh then ringeste Huswudhwärck/ mycket mindre
andra Krämpor/ ey heller haft ther någon Dödan. The
hafua ther och upbyggt ett liden Capell/ men Hålländaren

6. risuit thet neder. Uppå thetne Ödn finnes inga skadeliga
eller förgifftige Diur/ ja icke een Mugga eller Fluga. Om
Nattetide blifuer man altijdh frestader aff Spöken/ huil-
ka sigh oppenbarligen widh Elden låta see/ och gödra doch
ingen Skada. Aff the höga Bergen faller thet skönesie
rinnande Watn som en Nenniska någon sin i Werlden
kan betomma. Allahanda Sift finnes här/ huilken låtte-
ligen kan fångas uthi alt som största Öfuerflödh/ så at thet
in thet står till att beskriua/ både stora och små/ aff ätfeil-
lige slagh/ ja medh een krokot Spijé uthan något Beete
eller Metekrok kan män fånga them; Wis bekommo så
mycket/ att wis in thet förmätte salta alt: Synnerheet är
ther ett slagh aff Maerill/ huilken enär någon Nenniska
then äther/ så blifuer han strax betagen medh een Gråß-
siuka eller Skålfwa/ och blifwer rödh om hela Kroppen
som ett Blodh: Men thet förgå är äther strax igen.

Then yttersta Vdden uthi Sidn uthaf Africa som el-
liest kallas Kapo de bon Esperanso/ är een Vdde eller ett
Nåäs 35. Grader Söder om iembnan Dagh och Nathz/
strecket uthi Konungarijket Monomotapa/ och är thet
fasta Landet: Thes Inwånara är medelmättige
stroot Folck/ och så barbariskt/ att thet in thet står till be-
skriua: The löpa heel nackne/ hafuandes in thet meer
uppå sitt Liff än een Käffwerumpa för sin Skamligheet
hängtandes. Men Quins personerna in thet: The äro
rätt swarta. Och ehuru wäl att theras Jordhinhån gierna
låter såg och plantera sigh/ lij kawäl achta the thet in thet:
Stöta

Stötaen heller om någon Låra/Öfuerheet/Regementz 7.
frändh/Handel/Handtwerck/eller thet ringeste Närings-
medel/uthan wårre än oss ålige Creatur/upförta Naf och
obequemligh Födo; I synnerheet döda och rutna Fiskar
Sidstranden/dem the strax upåtha: Hafwa och ingen
Huus eller Kulor; Och ehuruwäl the hafwa mycken skön
Boskap/liskawäl skola the aldrig något ther aff slakta/
uthan enär något Creatur är Hefuit sielf dödt/tå åtha
the thet up medh Hull och Hår. Enär någon Christen/
som Hållendare eller Englendare dit kommer/måste the
grant achta sikh att the inthet skiota något Skåt hwarken
medh Musquet eller något Stycke/så framt the wille haf-
wa något Gott uthaff them/elliest så löpa the uthi Bergen
medh sin Boskap/ther ingen kan finna them. Och enär
man nu wil någon Boskap aff them köpa/så est a the ingen
Penningar/om man wil gifua them så stort stycke Gull el-
ler Sölfuer som Koon är stoor til/kan man henne doch in-
thet bekomma/uthan allenast itt stycke Toback eller och
groff Messings-tråd/ så långh som Koen är medh swans/
Kumpa och heela Kroppen/Hwaruthaff the göra sikh
Ringar om Armarna och Fötterna; Doch betinga the
strax/att the sielfwa skola få behålla Inselfwerna/huilla
enär the bekomma/låta the Dreenligheeten litet löpa ther
aff/och strax åtha them råå vp/Hwad the eh orcka förtå-
ra/the binda the om sine Armar och Been/till the the
blifua hungriga igen: Och enär the inthet hafwa till att
åtha/löpa the som tomma Hundar fringh Stranden/och
skola

2. sölia effter Musflor/ Ostror och dödh Fisk: Thesförut
thänkomma the om Bordh medh Struz-ägg och Siädrar/
sämpt små Stölpadder/ inthet begärandes annat igen än
Toback.

Anno 1656. lägh lägh ther uthi 3. Wefors tiidh vppå
ett Hallandz Skepp i een Wisk Tasswelbanet. Iblandh
annat som i Siön låt sigh see/säge wi i een Hwalfisk och
11 een Swärdfisk fächta/ ther tå Swärdfisk en fick öfwer-
handen/ och hade skurit up Bufen uppå Hwalen/hwar
genom han kom dödh i Landh drifwandes/ En kommo ther
een stor Myckenheet aff Inwånarna/(huilka och blifwa
kallade Hättentottor) the ther vppå een fierdelz Tiima å
the honom slett upp; Theñe Fisk war 35. Fapnmar längh;
Swärdhfisken kunde ungefahr wara 9. eller 10. Alnar
längh/ inthet mycket tiock/ wiidh påß halffannan Aln;
Han är trekantigh och ha fuer 4 Tchnor meer än annan
Fisk/ uppå Nåsan hafuer han Swerdet/wiidh påß een
godh Aln längh/ och een Hand bredt/medh stoora skarpe
Taggar på begge Sider besatt/å fwen som Wargetänder/
medh hwilken han går onder Hwalen och skår up Bufen
11 på honom. Thesse Inwånare äro mechta snälla Löpare/
så at een wål kan taga up een Hiort i längden uthi Lopets;
Ther till och så mechta wiffa att lasta medh stenar/så ate
the wål kunna träff. een Sluga; The låta sigh teke heller
skrämmas medh någö Wärla/ty then kunne the vndlöpa/
Men medh een Pistool/om skönt han är oladder/kan man
förfara Tusendh; Thet sägas/ att thesse Hättentottar
skola

skola wara Menniskioätare / men thet finnes vthi ingen 9.
Sanning/ En wi begrofwor ther många Döda/ hwilla wäl
fingo liggia för them till Fridz och orörde. Meer/ enär een
Dwinnos-person skall hålla sigh till een Mann/ så måste
hon låta hugga aff sigh then fremste Leden vppå iwenstre
Handens lille Finger: Nattetijdh samlas tillsammans
så wäl Mån som Dwinnor öfwer några Hundrade/ ther
the rundt krings om en Eldh danka och klappa i Händer-
na/ för skadeliga Wildtur / som Leyon och Tigers Diur/
hwilla här finnas i stoor Myckenheet. Ther äro och my-
cket aff Struzer/ them Inwånarena mäçta artigt we-
ta att fånga. Elephantmästare eller Kinoceros är Ele-
phantens Arfwefiende / finnes och så på thenne Orthen:
Thetta Creaturet är ungefähr halfander Aln högt/ och tre
Alnar längh/ så skapat som en Elephant/ bärandes ett
Horn framman på Näsan/ hwilket han slippar emoot Ste-
nar enär han går i Kamp medh Elephanten / och hafwer
een Snabel som en annan Elephant/ hwilken går vnder
Hornet: Och ehuru wäl the som honom aldrigh sedt haf-
wa/ i synnerheet Målare asmåla honom medh Skölper på
Ryggen och öfwer Ljfwet/ så fara the doch mycket willa/
en hans Hudh är icke allenast vthi sigh sielff tiöck och slätt/
vthan ligger i Fällar hwar vppå annan / Fäll vthan på
Fäll/ ifrån Hufwudet och in till Rumpen/ så att then
stärkste Karl inthet kan hugga igenom hans Hudh medh
någon Yra/ om skönt hon wore aldrigh så skarp: Vppå
thetta Creaturet finnes ingen Ting som ju icke är tienligt

10. vthi Låfedom/såwål hans Träck som annat; Hans Blodh
hafwer iagh vppå Zarva sedt såltas för een Rigsdaler Lo-
dhet; Han är aff Afkefårgo/ doch litet swartachtigare.
Thenna stoora Udde kan man see 8. eller 9. Mil vthi
Siön/hwilken består vthi tvenne höga Bergh/ Thet eena
kallas Tafwelberget/ hwilket är heel slät/ åfwen som itt
Bordh; Thet andra är Leijonberget/ aff Orsaak/at thet är
så likt ett Leijon bådhe medh Husfrudh/ Kygg och Kum-
pa/ Been och Kloor/ liggandes på Buken/ hafrandes
på sitt Husfrudh een Crona: Vthi thetta Berget eller
Inwijken thet wis lågo medh Skeppen/ låto esomofftast
sigh see allehanda Siödiur/ som Siöhäster/ Siökoor/
hwilka vthi alt wore som andre Hästar och Koor/ vndan-
tagandes att the hade inthet Häär/ och theas Fötter som
Ståle eller Ståsfötter/ men Hästen hade Naan som een
annan Häst/ men nedan som Fisk. Koon gick vppå Lan-
det att åta/ och bleff aff wåra ihjellslagen. Här funnos
och Siöhundar/ Siökatter/ Siörottor/ etc. Vthi een
-17 Summa/ inthet Creatur finnes på Jorden/ som ju icke
hafwer sin Liknelse vthi Siön. Här faller och öfwerflö-
digt Fisk/ i synnerheet/ enår Hwalfisken drifwer them in
vthi Inwijken/ enår högt Watten är/ them han tå vpåter.
Vndertiden hånder thet sigh/ att han går för högt vp/
och Watten faller vthi ifrån honom/ tå måste han fastna
ther qwar/ och blifwa Inwånarenom till Roofs. Vthi
14 thesse Bergen är stoor Liknelse att här skal finnas stön
Malm/ men för Wedh och Skoglöösa/ kunna the slått in-
thet vthråtta. Kumba

Kumba de Tristian är ett Berg som ligger för sig hallet 11.
na vthi Stön/ ther war inthet annat tillfinnandes än som
een stor Myckenheet aff Fiskemåsar/ hwilka inthet frucht-
tade för någon Menniska/ vthan woro heel spaake. Här
war en heller något ferskt Watten/ hwarföre the och medh
skähl må kallas Kumba de Tristian/ Thet är een bedröfwat
Klippa.

Mauritius är een Ö/ och i förre Tider kallat Serne/
then ther är ungefähr 8. Mil i runden / och hafwer till-
förende warit obebodd/ men nu för många år sedan be-
satt medh Holländare: Thenna Ön är S. Helena lijk i al-
la Egenheter/ vndantandandes/ att ther äro inthet så hö-
ga Bergh; Och är thetta ett mächtig sundt och fruchtbart
Land/ här för vthan allahanda Frucht/ Thet sköneste Eb-
benhåls som i Werlden någonsin kan finnas i största M-
nigheet: Här är och öfvermåttan mycken Swiin och
Bockar. Skölpadder finnas här öfverflödigt / hwilka
Arbetsfolket som hugga Ebenhåls uppsökia / och sedan
medh een Nra hugga Hohl på Bucken / tagandes theas
Seeta eller Isret ifrån henne / hwilket the bruka vthi
Maat / och låta henne sedan gå: Een Tijd ther effter
samkar hon åther till sigh så mycket Seet igien / som hon
mist hafwer. Här faller och Amalegris eller Umbra/ hwil-
ket kommer aff Stön i Landh drifwandes / är på seandes
såsom Kooträck; Thet blifwer mycket förderfwat och up-
åtit aff the willa Swiinen oppå Landet. Här finnas in-
gen skadeligh Diur eller Dhyra/ ja icke een Mygga eller

12. Fluga / en hett Myror. The Mennisker som ther äro / såna sigh aldrig hafwa någonsin Siuka varit / sedan the komma ther vppå Landet / Vndantagandes att han icke hafwer huggit sigh eller fallet / kan therföre inge Laathunder som inthet wille Arbeta / giöra sigh siuk ther. Här be- komma the och öfwerflödigt Fiske.

Magdagascar eller S. Laurentz är een Öd / belägen vthi Africa vnder Steenbockens Krets / then ther hålles wäl så stor som Engelandh och Stottlandh / thes Inwånare äro heel swarte och Mahometister. Thet är itt frucht- samt Landh / och öfwerflöder medh Boskap / Så är och Get- ter : Vthi stället för Brödh äta the ett slags Rötter / hwilka the kalla Patatas / them koka the / och smaka lijka som Palsternacka. Wij torde inthet mycket långt gå å från Stranden / för en the siolo bort Soleket för oss / En tvenne Båkmän gjorde sigh alt fördriftiga / och gingo för oss högt vppå Stranden / förthenskul blefwo the borto / hwarföre Skeparen alle Inwånare som på Skeppet wo- ro slutna om Bordh behölt / så länge han fick Wetenskap om våra tvenna Båkmän / allenast een aff thesse Gaffers eller swarte Africaner stiekade han vth att berätta / huru medh hans Medhbröder war bestaffat / nembligen 18. wa- ra fångne på Skeppet för tvenne Christine : The som then Båkmannen bortröfwadt hade / förde them sirax till Konungen / hwilken wistades vthi een Stadh Manapa- tan benemdh : Enär Bodet diit kom till Konungen / som honom grant förtälde om sine Medhbröders Till- ståndh /

Patatas

frändh vppå Skeppet/ tå bleff Konungen ther öfwer my- 13.
ckit wredh/ och sticade strax/ som the sadhe enå the kommo
tillbata/budh effter een annan Konungh/ hwilken tillhölt
Östier på Landet vthi Arpoat/ att rådfråga sigh hoos ho-
nom här vthinnan / om han skulle behålla thesse tvenne
Christne/ och öfwer gifwa sina Egne/ eller en. Och effter
som Frankosen ther vppå Landet hafwer sin Samman-
kompst/ förthenskul hafwa the Frankoser som tå hoos Ko-
nungen stadde woro/ rådt/ att the tvenne Christne skulle
meer gagna honom än 30. eller 40. aff hans egitt Golt/ Al-
lenast han kunde medh godha öfwertala them; I medler
tiidh bekommo wi alt effter handh meer och meer aff In-
wånarena tillfånga; Hwarigenom Konungen nödgades
slåppa wåra Christne löösa: Doch på thet han skulle låta
skönia sitt tyranniske Hierta emoot them/ låt han/ förr än
the förreeste ifrån honom/ vthryckia alle the Håår som the
kunde see och funnos på theras Liiff; Hwadh Sweda the
hafwa lidit/ betåncke nu hwar och een Menniskia/ Ty the
förmålte / att ther rycktes inthet meer än ett Håår vth i
sänder: När både Skepparen medh gemene Mann sågo/
att vppå thesse arme Personer sådant Tyranni wardt öf-
wat/ bleff beslutit/ att ther emoot skulle wi vppå Inwåna-
rena som wi fast hade / 16. friske Personer behålla till
Glaswar/ hwilke sedan försåldes: Fyra Daar blefwe
Rygg emoot Rygg tillsamman bundne/ och öfwer Bordh
i Siön kastade; Een vthaff them bleff Nåsan och Örerna
affskurin/ och tillbata till Konungen förfrickat. The berät-

14. tade/ att thenna Konungen hade många Elephanter vthi sitt Hoff gångandes. Så myckit iagh kunde märckia / så skulle thet wara ett Folckeriskt och ymnogt Landh/ aff alle handa Fetalier. Wij hämptade ther stoor och sköna Dstror oppå Tråän widh Stranden/ och aff samma Tråän togo wij sura Lemoner/ them wij åto widh Dstrerna.

The Frantzoser hafwa här een Orth medh een listen Befästning/benemdh S. Apollonia/ Icke att the här bruka någon Wandel vthi Landet/ vthan liggia här och förwacha Tijden/enär the Persianer och Mogoller segla öfwer Persiska Wikan och in vthi Röda-Haswet till MahomesGraff: Så the gå och kryka/tagandes Godzet bort/sänkia Sahrkosten/ och dräpa Folcket; Sedan segla the in vthi Arabien och försälia thet Godz: Och hafwa sin Hemwist vthi Dilpe och Rosciel.

Solotatora/är een listen Öd/vngesähr 2. Mil i Runden/ Thenne ligger rätt vthi skillnan emellan Africa och Asia: Och ehuru wäl hon är ingen fruchtbärande Öd/ liksom wäl boo ther Araber/the ther lefwa aff een slags Råda/som ther hämptas/ hwilket kallas Drakeblodh/ them the till Köpmännerna dyrt försälia: Item fånga the vp aff Stöboten i stoor Myckenheet allahandaslags Coraller / rödha/hwitita / ja aff allehanda Färgor; Them the medh Träfarer draga ifrån Botn; Thesse äro först wecke / råte som blött Lijm / Men enär thet hafwer legat een stund i Solen/blifwer thet hårdt / sedan slå the thet i stycken/ och swar fwa thetså listet och stoor som the willia. The haf-

wa

wa och mäçta sköna Carnioler att försälja. Här vnder 15.
hålla sigh offta Siöröfware / enär the komma seglandes
ifrån Magadaskar igenom Barbariska Inloppe: En
thenna Ödn ligger inthet långt ifrån Inloppet till Röda
Hafwet; Och kan ingen Morisk Farkost gå å them förbi/
vthan the see honom icke.

Thetta är nu så korteligen hwadh iagh vthi Africa seedt och är
farit hafwer. Nu wil iagh begifwa migh till Asiam/ hwilken är
migh bättre bekänt än Africa och Europa. Begynnandes först aff
Röda-Hafwet.

A S T A.

Thet Röda-Hafwet kallas och then A-
rabiske Stön/ Men aff the Mahometister Hafwet Mech;
Sielfwe Inloppet vthur Ethiopiske eller Barbariske
Hafwet/ och in vthi Röda Hafwet/ är vthi sigh sielff my-
cket trångdt/ och ther till rätt mitt vthi Kännen liggia een
hoop Klippor/ för hwilke man sigh granneligen må ste ach-
ta/ att man icke blifwer drifwen oppå them aff then Strö-
men som flyter vthur Etiopiska stoora Hafwet: Thetta
Sundet blifwer kallat Nārwa-Sundh eller Streto Ba-
bel-Mandel/ och är inthet bredare öfwer ther som thet
trångast är/ att om man tagar een Steen i högra-Handen/
och een annan i wenstra Handen/ så kan man medh then
Högra fasta in vthi Asiam/ och medh then Wenstra in i
Afri-

Nārwa-Sund

16. Africam: Thet kallas thet Rödha Hafwet/ för Wattnet
synes rödt vppå Afie och Arabiske Siidan/ men enär man
tager thet vpp vthi ett Glaas eller Embar/ så är thet vthi
sigh sielff hwit/ Orsaken är/ att vthi Arabien är Jordan
rödh/ och Bergen som wiidh Stranden liggia/ synas och
äro inthet annat än rödh Krista; Och enär thet regnar/
hwilket inthet skeer meer än een gång om året/ och står
bådhe Regnet och ett Wäder vthi 6. Månaders Tider
städigt; Men vthi the andre 6. Månader skal man icke see
een Molnsleck på Himmelen: Thetta Rågnet skölier aff
Bergen mycken rödh Färga/ som flyter nedher vthi Siön/
Thenna rödha Materien sätter sigh i medler Tiidh neder
vppå Botn/ och ther aff synes Wattnet rödt. Vthi Stran-
den wercker Solen mycket Salt/ hwilket vthi sigh sielff är
heel rödt/ och är vthi themne Siön thet salteste Wattnet
som iagh troor någonzin i Werlden kan finnas; Sanden
wiidh Stranden är och rödh. Vthi the 6. Regnemåna-
derna måste Inwånarna vthi Arabien samka så mycket
Watten vthi stoora diupa Brunnar/ som the kunna hafwa
behooff vthi the andre 6. Månaderna/ både för sigh sielff
we/ sine Creatur/ och till att försällia androm. Men vppå
Ethiopiske och i synnerheet Egyptiske Siidan är Watt-
net och Saltet som werckas vthi Stranden heelt hwit/ eff-
ter ther aldrigh regnar/ och heller någonzin hafwer regnat
effter Syndafloedhen: Vthan Landet blifwer fuchtat aff
Flodhen Nilo/ hwilket skeer eengång om året. Vthi them-
ne Siön är mycken Fiff/ ett slags som kallades Kaal-
top/

Kop/ stoor som een Lax/ och mycket feet; Och een annan 17.
Art/ listet mindre/ hwilken hade på theneena Stidan liika
som man hade tagit vppå honom medh een Menniskio
Handh/ then kallade the Araber Pangh Kumain/ Thet är
så mycket som Femfingers Fisk: Wij bekommo och ett
slags Fisk/ Braxnar inthet oliske/ ja och feeta Abborrar/
medh flera andra owanliga slagh aff Fisk. När wij lågo
för Mecha medh Skeppet/ felades oss Weedh att koka
medh/ seglade wij altså till een listen Öd/ belägen vnder
Ethiopien/ widh pass 3. Tyfke Nislar vthi Widden/ ther
wij bekommo Weedh till vårt Behoff/ men måste hugga
thet sielfwa aff mycket hårdt Tråd. Här hade wäl tillför-
ne warit Skogh noch/ men nu alt borthuggen: Inthet
Tråd kunde wij finna som fruchtbart war/ en heller brach-
te the oss någon Frucht tillhanda/ vthan alt sköön/ sampe
listen Boskap och Får / begärandes inthet annat igien/
än Toback och Låroffe; Rödte Friis hölle the mycket aff/
För een Alln gofswe the een wacker Koo igien; Hwar vppå
the skor itt Hähl/ och hengde thet vppå theas Hals/ så
att thet lågh neder vppå Ryggen. The hade och allahan-
da Coraller/ i synnerheet rödha och swarta/ hwilka the för-
ytrade för gamble Sktortor. Thesse Gaffers äro heel
swarta/ weeta inthet att skyla sigh/ dragandes allenast ett
Löffblad för sin Skamligheet; Thet war rät ett beest-
achtigt Folk: The drucko Brännewijn som aff Ritsgrin
bränt war/ (hwilket them aff Skeparen steckt bleff/) som
Watten/ och lågo sedan som döda Menniskor. Theras
G. Swin.

18. Swinfolck woro mycket okyske: Een Mann kom till eß/
och hade medh sigh twenne unga Pijgor/hwillka han sade/
wara sina egne Döttrar/hafwandes een Sticka i Hande/
widh pass halffannat Swarter längh/ thenne begiärte så
långt stycke Tobak igen som Stickan längh war/ så skulle
the så bruka sin Willie medh thesse hans Barn. Theras
Gudztiensst kunde iagh inthet ärfahra/ em the wore Chri-
stne/Hedningar eller Mahometister; Chri-
stne kunde the inthet wara/ euädan the inthet talade om Christo; En
heller Mahometister/ ty iagh sågh medh mine Ögon/ att
the inthet woro Dmskurne.

Rijke Arabien blifwer och nu kalladt Usaman: Det
hwarföre hon nämnes Rijke eller Stenige/ är allm wäl
witterligt: Här finnas många Städer/ aff hwilka the
Förnembste ära Mecha/ Uden/ Masfalet och Sibith:
Dch ehuru wäl mangas Meningh är/ att thenne Rijke A-
rabien skal höra vnder then Stoore Turcken som boor vthi
Constantinopel eller Stambolda/ så är thet vthi ingen
Sanningh/ vthan så som Turckiske Keyseren är theras
Gudztiensstz Förswarare/ altså gifwa the honom å hrligen
een Åhreskänck/ hwilken bestå är vthi een stoor Post Penin-
gar/ men inthet låta the något twinga aff sigh: Thetta
Landet regeras aff fyra Herrar/ och boor alltisdh then För-
nembste vthi Mecha: Skeer förthenskul å hrligen Dm-
skiffte medh thesse Herrar/ så att the tillskifftes icke allenast
ombäta Förstållet/ å fwen så som här i Swerige skeer v-
thi

thi Upsala Academia: Vthan och flyttia alt vndan hvar 19.
andra medh Boningarna: Then som vthi Aden tillhåller
skall stiga till högsta Väldet/ Så måste och then som af-
träder vthi Mecha flyttia till Sibith/ och then ther har
bodd flytter till Masakalet; Alltså wijka hvar vndan för
annan/ till thes; att then Fierde kommer till Adan. Mecha
måste man achta/ att vthi Arabien finnes tvenne Städer N3.
som blifwa kallad he Mecha; Thetta ligger vthi Rissa Ara-
bien/ strax widh Inloppet vthi Röda Hasvet: Thet an-
dra kallas Medineska Mecha- Talmabi/ hwilket betynder så
mycket som een Prophets Stadh/ är belägen vthi Steent-
ge Arabien/ till hwilken ingen Christen eller Jude på 12. 11
Mijl när må komma widh Luiffz förspillande eller Affall.
Efter Mahomet ther icke allenast är födder/ vthan och
vthi een Kyrcka skal hängia i Lufften/ slutin teen Ståäl-
kista/ och aff een Magnet opdragen/ hwilket nu inthet fin-
nes vthi någon Sanningh. Ty then Tiden/ nembligh
1653. tå iagh ther war / träffade iagh een Affällingh/ be-
nemddh Johannes/ födder vthi Franckfurt an Meyn /
hwilken migh om Mahometz swäswande vthi Lufften så-
lunda berättade: Nemblighen/ att thenna Ståälkistan
hafwer hängt tillförende vthi een Magnet/ Men nå gre
Åhr sedan är samma Tempel aff tet grufweligit Åstieslagh 11
eller Fordöön så sönderlagit blifwit/ att både Ståälki-
stan och Magneten äro nederfalne/ hwarigenom Magne-
ten icke allenast hafwer mist sin Krafft/ vthan och Kistan
blifwen förderfwat. Ty hafwa thes; Helige eller Prester

20. sammanhäftat bemålte Ståålkista medh 4. grann
Jernkådor / then the sedan hafwa vphiffat öfwerst vnder
Hwalfwet / vppå samma stället som hon förr hängt haf
wer. Och på thet att ingen skal sköna att hon hänger
vthi några Kådor / blifwer thet hwar Morgon så full
röckt medh allehanda Köelse Werck / och står Köten så
trock vnder Hwalfwet / att thetne Kistan föga annorledes
kan synas än hängt och swäfsa aff sigh sielff. Mecha
vthi Streto Babel Mandel / är een liten Stadh / sått in
thet befäst / allenast Söder för Stadhen hafwa the een lis
ten Skantz vppå itt Bergh / hwar vppå ligger några
Stycken : Och ehuru wäl Staden är inthet stoor / så är
han likawisi mycket Folckriik / serdeles then Tisdhen / som
the Persianer och Mogoller komma medh sine Fahr kostar /
medh allahanda kosteliga Bahror lastade / och läggit ther
an / sedan reesa the öfwer Landh till Mahometz Graff /
tå kan thet myckna Folcket inthet vthi Staden hafwa rum
vthan the sättia vthanom vp sine Pauluner / Och tå sy
nes Stadhen 3. eller 4. gånger större än han är vthi sigh
sielff. Och ehuru wäl han är inthet stoor / så hafwer iagh
doch i ingen Stadh i heela Österlandet sedt så stoorä Ritte
dommar som vthi thetne / i synnerheet vppå Guldh. Ty
här är ett Huus / wäl så stoor som Upsala Academia then
Nya / vthi hwilket alla Dadhar ifrån Solennes Uppgång
till hennes Nedergångh inthet annat wäges än Guldh /
Myntat Guldh in / och Smyntat vth igen / ja så stoorä
Stycken / som mehra kunna dragha än ett halfft Step
pundh

pundh. Här drifwes och een mäçhta stoor Handel medh 21.
ädle Steenar / Perler / Gyllen och Silfwerduut; Een
stoor Myckenheet aff Coraller / aff allahanda Färgor / U-
gate Wärc / som Kannor / Glaskor / Stålar: Teen Sum-
ma / alt hwadh som till Husgeråd medh Saat och Tallris-
kor behöfwes / så finner man ther till köps aff sijn Ugaat-
steen / och färgat både rödh och swart. Thenna Stadhen
är och mäçhta lustigh och behageligh / både aff Lägenheet
som Hamm och Seglaas / En hit samtas the riskeste Köp-
män vthi Indien / hwilka bringa medh sigh allahanda säll-
samma Wahror. Sedan är thenne Staden mäçhta wa-
ckert bygder / många Huus äro alt othan till glaserade;
Många Kyrkor äro ther medh högga Torn. Her Sul-
tan eller Ståthållaren boor / är ett öfwermitton skönt
Huus / och then Kundelen som han stadigt vthi wistas / är
vthan till all beslagen medh fint Gull. Judar äro här och
i stoor Myckenheet. Här boe och många Christne / i syn-
nerheet är ther ett Fransiskaner Klister / hwarvthinan äro
4. Munckar. Armenter komma och hit att handla. The
Engelske och Hollänste hafwa här och sina Huus / hwar
vthi åhrighen stadigt ligger Folk / och handlar vth och in.
Thet är och een fruchtbar Orth aff allahanda Frucht och
ätande Wahror; Men Wedh och Waten är här mycket
dyrt. Wijn är them hårdt förbudt att dricka / men lika-
wål falla här dreffelige sköna Druwör; Ingen Christen
eller Jude må wiisa sigh drucken på Gatorna och Dagen /
så framt han will behålla Lifwet. Och såsom här så-
wål

22. wål som annorstjådes/både vthi Babylonien och Persien
är een grusweligh Heeta/når Solen är i Kråfweten/ ty
thesse Lånder liggia rätt vnder Krefwetans Kref/tå haf-
wa the mycket tiocka Wåggjar på sina Huns/ther till byg-
gia the itt tholt Torn mitt vppå Zaaken/hwilket the/enår
Heetan begynnar komma/behångia medh Mlentåcken/så
drager sigh Winden eller Wådret vthföre neder i Huusen/
ty ifrån Klåkan 7. om Morgonen och intill 4 om Afftonen/
är omögeligit att ingen Menniskia kan förrätta något
vthe/för then stoora Heetan.

Aden synes wara een sköön Stadh; Och emådan
iagh inthet war ther inne/vthan seglade honom förbi/ kan
iagh egentligh inthet något wist om honom skrifwa. Han
är belågen vthi Bergzskrefworna: Och öfwerst vppå itt
Bergh ligger itt stoort Slott medh Stucken vppå.

Maskalet är och belågen vthi hårda Klippor/ och vppå
på högga Bergh bygt: The Portugiser hafwa vpbngde
thenna Staden/men sedan igenom Förrådertij öfwergången
till the Araber/hwilka thiålslogo alle Christne/som
ther inne woro; Och skonade ingen/vthan them somwille
låta omståra sigh; Ty inne vthi Staden bodde inga andra
ån Christne. Nu är han så befäst/att han för Menniskeligh
ögon synes oöfwerwinnerligh: Thesse bågge Städer
liggia widh Persiske Siön/måchta högt vp i Wådret/
och kan man wål vthi Siön see them på 8. Miljer/når tå
klart Wådher är: Emellan bågge thesse Städer vthi the
högga Bergen/hafwa the sina Guld-mijner.

Zbith är een liten Stadh/ belägen widh Röda Haf. 23.
wet/ hwarvthi och een aff the förnembste Herrar besitter:
Dist reeste och Gesandten Henrick Pelliconte / att hedra
honom/ hwilket war 1653. then 24. Junij. Strax när
wij ankommo/ skickade thenne Herren een sin Secretari-
um och een aff sine Capitener som war öfwer hans Gardie/
hwilken talade godh Portugifiska / och war wår Tolck;
Begärandes weera/ hwadh wårt Åhrande war/ Hwilket
Ambassadeuren them optächte / strax drogo the sedan i
Landh/ förtällandes wårt Wårff: Een Timma eller två
ther effter/ kommo the åter tillbaka igien medh Swar/ att
wij andre Daghen skulle komma till taals medh honom.
Dagen ther efter / widh pass Kläckan 9. För middagen/
blefwo wij ifrån Skeppet medh stoort Föllie hämptade;
Dch tå wij i Landh komme/ blefwo wij alle hwar och een
oppå sköna vthstofferadhe Håstar satte/ införde för Sul-
tan eller Herran; Then Ambassadeuren medh honom talade
een längh stundh. Dch när han bekom thet som hoos then-
ne Herren fordrades / så blefwo strax Skäncker färdige
giorde för honom; Nembligh ett stoort förgylt Credentz
medh ett slående Brwårck op i Locket; Ett förgylt Hand-
faat medh Wattenkanna; Twenne långa Hagelbräffor;
Twenne Midhundar/ Twenne Malmstycken 6. Pundi-
ge; Medh twenne stycken rödt Skarlaken/ sampt Gyllen-
de och Silfwer Spizer: Dch till Herrans Brodher/ etc
stoort Brwårck/ tet stycke rödt Skarlakan / medh itt paar
Pistoler. För the Förnembste aff Adelen/ några stycken
färgadt

24. färgadt Sammet / Plyß och Utlåst / medh een hoop Za-
paniske Lackwäref / som allehanda Krydderij. Enär han
nu oftta bemeldte Gåfwor hafwer emoot tagit / bleff striff-
teligen emellan Sultan och Gesandten stadgat och be-
kräftat / att the Holländare så här effter som tillförne /
skulle få bruka sin Handel. I medler tiidh wi ther för-
wäntade / komma till oss fyra Catholiske Gäder / föreba-
randes / att the woro ifrån Sancte Karinsbärgh eller Bär-
get Sinai / och hadhe nu een lång Tiidh wandrat vthi the
Arabiske och Ethiopiske Länder / ther omwändt många
Mahometister och Hedningar till Christendomen; Hvil-
ka Gesandten mycket wäl lät medhfara / hålt emädan och
han sielff war Catholisk: Begärandes att them måtte
efterlåtas att giöra Föllie länger vpi Landet; En Mehan
Fallnabi eller Medinam förbij reesa / fördriftade the sigh
in thet / en heller kunde the finna någet Medhfolte som gick
igenom Sandsjön eller Arabiske Öcknen: Thenna the ras
Begäran effterlåth Gesandten / och bestälte itt serdeeles
Rum för them vthi Sleppet / ther the skulle blifwa i Roo
och obrydde.

Några Dagar ther effter / blefwo wi alle medh Pracht
hämtade ifrån wårt Herberge / och till Giest budne vthi
hans Lusthuus / hwilket stodh vthi een mähta sköön Trä-
gårdh / hwar vthi woro sköna Källor / springande Watten /
Sistedammar och andra sällsamma Konststycker; Här
woro och allehanda fruchtebärande Trädh som Fiskon /
Amandel / Persisk Pomerantz / Lemoner / Citroner / Plom-
mon / etc.

mon/etc. Zempte een vnderligh Art aff Drufwor och al 25.
lehanda Koser/enär wijsåtho och åto/ som thet itt grufwe-
ligt floort Tigerdiur gångande/doch tamt/ hwilket åt vp
Smulor och Been som lågo baak om of/ tillfogandes in-
gen Mennifcia någon skada/ ja thet åth eller togh in thet
meer ån the willa gifwa. Strax Målijden war åndat/
redh Secreteraren samt några aff Adelen medh of/ att
besictiga Staden/ men oppå Muren eller vthi sine Be-
fästingar/wille the in thet låta of komma. Beledsagade
of altså till itt floort gammalt Huus/ vthi hwilka hade
tillførende warit ett Nynt/hwilket the førebore/ att Noach 11
skulle hafwa oppbyggt. Strax thet bredde wiidh står een Kry-
tia/hwilken år rundt om dragen medh Zerngallror/ Vthi
Portg ången hånger ett floort snycke Tråd vthi een Zern-
rådio/hwilket sade wara itt snycke aff Noe Ark/ The hõllo 17
thet før ett skõnt Effterdõmme/ och vthi ett hõgt Werde.
Zådan brachte the of vthi ett ottalantigt Torn/hwar som
ett grufweligit Leison stodh bundet. Zagh førtalde Capi-
tenen att iagh hade vthi Konungens Riåå Ubaf Hoff i
Persien sedt 9. Leison: Enår han hõrde att iagh hade wa-
rit i Persien/frågade han migh effter Konungens Staat/
hans Schaans eller Herrar i thetas Regemente: Item
hwadh Wågh iagh hafwer reest/ och hwadh Tijdh iagh
thet warit hafwer/ oppå hwilket iagh gaff honom beskeedh
så mycket iagh kunde och wiste. Item iagh førtalde honom
om Bassas præchtige Staat vthi Bagadet: Summa/
Zagh gjorde honom nõije oppå alt thet han migh fråga

26. dñe. Thelåts oss och see een Brunn öfwer 100. Sampnar
drup/hwilken the föreboho wara grafwen aff Patriarchen
Jacob: Wattnet som ther bleff opwindat medh Läder
Embar/war så kalt/ att wii nepligen kunde låta thet kom
ma till Tänderna. Ett stycke ther ifrån stodh een fyrkantigh
Kyrckia medh platt Taaf/huaruthi woro 100. Pelare/alle
sammans aff een Steen hugna: Ther woro och många
flere gamle Saker/huilke diit woro brackte långt för
Christi Födelse. Någre Dager ther effter/blefwe wii till
Affskeedh plägade medh een Nåhltidh/och een liten För
åhringh till Gesandten/ Togo altså wårt Affskeedh ifrån
Sultan/och redo ther medh til wårt Herberge: Om Aff
tonen förnummo wii aff een Armenise Christien/ att the
Persianiske/ Arabiske och Indianiske Kiöpmänner/ hafwa
skrifwit ite Bretff till Herren/huaruthiman the skulle haf
wa förbrådt honom/att han oss/som woro otrogne Christi
ne Hundar/ tillstadde stoor Wenckap och Frihæeter/ men
then som woro godha och trogna Mahometister/ söckte att
föderfwa: Andra Dagen om Morgonen tijdeliga/ kom
Secreteraren medh några aff Adelen och Capiteinen/ och
beledsagade oss een half Mil vthom Staden/huarest een
Barcka lågh till Landz/ ther wii inträdde medh Capitei
nen/och enår wii kommo till ett luttet Sloet/benembdh Ra
diar/gingo wii till Landz/och blefwo ther plägade aff Ca
piteinen. Sedan gingo wii åter in vthi Barcken/och kom
mo om Afftonen om bordh till Skeppet/ehuarest firax bleff
skutit/ samt Capiteinen plägar/och åter medh een För
åhring

åbring begåfwat. Här sigowij och Wirock wåra/medh 27.
hwiilken heela floora Fålten åre planterade/han dryxer aff
Tråan liika som Råda/hwiilket sreeer 2. gånger om åhret/
både i Wåhr och Sommertid; Om Wåhren år han rød/
men om Sommaren hwiit. Myrham wåxer här och vthi
øfwerflødh/det år ett litet Tråå 5. Allnar høgt/hafwer
fkarpa Taggar som Tørne/enår man står vp Parcken/så
løper ther Safft vth som tun Råda; Och enår man smø-
rier døda Lekamer ther medh/så skola the inthet gerna så
snart förrottna; Och når man lægger Bladerna vthi een
Kista blandh Kläder/så skal ingen Naal eller annat Ddur
ther vthi trufwas. Andra Dagan ther effter/hyste wij
wårt Ancker/och gingo så långsuth medh Arabiske Sij-
dan/till att erfara om der war något vthi Siøstranderna/
søm thet Øst Indiske sammenlaget kunde wara nyttigt.

Den 8. Augusti kommo wij till een floor förnemblich
Stadh/benemd Ziden/hwiilken ligger oppå torra Stran-
den/vthi een skøn Wiif/ther wij låto wåra Ancker falla
oppå 10. Samner/sijn Sandgrundh: Staden synes mäch-
ta floor/Dorsaken år/att Huusen stå så långt emellan
hwar andra; The åro alla vpbngde aff Specklera/och v-
than øfwerstruckne medh hwiit Kalk. Thet hafwer ett
Slott medh 4. Rundelar/och år wål gott för ett Anlopp/
men kan inthet stå å emoot ett Canon Skott: Hafwer
jemwål een mächta Hoop medh Kyrekor. Så snart wij
kommo på Redden/låto wij een Freedzslagga flyda/strar
skickade øß Landzherran een Krigsbetient om Bords/medh

28. een Gaarkoft/ till att förnimma huadh Solck wi i wore/ el-
ler hwadh wårt Ansökande war: Huar oppå war a swa-
rade sigh wara Hållendare/ tijt komne på een förtrogen
Wänstap/ att handla medh them/ begårandes att the kunde
winna ett gunstigt Samtaal medh honom: Han foor
i Landh igien/ och gaff Herren wårt åbrande tillkenna:
Och kom åter tillbakas igien om Bordh/ medh någon
Frucht then han skilde för Penningar: Ther till hade han
medh een strångh Befallningh aff Gouverneuren/ att wi
strax skulle packa oss wår Koos/ eller han skulle hielpa oss
tådan: Seijandes att wi illastreckande Schrifne/ inthet
y woro wårde/ att beträda sådant heligt Landh/ i synnerheet
så när Mahometz Födelseß Stadh: Wi försöckte wål/
att bekomma för Penningar något Batn/ men kunde in-
thet see. Här oppå wi strax lyfte wårt Anckar/ och för-
meente så att släppa öfwer till Saquem vthi Egypten/
men emådän Strömmen satte oss så starkt vthi Westier/
och Wädret så knapt war/ att wi medh Strömmen dref-
wes alt diupare/ meer och meer in vthi Röda Haswet: Ty
bleff för gott funnit / att wi skulle hålla vnder Arabiske
Landet / till att see om wi kunde komma till någon Plak/
hwar wi medh Maneer kunde få Batn. The Munckar-
na som Wi medh oss innehade/ sade/ att thet war ännu på
een långh Wågh inthet Batn att förmoda/ för än wi wo-
ro 20. eller 30. Mil förbij Medina Tanalbi hwarest Ma-
hometh ligger begrafwen; Hwilket ligger vthi Gränzen
aff Steenige Arabien; Men iagh meenar att thesse Ca-
tholik

tholiske Prester sade thet för ingen annen Ordsaaft/än att 29.
the söckte komma närmare till Sinai Bergh. Then 17. Au-
gusti kommo wij till een Plakz benembd Zamborgder / ther
lätto wij wår Anckar falla på halffsierte Sandpån / rödh
Sandgrundh; Ther wij låte een Fredzslagga flyga:
Strax kom then Höfdingen vthi Allidet eller Byen till oss
om Bordh; Frågandes huadh wår Begären war? Ho-
nom bleff swarat / Att wij wore Christne och Hållendare/
begäradhe för Betallningh Förfriskning och Watn: Thet
wij och bekommo. Här bodde mäfte Parten Judar / hwil-
ka altiidh kommo om Bordh / till att bedrifwa Skackeril
och Köpmanstap. Här blifwer wåswit mächta skön
Gyllen och Silfwerduk / sampt allahanda Silkestingh. //
Watnet som wij ther fingo / war så blacket / at wij inthet
kunde koka ther medh. Dagen ther efter lyfte wij wår
Anckar / sökandes een Plakz om frist Watn.

Then 26. Augusti kommo wij till een Plakz / benembd
Zerzes / hwilken the Catholiske Presterna strax igien kån-
de / seijandes att thet war den Plaken ther Israels Barn
landstego / enär the gingo torrskodde igenom Röda Has-
wet. The sade att vthi heela Arabien war inthet bättre
Watn till att finnas än ther. Enär wij så gom att ingen
wille komma ifrån Landet till oss / satte wij wår lille Bått
vth / medh Tälken och 8. Musqueteerare / föruthan Bått-
män medh Handbislar / och rodde i Landh: Då wij tiit komo /
funno wij ther föga Folk / allenast några Judar: Wi rod-
de strax om Bordh igien / satte wår stoorra Bått vth / medh

30. alla tomā Saat som wił hade/ huar medh wił foro i Landh/
och hāmpnade vthur een hoop skōna Brunnar sā mycket
Watn som wił behōfde. Sedan gingo wił att besichtiga
the gamla āminnelser som ther woro/ther stodh een Tur-
ckisk Kyrckia/ ther brede widh woro 12. Delare/ hvilka
woro insunckne meer ān tridie deelen neder i Jorden/ Then
sade the wara aff Israels Barn nederfatte/ enār the woro
komne igenom Rōda Haswet. Judarna hade och ther
samme stādes een Synagoga/ och hōllo thenne Plaken i
stoort Wārde/ och war oppā samma Steenar medh He-
braiske Bockstāswor vthuggit the 12. Israels Barnas
Slechters Namn. Hār bodde och een hoop Greker/
hwilka alla woro Affellingar; Både thesse/ sā som Judar-
na förmålte/ att vthi mānge āhrs tider/ haswer inthe
wāgot Christet Sleep warit sā lāngt opp vthi Rōda Has-
wet/som thetta. Wił kunde och klart see Sinai och Ho-
rebs Bergh liggia för oss. Thesse Prestes handlade medh
Herren Gesandten och Skepparen/ att the skulle sātta
them vthi ett Sundh eller een Inwisk benembd Basox/
Thet ār S. Karins Sundh/ wedh Berget Sinai/ hwil-
ken ligger tu i Dagrees for ifrān Berget: Thetta theras
Anhāllande bleff för gott funnit/ icke allenast för Prestes-
nas skull/ vthan och att erfāhra Richtigheet vthi Siōfor-
ten/ allom Siōs farandom till nyare och wissare Vnderrāt-
telse: Endels och att alla medh största Flit söchte att see
thesse namnkunnige Bergh; Ehuru wāl allom inthe
bleff efterlātit: Och then som māst thetta Wārcket dref-
war

31.
war wår förnenbste Herre Pelliconie / huilken som för
bemålt är / sielff war Catholisk / och wille för thesse Fäder
sigh gårna skriffa: Ther till gaff; och een stor Dorsaal
till Drögsmåhlet / att wi för moot Windh och Ström
in thet kunde komma tillbaka vthur Röda Hafwet / för år
the 6. Månaders tijdh / och stadiga Wåders blåsande sigh
omkastade / hwilket wi så dageligen förwåntade / emådan
then siette Månaden war förhanden / och begynte Wådet
allareda nu att fasta sigh. Sedan wi oss ther wål vpfri-
skat hade / och Watn till wår Nödhtorffte hampat / iempte
effterhållit Råd medh Öfwerbetiānte / löffte wi wår An-
skar / och kommo then 30. Augusti in vthi bemelte Baiso S.
Catharinas Sundh och Inlopp / Så wi dit kommo / an-
hölle å ther thesse Fäder hoos Gesandten och Skepparen /
att the wille wål gådra / och wara them till Berget Einat
föllieachtige / ther the hade sin Sammankomst / och sina
Bröder: I medler Tijdh begynte Wådet småningen att
förändra sigh / ty bleff thet beslutit att Gesandte och Skep-
paren medh några Soldater skulle reesa medh them: Och
emådan iagh war vthi stor Gunst hoos thesse Catholiske
Pre ster / badh iagh them / att the wille fälla ett gott Ordh
för migh hoos Öfwerbetiānte / att iagh och kunde få blif-
wa föllieachtigh / till att besee sådanna Widberömbda och
wårdiga Plaker / huilket och migh bleff tillståndt. Een luf-
ten halff Mil isfrån Stranden lågh ett litet Torp benembt
Kuziuk / tijt gingo Munkarna / och hampade få många
Muul i snor som wi woro.

Then

Then 21. effter Middagen satte wiis oss vppå Muul-
 åsnorne 10. Personer starck/ vndantagandes Munkerna
 och reeste alt igenom Sandh och små Förnebuskar. Vnder
 Vägen fans inthet Vatn: Wij hade lidet i medler tids
 stoor Först/ ther wiis icke sielfwa hade haftt Vatn medh
 oss vthi Läderflaskor. Then 2. Septemb: kommo wiis till
 Berget Sinai/ Ther blefwo wiis vnder Berget sittandes/
 så länge som Munkarna gingo vpp att förkunna sina
 Medhbrödher wår Ankomst: Enär the nu kommo igien/
 hade the sex andre Säder medh sigh aff Carmeliterna/
 bringandes medh sigh warmt Vatn/ medh huilket the
 twättede wåra Fötter/ Kyste oss/ och betackade oss för stoo-
 ra Wälgerningh/ som wiis hade bewijsat theas Medhbrö-
 der. Doch för än wiis gingo vppå Berget/ måste wiis läg-
 gia wåra Gewår ifrån oss vthi ett Wachtehuus/ ther widh
 pass 300. Turckische Soldater höllo Wacht öfwer bemeld-
 te Bergh/ huilke alle blifwa vnderhåldne aff thesse Mun-
 ckar som boe på Berget/ och måste the hålla ther skarp
 Wacht/ fruchtandes mycket för Judarna/ huilka medh
 största Nit söka att affhända them Christnom thetta
 Berget/ effter Moses ther samma städes hafwer emoot ta-
 git Lagen aff Gudh alzmächtigh. Then 3. Septemb: gick
 Ambassadeuren till Afflösning/ och sedan till Herrans
 Nattwardh vthi Carmeliternas Kloster/ effter han war
 Catholisk. Om Afftonen begärte han aff Carmeliter-
 na/ att the wille laga så/ att wiis kunde få see några namn-
 kunniga Öfwerleswor/ som kunde wara werdige för the
 Christine

Christne att förtäljas / hwilket oss och bleff läst. Da³³
gen ther effter om Morgonen / gingo wis medh twenne
Carmeliter och 8. Greker och / huilke oss om alla Smisän-
digheeten wisse; som fölger

Beskrifningen vthaff Sinaj och Horebs Bergh.

Först skal man achta / att thesse Bergen stå begge oppå
een Foot; Horeb blifwer såwål aff the Christne som boo
vthi Asia / som Mahometister kallat Chu Drel / och bety-
der så mycket / som een Öden; Emådan steeniga Arabien
eller Sandsjön / hwaruthinan Israels Barn hafwa wan-
drat vthi 40. åhr / tager ther widh / enår man reeser ifrån
Siöß och till Horeb / thetta är vthi sigh sielst inthet syn-
nerligen högt; Men Berget Sinai är vthi sigh sielst
mächta högt och spthigt / sa wål 4. gångor högre än Ho-
reb; Blifwer ån aff the Christne kallat S. Catharine
Bergh / emådan the Catholiske föregifwa / latt S. Catha-
rina / sedan hon är vthi Alexandria vthi Egypten blifwet
marcerat och piint / hennes Lekamen sedan aff 6. Englar
dijt fört / och aff någre Eremiter som ther wilstades / vthi
ett blodigt Lakan insvept igen funnen. Och ehuru wål
ehetta Berget hafwer tillsörende warit mächa swårt att
oppåkomma / så hafwa the Christne nu igenom egne Med-
del och stoor Smosnadtt låtit hugga vthi hårda Klippor-
na 142. stoor och breda Trappor / för ån man kom till sielf-
wa Porterna / så att ther nu både Cameler och åsnor kunna

54. ther vpp och afkomma. Här vppå Berget behålla allena
tvenne Lärer sitt stadige Tillhåldh: The Carmeliter haf-
va här sam/och the Greker tvenne Sammankomstier/ och
the Mahometistier 3. Kyrkior/hvilka alle här effter vpreck-
nas. Enär man nu hafver gångit vpp för Trapporna/
kommer man till tvenne högga Portar/hvilka stå brede
widh hvar andra; Vthi then ena hänger itt vthuggit
Steenkorß/hvarigenom alle Christne skola gå/ Och then
andra een halff Måna/ther skola alle Mahometistier gå
igenom. Först man kommer in om Porten vppå Wens-
stra Handen/kommer man till ett Kloster benemdt Snt.
Maria de la Ginnatura/ther brede widh var en mächtig
skön Kryddegårdh medh allahanda Krydder och Roser/
samt Frucht/som i synnerheet Paradissäplen/hvilka the
kallade Muses/hvilken är så stor som två Mansknytte
Nåfvar/ och hafva Bladh som är halfannan Sampt
långa/ och een Foot bredha/ smaka mycket luffligt: Ther
är och Äplen/ Pæron/ Myrtelbår/ Indianiske Stikon eller
Pisangh/ Dadel och andra fremmande Fruchter. Ther
blefwo wis spissade medh Salt och färste Brödh/ samt
allehanda Fruchter och Myrtel Wijn. Jorden som thesse
Trään äro planterade på/är all nedan för Berget vphäm-
radt och vpsläpat. The hade och ett annat slags Wijn/
hvilket the kallade Diatico/ett mächtig kosteligit och wal-
smakande Wijn. Här är och sköna Watukonster/ aff
hvilka springa mächtig gott Watr.

Högge vpp på Wensstra Handen/är ett Kloster/benemdt
S. An

S. Anna/ thet är mächta skönt Kloster/ vthi hwilket twi 357
gäste: Ther war een skön Trägårdh/ hwilken the sade
wara planterat aff Ewangelisten Johan. Thesse Car-
meliter äta aldrigh Ködt/vthan alt Krydder/ örter/ Kö-
ter och Frucht. Högre vp är ett Kappell/hwilket hafwer
ett treekantigt Torn/ medh några Dammar omfringh;
Här wiises ett Håål hwarvthi Elias skulle hafwa sigh
uppehållit/när han flydde för Jesabel/och ther aff Engelen
spissat medh Watn och Brödh. Högst in emoot Spizen/
finnes een flåswen Klippa/hwarvthi Gudh låt sigh skina
Moyse/ enär han gick honom förbi/ och inthet kunde see
hans Ansichte/hwarföre Moyses hafwer gifwit sigh till-
bata/ och stå är ännu vthi Klippan intryckt/hwilket tagh
medh mine egne Ögon sedt hafwer/ listka som ett Håålefter
een tiock och kort Naann/ medh Baafdelen aff Husw-
det/Kyggen/Sötterna och vthslagne Armarna. Endt-
ligh högt vppå Spizen wiises Rummet/ther Moyses aff
Gudh Allmächtig vndfick 10. Budhorden. Nedan före
på Wenstre Handen är ett Kloster/hwilket kallas S. Ca-
tharina; Här hafwa Munkerna S. Catharine Leka-
men vthi een hwijt Allabasterkista/hwilken Prelaten wiisar
Pelegrimer och wandrande Chrisiner/ medh ett Berck-
tygh/hwilket är giordt vthaff Silfwer; Vthur thesse Dö-
dabeen kommer Fetma lijka som Olia/ doch är thet hwar-
ken Olia eller Balsam; Sedan wiisar han them hennes
Hwifwudh och thet blodige Lakanet/som hon är susien vthi.
Baaf om Altaret/ hade the een torr Buska ståndandes/

36. hwilken the sade wara then samma som Moyses hafwer
sedt brinna/ och inthet förtåras aff Elden/ Wij må ste alle-
sammans draga Skoorna aff oss för än wij singo komma
honom när: Jagh sågh wäl honom/ men att thet skulle
wara then samma/tooor iagh neppeligh. Ther nedan fö-
re på Wenstre Handen/ är ett annat Kloster/ som kallas
S. Johannes Döparen/ hwilket hafwer och een mähta
sköön Trägårdh/ medh sköna Dammar eller Watnkistor.
Ther hoos hade the Greker sine Sammantomster/ Thet
eena benemdt Koloizifi/ hwilka hålla sigh inthet så reenli-
get/ som the Catholiske/ Och är een stoor åthskildnat medh
shem/ som vthi Gudztienster/ som Seder och Maat/ i thet
the äta Rött och Släst. Ther hoos hafwa the några Hws/
hwilka the Kalla Basilopoli/ effter the förebära/ att twen-
ne Konunge söner skola ther liggia begraffne. Aldraneder si
wonder/ (doch in om Porten/) stå 4. Turckiske Kirkor/ then
eena hafwa the effterlåtit Grekerna och Pelegrimerne/ att
göra sin Gudztienst vthi/ then andra stå år ale tillneht/
ther inne (sade the/) skulle wara een Groop eller Håhl vthi
Berget/ hwar vthi Moyses skulle hafwa sigh förhållit/
och thet fastat vthi 40. Dygn/ (sedan han hafwer sönder-
slagit the förrige Steentastor/) och nu begårade andra i-
gen. Till Ewenthrs/ att han nu inthet toorde Kliswa så
högt vp som tillförende. Men vthi the andra twenne/
hålla the Mahometister sin Gudztienst: Och theras Pre-
ster som ther vppå Berget/ och nedan för Berget vthi sine
Kyrcor bos. (Vppå Arabiska kallas een Kyrcia Messa
eller

eller Mesgita/) the kalla sigh Nantonos: Ther år/The 37.
Heligas Gristers Bewarare/aff hwilka Helgon thesse äro
the Förnembste/ Omer/ Osman/ Husen/ och Abupeker.
Them Mahometisterne tillbidia: Mahomek Dotter/ be-
nemde Watteme/ hålla the och vthi stor åhra.

Vppå Horeb år slått in thet vthan några Wachthws
för Arabiske Soldater. Enär wij nu ther vthi 4. Dugn för-
lustadt hade/ togo wij wårt Affsiedh vthaff Fäderna/ så
wål Catholiske/ Romerske som Grefiske/ hwilka os medh
stoor Anhang fölgde neder vthaff Berget; Som fölter:
Först bleff Litanien sungen/ och sedan läste the Wälsignel-
se öfwer os. Emedan the Grefiske Presterna förnutimo/
att wij skulle förresa/ Kom theras Prelat medh hecla siet
Sölle till os vthi Carmeliter Klofret/ ther wij lågon/ och
nödgade os till Måhleidsz hoos sigh/ Först bleff een
Måssa hållen/ och sedan Maten vpskaffat; Sedan wis
hafwa åttit/ åther een Måssa giordes: Ther vppå bode wij
them fara wål. Men the Grefiske sampt Latinske Prester-
na fölgde os aff Berget/ alt siungandes hecla Wågen; Al-
le woro the klädde vthi Måffeläder/ bårandes somblige
Liwst Händerna/ somblige Kors/ Böker och Wigdewatn.
Enär wij nu medh ett sådant Sällskap wore komne neder
aff Berget/ funno wij ther een hoop Muulåfner och Watn
fårdige/ att beledsaga os til Skeppet. Wij toge wårt Be-
wåhr igen; Och åther läste the Wälsignelse öfwer os/ och
bestänkte os medh Wigdewatn/ Ther medh satte wij os vp/
och drogo wåra Fårdhe. Twenne aff thesse Munkar fölg-

35. de ofz till Wigs/ och vnder Wägen wiisde ofz många namph
kunnige Plaker/ som i synnerheet een half Mil ifrån Ber
get/ een heel torr Ort/ ther sade the att Narons Barn Na
dab och Abihu äro aff Eldh förtärde. Tådan till ett an
nat Ställe/ ther sade the att Israels Barn skulle hafwa
oppreest then gyllende Kalfwen/hwilken the hafwa anbidit.
Een Mil ther ifrån stodh een stoor Turckise Kyrkia/ tist
ingen Christen fick komma widh Lijfsstraff/ Ther samma
städes (sade the/) att Moyses skulle hafte sitt Tiäll eller
Paulun/ när Gudh talade medh honom vthi een Moln
stodh. Och ett annat Turcke Tempel/ hwilket the kallade
Beziel/ ther sade the/ att Buskan skulle hafwa stått/ som
Moyses ha fiver sedt brinna/ och inthet förtäras; Och sa
de Munckarna att thet skulle wara then samma Buskan/
som the hade vthi sitt Kloster. Thesse Kyrkor blifwa aff
the Mahometister vthi stoor Byrdningh håldne. Andra
Dagen ther effter kommo wij till Skeppet igen; Ther tå
Stepsfolcket hade fångat een sådan Myckenheet aff Fisk/
så att the inthet förmåtte att salta. Om Natten ther eff
ter/ kom igenom een WästSödweste Windh så mycken
rödh Sandh slygandes så tiock/ och medh een stoor Storm/
att ingen Menniska kunde blifwa på Öfwerloppet/ så att
wi måste sluta alla våra Lukor till/ och öfwer greet Wår
cken draga belat Duul; Endr thetta war öfwerståndet/
(hwilket warade vthi een Timma/) kunde wi inthet see Öf
werloppet eller Wattnet för Sandh; Aff thetta bekom
mo wij wis Teckn att Winden war förändrat/ Besluto så
att

att förfodra wår Keesa till Swäquem een Stadh/bela- 39
gen widh Stranden/ vthi Röda Hafwet och Egypten/
dise wi ankomo then 25. Septemb: När wi dise kom-
mo/blefwo wi starkt ransakade om wiis wro Sidröfwa-
re: Wi köpte Batn aff them/och lastade Skepet medh
then sköneste Nomie / (eller döda Mennisko Kroppar/)
som kunde finnas; Wi köpte thenna Nomie aff Juder-
na. Os bleff inthet effteråt tit att komma in vthi Staden/
vthan Judarna kommo till os. Många Christne besöchte
os/och så som jagh förnam/skulle ther wara een stoor My-
ckenheet aff Christne; Och att the Catholiske skulle ther
inne hafwa try Kloster. Thetta Nomie hämpta the vthi
Arabiske Öcknen eller Sandsjön / op vthaff Sanden/
hwilken ther vthi har blifwit förwäfdh/och aff Solennes
Heeta sammantorkade som een Stochfist.

The Araber/ Armenier/ Neder och Persianer/ bruka
vthi Skrifwande enahanda Boofstäfwer/ ther till Pap-
per aff Boomull gjorde/hwilket är så slätt lijka/så som the
wro öfwergångit medh een Gnidssteen; Vthi stället för
Penna bruka the ett Röör eller Hwasß Pippa; Theras
Barn/enär the begynna lära skrifwa/så gifwes them vthi
stället för Papper/ Penna och Bleck/ ett litet rundt Brä-
de / widh pass een Alns längdh / och een liten Säck eller
Påssa medh gran Sandh/ hwilken the ströð, mächa tunt
oppå Brädet/ och så lära rissa medh Singren Boofstäf-
werne vthi Sanden/ till thes the kunna göra them heel fer-
dige; Sedan gifwes them Penna och Bleck.

Om then GindreArmenien.

Armenie the troo/ att GHRZES är sann Gudh
och Menniska födder/ och så länge han wandrade här
på Jorden/ warit bådhe Gudh och Menniska; Men så
snart han foor till Himbla/ quitterade Han then Menni-
skeliga Naturen/ och är nu alleena sanner Gudh och ingen
Menniska.

Thetta Landet är vthi sigh sielff Inthet mycket stoort/
Ty Widden kan iagh egentligh Inthet weeta/ emådan iagh
ehet Inthet fringreest haswer/ vthan allenast samma Wä-
gen tillbaka/ som iagh framkom. Ehuru wäl thetta
Landskapet är vnder Konungen i Persien/ så äro lijkawäl
alle Inwånarena vthi Landet Christne. Här finnas vthi
Landet ingen annen Gudztienst/ allenast några Mahome-
tister/ som wistgas hoos Gouverneuren/ hwilken är dist sats-
ter aff Konungen vthi Persien/ och boor vthi Erivana:
Thetta är ett vprichtiget Folck/ i synnerheet them Christ-
nom/ som komma ifrån Europa/ Hwilla the älska/ så som
een then ther aff Himmelen kommen är/ allenast han betoll-
ser/ att han teke är omsturin/ måste för thenskull vthan nå-
gon Blygsamheet wiisa sin Stam. Störste Deelen aff
Inbyggarena äro Riöp- och Handelsmän/ hwilla drifwa
een stoort Handel medh Adla Steenar/ och allehanda koste-
liga Saker vthi Indien/ hoos then stoore Mogor till Tar-
tarien och Persien/ bringandes sina Wärror/ sedan in vthi
Europa.

Anno 1656. In Septembri träffade iagh tvenne Ar- 47.
meniske Kiöpmän vthi Amsterdam / medh hwilka iagh ät-
skillige Reesor hafwer talat medh vthi Ippahan å then
Tijden iagh war vthi Konungz Schack Abas i Persien
Tienst / nembligh 1652. Then ena benembdh Karakan /
then andra Rudolph Constantin. Thetta Landet är ett
Solckrijckt Landh / ett ödmüctt och närachtigt Folck. Här
faller een skön Ymnogheet aff Korn / Hwete och Wijn ;
Ther till mycken sköön Booskap och allahanda Maatwa-
ror. Vthi Gudztiensten / i synnerheet medh Mässande
och andra Kyrkioseder äro them Satholiskom inthet o-
like / allenast att the giöra sine Mässor på sitt Moders-
mähl; Och theras Prestier taga sigh Hustrur. Theras
Patriarek benembdh (å then Tijden iagh ther war) Philip-
pus / een from och godh Mann / boor vthi Staden Eriva-
na / hwilken Stadh ligger rätt vnder Bärget Ararat / och
är een yppen Släck / och kan inthet giöra någon Siende
Mootständh; Och ära här i Staden så wäl Nunne- som
Munckekloster. På Norra siden om Berget / ligger een
liten Stadh benembdh Nachseidwan; Thet är: Then för-
sta Boningh. En Inbyggarena troo fullkomligen / att
Noach sedan han hafwer stigit aff Arcken och vppå Jor-
denne / hafwer icke allenast ther giordt sitt Offer / vthan och
på samma Plaz bygt sin första Hytta. Thetta Landet
är mycket namptunnigt / Först / att the så stadige blifwa
wärdh then Christine Låran / jempte för theras Dygd /
Troohet och Vprichtigheet emoot alla Menniskior / i syn-

42. Herheet them Christnom: Sedan aff Berget Ararat/
hvilket på alle Sidor är nu så brant/ att thet är omögel-
igt een Menniska kunna komma dith op. Vthi hela thetta
Landet finnas inge Soldater/ vndantagandes några som
opwachta Landzherren/ men inge infödde Armenier: En
heller finnes här nogra andre Handwårckare/ än Skoma-
kare/ Skreddare och Smeder/ Vthan alla nära sikh medh
Ridphandel. Här kunna en heller några Komerske Papi-
ster länge hafwa sitt Tillhåldh/ i synnerheet Munckar och
Præster må inthet hafwa ther någre Conuenter eller
Sammenkomster. Emellan Jspahan och Armenien
kan man inthet medh een Wacht och Medhsölte ringare
reesa än 30. Dagzreesor/ Och kan man medh ett Sölte som
består aff Cameler och åsnor/ inthet meera löchta än 3. go-
da Swenska Mil om Dagen. Alla åhr den 10. Martii/
11) tå Konungen i Persien håller sitt Nyåhr/ afleggia the rich-
tigt sin Skatt/ så att Konungen inthet skal hafwa någon
Orsaak att beswåra sikh öfwer them/ Och åhrligen taga
the Stadhfästelse-breeff oppå sin Gudztienstis öfning:
Hwadh Fisk och Salt anbelangar thet hempta the ifrån
then Caspiske Stön.

Om Wedert.

WEden är inthet synnerligh stoort Landhskap/ hör till
och Konungen i Persien till; Mycket torr/ Bergh-
och tigh!

achtigh/och ofruchtsam Orth. Här äro inga Städér som 43.
något är om/ vthan attena Tauris eller Tabris/ hwilken
vthi förtijden är blifwen kallat Ecobatana/ then ther är nu
mycket förfallen/ och aff the Persianer förstördh / Emedan
Inbyggjarena vthi Schack Sefi tijdh gjorde Vproor/ och
wille gådra sigh een serdeles Konungh: En lat ofwanbe-
meldte Konungh nederrisfwa alla faste Orther/ och störste
Deelen aff Inwånarena bortföra: Här vthi Tauris wijs-
ses Konungh Uhasveri kostelige Palatz / och ehuru wäl
thet är mycket förfallit/ listawäl kan man see att the tha-
wer warit een öfwermåttan skön Bygning. Een Fran-
cisfaner Nunck benemdh Pr. Hieronimus wiisste migh
frax ther vthanföre een Plaz på hwilken han sade Ha-
man skulle hafwa blefwit vphängder. Thetta Tauris ligger
rättvthe medh Caspiske Siön: The drifwa måst sin Handel
medh Sift. Här widh Tauris eller Tabris (fördem Ecc-
batana kallat) ära många höga Bergh hwilla Alexander
then stoore först intagit hafwer/ för än han bestormadhe
Staden; Och vthi then een sådan öfwermåttan Skatt
bekommit / som inthet war till att beskrifwa / hwarvot aff
Alexander bleff så högmodigh/ att han wille låta hålsa sigh
för een Gudh. Här finnes och många äminnelser
ännu i thenna Dagen effter Alexander
then Stoore.

Barthia eller Parthen/ blifwer nu kallat Arack.

Dethi thetta Landskap äro twenne stöora och förnäm-
 me Städer; Isphahan ther Konungen i Persien
 boor/ och Amadan; Thenna Staden Amadan ligger 8.
 Dagreesor Sydhwest ifrån Isphahan/ är tillförande och
 ännu vthi Strifften blifwer nemder Susa; Thenna Staden
 är mycket namnkunnigh/ ick allenast för sin ålderdom/ v-
 than och för the sköne Handwärfkare som här vthi boor:
 Här väfwas och wircas allehanda Gyllendhe/ Sylfwer
 och Siidentygh/ ia the sköneste Tapeter och Täcken/ som
 någonzin kunna finnas: Vthi thenne Staden boor inga
 andra Menniskior än Judar/ vndantagandes Herren som
 ther styrer/ hwilken är een Persian och Mahometist:
 Them är och effterlåtit ther hålla sin frise Gudziens/ och
 hafwa ther sin Kyrckia/ The vleswo och twungne aff Stå-
 hållarens vthskickade/ att låta oss besichta sine Samqve-
 mer/ och annat som märckelligit war: Blifste oss altså först
 Drottningh Esthers och Mardokai Begravingh/ Item
 Prophetens Daniels Gruff/ hwilka Judarna höllo vthi
 stöore Berdhe: Vthan för Staden wisdh Elfwen Blai/
 hwilken löper igenom Staden/ war vpress een hwiit Pe-
 lare/ ther sade the att Propheten Daniel skulle hafwa sedt
 then Synen om the 4 stöore Regenter i Werlden. The
 Christine Armenter wisse oss ett mäçta wackert Huus/
 doch

och mycket förfallit/hwillet the föreboro skulle wara the 45.
Synagogen/hwarvthaff the Helige 3. Konungarna skulle
vthgått till at offra Frelsaren Christo Guldh/Kötsel och
Myrham. Thenne Orten är mycket sundh och lustigh/öf-
werflödar aff allahanda Naatwarur; Iblandh alt annat
som widh thenne Orten faller/så wäxer här ett slags hwijt
Wijn/hwillet/ehuru wäl thet är något bittert till Sma-
ken/så är thet lijkatwist ene Mennisko mycket helsosamp.
Thesse Judar bruka vthi sälltande och köpande lijka Ma-
neer medh the Persianer/i thet the sälia Weedh/Miölet/
Watr/Wijn/etc. teen Summa allahanda Naatwah-
ror/etc.

Isphahan är Romunges Sätthe vthi Persien/blifwer
vthi sin Widd så stoor rächnader som 3. gånger Paris vthi
Francheriket/ och ehuruwäl tagh vthi Paris aldrigh wa-
rit hafwer/kan tagh och aff thes Stoorleek inthet weeta/
Men thet är sant att Isphahan/(hwilken tillförende och
ännu vthi Landfärten blifwer kallader Hagistan) är och så
stoor/att man honom medh een Håst hafwer nogh att om-
kringh reesa vthi 6. Dagar vthan om/men innan om Nu-
rerna 13. Dagers tidh. Thenne hafwer 4. Förstäder/aff
hwilka then Förnemste är Julfwa/hwilken är wäl så stoor
som heele Stockholms Stadh medh Norre Malm och La-
dugårdz Landet/här vthi boo alle Christine/ och hafwa sin
egen Dom och Rätt; Domaren är een Armenter/ och
håller sin Staat så prächtig som en Förste; Och är thet
så/att een Turck hafwer oförrättat een Christen/ så blif-

46. wer Saken vthi thet Turckeske Råd förhördt / och Tur-
cken aff sin Öfwerheet straffat / Men är skulden hoofs then
Christine / så blifwer han öfwersticket till thet Christine
Rådet / och må the ingen förskona / vthan strax straffa
then Bråkliga. The Christine hafwa här sin Troos fria
Öfning / Ja Konungen sielff kommer esomofft. ist vthi the-
ras Samquemer / och ansee theras Gudztienst medh stoor
Allvarsamheet; Munckarna hafwa stoor Gunst hoofs
Konungen / och ära mycket fridhällade / i synnerheet the
Augustiner / Ty the hafwa ther een mächtig stön Kyrcia;
The Karmeliter två; The Fransiskaner och två; Men the
Armenter sex.

NB. fmg.
Then Persiske Konungens Staat och Hoff anbelan-
gande. Så war then regerande Herre å then Tiden iagh
ther wistades een mächtig from och vngl. Herre / benemdh
Kiaa Abas / hwilken iagh medh många andra Europi-
ske Christine tiente vthi 18. Månader för Soldat: Hans
ålder war Anno 1652. Tu och tjughe år: Hade då alla-
redo een liden Son och een Dotter / och förvthan sine rät-
te Husfrur 400. Frillor / hwilka alle wore aff the förnemb-
ste Herrars Dottrar vthi Landet. Han är wäl een Ma-
hometist / men så låter han lifa wäl påskina / att han är
meer bewägen them Christnom än sine egne: Hans heela
Hwöfgeråd som Saat / Tallrickor och Skålar / etc. är all-
aff fiint Guldh / ja somlige så stoor / ate man en förmå dra-
ga them emellan Händerna / vthan på Husfrudet; Men
ga äro å ther så swära / att the m. iste bära them oppå Bä-
rar /

rar / hwilka äro medh Guldh beslagne / Och vppå alle thes 47.
se Kiärel brukar han vthi stället för ett Kongligt Wapn /
vngesähr ett sådant Merke (Z). Vppå hans Stall ther
Liffhästerna fodras / hålles een öfwermåttön stoor Keeno
ligheet / hwilka äro till Tals 100. stycken / alle bundne medh
gyllende Kädior / och rundt om beslagne medh gyllende
Stoor / öfwertäckt medh then fineste Gyllenduuk / som
vthi Landet wärckas och wäsfwes. The Kiärten eller Kaar
ren som för them hämptas Watn vthi / äro alt aff fint
Arabisk Guldh; Vthi Stallet för hwar Häst hängia
mächta stöne och kosteliga Sadlar medh Sadeltäcken /
wål vthistofferade / hwar öfwer annan / medh Diamanter /
Turkoser / Saphirer / Rubiner / etc. Ither till thet ståtliga
ste som någonzin kan wara medh stora Fallperlor besatte:
In Summa / alt hwadh man ther seer / är intbet annat än
aff klart Guldh: Ja. Hafarna / hwar vppå Portarna hän
gia / så wål som alt annat. Vthi Portehwalfwet hafwer
han vppå then ena Siidan ståandes een Bergkatt / hwil
ken giör Soleket skadhe ther han kan räcka them / han är så
stoor som then största Kattloo / men till Färgan gråå. På
andre siidan een Bergrotta sluten vthi een Buur / hon war
så tam att hoon togh Brödet aff Händerna på Soleket:
Hwar gång tagh gick henne förbi / reff hoon medh Kloder
na på Gallerwercket / emädan tagh altidh gaff henne nå
got äta aff min Hand / Hon war til Färgan och Slapna
den äfwen som een annen Rotta / men til stoorleken som ett
halffståhrs gammalt Swijn. Vthan för Porten låge
nise

48. nlike Lenon / hwilka woro allenast om Halsen bundne medh
smala Fogh / hade hwar sin listen Hundh hoop sikh / medh
hwilke the leette / aff hwilka ett war snöhwit / men gohl
achtigt framman til; The andre woro bleka / Och tillfogade
ingen Menniska något ondt. Vthi Sagande brukar han
Falckar / iblandh hwilka är een hwit Korp medh ett röde
Näff / hwilken är äfwen så geswindh att slå effter Foglar /
som Falckarna. Ther till hafwer han 200. syncken Leopar-
der / hwilka äro äfswade att inthet Wildt / som vthi Fältet
eller Marken finnes / går them förbi / vthan the haf-
wa thet icke fast vthi 3. Spräng; Och ther han icke Crea-
turet vthi the 3. sprängen träffar / sätter han sin Swanz
emellan Beenen / går tillbaka och skämmes. In summa /
Thenne Konungens prächtige Staat / iempte thenne
Stadzens Fortgång / Aff allahanda Handtwäret / Aff
Folksens Myckenheet / faller migh alt förswärt medh
friskt Minne att beskriwa; Och ther till skulle längh tiidh
gifwas. Vthan then som hafwer Olearth Dageboot om the
Holsteenske Gesandters reesa till Persien / kan theñe Stad-
zens Beschaffenheet till pricka förnima. Will altså begifwa
migh i fortheet till sielfwa Konungariket Persien / och the
Städer namngifwa / hwilken iagh besichtigat hafwer /
och eensäldeligen beskriwa. Här vthi Zephahan och För-
staden Zulfa / ther alle Christne boo / fan iagh saligh Herr
Bengt Drenstärnas Rampn vthi ett Augustiner Kloster
medh een Optis vthi Muren inristat på Latin; Och ly-
der på Swenska sålunda.

In G V D H / migh godh Sedhsfagar är
Och Dygden migh i Sällskap när /
En fruchtbar iagh för ingen Jaar /
I Medhgång och en stält iagh war :
Men allastädz går medh frigt modh
Wenget Drenstiern / Swensk Friherr godh.
På Sextandhundra at Elftwa åhr /
Seen födder war Frelsaren war.

Bersten eller Fårstett.

Thet är ett mähta Fruchtbart Landh / aff Hwete
Och Korn / hwilket the så å tuå gångor / och skära twens
ne reesor om åhret : Är och ett mähta Bergachtige Landh /
hwar uppå wåra sköna Wisndrusfwor vthi stoor Ymnog
heet heela åhret igenom / både Winter och Sommar / så at
enår then eena Druswan blomās / så är then andra kaart /
tridie halfmogen / och then fierde heelmogen / Och warar
thetta stadigt åhrligen. The ålska och mycket Trågårdar /
hwarvthinnan the hafwa allehanda / så wål Kooser som
fruchtbarande Trää; Såsom Pår / Hwijs Åplen / A
mandel / Plomon / allehanda Slagh aff söta och sura
Lemoner / medh annor fleere of obetiende / mycket stoor
och wålsmakande Melonor och WatnLemoner / hwilka
dreffeliga kylaeen Menniskia : Vthi sine Trågårdar haf
wa the många vnderlige Kållor eller Watkonster. Hå
star finnas här the bästa / som någonzin vthi heela Asien
kunna wara. På Landzbygen wåxer så mycket Dadel /
att the och ther medh spijsa sina åpner / Så är / Drar och

50. Roor: The beste Får som i Werlden kunna finnas/ är
här in öfwerflödighet. Ibland the kosteligeste Träd/ så
finnas här mycket höga Cypresser/ Och ett annat som kal-
las *Arbor de Rais*/ hwilka wäl är een Italienisk Misl vthi
runden medh *Dwisterna*/ och kunna wäl ther vnder stå å
6000. Mann/ Och om thet rägnade aldrigh så hårdt/ så
skulle ther icke falla een Droppa nedher vppå them; Theß
Grenar äro så långa/ att the hängia nedher på Jorden/
och wära åter vpp/ åter slooka the nedher/ och än wäras vpp
igen/ så att een *Dwist* kan wäl sträckia sigh een halff fier-
dedels Misl ifrån sielswa Stammen/ Thet hafwer stoor
Bladh/ men bär ingen Frucht/ vthan enär man bryter
ther aff een *Dwist*/ så flyter ther hwilt Safft vth/ hwilken
ther han tomno vthi någon Menniskors Ögen/ bleswo
hon strax blindh. Här är och mycket aff *Hiortar*/ *Wilda*
Swijn/ hwilka the *Persianer* inthet äta: Men wille ås-
nor them äta the. Här är och ett slags *Diur*/ hwilka the
kalla *Zackhalßer*/ een *Wargh* inthet oljke/ thesse taga eller
giöra stoor skada både på Foglar och *Diur*/ Ja ther the si-
ne *Döda* icke wäl bewara vthi faste och diupa *Grafwer*/
så grafwa the them vpp och förtära them: The *Christne*
mena/ att theenne skal wära *Hjena*/ om hwilka the *Natur-*
kundige skrifu. åtskillige slags Foglar finnas här/ men
inga *Stafs*/ vthan *Höns* och *Åkerhöns*/ några hundrade
tillsammans vthi *Stäcken*: Stoor och små *Turtulduf-*
wor/ *Traner*/ *Hågrar*/ *Storckar*/ *Kroppgåß*/ etc. *Pelika-*
nen finnes här och/ men aldrigh hugger han vpp sitt *Bryst*
öfwer

Öfwer sine döda Ungar/ey heller skickar hans Näbb ther till 51:
att han skäl kunna hugga/som Naturskribenterna förmå-
la. The Persianer ära vthaff Särigen hwista/doch lijee
meer benägna til guult: Thet är ett högmödig/gierigt/
stridzbart Folck/Vthi Klädebonaden listka the Pohler/vn-
dantagandes Hufvudhbonaden /för hwilket the hafwa
ett Mandel eller Füllbandh. Konungen kan inågra Da-
gar bringa många 1000. Mann till Håst/aff hwilke somli-
ge äro munterade medh Panzer / Skjortor / Piilar och
Bogar/och somblige medh Speker; Till Fooz brukar han
inthe synnerligt/ the hafwa mycket swåra Musqaveter/
och slår theas Hane öfwer ätt Mynnigen och icke till An-
slaget: Theas Luntor är aff Boomull. Vthi Sält bru-
kar han och Stycken/men blifwa alt regerade aff Chrisine!
å then Tiden iagh ther war / bestellte een Engelsman och
een Holsteiner om Artolleriet. Vthi Gränzen emellan
Parthen eller Persien/ ligger een listen Stadh benemdh
Zsisas/ hwarvthi boo alt Mahometister/ och äro alle
Landtmän/ Faller och här the bästa Hweete som vthi
Landet finnes. Hwar aff the sigh mycket berömma/och
enär the säna/ att thet är Nun de Zesilaf/så älstade ther
öfwer alt annat in wuren Sädh vthi Landet. Zessedh är
een mähta wacker Stadh/ widh pass 2. Italienske Mijl
vthi sinom Kretz/härinne regerar een Konungens Grände
benemdh Sultan Mesadie; Staden är wäl medh een
Muur omdragen/ doch är then Muuren inthe mycket
stærck/ men hardt wiidh Staden ligger ett högt Bergh/

92. hwar vppå ligger ett Slott / ther liggia några Stycken
vppå / och många Soldater / dijt efter låtes ingen Frem-
mande komma / och the Soldaterna som ther liggia / må
aldrigh komma ther aff / så länge the lefwa : Dijt vpp är
inhet meer än een Wagh eller smal Wångh / och blifwer
dijt vpsläpat alt hwadh the till theas Nödhorstt behöf-
wa aff Boekar och små Åsnor. Här äro och mäçta sköna
Bygningar / i synnerheet theas Kyrckior / alt aff glaserat
Steen. Här drifwes och een mäçta stor Handel medh
allehande Wahror / i synnerheet medh Ädle stenar / Gyllen-
och Sylfwerduuk / allehande slags aff Gyllende och Sil-
festygh / Boomulslåröfft / Tapeter / Tacken / etc. förvthan
allehanda Maatwahror. Här ligger och många 1000.
Mann Krigsfolck inne / hwilka vppå Murarna hålla
skarp Wacht. The Christne öfwer the 1000. Siälur / boo
vthi een Förstadh benembd Kumbella / hwarvthinnan the
Gatholiske hafwa twenne Fransiskaner och ett Carmeliter
Kloster / hwilka här nnta stöora Friheeter / och gå medh
sine Processer rundt kringh Staden / så säkre / som the wo-
ro vthi Rom. The Christnas Församblingh ther sam-
mastädes tager Dageligh-dags meer och meer till / så att
the inhet längre alle kunne rymmas / vthan må ste flyttia
annorstädes : Jagh sågh wäl vthi een Kyrckia een gång /
// meer än 60. Persianer och Morer / hwilka hafwa aff een
// fritt Willia lätit sigh döpas / och emoot tagit then Christne
Läran. Thenne Staden blifwer berömbd aff the Persi-
aner / och blifwer kallader Koss de Jessedh; Efter här vthin-
nan finnas the sköneste Dwinsolcken. Hora

53.
Korastan är een liten yppen Stadh / vngesår ljetet
större än Strängnäs / här vthi boo alle Christne / och haf-
wa här tvenne Catholiske Kloster / och ett Armeniskt; The
vngesår mycket väl medh hwar andra / och weeta inthet hu-
ru the skole sågna een Europisk Christen / i synnerheet then
som litet kan tala Latijn medh theras Prestier / ty the me-
na. (som Munkarna them inbillat hafwa /) att thet La-
tjnska Språket är ett Engla Språk / och ingen må bru-
ka thet / vthan Andelige Personer: Thetta war ett mycket
fromt / godhhiertat och barmhertigt Folck / nödgade migh
än så långer att blifwa hoos them: Thesse äre somblige
Köpmän / men måstefarten Åckermän.

Kurbazarhan är een liten Stadt / hwarvthinnan
boor alt Judar / och äro alla Silkesväfware / Och blifwa
aff them regerande Herren benembd Mahomet Kostar /
mycket tvungne och pressade; Jagh må betänna / att thet
war ett skålmachtigt Folck / emedan the för Peningar så lde
os både Maat och Watn / samt Korn och Dodels / som
war fördärfwat / och ther till så litet. Ther bodde nå gra
Mahometister / the woro mycket vprichtigare än Judar-
na.

Commisia är een liten och wacker Stadh / hwarvthi
boo alt Mahometister; The sågnade os mycket väl / och
låt os för Betalningh bekomma / hwadh wi begiärte / ty
här måste wi försée os medh halffierde Dags Watn och
Proxiant / effter wi så i Keesan för os hade ett högt
Bergh / benembd Bdian / hwilket är halffierde Dagsree-

54. for att öfwerklijfwa. För än man kommer till Staden/ är
widh påß een fierdings Mijl ifrån honom/ seer man rundt
kringh Staden stoor Kundeeler medh många fyrkantige
Portar/ lika som thet woro alle stoora Blockhuus/ men
äro inthet annat än Dufwehuus/ hwarvthinnan the ha-
wa många tusende tamma Dufwor/ och må thesse Inwå-
nare ingen annan Handel drifwa/ än medh Dufwor. Strax
vthan för Staden är een liten Kyrcka medh ett rundt
Torn/ hwarvthinnan är een Grass/ hwilken the hålla vthi
stoor Byrdningh/ seyandes/ att thet ligger een aff the för-
nembste Mahomes Apostlar/ benembdh Abupeker begraf-
wen/ här brennes många Lamper både Natt och Dagh/
Dß Christnom bleff inthet effterlätit att komma thet in.
Strax theribredhe wiidh war een Murat Sifstedam/ vthi
hwilken war klart rinnande Watern/ igenom Jerngalror/
hwarvthinnan gingo stoora Siffar som Larar/ inthet Gar-
por oliska/ hwilka hadhe stoora Gullringar vthi Nasorna/
The woro så tamma och spaka/ att the togo tuggat Brödh
aff Händerna på Folcket; Men ingen dristade sigh/ thet
ringeste att taga effter them wiidh Lifzstraff tillgiörandes.
Här måste wis förtöfwa så länge till theß war Vthsticka-
de igen kom/ hwilken war öfwer Berget gången/ att för-
nimma om någon Raffila eller Wachtfölte war på Wa-
gen/ som kunde möta oss/ eller om någon lågh på andra
Sidan/ att tee them/ liggia stilla till theß wis kunde öf-
werkomma. Enär nu wårt Budh war igen kommet be-
gynnte wis andra Dagen att klijfwa vpsöre/ och gingo medh
wår

55.
wår Wachtföllie hwar Dagh 3. godha Swenska Nijs/ och
hade wi under Wågen allaståds Krogar/ ehwarest wi
Nattetidh wara kunde/ och woro wål 300. Lastdragare
vthi Fölie: Enår wi begynte klijfwa/ sågo wi Molnen
eller Skyen ofwan för oss/ och enår wi hade reest upför/
sågo wi them båda ofwan och nedan för oss. Andra Dagen
kom Storm/ och togh bort twenne åsnor medh Lasten/
effter the gingo bredho wiidh Wågen. 4. Sameler stupade
sigh til dödz: Och är thetta Berget inthet annat/ än här-
da gråa Steenlippor/ vthan någon Stogh och ringeste
Stungh eller Buxta. Götten lät sigh alltidh höra/ både
Nätter och Dagar. Nächtergalen lät sigh nedan för
Berget medh sina stöna Stemmor lludas. Enår wi
woro öfwerst uppå Spizen/ kunde wi see mäcta länge
Kringh om oss. The Kaffilters berättade/ att allastådes
vth wedh Wågen vthi Bergskrefuerna/ plågade sigh för-
hålla Röfware/ och esomoftast öfwerfalla them som swa-
ga äro/ men wi förnummo inga. Wiidh Wågen sågo
wi många små Torn wiidh påß 4. eller halffemte Aln hö-
ge/ ther sätto Röfware inne murade; Ty så snart een
blifwer gripen/ binda the strax bådhä Händer och Fötter
på honnom/ och mura honom sedan in vthi ett sådant Tin-
gest wiidh Wågen/ ther måste the swälta thial. Uppå
thet fierde Dagnet/ recknandes ifrån thet wi begynte klijf-
wa upför Berget/ kommo wi neder/ och huilade vthi ett
Torp/ benemdt Masn/ sculle alst̄ reesa öfwer ett störe
Salt/ hwilket war 3. Dagzreeser öfwer/ och enår wi wore
mitte

56. mitt oppå / thet sågo wi in thet annat än Himmel och Jord
den / (äfwen som på Siön Himmel och Watn /) ingen By /
Stadh / Torp eller Skogh / vthan några höga Bergh / som
strecte sigh högt opp vthi Lufften / iblandh huilka thet
högsta war ett benemdt Esiel Monar ; Ehuarest Darius
skulle hafwa haft ett fast och oöfwarwinnerligit Palatz.
Men sitt råtta Sätthe vthi Persepolis / ty thes Ruiner lig
gia in thet länger ifrån ofswanbemeldte slott än 3. små Ita
lienske Mil / . Thetta Bergh är icke allenast vthi Widden
een Italienske Mil / vthan lika widdt så wäl ofswan till / som
nedan wiidh Footen / och ther till på allo Sidor så brant /
att thet är omögeligit för någon Meniskia att komma
diit opp ; Och är till sielfwa Wåningarna allenast een
Uppgång / huilken är vthhuggen vthi hårda Hellebergat /
Trappor 4. Allnar långa / och måste man gå å öfwer 100.
och några stycken / så kommer man till een stoor och högh
Kongeligh Port / huar vnder ligger twenne Drakar vth
hugne vthi Steen : Sedan gå år man å ther wiidh på 20.
eller 30. Trapper / för än man kommer till sielfwa Husen /
Ther man tå gå år igenom itt stoort Hwalff / medh allehan
da Blom och Kruswärc vthhuggit / och måste man ach
ta / att thesse Husz som vthi Berget finnas / äro in thet
murade / vthan alle både Husz och Figurer / vthi fasta Hel
leberget vthgrafne och vthhugne : Och kallas thetta Hus
sat therföre Esiel Monar / effter thet hafwer ståat oppå
40. Pelare : Ty Esiel är oppå Persianisk 40. och Monar
Pelare : Och hafwer huar Pelare bestådt vthi 3. Steenar /
och

och huar Steen aff 7. Alnat högh/ och altså är huar Pelare 57.
12. Aln högh; Thesse äro nu måst förfallne / allenast II.
äro ännu behäldne; Vppå hwar Pelare ligger ett serdeles
Diur vthhuggit aff Steen/ hvilka see stort vth medh Ögo-
nen/ lijka som the skulle hafwa een sådan öfvermåttom
stoor Tyngd att draga; Vppå een ligger een Elephant/
then andra een Sameel/ then tredie een Häst/ then fierde
een Boffell/ then femte ett Swiin/ etc. Och äro vthi sielf-
wa Berget 16. Wäningar/ hvilka alla hafwa tillförende
warit innen öfwer förgyllte; Alle Beläter och Figureer
äro vthhugne som stoora Keeser eller Zettar; Vthi een
aff the störste Salerna kunde man see/ huru twenne Man
sittandes på hwar sin Häst/ och hade hwar een Cron på
Hufwudet/ Then eena war till Gestalten listen/ then an-
dra stoor/ och hade een Ringh emellan sigh/ hvilken the dro-
gos om/ och synes så som then Mindre skulle draga både
Ringen och then Andra till sigh: Vthi een annen Saal/
war Darius vthhuggen/ sittandes vppå een Seger-
Wagn/ hwilken bleff dragen aff två Häster/ för honom
gingo een hoop Dutanespersoner/ hafwandes allehanda
Speel vthi Händerna/ och effter honom gingo bewäpnas-
de Krigsmän: Vthi een annen/ stodh een/ och gjorde ett
Offer medh Köfewärc/ och ther kringh stodho mycket
Folck. In Summa/ man kunde see/ hwar Sofwofamrar/
Kiöck och annat hade varit/ ty i Kiöket stodh vthhuggit
een Sleff/ Grytor och Saat; Men nu äro thesse så skam-
ligen förstörde/ aff een hoop lättferdige Bönder/ som bod-

58. de ther näst vthi omlliggande Byar/ nembligh Mirpasko/
Uppgarem/ Pologorg och Siamfange: Hwilla hafwa
medh Jern huggit bort Beläterne/ burit w:dh och Eldh vpi
Huuset/ och/ thet allestädes skämt och förbrändt/ så att
thet är stor Omko att see/ huru the ther hafwa brutit och
regerat: Thetta hafwa the giordt för then Orsak: En
enär någon Europisk Gesandt eller andra förnemblige
Män hafwa försöckt hoos Konungen att besichtiga thet
ta Huuset/ så äro the blefne dilt beledsagade medh Persianske
Rytteri/ hwarigenom thesse Bönder hafwa lidit stor
Gästningh och Besvär/ altså hafwa the inthet weest bät
tre än att förstöra thetta Huuset/ så skulle the wäl blifwa
sådana Möda quitte: Men enär Khiaa Sefi thetta
förnam/ hafwer han låtit stjära Näsor och Öronen aff alle
som bodde i thesse Torpen/ både Män/ Quinnor och Barn/
sa att iagh hafwer sedt ther många löpa både Näsor och
Örelösa å then tiden iagh ther war. Aldra öfwerst på
Berget är så slätt som thet wore höflat/ och går man ther
opp igenom Huusen på Trappor/ ther åfwan opp å woro
fyra ihola Brunnar/ een Damman som man lögar sigh vthi:
Och een Fiskedam/ hwar vthinnan ännu wore Fiskar. Ther
stodo och 3. Träa/ thet eena ett Bomuls Träa/ thet andra
ett Nöthe/ och thet tridie ett Lemone Träa. Oppå then
eena sidan vthi aldra öfwerste Trappan/ war een liten
Kammar/ vthi hwilken stodh liika som een stor Kista vthi
huggen aff Steen/ och Läcket ther oppå/ så som man hade
stielpt ett Bafetrogh ther öfwer/ eller ett annat kupert Ki
stelått/

skelk; Ther sades att skulle wara een förnemblich Graff. 59.
Och emådan Berget är rätt vpp i Wädret een godh Ita-
lienſk Miſl högt/är vpp på Öſtre ſidan om Berget mitt vpp
på/emellan Footen och öfverſte Kullen/ twenne ſtoora
Dörrar/och synes att ther vthinnan äro Ingångar; Ther
förgifwes/att Darius ſkulle haſwa haſſt ſijn Stattkam-
mer: Huru the nu diſt och tådan haſwa kunnat kommit/
kan iagh inthet annoledes aſftaga/ än att the medh Tågh
haſwa åſwan ifrån hiſſat ſigh vpp och neder: Ty nedan
haſwa the inthet kunnat kommit/ emådan inthet Trådth
kan finnas ſå långt/hwarvthaff the haſwa kunnat gjorde
ſigh ſteegar. Nu är thetta Huuſet inthet annat än ete
Vgglenåſte/ och många Storekar haſwa ther ſine Boo:
Een ſierdedels Miſl ifrån thetta Tſiel Monar liggia
twenne andra Bergh/men inthet aldeles ſå högga/hwillka
och på alla Sidor äro mycket brandta/ och är ther inthet
heller meer än een Vpgång/ doch inthet huggen medh
Trappor/vthan annars lagder medh Steenar; Öfverſt
vppå them är och heel ſlåt/ och ſynas huar Huuſen haſwa
ſtådt (men the murade/) i liſka måtto hwar Torget haſwer
warit: Ther woro mächta diupa Brunnar vthugne i
hårde Berget/ och woro nu heel törre/ ſå diupa/ att enär
wij låta falla ſtoora Steenar nedher/ lågo wij länge och
hörde eſſter/ för än han kunde träffa Grundet/ och enär
Steenen war i ſielffa Fallet/ gaff han een ſådan mächtig
Dunder ifrån ſigh/ ſå ſom man hade loſſat een heel Kar-
toug. Vthi theſſe Brunnar förhöllo ſigh een ſtoor Mn-

60. ckenheet aff Dufwor. Wij gingo vppå thet eena aff the minste Bergen/ Kloekan 7. om Morgonen/ och kommo in thet thet aff för ån trywar slagit effter Middagen: Vppå thetta Fältet hafwer Alexander then Stoore nederlagdt Darium/ och sedan effter erhållen Segervinningh vthaff berådde Modhe satt Elden vppå Persepoli. Schiras/ eller thet nya Persepolis/ hafwer tillförende varit Konunga Sätet vthi Persien/ men nu sedan Isphahan är kommit vthi floor/ hafva the Persianiske Konungarna / dist flyttiat/ emådan ther är sundare Lustt ån vthi Schiras. Thenna Staden är vthi Kundheeten wiidh pass tvenne Italienske Mil/ och blifwer mycket berömdt aff thet sköna Wijnet som här prässas/ Ty vthi heela Persien växer inthet bättre Wijn ån wiidh thetten Orthen. Och blifwer thetten Staden Schiras aff een förnemblich Förste benembdh Sultan Karathan Dsman styrdh/ een mycket fromm Herre/ som håller mycket vthaff thet Christne/ Och esomofftast besöker Munkarna vthi Klostren/ och aldrigh går tådan/ vthan han tu icke föråhrar them något. Här drifwes een mächtig stoor Handel/ medh Gyllen och Sidentnagh/ i synnerheet medh Wijn och Roosenwatn/ ty the Persianer sália Drukborna till thet Christne/ och köpa Wijn igen/ effter thet kunna inthet pressa något. Här tillredas och i stoor Myckenheet Aphion eller Opium/ hwilka the Persianer taga in/ emår the willia hafva något Modh att slås. På ingen Plaz vthi heela Persien för-
likas bättre thet Christne och Mahomettister tillsam-
mans

mans än här. The Christne hafwa här twenne Sam 61.
anankomster/ een Dominikaner/ och een Fransiskaner Klo-
ster: The Armenier hafwer här och twenne Kyrckior. V-
thi Dominicaner Klostret fan iagh och intritat vthi Mus-
ren St: Herr Bengt Drenstiernas Namn medh Öfwer-
skriften som ofwanbemelde är vthi Beskrifningen om Is-
phahan. Här finnes mähta sköna Kyrckior/ huilka enär
Solen skijn/ gifwa ett sådant Steen tillbaka/ att thet är
omöneligit/ thet någon Menniskia kan kasta sina Ögon
vppå them/ ty the ära somblige förgylte/ somblige glaserade.
The Mahometister föreboro / att vthi then Turckiske
Kyrckia/ som war vppå Tacket allöfwerförgylt/ skulle wa-
ra ett sådant heligt Watern / att ehoo som vthi thetta Wat-
net sigh twär eller twettar/ skal han strax blifwa helbreg-
da/ thet war sigh medh huadh Stuka han kan wara behäff-
tat: Och säna the/ at All Mahometz förnembsste Apostel/
huilken och hade Mahometz Dotter benembdh Watteme/
till Hustru/ skulle medh sine Ordh signa thetta Waternet:
Hullett är inthet att troo. Och ehuru wäl vthi thenna
Staden äro/ och finnas allestädes offentlige Horehuus/
vthi huilke allom blifwer effterlätit att inträda/ både Chris-
sten/ Turck och Jude/ listawäl så straffas här mycket
skarpt the Dittiospersoner som träda ifrån sin ächta säng:
Ja om theras Mån förnummo/ att the medh blåtta An-
sichtet hafwa lätit sigh skoda aff någon Fremmande: Så
äro ther twenne högga Stodar/ lista tioccka vpp och ne-
dan/ medh Trappor innan vthi murade/ ther the medh

62. Starprättaren måste gå igenom till thes the komma
Lii öfwerst oppå / och så blifwer hon nederstörter; Men upp
på Horekarlen sökes ingen Plicht. Här bedrifwes och
offentligh stoore och grofwe Sodomitische Synder / både
medh ynga Drengar / som och medh små åsnor / som the til
then åndan altijdh hålla på Stall / hulla inthet blifwa
straffade. Vthi thenne Staden är een öfvermåttton stoore
Trågårdh / hwilken medh allehanda fruchtbärande Träd
mycket tätt planterat är / förvthan Blommor; Här äro
några sköna Lusthuus medh heligt Batn nästan vthi
hwar Wåningh / (thet är rinnande Batn / hwar Man kan
lästia eller swalka sin Lekamen vthi stoora Solennes Hee-
ta) ther till många Sistedammer: Och är thenne Trå-
gården een dubbel Tröisenborgh; Ty endr man ther in-
kommer / och icke aff Trågårdzbetiente blifwer vnderwits-
stier / är omögeligit / att någon kan aff Gården vthkomma:
Zagh hafwer hördt berättas / att een drächtigh åsna skulle
hafwa oförwarandes ifrån sine Drifware råkat vthi the-
ne Trågården; I medler tijdh bleff hon icke sedd eller träf-
fat aff någon Trågårdzbetiente / för än åsnans foster kun-
de wara 2. Åhr gammal / då bleff starkt effter frågat / hwil-
ken åsnan tillhörde / så är een fattigh Landtman ankome-
men / then ther igen kände sin åsna / och effter Fosteret fölg-
de sin Moder / som då war snart 2. Åhr gammalt / och i
medler tijdh inthet blefwen sedd aff någon Fremmande / el-
ler Trågårdzbetiente. Betänckia nu hwar / hwad tiöck
skogh / (som doch listwål besit är aff fruchtbärande Trädh)
och huz

och huru stor theñe Trågården skulle hafwa warit / och ån 63.
nu är vthi sin fulla Widd / then iagh och personligh listet
hafwer besichtigat / att åfnan så hembligen inkommen /
ther sitt Foster afflat / och tu år ther effter igen funden aff
rätte Ågaren. Iagh hafwer och aff een trowerdigh Man
hördt sånas / (ehuru wäl han war een Mahometist /) att
een förnembligh Persohn aff högh Herkomst / som war
kommen vthi Konungens förste Snådhe / skulle tillsam-
ma Gårdh hafwa tagit sin Vndflycht / och ther sigh vthi
många år heemligen förhållit / medh Wächternas Beec
och Samtycko / till theß han åther kom till Gunst och Nåd-
dher igen. Iagh troor neppeligen / att vthi heela Österlan-
den finnes någon Stadh / ther Christne hafwa större Fri-
heeter / än vthi thenna. The Persianer och Mahometister //
som äro blesne döpte / och hafwa antagit then Christne
Läbran / hafwa vpreest vppå sine Huus ett åfwen sådant
Tråfors / som the Europiske och Armeniske Christne. Och
twert emoot / så mycket som the Christna äro / ther aff håld-
ne / så äro Juderna ther emoot / hatade och förachtade.
Lara är een liten och mycket lustigh Stadh / blifwer my-
cket berömd af the stöme Handtwerkare / samt Koppar-
och Teengrusswor som ther äro. Sielfwe Staden ligger
emellan 6. höga Bergh / vthur hwilka hämptaß Koppat
och Teen / Och vppå the twenne som liggia Öster vth / äro
Slott / hwilka medh Stycken och Soldater äro besatte.
Här göres många Pläter / hwar aff giörs Saat / Kamor /
Kooket ärel / och alt hwarad till Huushåld behöfues / hwil-
ka alla

64. Ka alla / i symnerheet Faten både vthant och innan förteenas; En i heela Persien / både hoofs Högh och Lågh / (vndantagandes Konungen och Sankteleren) brukas inga andra Kiårell / hwarken aff Guldh Silfwer eller Porselijn / än förteenat Koppar. Vthaff thesse Bergen springer och sköne Källor / hwilket Watn the igenom åthskillige Konster kunna draga och leda chwarest the willia / både vthi sine Trågårdar / som och vppå sine åckrar långt vthom Staden. Ståthållaren war een Bngersmann / och Uffällingh ifrån then Christne Låran / och ehuru wål ther war inthet meer än ett Christet Kloster och några fåå Christne / war han them inthet godh / vthan alt till Förtreet. Vthi ingen Stadh eller annan Drt sågh iagh någorstädes heemtande Swisn än vthi thenna / hwilka han hade vthi sitt Hoff / och gingo ther både vth och in / om han nu åth vt aff them / weet iagh inthet. Twå Dagzreesor ifrån thenne Staden / ligger een Drt benemdh Stabbaron / ther falla the sköneste Bezoar / hwilka aff the Persianer kallas Pazar / thet är emoot Förgift. Och åro ther een stor Myckenheet aff Bockar / wåre Europiske slætt inthet olijke / the ther åta aff een serdeles slags Gråås som ther wåxer / aff hwilket förorsakas vthi the Blåsa och Groor een Castaniebrun Steen / så stor och fatt som ett Hönsågg / och enår han är fullwårckat eller mogen vthi Lisfwet / kunna Bockarna inthet längre gåå / och rå dödas the. Öfwer thenne Drt hen och thesse Bockar låter Konungen hålla stark Wacht. Thesse blifwa achtade och skattade för the bästa / och enår
man

man wil försökia Stenen/ må ste man taga een listen grån .65
Sigh/(ty han låter skära sigh/) och säga honom i twenne
stycken/ är han tå vprichtig/så är han innan till på seendes
åfwen som man store een rödh Lööd i twenne stycken/så
medh små Ringar hwar vthan på annan. Theßförvthan
finnes och twenne andre slags Bezoar / ett som finnes i
Buken på Apinier / thet andra vthi Magan på Wilda
Swijn/hwilka äro vthi sigh sielff wäl godha/ och till Fär-
gen gråachtige: Men doch öfwer går thenne Stabbarons
Bezoar the andra.

Hammeron een listen Stadh / blifwer aff the Persia-
ner kalladt Bander Bassier / Thet är så mycket/ som Ko-
nungens ypperste Riddar Stadh/ Ty han er belägen harde
wedh Stranden på Persiska Inloppet / och finnes ingen
Siöstadh meer i heela Landet: Här hafwer Konungen sitt
Tullhuus / och faller ther een öfwermåttan stoor Tull aff //
alle Fremmande som ther medh sine Farkostar anläggia/
både ifrån Asia och Europa / doch Engelske vndantagan-
des/the gå å alle Tullfrij/hvilket Hållandaren mycket för-
tryter. Här drifwes ingen synderligh stoor Handel/ vthan
alle Bahrer föras opp vthi Landet. Här finnas inge
Christne Kloster/ vthan een stoor Myckenheet aff Judar
och Benjaner/hwilka altijdh och stadigt ther drifwa sitt
Skackrerij.

DRABE Churu wäl att thet är ett serdeles stoor
Landskap/som hörer Konungen vthi Persien till/ och strä-
cker sigh långt vth medh Stranden widh Persiske Siön/
grån

66. gränkandes ther medh in till then store Mogor. Så
är thet listawist een listen Öd/widh pass. Italienske Mist
vthi Widden/hwllken Spanioru vthi förra Tjiderna haf-
wer sigb bemächtigat och fast gjorde/ ther oppå bygd ett
Slot/ hwilket än i thenna Dagen (doch nu medh Persia-
ner besatt/) blifwer widh Macht hållit / och ther på lig-
// gja så många Stycken / som Dagarna äro vthi åhret/
nemblighz 65. Dcheffter Spanioru begynte nå got drifwa
emoot Konungen vthi Persien / och ther hoos hade then
stöna Perlebancken borte / (hwilket honom högeligen för-
tröt/) ty igenom the Engelskes Tillhielp / hwilka belade
Staden till Sids medh sine Skepp / öfwerwandt Persia-
nern till Landz / på sidstonne thetta Slottet / och myckeligen
hölt ther huusf skonade ingen / eller gaff någon Quarter /
vthan the icke wille låta omstära sigb / aff hwilka iagh än-
nå några sågh vthi Persien / och äro aff alla förachtade.
Thenne lilla Ön hafwer Konungen vthi Spanien be-
römdt för alla andra vthi Werlden / Sånandes / om heela
Werlden woro een Guldringh / så kunde thenne lilla Ön
Drmus wissa sigb för een Steen ther vthi / hwarföre han
achtade henne så högt är Orsaken / at han kunde opbringa
aff henne några Tunnor Guldh vthaff Perlebancken å hrtli-
gen / som ligger ther strax bredhe widh / och blifwer Perlor-
na aff Grunden så lunda vphämtade som föliet. Bredhe
// widh thenne Drmus liggja twenne Öyar / then eena kal-
las Rismus / (thet är så mycket som een Windruswa eller
Russin /) Then andra Gareka / (thet är een snäll Katta /)
hoos

hooz hwilka tvenna Öyer liggia många Perlebancar eller 67.
Grundh/hwaroppå thesse Perlesångare till några 100. el-
ler 600. och dageligen sötia/ och sigh föda vppå föliande
Maner: The ducka vnder Battnet vppå 18. Sampnar
diup/och the som gamble äro/bruka ingen Vicht widh Be-
nen/men the Vnga som lära skola/ binda ett slags Tråd/
hwilket är mycket swårt/widh sine Fötter/på thet the thes
båttre skola siunka/doch för än the gåå neder i Battnet/
fastbinda the sine Saarkostar både före och baak/så att the
liggia stadigt/Mu hafwa the een Lijna aff 200. Sampnar
eller meer/then eena Andan giöra the fast vthi Saarkosten/
och then andra om Lijfwet/vppå Lijfwet binda the een sfoor
Lädersäck/hwilken hänger them neder på Beenen/ eller til
Knåån/vppå Armen binde the een sfoor Swamp/ then
the fylla full medh Olio/hwarvthinnan the kunna både
läta och taga igen sin Anda/enär them behagar och nödige
är: Här medh löpa the neder i Botten/och kunna wäl wa-
ra nedre meer än een Tijmma/för än the komma vpp: Ja
så länge som Olian warar i Swampen/ kunna the wara
vnder Battnet: Och ehuru wäl Battnet vthi Persiska
Inloppet är mycket salt/hafwa the listawäl een mycket
friskt Synn/och the ras ögon aldrigh förderfwas; The see
mycket wäl medh them på Sidöbotn/afwen som the woro
på Landet/och pläcka eller hämpta sine Säckia: fulla medh
Stölper eller Musflestahl/then eena gången effter them
andra/och enär Säckien är full/hjelpa the sigh medh Hän-
derna/och så hafwa the Musflorna in vthi Saarkosten/och

68. Åter sticka sina Swampar vthi Oltan igen. Thesse Musse
lor äro fattarätt som Stroz/ och många widdare och för-
re än een Fallrick/ hwar vthinnan finnas vnder tiden 3. 4.
eller 5. vthi/ somblige inga Perlor; Och ther man skulle
sönder slå å sielfwa Muslan/ emädan Fisken än lefwandes
woro/ kunde och lätteligen Perlorna tillika omkomma:
En kastas the för thenskul vthi stoora Högar/ (som nå-
gonzin thet störste Huus kan wara/ vthi Solennes Heeta/
ther tå Fisken ändeligh döo måste/ och så spricker Skölpen
eller Skalet vthi twenne stycken/ tå hämptas Perlorna
obrächte aff Skaalen; Och then Tijden faller een förgiff-
tigh Stanc aff the förrottnade Fiskarna: Fisken kastas
vthi Sion/ men Skölporna eller Skaalen sambla the sam-
man/ hwarvtaff the bränna Kalck. Perlorna blifwa brach-
ta till Slottet Ormus/ icke Kannetahls/ vthan stoore Tun-
nor: Och är vppå thesse Banckar medh Duckarna ingen
Fabra/ hwarcken i ett eller annat/ som Dageligen skeer och
tillgå är på Perlebancken/ benembdh Kenlegatan/ belägen
vthi Indien vppå Malebariske Stidsidan/ emellan dön
Tzenton och faste Landet/ ther Duckarne Dageligen blif-
wa borttagne aff Krokodyler/ Om hwilket här effter skal
förmalas. Och thet till förundrande är/ här faller på then-
na dön Ormus ett slagh aff Salt/ hwilket blifwer wärckat
aff Solen/ och hastwer een högh gyllende Färga/ äfwen som
Ducate Guldh/ blifwer mycket högt skattat/ och ther aff
sköne Oltior brände till Lakedom.

Bassera/ är een tåmeligh stoor och mycket besäft
Stadh/

Stadh / belägen rätt vth widh Euphratem och Tigrim / 69.
ther bägge Floderna löpa tillsamman och i Biskn vthi Persien / 19. Italienske Militifrån Bagadet / Här hafwer Konungen tvwenne starcke Slott / och städigt några 1000. Mann liggandes / fruchtandes mycket för Turkeske Kaysaren / hwilken på Gödre sida om Elfwen hafwer een mycket starck Befästningh / medh mycket Folk besatt / benembdh Balsera / hwilket ligger i Arabien: Till thesse Städer effterlåtes ingen Fremmande komma. Bägge thesse Turkiske och Persianiske / äro mycket rädda för hwar andra / liggia och see then ena på then andra / och inthet länger emellan / än att the wäl kunna bestuta hwar andra medh Stycken.

Bagadet eller thet Nya Babylon / hafwer tillförende hördt Konungen vthi Persien till / men för några år segan hafwer Turkiske Kaysaren medh Wapn honom thet affhändt: Är nästan tillsäyandes oöfwerwinnerligh / både aff Naturen / och sedan thes starcka Murar / och Bläckhus som medh Stycken belagde äro / samt och aff Belägenheten / ty Euphrates och Tigris kommer ther tillhoopa / och göra så een Öö / och sedan löpa the åter tillsamman igen / emellan Bassora och Balsera vthi Persiske Stön / och är sielfwa Staden medh sina Förstäder wäl så stor / som heela Stockholms Norremalm och Ladugårdzlandet: Vthi sielfwa Staden boor een Visier Bassa / hwilken håller sigh mächtig och prächtig. Och kan man inthet gierna allena gå säcker in vthi Staden / för the Turkeske Soldater / som

70. Ther liggia några 1000. i Garnison: Thenne Staden är medh många Turkeske Kyrckor beprydh / hwilka mycket wackre äro vthan till vthstofferade; Men ingen Christen widh sitt Liiff dierfwes att see ther in. Vppå alla Torgh äro mächta sköna springande Waternkonster / och kan Staden aldrigh lijda någon Nödh för Waternlösa. Här drifwes och een mächta stoor Handel aff Kaldeer / Indtaner och Armenier / etc. Men inga många Persianer komma hit. Här äro och öfvermåttor stoore Trägårdar. Thenna Bassa håller Dageligen dags här inne een skarp Kätt / och een starck Kansackningh vppå hwadh Folck som inkomma / så wäl som förreesa aff Staden / bådhe aff sine Egne som Fremmande; Och måste ther alle Fremmande / bådhe Mahometister / Chrisne / Judar och Hedningar gifwa hwar Månadt een Ducat / och om skönt een bleswo in het meer än een Natth vthi Staden eller någon aff Förstäderna / måste han strax betala een Ducat eller Ungersgyllen; Och för än någon Fremmande inlåtes vthi Staden / vptecknes han vthi Porten / bådhe hans och Wårdens Namn / råkar tå Gåsten reesa bort / så måste Wården för honom betala. Här äro twenne wackra Förstäder / then eena Baltah / then andra Stesiphonta: Vthi Baltah boe alle Chrisne / och alle äro the Komerske Catholiske: Här wisttas een Biskop hwilken är een Fransman / och ålderstigen benemdh Bernhardus L. Hey / een vprichtig Herre / han är och een Cardinal / ty titulerar han sigh Höghboren / Han håller sin Staat / Hoff och Disk som een Förstligh Persohn: Här är

Daga

Dagellgh ett floort taal Munckar hoos honom/ som både 71.
komma och gåå vth i alla Landh; Dageligen håller han
Möten/ och förhörer the Fäder som ankomma/ hwilka
frambära stoora och långa Register på/ huru många
Christne the hafwa omvändt: Och sedan taga wiidare
Beskeedh/ hwadh the än ytterligare skola vthrätta; I liska
mått to blifwer och altijdh een vng Muncck medh them skickat/
hwilken måste låra Landzens Tungomåhl/ och thes Inbyggares
Sinne/vthi hwilket then Äldre lärdt hafwer/ och ännu låra skal. Thenne
Biskopen hafwer mäcta stoora Inkomster aff the Catholiske Potentater vthi Euro-
pa/ i synnerheet Konungen i Francrkriet / medh hwilket han och
vnderhåller the andra Fäder: Hans Vthskickade gåå allestädes fringh/
och the måst äro swana att wistast/ hafwa the sina Samquemmer
och Tillhåldh/ som vthi Arabien/ Kaldeen/ Mesopotamien eller
Diarbegh/ Assyrien/ eller Affarum/ Persien/ Cathaja/ Tartarie/
Mogors Lånder/ Costa/ Malebar/ Narsinga/ och Costa Caromandel/
alt in till Gangen: Ther åter een annen Biscop boor vthi Staden
Diplipatan/ hwilken hafwer Vpsicht medh the Fäder/ som låra vthi
Alwa/ Pegu och China. Här hafwa the Christne öfwermåttom
sköna Kloster/ hwilka äro vthi talet sex/ och hafwa mäcta
lustige Trågård: Vthi thet kloster som Biskopen boor/ ha
fwer El: Herr Bengt Xenstiermarit sit Rampn vthi then
Sahlen/ ther Andeligh Rättegång hålles/ medh öfwerberörde
Ordh/ som han Vthi Isphahan och Schiras skrifwit hafwer. Vådhe
Wiin och anna

72. annen Proviant hwadh the behöfwa/måste the köpa ifrån
Arabien och Persien. I blandh alt annat/ som ther vthi
Klostret war till att see/ hade Biskopen vthi sitt Riöde
een Grodha/ hwilken stodh bunden om Luffwet medh een
Silfwerkädia/ och hade sitt Tillhold vnder een Steen/ther
som all Dreenligheet vthslogs/ hon war half-annan Alm
långh/ och 3. Quarter öfwer Ryggen breedh; Enär nå-
got Så är stachtades/ så bleff Inelworna till henne kasta-
de/ hwilka hon strax vpfluckadhe/ hon hade twenne Ögon i
Hufwudet/ hwilka brunno som Eldh/ så stöora som twen-
ne laglige Hönsägg/ Enär the stucko Handen i Munnen
vppå henne/ didde eller sögh hon henne som een Kalff. Till-
förendhe hafwer ther och så varit een Syrfota/ hwilken tå
war dödh/ och Huden sedan vppfyllter medh Boomul: Then-
ne/ effter hon altidh lopp löds bådhe Nätter och Dagar/
ther till lågo Grodan och hon tillsammans om Nattetiidh
vnder Steenen vthi Riöket/ Förthen skul emädan Kockar-
na hafwa om Afftonen förgiättit något vthi Riöket/ som
skulle slutas in om Låås/ i synnerheet färstet och nyflachtat
Kiöt/ som gemenligen hängde på Wäggiarna/ staal thenne
Syrfota strax bort/ och släpade thet till Grodan/ hwilket
the sedan bägge förtårdhe och vppåto. Vthi alle thesse Per-
sianiske Städer/ som ofwanbtmälte äro/ är medh Hand-
wårckerne mycket wackert bestält/ i thet att alla måste boo
tillsammans på een Gata/ och inthet inmånga sigh medh
någon annan Embetsman/ som boor på een annan Gata/
alla Smeder för sigh/ Stråddare/ Sjomakare/ Gyllen-
och Silf-

och Silfwerduuks Wåfware för sigh/ Tapetwåfware för 73.
sigh: I en Summa/ hwar och een måste (ja Gårkockar
och/) hafwa sine besynnerliga Gator för sigh. Hwadh nu
Dagsreesor anbelangar/ om hwilka iagh mycket tillfören-
de rördt hafwer/ så äro the åtskillige/ ty emellan hwar
Krogh eller Härberghe är fögo meer än två Persianiske
Cosz/ (thet är Misl) hwilka bägge gådra een lijten swenskt
Misl/ och thet är een rätt Dagsreesa/ enär man medh een
Carawana eller starkt Medhfullte/ som bestå är aff belada
då åsnor och Cameler/ reeser 3. Swenska Misl.

Felugo är then gamle Babyloniske genleswor/ lig-
gia 9. Italianiske Misl/ ther är 3. Swenska Mislar ifrån
Bagadet/ och måste man gå öfwer Euphratem/ strax
widh Bagadet. Och äro sielswa Ruinerna och Förstörin-
gen vthi Begripet 16. goda Enste Mislar/ så att inthee
annat skönies än Steen vppå Steen/ och ther aff äro alle
Steenar fördhe/ (och än dageligen igenom Trålar och an-
dra Lastdragande Creatur/ som åsnor och Cameler föres/)
hwar igenom Staden Bagadet icke allenast är förwarat
och starkt/ vthan och bebygd/ i synnerheet vthi Baltah/
hoos the Christne; En the Christne måste dyrt betala
hwar Steen som ther ifrån hemptas/ icke allenast till Klo-
stren/ vthan och til theas egne Bygningar. Vthi thesse
Förstöringar är inthet meer tillseendes/ än Leisonkulan/
ther Daniel skulle hafwa suttet vthi/ Och Vgnen/ ther the
3. Männerna woro inkastade/ hwilke inthet wille tillbidia
then Stödhén/ som Nebukadnesar hafwer låtit vpreesa;

74. Och ett stycke aff Pelaren/ther theña Stöddhen är vpreester;
Såsom och ett listet fyrkantigt Huusz aff swart Steen/
hvilket säges vara Daniels Sommar/ eller Bönehuusz/
men nu alle mycket försalme aff the stoore Jordbäfningar/
som ther åhriligen ssee; Hvilka både Kuhlän och Bnanen
äro vpb bygge Anno Mundi 3434. och för Christi Tindh
536. Åhr Men sieltfwe Staden är begynt effter Berden
nes Stapelse 1788. och för Christi Bördh 2183. Hwadh
thet Babyloniske Tornet anbelangar/ om hvilket förmähles
Genes: 11. Så kan man ingen Afleswor flnna effter
thesz Rum eller Grundh / hwar vppå thet skulle hafwa
stodt. En Biskop Berndt L. Henberättade/ att han vth
tryckligh Befallningh hafwer bekommit ifrån Konungens
i Frankerijet/ att han noga årsfahra skulle Plazen/ hwar
vppå thetta Tornet skulle hafwa varit bygd/ hafwer förs
thenstul söckt the äldsta Män/ som han hafwer funnat fin
na vthi Kaldeen och Arabien/ förfrågat them/ om the skul
le hafwa någon Vetenskap om then Plazē/ huilket the be
sakade; En hafwer (sade han/) then eena wiist migh then
Orten/ then andra een annan/ och then tridie och een an
nan/etc. Kunde altså inthet wiist sluta/ hwar thetta Rum
met skulle hafwa varit. Sara förthenstul the mycket wil
la/ som förebära sikh ther hafwa varit/ och sedt Muren
aff Tornet; Vthan thet är sandt/ att ett stycke aff Stadz
muren synes/ om hvilket förmähles/ skulle vara aff Nim
rod eller Semiramide blifwen vpmuradh/ så breedh/ att
om två eller tree Wagnar mötte hwar andra/ skulle the wal
kunna

Funna reesa vthan någon skada then ena then andra förbi: 75
Men så är then nu mycket förfallē: Doch kan man märckia
litawäl/ att han hafwer warit mycket tiocker. Theſa Mu-
ren till äfwentyrſ mena många skola wara ett ſyncke aff
Babylons Torn/ hwilket doch inthet är: Och är thenna
äldere än Leioneulan/ och then murade Vggen/ ther the 3.
Männerna woro vthi kaſtade 1646. Åhr effter Werlden-
nes Begynnelse.

Här vppå gaff migh Biſkopen ſiet eget Handebreeff/
att iagh hoopſ theſe Förſtörelſer warit hafwer/ och ehrfa-
ritt theſ Bestaffenheter. Här är och mycket Spöckeris
om Nattetiidh/ ſå att ingen Menneſkia kan niuta theſ ſam-
meſtådes någon Natteroo.

Och thetta är nu ſå korteligen om then Söder- och
Wäſteredeele aff Aſia/ ſå mycket iagh beſichtigat hafwer.
Nu wil iagh begifwa migh till Oſtindien: Begynnandes
aff the ſhoore Mogors Länder/ Och är nu Indien thet bä-
ſte och ädleſte Landet vppå Jorden/ hwilket of vbringar
the aldra herligaste och bäſte Fruchter/ ſom of tiena/ ſå wäl
till Nödtorfft ſom till Luſt. Indien förſyller heela Werl-
den medh Gdle Steenar/ Perlor/ Kryddor/ Läſedom och
Rödkwäret/ Och kan thetta Landet wäl kallas thet Jor-
diſte Paradijs/ begriper vthi ſigh många Konungariſken
och Länder.

Suratte är een mycket wacker Stadh/ belägen vthi
thet Landet Guſſaratte/ in vthi ett Sundh eller Inwiſk:
För än man kommer till ſieſwa Staden/ måſte man reesa

76. emellan twenne fasta Portugiske Städer / then ena be-
nemdh Diu / then andra Diue; The äro mycket fasta / och
liggia på twenne Bddar / så att Mogor iu thet kan twinga
them. Staden Suratte är vthi sigh sielff inthet synner-
ligh fast / men hafwer ett fyrantigt Slott medh grofwa
Stycken belagt / och medh Soldater / som från Moren ä-
ra. Här drifwes een mächta stoor Handel aff åtstillige
Fremmande. The Engelske sampt och Hållendare hafwa
ther hwar sin Plats / vthi hwilke the hafwa Kiöpmän sta-
digt åhrligen liggjande / hwilka aff och an altidh reesa
medh Wahrer / emellan Brochia / Amadabat / och Ugra.
Thes förvthan finnes här een stoor Myckenheet aff Venis-
aner / hwilka äro mächta förslagne vthi Kiöphandel och
Räcknekonst / så att ingen Jude öfwergår them vthi Sla-
ckeris; Kunna therföre inga Judar ther handla en heller
wisstas / allenast några få / som reesa till Biciapour / ate
köpa Adla Steenar / i synnerheet Diamanter / Ty vthi hee-
la Österlandet finnas här the bästa / och blifwa aff Bergen
hugne. Thenna Konungen aff Biciapour medh heela sitt
Landzfolck äre Soldater / och föda the sigh alt medh Rof-
weris; Och ehuruwäl the stå vnder Mogor / så giöra the
honom slätt inthet till Willta / vthan enär han behöfwer
them / måste han betala them / effter theas egen Begäran /
och kan han inthet twinga them / hwarken medh Wapn / el-
ler godha Ordh / ty the boo vthi Bergen / och hafwa så
stærckt besatt alla Passen / att omögeligit är någon kan
komma in till them. The lättfärdige Folck äro så öfwer-
gifne /

gifne / att the inthet fruchta för någon Dödh / och hålla 77.
thet för then största Skam i Werlden / att fly för någon
Mäniska eller wilde Creatur. Een går wäl emoot ett hund
drade / låter sigh icke fånga / vthan heller slå sigh neder.
Syra aff thetta Partij sätto een tijdh vthi ett Huus / i med
ler tijdh kom Elden löös vthi Huuset / hwilken the inthet
söchte att släckia / såyandes sigh emellan / skola wij fruchta
för Elden? Nen / han må wäl fruchta sigh för os; Brun
no altså tre aff them vp / then fierde flydde / hwilken enär
han kom till the andra sina Stallbrödher / berättandes
them theras Affärdh / dräpo the honom strax. Och een så
dan Sälle kom rydandes för een wiidh och diup Brunn /
för hwilken Hästen stannade / williandes wiika fringh om
honom / öfwer hwilket then öfwerdådige bleff förirradher /
gaff Hästen Spårarna / williandes endtlich att Hästen
skulle springa the öfwer / män störte Halsen både aff sigh
och Hästen. Een yngädelman aff thetta öfwerdådige Sel
skapet / som wille ändeligh bewissa sin manlige öfwerdå
digheet; Sadhe sigh icke fruchta för något vthi Werlden:
Och till att bekräfta sin Manhaffteighet / frantedde han
sigh att gå å emot een Tiger / thet han och gjorde. Och wiste
han hwarest een Tiger hadhe sitt tillhåldh vthi ett Bergh /
dijt gick han alleena emot honom / Men han hade förbun
dit och förwarat sin Wenstra Arm och heela Brysiet medh
Tygh / som war all fullstoppat medh Boomull / hafswandes
vthi högra Handen ett besynnerligt kort och skarpt Ge
wår.

Så Tigren bleff honom warse / gaff han till honom ett
 Språngh / vthi thetta Språnget stälte han sin Wenstra
 Handh i Slupet på Diuret / och medheen Snellheet medh
 sitt korta Gewähr / stäck Strupan vthaff honom / så att
 Creaturet bleff strax dödt å swan vppå honom liggandes /
 Men then öfwerdådige Edelmannen / bleff och någre Da-
 gar ther effter dödh / i thet han aff Tigren hafwer bekom-
 mit ett slagh vthi högra Arlen.

Theras Husfrur brenna sigh lefwandes enår Män-
 nerna dödd. The rätta Mogoller eller Mogorer äro aff
 Färgan heel swarta / och Mahometister / Men the Benja-
 ner swartgola / och Hedningar / Thesse äro Köpmänn /
 Handwårckare och Landtmän / i synnerheet äro the öfwer-
 måtton snälle Bookhållare och Räcknemästare. The eff-
 terförlia vthi sin Lära Pythagore Meningh / Föregifwan-
 des / att then Siälen som Menniskan hafwer / är henne
 aff Gudarna lånt / och enår Menniskinn döör / så flytter
 hon vthi ett annat Creatur / som Dre / Koo / Åsne / Bus-
 fel / etc. eller ware sigh aff hwadh som vppå Jorden kräfer :
 Thersföre skola the aldrig döda eller äta något som Liff
 vndfångit hafwer / fruchtandes att the skola äta något aff
 sine egne Föräldrar / Slächt eller Wänner. Och enår the
 såwål om Dagarna som Nattetiödh skola låta sitt Watn /
 hwilket the alt giöra sittandes bådhe Män och Quinnor /
 låta the thet småningen falla i Handen / och kastadt sedan
 wiidt om kringh / på thet att icke någon liten Matsk My-
 ra eller annat aff Dhyrorna skal oförmodeligen vthi Wate-
 net blif

net blifwa omkommit / och the sedan wara Ordsak till 79.
thes Litzförspillandhe. Och så som the Nätterna ige-
nom alltidh låta brinna Lampor / så hafwa the Elden
medh tunna Hinnor öfwerdragne / så att inga Nyggar
som om Nattetidh flyga / skola förgiöra sigh sielwa ther
vthi. Enär tagh ther vthi Staden Surtte war / togo
wij Löß vthi Papper / gingo til Vensanerna / dråpo een el-
ler två vt haff them i theas åsyn / hwilket enär the sågo /
gå fwo the oß strax Penningar för them / och släpte them
så här och ther vthi sine Huus; Sammaledes gjorde wij
och medh Duswor / som wij köpte aff Norerna. Foglarna
äro så tamde hoos them / att the flyga både vth och in hoos
them / ja si driftiga att the (snart sagt) taga Maaten aff
Munnen på them; Ther till blifwa the vppå alla Taaken
dageligen spissadhe / ja både fyrfotade Diur och Foglar.
Thet the finna them siuka / taga the strax them till sigh /
sköta och ansa them / som thet woro Menniskor. Vthi alla
Huusen i thenna Staden / så wal hoos Christine som No-
rer och Ventaner löpa vppå Waggiarna små Zekornar i så
stor Myckenheet som hoos oß Flugor. Så snart een Chr-
stien eller een Nahometist / råkar lüet röra / antingen medh
Willia eller oförwarandes widh något aff theas Drickes
eller Kofeklärel / skola the aldrigh bruka thet sedan / vthan
strax lasta thet bort ifrån sigh. Theas Quinnosper /
ner gå vthi länga hwijta Räckar / hafwa stora förgyllta
Silfwerbrickor vthi Örorna / the ena gjorde som een Sool /
och then andra som een Måna; År ett mycket otidige
Solck;

80. Solck; Jagh sågh ther een Quinmospersohn / som på site
femte åhr hade haft sin Månaktidh / och endr hon war
sex åhr gammal / hade hon födt Barn / och sågh iagh både
Sostret och Modren. Theras Prester kallas Bramines /
hwillka gå å medh ett golt Klade om Lijfwet / allenast högre
Arten och Armen är baar och blott; The see mycket bistere
vth / i thet att Håret slår par långt effter them / och alt full-
slagit medh Kooträck eller Koodyngta / the smörta sitt Lijff
och ther medh / ja bruka them vthi sin Naag / och hålla
thenna Träcken för Balsam / En the säna / thet wara een
mycken lycksaligh Siäl / som är flyttiat in vthi een Koo:
The gå å på Gatorna / vthi then ena Handen hafwa the
een Tråpotta / och i then andra een Quasi / hwar medh the
allestädhes på Gatorna soopa reent för sigh / att the icke
oförwarandes kunna tråda någon Matsk til dödz. Thee
är ett sådant moothwilligt Sällskap / att the ingalunda
willia låta öfwertala sigh / och ehuru wål / bådhe vthi Diu /
Diwe / och Daman / hwillka alle äro fasta Städer / och aff
Portugiser bebodde / hwar vthi äro någre 100. Catholiske
Præster / så hafwa the lijfwål aldrig kunnat omsvända
någon Bentan till then Christne Troon. Här vthi Su-
ratte sinnas Drmar / hwillka hafwa tvenne Hufswudhen /
ett på hwarthera ändan / och krypa medh een ånda fram
åth then ena Månaden / och medh then andra then andra
Månaden / och gör Menniskian stor Skada. Vthi
Siön / så som och i Parsiske inloppet falla öfwerslödeligen
grö Drmar een Alln långa / hwillka äro trefantige / och
thesse

thesse aff alle Menniskor / så wäl Christine som Morer blif 21.
wa ätne. Drar äro här mycket små / och alla hafwa een
Puckel eller Bult på Ryggen / lika som een Cameel / blif
wa brukade för Kärror / hwarothinnan äka både Christi
ne och Morer; Koor blifwa brukade att rida oppå / och
blifwa alt öfwerhängde medh stora Bialror och Skällor.
Thetta Landskapet Gussuratte är mächta fruchtebart / thet
här vthi öfwerflödh Hwete och Korn / Rijs / Kattun och
Boomull. Här faller och then bästa Indigo / Smöör /
Wax / etc. Jen Summa / oppå alla ätandhe Wahrer är
här stoor ymnogheet / och allahanda slags Fisk. Här wan
lar och ett slags Wijn / hwilket tappas aff Palmeträä / och
blifwer kallat Terii / thet är mycket sundt att dricka / kiöler
mycket Menniskan vthi then stora Heetan / och kan man
aldrigh blifwa drucken / eller få något öndt ther vthaff;
Thet hafwer een mächta liufligh Smack / benägen både till
sött och suurt. Silfwer och Guldh / Koppar / Teen / Bly /
Swafwel Salpetter / etc. är här öfwerflödige. Här
slås och wackert Mynt aff Guldh / hwilket blifwer kallat
Achab / så stoor och wichtigh som een Portugaleus; Ett
annat Mynt aff Silfwer / blifwer kallat Kopia / och gäl
ler een halff Righsdahler; Ett mindre / benembdt Namo
die / aff Wärdet i Rigsorth; Och äter ett mindre aff
Silfwer / blifwer werderat för 6 Öra Sölfwermynt; Äff
Koppar hafwa the Peijs / och gäller så mycket som een Öre
Kopparmynt. The bruka och Mandelnötter för Penin
gar / och giälla 6 ett Peijs / Kan man altså för tweenne

82. Mandelnötter klöpa Sli/Lampa/Midlek/etc. Här växer och then sköneste Boomull/vppå höga Trään/så långa och tiocka som stoora Aspetrådch/hwilkta äro ludne alle ifrån Kooten vp till Toppen bådhe Greenar och Quistar/ och enär Blen är fullmogen / så falla Bladen aff/ altså riifwes hon lista som Måssa / och thet två gånger om Åhret.

Vthi thetta Landskapet liggia the tvenne öfwer bemelte Portugijse Städer Diu/ Diwe och Daman/ och äro så faste/ att the inthet kunna tvingas aff Mogor/ och boo här många 1000. Christne vthi. Allahandastlags Folck mår frijt the infomma/ vndantagandes Judar och Benianer. The Hällendare hafwa offta försöckt hoos then stoore Mogor/ att antasta thesse Städer/ men aldrigh blifwer them effterlätit och bewilliat; Zy ther Hällendaren hade them blefwit öfwermächtigh / hade han wäl warit the Morer till stoort Meen.

Bingula är een listen Förfrisknings Plaz/ för the Stofarende/ och ehuru wäl här är een Moress Landzhöfdingh/ så äro doch the ther boo alle Christne/ och aff Portugiser Affkomna/ både Mustiser och Kastiser. Theras Quinfolck äromycket löbsachtige. Här rinner friskt Watn ända vp för Berget emoor Naturen/ och ligger thenna Plazens. Mil ifrån Goa. Och brukas ther ett slags Silfwermynt/ hwilket giäller 1. Marck gott Mynt/ och kallas Larins / och är fatt som een Byrehale/ eller som man hade bögt een Måssings Trådch tillsammans/ medh några Moresske Characteres påslagne. Goa/

Goa / är een mycket skön och fast Stadh / ehwaresi 83.
Konungzmannen yrån Portugals wistas / och är i Förti-
den blefwen kallader Kalicut. Här begynnas nu Kosta
Malebar / och består i vthi thesse twenne Konungarikken /
Nembligen Kalicut och Dekan: Thesse Inwånare äro
heel swarta / medh långt swart Hår / och wackert skapa-
dhe. The som boowidh Stranden / äro måstепarten Christi-
ne / och boow iblandh them mycket Portugiser / som affla
Barn medh theras Döttrar. Ther hoos hafwa the
Catholiske många Kyrkor in vthi Landet: Och hafwa
thesse warit tillsörende ett mycket argt och barbariskt Folk
men nu mycket tamde gjorde aff the Portugiser: Och haf-
wa the / föröthan Goa / här på Kosta Malebar twenne
faste Städer Cochim och Tutticore / hwilka Anno 1657.
äro öfswergångne till Hållandaren genom stormande
Handh / som illa foro medh Inwånarena; Några 1000.
Malebarer / the ther bortförde / them för Slafwer / sampe
theras Kyrkor röfwade och förstördhe. Här faller och i
alsom största Myckenheet Peppar / i synnerheet längh
Peppar. Kardimomma wåxer här / then som mycket skön
och stoor är / och låter hon allestädes plantera sigh / Men
förån Malebarerna försälja henne / så koka the then upp
vthi Watn på thet hon skal mista sin Krafft. Här äro och
ett slags Haner / hwilka äro så stoor som een Kalkonisk
Hane; Och fara the mycket willa / som meena / Kalkoniske
Höns skulle wara komne ifrån Calicut vthi Indien / ty
på ingen Plaz vthi heela Ostindien finnas någre Kalkone

84. Hönß/ ehuru wäl the Engelske och Hälendare esomofftast
hafwa fördt Galkoner ifrån Europa till Ostindien/ ty så
snart the äro ankomne äro the blifne döda. These Ma-
lebarer lijda stoor Skada oppå sine Trägårdar: The äro
ther aldrigh säkre för Tigern/ hwarken Nätter eller Da-
gar/ i synnerheet the som boo på Landzbygden. The gå ä
bådhe Män och Quinner heel nackna/ allenast skula
sin Stamligheet medh ett litet tundt Klädhe/ och the ras
högsta Prydnat/ hwar medh the smyckia sine Kroppar/ äro
Sulfwer/ eller Nässessingzringar om Armarna/ Singrar-
na och Sötterna/ Ther till hafwa the så länge Öron/ att
the hängia themeen halff Aln nedher på Lijfwet; Och att
theras Öron så långa äro/ kan mången till äfventyrs
tänckia/ att the så aff Naturen södde äro/ ney/ vthan the
skära ett trindt Hohl på Öresnipparna/ ther hängia the
vthi tiocka Bly Ringar/ hwilka dageligen tania och draga
them större och meera långa/ och på then Wichten öka the
dageligen meer och meer tyngdh/ till theß Öronna blifwa så
långa som the them hafwa willia/ sedan taga the Bly Rin-
garna aff/ och sättia sedan Guldh Ringar vthi stället. Äf-
wen samma Maneer bruka the Singulteser/ eller the som
boo på Seylon/ the hafwa och ett Språk/ enahanda
Skrift och Boockstäfwer/ vthi stället för Papper bruka
the gröna Bladh aff Palmesträdh/ hwilka vthi sigh sielf-
wa äro meer än 3. Alnar långa/ och inthet meer en twenne
Singer breda/ till hwilket the inthet bruka något Bläck/
vthan rista in vthi Bladen Boockstäfverna medh een Sty-
let aff

let aff Järn eller een Swafsticka aff hårdt Erdd. Thetta 85.
brukas; öfwer all Indien / vdan tagandes i Persien och
Mogor / The hafwa Papper aff Boomull / men the Chi
neser och Japoniser aff Silke och Boomull / Doch skrifwa
the in thet medh Penna / vtban medh Pensel.

Ceylon är een Öö / begriper 500. Mil vthi sin Om
kref / Hafwer sin egen Konung / hwilken boor vthi een
Stadh benemdh Kandia; är ett svart Folck / och alle Hed
ningar / som boor vp i Landet; (Thenna Öön hafwer till
förnende warit fasta Landet medh Kosta Malebar /) Men
the som boor widh Stranden på Wenstre sidan om Lan
det / the äro alle Christne / och hafwer the Portugiser hafte
här tree öfwermåttan fasta Städer / Nigumbo / Columbo /
och Fonte de Galle / hwilka Hållenderna medh Wapn haf
wa sigh bemächtigat / alle Portugiser aff Landet / ja och In
wånerna som Christne äro / brukas för Slafwer / ingalun
da effterlå tandes them höra någon Catholise Präst / och
vethi then Calviniske Lärari willia the in thet vnderwisa
them / äro altså nu hwarthen Christne eller Hedningar.
Thenna Konungen kan vpbbringa på een litten Tisdh några
10000. Soldater / hwilka in thet annat Gewär bruka än
små / korta och krockta Sablar / Piskar och Hafagaier.
(thet är Piskar som the fasta medh Händerna.) Han hål
ler ett mächtige skönt Regemente vthi Landet / i synnerheet
medh allahanda Stånd / så att then som är een Adelsman /
måste stadiget hålla sigh ther widh / och taga Edelsmans
Döttrar till Hustrur / Een Kiöpman in thet gå ifrån sitt

36. Ståndh/ vthan blifwa een Kiöpmän/ och taga sigh Kiöp-
mans Döttrar/ sampt hans Barn och alle hans Effter-
kommande: Een Bonde/ een Tiggare/ Dansare eller
ware sigh aff hwadh Handtwärc thet sigh wara må/ må-
ste the stadigt medh alla sina Effterkommande blifwa vthi
sine Embete/ och aldrig öfwer gifwa thet/ vndantagan-
des att om han will blifwa Gaskarin eller Soldat. Sträd-
dare och Skomakare Handtwerc brukas här aldrig/ en
the löpa alt nackna och baarfota: Men aff alle Ståndh
är inthet si förachteligt som Smeder/ och i synnerheet
Guldhsmedher/ hwilke aldrig vnder annors Saat få kom-
ma/ en heller någon annen vnder theras/ mycket mindre
dricka aff Kiärel eller äta i Saat medh them/ och lijka wäl
måste alle Man lista til them. Enär them gifwes något
Arbete/ så kastas them till som ett Been till een Hundh/
och enär the skola leswerera Arbetet ifrån sigh/ måste the
gå långt emoot them/ och lägga sigh framstupa vpp i
Jorden/ hafwandes begge Händerna för Ögonen/ och si
tala medh them/ sedan gifwa the them för sitt omack eller
Arbete som them behagar.

Vthi Rättegängs Saker går här mycket frängt till
Wärcka/ brukandes inga andra Bödlar än Elephanter och
Krokodiler/ hwilka the kalla Kaymans. Then Elephanten
som ther till är förordnat/ är een aff the störste Beestiar vthi
Landet/ ett grusweligit grymt Creatur/ hans Tandlar äro
beslagne medh Koppar/ och ther till stäppte: Enär han nu
gntastar Misgerningsmänner/ tager han honom fast v-
thi sin

thi sin Snabel/ och kastar honom högt vp vthi Vädret/ 87°
och låter så honom komma ofskader åter vppå Snabe-
len/ bårandes honom för Öfwerheeten/ lieta som han
skulle fråga / om inthet Skoonsmåhl för honom sin-
nas kunde; Men är ingen Nåd/ så kastar han honom
åter i högden/ och låter honom så falla vppå Marken.
Sedan när han ligger på Jorden/ sliker han medh Sna-
belen Hufwedhet ifrån Kroppen/ och grafwer sedan een
Groop i Jorden/ och begrafwer Mistrådaren ther vthi.
Alltså gifwes honom aff Öfwerheeten för sitt Omäck
några Kannor Urac / (thet är Brennewijn / brändt aff
Rijsgryn) och ther til någon Frucht. Nu hafwer Gudh
gifwet Elephanten thet Förståndet/ eller vthi Naturen in-
planterat/ att när then som Döden liida skal/ är ofskyldigh
dömbder / så skal han aldrig röra honom thet ringeste
Hår / ey heller någonzin låter twinga sigh ther till.

Krokodilerna / håller han vthi een Damb/ rundt
om medh Stacketer besatt / att the inthet kunna kom-
ma theruth / för hwilka Mispgeringsmän blifwa kasta-
dhe; Thesse äro grusweliga stoore; Then ringeste ther
är / är på 24. eller 25. Foot längh/ hafwer ett Gaap/
som är wiidare än Karlesampn : Een Krokodill haf-
wer fyra rader Tand i Munnen / två ofwan och två ne-
dan i Munnen / och gåå Tänderna hwar emellan annan :
Han kan medh ett Bistande taga bort både Häst och
Mann : Han hafwer och fyra Ögon / twenne öfwer Riäf-
tan / och twenne in vnder Riäfftan : Hans mäfte Starck-
here

88. heet så är vthi Stiertten/ medh hwilken han mycket starkt
slår/ och är inthet så snäller på Landet som i Battnet/ ty
på Landet kan han inthet wäl wenda sigh/ för sin Kropp
och korta Been: Men vthi Battnet liggia the gemenli-
gen/ och förhålla sigh vthi färsta Åer/ (hwilka här vthi Lan-
det finnas vthi öfwerflödh/) ther måste Folck sigh medh
små Sahrkostar altidh låta öfwersättia: Hwilka han
medh sin stiert slår öfwerända/ och altså borttager så män-
ga som ther vthi äro. Han werper och Ägg/hwilka Solen
vthwårckar/ och ther aff blifwer Dngar. När vppå Cen-
lon enär warmt Väder är/ hafwer lagh sedt ther liggia
widh Åmunnen vthi Stranden 30. eller 40. tillsamman/
och bada sigh vthi Solen.

Lagh hafwer här och sedt een vnderligh Rättegängs
Saal/ och ther vppå strax straffet fölia: Ewenne Bønder
som woro Grannar / bleswo oense eller trättande om
ett snycke Sädeslandh / vppå hwilket plågade så åß Gadi-
en / thet är ett slags Korn liika som Hampefröd / hwilket
the koka på Flåst/ och kunde thet Landet/ the twistade om/
wara vngesehr en Fierdedels Tunne Landz vthsådhe/ then
eena sadhe/ honom tillkom thet / och then andra tillåg-
nade thet sigh/ kunde altså Saken inthet slitas/ vthan ther
bleff Rättegång hållit vnder blåttan Himmel/ Saken
bleff aff the thertill förordnade Domare nogsampt skär-
skodat och öfwerwägat / men giordes inthet annat Vth-
slagh/ än een Eldh bleff giorder/ ther vppå wardt ett Be-
cken aff Leer satt/ fult medh Olla / enär thetta bleff siu-
dande

dande heet / så kassades ther vthi 3. Kopperpenningar / (hwilke 220
ka the kalla Pitkes /) så stora som Kopparkhalförar / them
skulle then rätte Grundens eller Återens Egandhe aff heeta
Slian medh bara Händerna optaga; Hwilket then Ena
frimodeligen vthan någon skada / eller thet ringeste brän-
nande gjorde; Endr then andra thet sågh / tordes han in-
thet glöra thet effter; Vthan then som Penningarna / aff
then siudande Slian optogh / honom bleff Jorden till
dömbd / och then andra widh Hufwudet tagen / och bunden
widh ett Tråd / och ther sattes ett kort Snöre öfwer hans
Nacka och Panna / hwilket the weedo medh ett stacket Tråd
så hårdt tillsamman / att Hufwudhskålen språng sönder
som ett ägg.

Thenna Ödn Ceylon är een aff the fruchtbareste Landh
som vppå Jorden bekante ära; Och kallas ther för thet
Jordiska Paradiset / Thet gifwer en sådan lustigh Luche
ifrån sigh vthi Siön / när man är 7. eller 8. Misl ifrån
Landet / att then Siuka kan ther igenom få å sin Hälfa;
Men enär man een Tijdh vppå Landet wistat hafwer / be-
finner man ther een förgiftigh och mycken osundh Lufft /
så att man ther bekommer een Landhsuka / hwilken in thet
står till bota medh någon Lakedom / för än man blifwer //
förder vthi een annan Lufft / så bekommer man strax För-
andringh / antingen till Döden eller Lifwet; Och blifwer
man ther mycket töcker / kan och aldrig känna sig mättan /
en heller hafwa någon Stoolgångh / och doch in thet känna
någon Wårck eller Sweda / vthan listen Hufwudwårck /

90. men een får så kort Anda/att man inthet kan gå ä. Steeg/
för än man måste hwilla sigh.

Här är Jorden alltidh grödn / och bär alltidh heela
Åhret igenom the sköneste Pomeranker / Citroner / Lem-
ner / Granatäplen / etc. Theela Indien wäxer een slags
Frucht / hwilken kallas Pisang / eller Bananas / then ther
är wälsmakande och skön / sampt wäxer mycket vunder-
ligh / och är een sälsam Frucht; Sielwa Trädet Piangh
är widh pass fyra Sampnar högt / och nederst 2. Allnar
stöckt / thet hafwer inga Greenar / othan Bladh / och hwart
Bladh så långt som sielwa Trädet är högt till / ther till 2.
eller 3. Allnar bredda / men alt smalare emoot Andan / och är
sielwa Toppen inthet träd / othan i hoop grodde Bladh / och
kan man medh een Bysla hugga aff Trädet othi ett slagh :
Theß Frucht hänger othi een Knippa vnder Bladerna så
stor / att een Man then knapt lyffta kan / Enär Fruchtens
mogen är / då är hon rätt gohl / och är hwart Bäär meer än
ett halfft Quarter längh och seer oth / rätt som Spenar
oppå een Koo / medh ett tunt Skaal eller Skin othan om /
hwilket man affdrager medh Singrarna : Sielwa Frucht-
ten smaker mächa sööt / men är inthet fast eller tätt / o-
than lista som man beeto othi een Deegh : Jagh troor / att
i Berden inthet finnes ljufligare och wälsmakeligare
Frucht än thenna : The Christine i synnerheet Portugi-
ser kalla henne Sigo / och skola aldrigh skära henne medh
Kniff / othan bryta then ; Och huru wäl hon är gohl / så
är likawäl mitt othi een swart Riärna / hwilken enär man
ther

ther vthi ståår / synes thet lika som een Man skulle hängia 91.
 på ett Kors; The säya / att thetta skal vara thet förbudna
 Trädet aff hwilket Adam och Eua vthi Paradys äto; En
 så snart the hafwa ätit aff them förbudne Fruchten / äro
 theras Ögon blesne öpnadhe / och hafwa skult sigh medh
 Sikoneblad / så äro och thesse Bladh mycket bequemli-
 ge ther til / och kan man medh thet minsta Bladet wal be-
 täckia heela sin Kropp / både före och baak; Thetta Trädet //
 så snart thet hafwer burit een gång Frucht / så bäär thet //
 aldrig meer / vthan man må sie hugga thet aff nederst widh //
 Rooten / så växer innan 4. Månader ett annat bärande
 Träd igen.

Then aldrabäste Caneel växer här i störste öfverflö-
 digheet / vthi wilde heela Skogarna fulle: Och må inga
 andra taga then aff Trädhen / vthan besynnerliga Embets-
 män / som ingen annan Handteringh bruka än thenna / och
 blifwa kalladhe Skaliers; Then yterste Barken är grå å /
 blifwer affskurin och bortkastat; Then innerste är aske-
 färgadher / blifwer vthi fyrkantige stycken skuren / och se-
 dan sammanrullader; Enär han får litet liggia vthi So-
 len / blifwer han rödh / och vthi 3. åhrs tidh växer Barken
 igen: Thetta Trädet bär ingen Frucht eller Blommor /
 Theß Bladh ära som Äpleblad / och inthet synnerligie
 högt. Här finnas allehanda slags ätskillige Fruchter /
 hwilka öf Europiskom äro mycket obekandte. Thet är och
 ett berghachtigt Landh / i synnerheet ståår mitt vthi Lan-
 det ett mächtig högt Bergh / hwilket the Chrisine kalla

92. Pilo aff Adam/ och förebära/ at Adam skall liggia ther be-
14 grafwen; Men Inwånarena som Hedningar äro/ kalla
11 then Pilo Oden/ och komma medh alle Man åhrligen then
3.4.5. April/ (hwilket är theas Nyåhr) till att offra sin
Uffgud/ hwilke the kalla Jaska/ thet är Sathan eller Dief-
wulen; Ty om man säger till een Singelicus Wade pro
Deos/ (thet är/) Gudh ware medh tigh/ står han och gris-
L nar/ och seer ondt vth; Men säger man Pallia Jaskan/
(thet är/) Gack Diefwulen i wäldh; Legger han sine Hän-
der för thes andras Fötter/ så som tackandes honom för
godh Önskan. Förthan Grå åberg finnes här och män-
ga stooro och höga Cristallbergh/ hwilka gifwa ett sådant
Wedersteen ifrån sigh/ i synnerheet enär Solen skinner/
att man inthet kan see uppå them: Om Nattettidh enär
11 Stierneslare är/ kan man sköna alla Stiernorna vthi
11 Kristallen som uppå Himmelen synas. Så fruchtbare
och skönt som thetta Landet är/ så är thet och opfylt medh
allahanda grymma och förgiftige Dür/ som i synnerheet
wilda Elephanter/ hwilka här falla the bästa och största;
Blifwa på ett wonderligt sätt fångade åhrligen vthi Sep-
tembris och Octobris Månadt/ enär theas Speel eller
Brunstidh är: The hafwa tamme Elephantsfoor/ hwil-
ka äro så lärda/ att the om Nattettidh gåå uppå een besyn-
nerligh Plak vthi Skogen/ thet the weeta Elephanterna
hafwa sitt tillhåldh/ hwilka the efterfölta: Uppå ett stooro
och wisde Säl är bygt ett trängt Stall medh mäcta
Flaxka Balkar och Bomar/ inthet bredare än een kan gåå
in esse

in effter then andra: Thet bestickathe medh gröönt Löss/ att 93
ingen kan rättare see/ än thet woro een tätter Skogh/ thet
gåå Koerna först in på then ena/ och sedan vth på then an-
dra Stidan/ men alle the andre som effter följa måste blif-
wa ther inne/ och blifwer strax starcka Boomar både baak
och framman för them skuttne/ så att the in thet kunna rö-
ra sikh/ och Fötterna i Zernklädior slutne: The Elephant-
fångare weeta så artigt binda them ther inne: Sedan lå-
ta the them ther blifwa ståendes vthi 14. Dagar/ i medler
tidh gifwes them ingen Maat eller Driick/ vthan dage-
ligh sticka the them medh skarpa Hakar och Zern/ till thes
the blifwa så vthmächtede/ att the neppeligen kunna ståå/
tå hemptas tamme Elephanter fram/ hwilkom Tänderna
äro halfwe affsågade/ emellan twenne Tamma blifwer
een otambdh bunden/ hwilken ther han ställer sikh moot-
willigh/ och icke will låta tåmia sikh/ stöta the honom i Sti-
dan medh the stumpa Tänderna/ eller slå honom i Stidan
medh Snabelen/ tå måste han spazera bunden emellan
them hela Dagen/ och om Afstonen åther införes vthi
Stallet: Enär han nu så några Dagar emellan them
gått hafwer/ tå stiiga Elephantfångarena först in till
them/ och gifwa them allahanda Frucht som kan lånda
them till Styrko/ begynnandes tala och låckas medh
them såttia sikh jemwål oswan vppå them/ och släppa
them sedan lösa vth medh the andra: Alltså blifwer thetta
saasliga och grymma Diuret på een listen Tidh tambdt:
Hon går medh sin Foster vthi 3. åhrs tidh/ och ehuru wäl 75

94. the äro the största Bestar vthi Werlden blandh alla fyr-
fotade Creatur/ listawäl så bringa the hijt till Werldenne
mächta små Foster: Sina Pappar eller Spenar hafwer
// hon emellan Frambeen/ och endr hon skal gifwa Kalf-
// wen dia/ tå lyffter hon honom op medh Snabelen/ och bär
// honom alltiidh ther vthi endr hon går: Een Elephant lö-
per aldrig vthan gåår/ och medh sitt Stijgande tager han
// op een Häst/ fast om han lупpo aldrig så starkt: Hans
Starkheet ståår inthet at beskrifwa / eller andre hans E-
genskaper: Allenast thesse Elephanter som faller på Cey-
lon/ hållas för the Edleste och förnembste; Ty enar Ele-
phanter som blifwa fördhe ifrån andra Orter/ komma t-
hoop medh een Chenlonist/ tå falla the strax på Knää/ och
L sättia sin Snabel i högden/ lika som the wille åbra och hål-
sa them för the förnembste: Ty vthi Staden Battawia
oppå Jawa/ gick een Ceylonist Elephant hwilken dagelt-
gen tigde vthi alla Månglehuus/ i synnerheet hoos them
som hade Socker och Frucht att sälia: I medler tiidh kom-
mo ifrån Siam 12. stycken grusfreliga stoorä Bestar/ hwil-
ka baak om Slottet stodo vthi ett Stall/ och dageligen
blefwo redne igenom Staden till färsta Siöwisken/ at
twätta sigh; Så offta the mötte eller fingo see thenna lil-
le/ föllo the på sine Knää/ sättlandes theras Slorper el-
ler Tryner i wädret/ hålsandes honom: Ther till hafwer
Elephanten och then Wetenskapen/ (tagh talar om the
Zamma/) att ther han seer een Person aff Edhel eller högh
Härkomst/ fast om han än är aldrig så illa kladder/ faller
han

han strax neder och gör honom åbra: Men tvertom/ thet 95.
een är aldrig så wäl kladder och vthstofferadt / och aff
slätt Affkomst / then gåå the rätt förbij listka som the in-
thet så go honom. Teen Summa/thetta Creatur hafwer
vthi många stycken meer än Menniskeligit Förståndh / så
att them inthet fehlar än allena Måhlet och Språket.
Tigrar och Leoparder finnas här inga / vthan Apintor och
Babianer i stoor Myckenheet / the thet göra på Frucht-
sengerna mäçta stoor Skada / ty Inwånerna hinna in-
thet meer så å och plaitera än thesse ståla bort / och enår
the gå vth på Röfwerij / samka the sigh wäl några 100. til-
samman / och om the träffa i medler Tijdh någon Menni-
skia / göra the strax aff medh henne : Inwånerna kalla
them Kullwais / och såya att the äro Menniskor så wäl //
som the / och kunna wäl tala om the wille / men the fruct ta
för Arbeta. Babianer / hwilka the kalla DranghGutans /
(thet är Skogsmån /) äro mycket stoor / och vthi alt listka
Menniskor / vndantadandes att the äro ludne / doch in vthi
Händerna och på Ansichtet bara : The antasta strax een
Menniskia / om han är icke thesbättre bewäpnadt. Chua-
rest han finner Quinnospersohn / så tager han them medh
wåldh : Och hafwer iagh sedt vthi Pellcarre een Quin-
nospersohn som gtef hafwande medh een Babians Foster /
hwilken och födde ett ludit Foster / Så snart thet som ifrån
Moderlifwet / språngh thet först oppå een Stång / sedan
oppå een Dörr / och sidst vthi ett högt Tråd / sedan vndkom
thet : Ty thetas Konst eller Art stod att hielpa sigh. Api-
nioran

69. niaram äro här somblige beekswarte / och hafwa stoore
hweit Slagg / så att the äro på seendes som een Moor. Een
deel röda / bruna / blackota och gråå / aff åthskillige Stoor-
leeter; Enär the höra någon Krokodil / drifwa the honom
strax ifrån Stranden och i Wattnet medh sitt strande och
ropande.

Buflar hålla sigh här någre hundrade altijd tillsammans /
the äro alla isgråå / och föra sina Horn mähta långt till
baka / så att the medh them inthet kunna giöra någon ska-
da / men medh Fötterna och theras skarpa Klöfwar stöta
the igenom een Meniskia / och är för them ingen Vndstycht /
vthan ehwadh them förekomer / trampa the nedher / Men
then som någon tijdh oförwarandas in vppå them kom-
mer / kan man them medh een Hatt rädda; The hålla sigh
altijd vthi Moraas / i synnerheet vndfly the then swä-
ra Middagsheetä / och blifwa mycket angrepna aff Jiglar /
The hafwa inthet Håår vppå sigh / ty the röda thet aff
sigh vthi Affian / Kiarr och sumpachtige Orter. Leuwaen
är ett fyrfotat Diur / een Krokodil inthet olijk / men grön-
achtigare till Färgan / och är then Störste inthet meer än
två Allnar längh / then ther hafwer mycket korta Fötter /
han giör ingen Meniskia ondt / han håller sigh alt vthi
hobla Trään / ther Myror hafwa sitt tillhåldh / hwilka äro
hans Spijs / och andra små krypande Mattar på Mar-
cken; Han blifwer fången och slachtader / effter han haf-
wer ett mycket hweit och wälsmakande Kött / Thenne haf-
wer tvenne Tungor i Munnen / then eena öfwer then an-
dra.

dra. Desmanmöß eller Gråskatter löpa vthi Huusen i 97.
stoor Myckenheet / och göra ingen annan Skada / än ehwa
rest the låta falla sitt Vatn / antingen på Maat ellet Klä
der / så luchtar thet ther aff mycket starkt. Iglar hålla sigh
vthi Gråset så tiöckt / att thet inthet står till att vthtala
eller skrifuva ; Hwar een Menniska så han oförwarandes
(i synnerheet enår Dagen är i Gråset /) sätter sigh neder /
så angripa honom några hundrade / och suga Blodet aff
honom / lägger han sigh till att soffva / så tappa the Blo
det aff henne / så att hon inthet förmår till att gåå på sina
Fötter / hwarföre taga alla Soldater / (enår the skola gåå
i Fält) Salt medh sigh / enår the befinna någon på Krop
pen / lägga the ett Saltkorn vppå honom / så faller hon
strax aff / men sliter man henne ifrån Lifswet / så bolnar
thet strax ther effter.

Kobra Kapel är een Drm / nästen ett Quarter längh /
Iagh troor att inthet förgiffigare Djur i Werlden nogon
zin kan finnas / han är svart / och hafwer ett spikigt Huf
wudh / wiidh Öronna hafwer han som twenne Wingar /
hwilka äro runda som twenne Glaasögon / them han kan
draga in och sprida vth enår han wil ; Enår han blifwer
een Menniska warse / kastar han vp sina Wingar eller
Briller / och flyger in vppå henne / ehwar han så rör
wiidh henne / spricker hon strax innan / hon kan låsa Fader
wär / och är emot hans Beet ingen Boot / Hwilket iagh
sågh vppå een Fendrich / som om Nattetiidh vppå een Dre
benembd Nature / bleff biten / then ther icke gick 3. Steegh
N
fören

98. för än han war dödh; Och imman wi i fingo honom vthi
Wachthausset/ sprack han emellan Händerna på öf. An-
dre Dagen om Morgonen/ kommo the swarta Lastarins/
och slägo honom ihäl/ tå fick iagh see honom/ Men öf
bleff förmant/ att wi i inthet skulle komma honom altför-
när. Iagh menar/ att thenne skall wara Basilisk/ then
alla wettha tala om. Skorpioner hålla sigh här mycket
vthi Huusen/ och måste man sigh wäl om Natte-tidh för-
wara/ tå söka the som måst till Människorna/ men så län-
ge hon sofwer / rörer han henne inthet/ men så snart hon
rörer sigh/ sticker han henne: Iagh är twenne gånger aff
them stucken/ och hafwer lidit een sådan Pina/ att iagh
inthet wiste hwar vth iagh migh wända skulle/ för än iagh
fick Skorpion Dlia. The kunna aldriogh fördraga Solen-
nes Heeta/ vthan (thet iagh medh miina Ögon sedt hafwer)
t)er han kommer vthi Heetan/ och inthet kan komma in v-
thi något Hohl/ wänder han strax vpp Stiertten och sticker
sigh sielff i Ryggen/ hwar igenom han strax blifwer dödh;
Hans Beet är lijka som ett Bisttingh. Tusenbeen är een
förgiftigh Matsk/ hwilken medh sitt stickande bringar een
Människo större Sweda än Skorpionen: Han är så
långh och tiock som ett lagligt Mansfinger/ och hafwer
många Fötter tått wiidh hwar andra/ alt ifrån Hufvud-
det och in till Stiertten/ och ytterst ther vthi hafwer han fy-
ra Hwassa pinnar/ så långa och åfwen så seapade som Ig-
lekoz taggar/ Thessa hålla sigh och alt vthi Skuggan/ kun-
na en heller fördraga något Soolkeen; Vppå Sleppen
finnas

finnas och thesse så wäl som Skorpioner / hwilka ofdrwa 99.
randes fölia medh widh som föres om Borch.

Här äro och ett slags grå å Drmar / inthet mycket tio-
cka / men een Alllänga / the ther hängia sigh vthi Tråån /
i synnerheet ther Hiortar och Swin hafwa sin dageliga
wissa gångh till Flodher att dricka / rå låta the sigh falla
neder vppå Lifwet vppå them / tillfogandes them ther ige-
nom Skada : Wijdh Torpan hängia the sigh och vp / och
ther the någon Menniskia träffa / lüder hon stoor Piina /
och står vthi stoor Lifsfabra / så framt hon icke bekommer
någon Boot. Enär iagh medh flere andre esomofftasi bleff
befalt att gå i å vp vthi Landet / och måste Nattettidh liggia
vthi Skogar / och vnder blåttan Himel / och altidh hafwa
Feldh för os ; Då skulle wi wäl achta os för ett slags små
Drmar / hwilka woro snidhwiita och blinda / (vthan twiif-
wel att the måste hafwa haftt Wäder vthaff os /) och kom-
mo stialandes krypande till Elden ; Then Menniskan som
bleff stucken eller biten aff them / måste strax hugga aff
then Ledamoten eller döo. Ther woro och ett slags Dr-
mar / hwilka wororått Grååßgröna / them togo Inwåna-
rena och åto / såhandes att the inthet wore förgiftige / en
heller gjorde någon Skada.

Iagh måste ingalunda förgiätta then fromma och
dygdige Kameleontem : Han är inthet fullt ett Quarter
långh / men är fyrfota som een Agadis / medh een lüten
Kump / hafwer ett Huswudh som een Klåssa / och ther
å swan vppå een Kamb som een Hane / på Ryggen hafwer

100. han een litten Puckel som een Cameel / hwar vthaff han be-
kommit hafwer site Rampn. Thet the naturlige Wiſe
ſkrifwa ſomblige att han ſkall kunna leſwa allena aff Wä-
dret vthan Maat 18. Dagar / ſomblige 13. Becker: Thet
är inthet ſandt / ty tagh hafwer tagit honom / (effter the lu-
po inne hoos / oß i Huusen vthi ſtoor myckenheet /) och ſtuten
vthi een Buur / ther Wädret på alla Südor fick blåſa in
vppå honom / men thdet arme Creaturet leſde inthet längre
än vppå then andra Dygnet. Men thet är ſant / ſom ſkrif-
wes / att han kan omſkiffa ſina Färgor / ty han förändrar
ſigh vthi een Handwenningh vthi blåt / grått / grönt / Pur-
purfärga / golt / hwiitt / brandgolt / rödt / etc. vnd antagan-
des ſwart: Enär han nu vthe på Mareken finer een Men-
niſtia ſofvande / ſätter han ſigh antingen bredt widh eller
vppå Henne / och achtar att inthet något ſkadeligh Diur /
ſom Krokodil / Orm / etc. ſkal komma henne när: Bliſwer
han något ſå dant waarſe / löper han vppå hans Anſichte /
och ſticker ſin Stiert vthi Näſebohrorna / att han ſkal wack-
na: Nattetiſdh vthi Huusen (ty heela Natten brännes
Lampor /) achtar han Folcken för Skorpioner / Zuſenbecn
och annat Förgifftigt ſom förekomma kan.

Kullis eller Dragare är aff theſſe Inwånarena ett sär-
deles ſlags Folck / hwilka inthet få taga ſigh annat före än
ſläpa och draga: Theſſe ju tyngre och ſwårare Börder
the hafwa / ju ſnällare löpa the: Men äro the ledige / ſå
kunna the icke komma foot för foot: Vthan hafwa the in-
thet annat håra / ſå binda the twenne Steenar tillſam-
man / och

man / och lägga them på Nackan / hwar medh the sedan lö: 101.
pa som Midöfundar. Här finnes och ett annat slags
Golt / aff hwilke somblige hafwa ett / och somblige begge
Beenen / så tiocka som een Timberstäck eller Elephants //
been / och äro så hit til Werlden födde; The bekenna sigh
ingen Swårheet hafwa vthaff them. Och effter Aposte-
len S. Thomas hafwer icke allenast vthi China och Kosta
Malebar predikat / vthan och här på Seylon bygdt sigh ett
Kapell / Ther Apostelen een Tiidh skulle hafwa glordt sin
Böön / tå är een hembligen baak vppå honom komet / och
medh een Pijs stucket honom i Beenet / hwar vthaff thenne
Boswens Been skulle strax hafwa blifwit så stort / och
alla hans Slecht och Effterkomande / än i thena Daghen
födas medh thetta Kiännotecknet; Och blifwer aff Por-
tugiser kallade S. Thome Kofware. The Catholiske fö-
rebära sigh vppå Kosta Koromadel vthi Staden S. Tho- //
mae / hafwa hans Been. Enär twenne Bröder aff Hed-
ningarna på Seylon besöta hwar annan / Ibland alla an-
dra Fågader som then ene Brodren bewissar then andra /
måste han om Nätterna liggia hoos hans Hustru så länge En
han ther är; Ty hwar i em och enom står frist att taga sigh
så många Hustrur som honom behagar. The Krigsmän
hafwa then Friheten / att vthi hwadh Huus the komma /
(vndantagandes een Edelmans /) hugga the sin Wäria el-
ler Pijs för Dören / och ropa Po / Po / Po / Så måste strax
Huuswärden trädha ther vth / och Soldater åter in; Ther
står honom frist att spela medh hans Hustrur och Döte- //
rar som han sielfwer will och bäst behagar. Key

Keylepatan Peleback / är een stor By eller Torp /
 hwar vthimånga 100. Perlesifskare boor; Och ligger sielfwa
 Pårebancken een liten halff Mil ifrån Landet / Öster i
 från Nigumbo: Thesse fånga Perlemusflor dageligen vp
 aff Grundet i alsomstörsta myckenheet / åfwen på samma
 Manneer / som vppå Bancken wiidh Ormus: Men gå
 här nedre medh alsomstörsta Lifzfahra; En på Grunden
 lägga sigh Krokodijler vthi Försåat / Och ingen Dag
 gå är förbi medh mindre the icke taga bort några aff them.

The Malediuiske Önarne / höra Konungen vppå Cen-
 lon till / och liggia Väster ifrån Ceylon / the äro Ellofwa
 Tusendh / Och liggia alla på een radh tätt tillsamman /
 somblige boor Folck vppå / och somblige kan ingen boor vppå
 emedan the liggia mycket lågt: Inwånarena äro alle Hed-
 ningar / åfwen som the Singulleser: The drifwa ingen an-
 nan Handel än medh Palmenötter / hwilka wåxa ther öf-
 wermåttön mycket / och bruka inga andra Näringsmedel /
 och spissa ther medh nästan heela Indien / som är belägen
 Väster om Gangem: Frasiet eller bastet som sitter vthan
 på Nöten / bruka the för Hampa / hwar aff the göra Kab-
 lar och Tåghwärck: Sina Sarkostar bygga the aff sam-
 ma Nötetråd / hwilka the binda i hoop medh Tåg aff sam-
 ma Hampa eller Bast giordt / icke brukandes ther vthi them
 ringeste Spis eller Jernwärck / Aff Bladerna göra the
 sigh Segel. In summa / alt hwadh som behöfues till the-
 ras Saarkostar både East och alt består aff thesse Palme-
 nötter. Elltest äro thesse Önar mycket Solckeriske; Och
 ther till

ther till arge Siöröfware; Enär the allenast see ett Steep 103.
vthi Siön / begifwa the sikh medh några hundrade Far-
kostar emoot them / hafwandes Kalek medh sikh / altsidh så
lagandes att the komma i Winden vp / sedan storma the till
medh sine Farkostar / oachtandes att the få å hugg / och ka-
sta Kalcken vppå them / att förblinda Ögonen.

Kapo de Kamerin / är ett Promontorium eller een
långh Vdde / som sträcker sikh Väster vthi Siön / och Öster
på fasta Landet / sellier Malebar och Koromadel ifrån
hwar annan: Och emedan vppå Koromadel äro många
Städher / hwilka höra vnder Konungen aff Kolkunda: Aff
hwilka äro migh allenast thesse effter skrefne bekante. Thesse
Landz Inwånare blifwa kallade Gentiwer / aff Orsaak att
the äro mycket grofwa Hedningar / brukandes een vnder-
ligh Gudztienst / i thet the achta mycket effter Foglesångh /
och hwadh Diur them möter om Morgonen: Ty först the
flitiga vp om Morgonē / stå å the vthi sine Dörar / och flitige
achta effter hwadh Fogel the see först flyga / i synnerheet
Hökar / som ther äro i stoor myckenheet / hwilkas Stålar
the sånawara Soldaters Stålar som döde äro / Them lö-
pa the emoot vthi Slychten / och laga att the komma flyga
des öfwer the ras högra Axel / så lyckas thet them hwadh
the slå vppå then Dagen: Item När them om Morgo-
nen möter een Kameel / Häst / åsna eller Koo / som något
hafwer att bära / thet behagar them mycket wäl / etc. medh
mycket annat Så fengia; Sin Gudztienst öfwa the måst
om Nattetiidh i Kyrkorna / och Affguden blifwer kallat
Pogada /

104. Pogada/ och är han guten aff Koppar/ för honom låta the
brinna Lampor/ både Nätter och Dagar/ han är mächt
faastligh till påseende/ är giordt medh ett Elephankhus
wudh och Snabel/ fyra Menniskio Armer; Hans Buul
och som een Menniskios/ aff hwilkens Nasla vthgå är een
Orm; Fötterne medh duble Wingar: Vthan för Pogade
eller Kyrkiöddören äro stoore Figurer aff Lyon/ Elephan
ter/ Buslar/ Koor/ Hästar/ etc. aff Steen vthhugne/ för
hwilke the arme Menniskorne nederfalla och them tillbidia.
Endr theras Uffgudh/ hwilket esomofftast skeer/ blifwer
aff Templet afhämtat och vppå een Wagn satter/ hwil
ken blifwer aff twenne Koor slapat/ kasta the arme Men
niskorna sigh vnder Hiolen och låta Wagnen gå öfwer
sigh/ igenom hwilket många komma om Liffwet/ förme
nandes sigh ther medh förwårswa ett ewigt Liff. The
haswa och ett serdeeles Mynt aff Guldh/ Hwilket the och
kalla Pogada/ så stoort som een Bona/ på then ena Sijdan
är inthet Mynt/ men på then andra theras Uffgudh; Be
late.

Negepatan/ är een lijten Stadh/ alt medh Trååhuus
aff Bambus bygd/ hwilket är een serdeles Art aff Rööor/
Men sinas doch några Huus aff Leer/ ther the Förnembste
boo. Theeras Handel är mäst medh Boomull och Kalck/
hwilken the bränna aff Muslefsaler.

Tegnepatan/ är och een Uffgudhe Stadh/ hwarest inthet
annat äro än Kyrckor/ dist Allmogen aff Landet altijdh
till söker att offra sina Uffgudar. Vthaff Dffrande leswa

Inwäz

Inwånarena/ Och äro mäste Parten Aff gudarnas Präster. 10

Franquebar eller Danskeborgh/ är Grundat aff Konungen vthi Dannemarc/ medh Staden är inthet bewänt: Vthan sielfwa Slottet war så fast att thet siodh inthet till att öfwerwinna aff någon Hednisk Potentat; Men emådan the Danske Ridsmän vthi många Åhr inthet fingo någon Förstreckning ifrån Dannemarc; Och thet till hafwa the vthi Landet förlorat sine Farkostar/ så att the inthet meer kunde bruka någon Handel vthi Landet; Ty nödgades the att lefwa på Grediit / i synnerheet aff Hållendarens Försträckningh: Och då han förnam / att the Danske vthi Fästningen begynte blifwa förswaga/ tillbödh han them Danskom Bndsättning medh Guld/ hwilket the betakade/ Men sedan Hållendaren fick besätta alla Posterna / dross han alla thet vth/ hwilke inthet wille tjäna honom. Thet woro Negers som talade ferdigt Danske: The Danskas Prest benembdh Herr Niels/ sate (på then Tijdh iagh thet war/) vthi ett Torp/ och hafwer tagit sigh een Hednisk Hustru.

Sancte Jorsh/ är ett mycket wackeret och befäst Slott/ hwilket kommer the Engelske till/ Och hålla thet een stoor Vprichtigheet medh Inwånarena / hwilka effterläta aldrig någon annan handla medh sigh än Engelske: Thenna Befästningen ligger widh een Hednisk Stadh benembdh Kallotte/ hwarvthi inga andra än Lijnwåfware boo.

Narsingapatan/ är Hufwudhstadsen vthi Narsinga/ hwar.

106. Hwarvthinnan Konungen aff Gollunda ha siwer een Fur-
ste/ Medh hwilken alle Christine som Portugiser / Engels-
ste och Hållendare altijdh måste hålla godh Wänstap / som
ther handla willia. Staden är måst aff Leerhuus / och v-
than om medh Huus aff Roor / hwarvthi boo inga andra
än Lijnwäfware / hwilka thet fineste Boomuls Läröfft
wäfwä / som någorstedes finnas kan.

Vthaff thenne Furste är migh een mächta stor Wäl-
gerningh bewisat; I thet iagh år 1654. bleff mycket illa
siwer oppå Ceylon / aff Landzswelan / och kunde in thet
finna någon Låkedom som migh hielpa kunde / vthan bleff
sickat till Palikatte / ther iagh igenom een fristare Lust
bleff (thess Gudhi stee Loff /) någorlunda bättre igen / I thet
att thenna Lusten så wärfade / att Slussen begynte flyta /
både igenom Nasa / Ögon och Öron. Då war oppå Slot-
tet Palikatte em Regent benembd Lorenz Nutt / södder v-
thi Stifte Bremen / vthi hwilkens Hoff iagh migh måst
förhölt / och förwärfwade migh Gunst hoos hans Söner /
hwilka icke allena st öfwade sigh i Språk / vthan och woro
mächta ålskande både till Music / Sång och Speel / medh
hwilka iagh dageligen omgicks. I medler Tjdh bleff vthi
Narsingapalan then gamla Neiko dödh / och Sonen som
effter honom till Regimentet skulle komma / bödh öfwan-
bemeldte Landzhöfwdindh till sin Faders Brandh: En hoos
Hedningarna hålles för then störste Wahnåbra att be-
grafwa sina Döda / hwilkens Budh Landz-Herren in thet
gick förbli; Endels att intråda vthi nyet Förbundh medh
then

then vnge Neiko/ Gendeels och att anstoda thenna kosteli-
 ga Branden: Enär iagh sådant förnam åfarde wara/ an-
 hölt iagh medh störste Glijte hoos Landzhöfdingens Sö-
 ner/ att the wille för migh bidia/ thet iagh och fingo giöra
 fölie/ hwilket och migh bleff effterlätit. Och emädan iagh
 war ännu något siwfligh/ kunde iagh inthet riida/ vthan
 bleff burin vthi een Stool. När wij komme til Marsinga-
 patan/ bleffwo wij om Aifftonen effter Hedniskt Wijs/ wäl
 anfågne/ men fingo inthet see eller tala medh then vnge
 Neiko för än Branden war öfwerständen. Dagen ther
 effter/ emoot Middagen/ bleffwo wij beledsagade igienom
 Förstens Betiente till Plazken/ ehwarest Gijte branden skul-
 le angåå/ Och war för oss Ghristne een serdeles högh Laswa
 bestält/ hwaroppå wij icke allenast obehindrade/ vthan och
 wäl kunde anskåda heela Handlen. Först wij antommo/
 woro några 1000. Menniskior församblade/ hwilka hade
 slagit sigh vthi een Kingh/ hwarvthi man lågh torr Weedh
 och Halm/ alt öfwer gutin medh Olio/ och ther runde
 fringh alt medh stoorä Krukor fulla medh Olio: Då kom-
 ma the medh then Döda/ bärandes honom uppå een
 Stool/ ther han satträtter/ vthi een hwiit Klädningh/ eff-
 ter Moriskt Maneer/ medh öpne Ögon/ hwarvandes een
 Pinangh (thet är een serdeles Frucht/ aff hwilken India-
 nerna äta sigh druckne/) vthi Munnen/ och een stoor Gull-
 klädia om Halsen/ för honom gingo allehanda Speelmän
 medh Trummor/ Handtrummor/ Pipor/ äthskillige och
 vnderligh gjorde Trumpeter/ sombliga korta och somblige

102. wälz. Sampnar länga: Effter then Döda fölgde een stor
Tropp Quinor / hwilka gingo emellan Bramines eller
theras Präster: Ther näst fölgde then unga Neito medh
sine Rådzherrar: Och sidst een stor Hoop till Håst medh
Pillar och Bogar: Strax bleff then Döda nedersatt / och
alle Bramines stälte sigh kring om honom / på sidstone ka-
stade een Prestman ett golt Kläde öfwer honom / och så sat-
te Presterna honom oppå Halmen / och sedan Brandh ther
vthi: Emådan han stodh i lius Lågo / begynte meer än öfwer
35. eller 36. Quinnespersöhner danssa rundt kringh Elden /
hastwandes hwar och een sin Oliokruka oppå Hufvudet /
och när the woro vthi fulle Danken / sprungo några stycken
aff them then ena effter then andra vthi Elden / hwarop-
på strax vthi hastigheet bleff slaget Olla och kastadt Halm /
Men rätt som the gotswo Sprungen till / gotswo the medh
alle Man ere sådant Anskrit till / att wijs försträcktes ther
öfwer. Vthi then samma Lågan redo 5. bewäpnade Man /
som hafwa wärit hans Lijftänare / vthi full Sporstreck /
icke een effter annan / vthan alla tilliffa: Hwaroppå kasta-
des öfwermåttom mycken Halm och Olla / att icke allenast
Elden och Lågan / vthan och thet store Skrikande och
Koop aff Omständarena stodh högst vthi Lufften: Och
såsom måst all Damben och Rötten dreeff of starkt vthi
Ansichten: På then Orten wist stodo / bleff måstedeelen aff
wärit Sällskap siwka: Men iagh / som siwkeligh dist fördes /
bleff så förändrat / och aff större Skuldor antastadt / att
ingen förwäntade något Liff här i Werlden aff mig: En
såsom

109.
så som Landshöfdingen sågh att all Förhopningh till Lif-
wet war borto/ förleet han migh ther arwar/ och vthi sitt
Affreesande befalte migh medh gråtande Tårar vthi Gudz
Händer: I medler tiidh befalte han migh then vngeliske
eller Fursten/ hwilken late strax hålla starkt Wacht öfwer
migh: Och ehwadh iagh åskade (ja meer än iagh behöfde/)
öfwerstreckade han migh/ i synnerheet thet sköneste Watten
net/ som man någonzin begära wille: Men thet som fla-
geligaste war/ ingen förstodh migh/ en heller iagh them: Ty
late Neiko effter någre Dagars Förlopp vpsökta migh een
Portugisers Drångh/ som kunde Hedniskt Språk. Då
iagh nu uppå tredje Bekan ther legatt hadde/ och vnder tis-
den gick allena vthi Staden/ i synnerheet i Neikos Hoff/ i
bland thesse Hedningar (som ett Sår ibland Blifswerna/)
besöchte migh esomofftast många Quinospersöhner/
förundrandes sigh/ ehuru thet kunde wara mögeligt att
een Nenniska kunde aff Naturen wara så hwiiter/ emedan
iagh altiidh gick naken/ allenast skulandes minn Stam-
ligheet medh ett luttet Kläde: The spottade vthi Händer-
na/ och ströko migh om Lifwet/ förmeenandes thet iagh
skulle hafwa särgat migh. När Tiden nu tillstundade/
och iagh långtade till Palikatte/ emedan iagh war wiidh
tämmeligh Halsfa/ gick iagh medh min Tält till Neiko/ be-
gärandes ett gunstigt Geleige igenom Landet/ hwilket han
in thet wägrade/ vthan kallade samman sine Rådsherrar/
ther för migh vthi alles theras åsyn bleff för migh sate/ ko-
lat Kliff/ Stiff och Frucht/ aff hwilket iagh måste deha;

Doch först begärade iagh Watten att twätta mina Hän-
 der/ och sedan stälte iagh migh vprächt för Maaten/ och
 läste högt/ så att alle hörde Fader wår/ Sedan satte iagh
 migh neder vppå Gålfwet till att äta/ Enär iagh ätitt ha-
 de/ begärade iagh åter Watten till att twätta migh medh/
 och åter läste Fader wår. Effter Tolgens berättelse/ haf-
 wa thesse Hedniste Herrar högeligen sigh förvondrat/ thet
 iagh vthi mine Böner hölt. Händerna samman/ och stadige
 sågh vthi Högden/ och ther till twättade migh/ effter iagh
 war hwist och reen till förende: Så lät tå strax Neiko klä-
da migh vthi een hwist Hednisk Morisk Klädning/ ther till
gaff migh 4. Pagoder/ (effter wårt Mynt räknandes een
Ducat stycket/) och ett Pas/ skrifwet vppå ett Palme-
träd; Bladh/ Hwarmedh iagh them effter Christeligit
Wijs bödh fara wäl: Medh mig bleswo 12. Mån för-
ordnade/ fyra Trumpetare / och ätta Vpwachtare: Och
war ther beredd een Koo/ på hwilken iagh rida skulle/ then-
ne war medh ett frönt Täckte öfwerhängd/ och ther vthi
woro många Biälror och andra klingande Messingsplä-
tar. Vthi hwart Torp iagh kom/ bleff iagh antagen som
een liten Furste; Alla/ både stoora och små söchte att see
migh/ och ingen gick ifrån migh/ vthan han ju föråhrt
migh något. Enär iagh kom in emoot Palitatte/ tå begyn-
te Trumpeterna att blåsa/ hwar vppå Landzhöfdingen
stickade nå gra Personer emoot öf/ förmenandes att nå gon
Gesandte skulle komma/ och enär the öf kallades/ kiende the
migh igen/ Tå fölgde iagh them altså rijdandes vppå een

Koo alt intill Landzherrens Dör; Alla Soldater woro III.
vthi Gewähr/och några Stycken vppå Wallen woro/lof-
fades. Jagh bleff strax hemptader till Landzherren/ för
hwilken jagh alt berättade hwadh migh wedersfabrit war.
Mitt Medfölie bekommo stoora Skäncker/ och drogo till-
baka medh sin vthstofferade Koo.

S. Thome är een Portugisisk Stadh/ medh fasta
Murar och Wallar fringh om/ vthi hwilken the hafwa
många Kloster och Kyrckor/ Och iblandh annat säha the/
att then H. Apostolen Thomas seall ther liggia begrafsven/
hwaras Been the ännu hafwa. Här vthi boo alt Chrisfine/
och ehuru wäl att Hållendaren esomofftast hafwer söcht
att bemächtiga sigh thenna Stadhen; Likawäl hafwer
Konungen ifrån Goltonda och Neiko vthi Nasringapatan
in thet sådant tillstått.

Pelikatte är een listen Hednisk Stadh/ hwarvthi-
nan boo Linnewäfware/hwilka allahanda granna Linne-
tygh wäfwä/och artigt weeta att måla och trycka/ Men
Slottet är mycket fast/ och kommer Hållendaren till/ här
sägh jagh twenne Swimmespersoner bränna sigh lefwan-
des/ och sedan the woro brände/ hämptades theas Been
vpp och nedergröfwes/hwar vppå bleff satt ett litet Torn/
och ther rundt om bleff Maat och Frucht satt/hwilken Hö-
kar och andra Foglar vppåto.

Nasulipatan/är een listen Hednisk Stadh/ och haf-
wa the Engelske och Hållendare allenast hwar sitt Huus/
ther the stadigt liggia och drifwa theas Handel.

Bene

Bengala är ett Landstap/ och ligger widh Gangen/
 Vthi Staden Piplepatan wistas een aff then stoore Mo-
 gat Söner/ hwilken regerar Landet: Och hilt till strecker
 sigh then stoore Mogors Regimente eller Indostan. Och
 är Ganges mycket bredh vthi Vthloppet/ meer än öfwer 2.
 eller 3: Mil: Vthi Piplipatan är och een Catholisk Bi-
 skop.

A3

Nu tager Konungarijken Uwa och Pegu widh/ och es
 medan såsom iagh inthet ther hafwer warit/ kan iagh och
 ther om inthet förmåla/ Men thet är wist/ att the äro alla
 grofwe Hedningar/ och fallas alla the Driher Uwa/ Pe-
 gu och Malacka/ Dphir/ ther Salomon hafwer hemptat
 Guldh och annat till Hierusalem's Tempels byggtande/
 hwilket alla Omständigheter synes och lijkmättigt wara.

Nikobaer/ är een tåmmeligh stor Öd/ och ligger näs-
 stan mitt vthi Saarwattnet/ enär man seglar ifrån Ben-
 gala och till Sumatram eller Malackam/ vnder samma
 Öd nödgades wi låta vårt Anckare falla/ både för Noot-
 windh och Ström: Strax kommo Inwånarena till oss
 om bordh/ hafwandes een hoop gråå Papegoitor/ för hwil-
 ka the begärade alt Jernredskap och gambla Spisker igen;
 och enär ingen war som wille något byta medh them/ bröto
 the strax Halsen aff Papegoijerne/ och äro them råå vp/
 Ther kom een sådan Nyckenheet/ att wi på sidstonne be-
 gynte fruchta för them/ måste altså låssa några Stycken/
 så flydde tå måste parten/ men inthet alle; The woro my-
 cket drifstige/ lupo vthi alla Håål/ och hwadh löst Jern the
 fingo/

113.
fingo/togo the medh sigh: Thet war ett stoort och grymt
Folck till Fargan swartgola: The hade baak till een Rump-
pa hängiandes såsom een Katterumpa/ men doch skallot/
och kunde kasta henne hwart the wille/ såsom een Katta.
Wår Styrman drogh medh een listen Båät sielff Fempte/
till att besichta/ om ther ick kunde finnas något/ som woro
nyttigt eller tienligt till att äta och wedergwefia sigh
medh: Men effter han drögde mycket öfwer Tijden/ för-
undrade sigh alle ther öfwer / i synnerheet att the woro
borto öfwer Natten: Om Morgonen stückade Skeppa-
ren wår siödra Båät wäl bemannat/ medh twenne små
Stycken för Bogen; Men enär wij kommo i Landh / och
begynte sciuta/ så lupo alle till Skogs; Först funno wij
wår Båät all sönderlagen/ och Spikarna borttagne/ se-
dan/ ehwarest the röckte op i Berget; När wij dijt kom-
mo/ funno wij Beenen effter the Döda/ hwilka the hafwa
slachtat och ätit: Sedan drogo wij om bordh igen/ och
giorde Verättelse öfwer hwad händt war.

Malacka blifwer och kallat Gyldene Sersonesus/ är
icke allenast ett stort Landskap/ vthan och een mycket
fast Stadh/ hwilken Prtugiserne hafwa bygt/ och Hällen-
daren sedan medh stormande Handh intagit; Han är belä-
gen rätt vnder MedelYmeen eller jembnan Dagh och Mats
streeket; Landet är mycket fruchtbaart / öfwetflöder aff
Socker/ Rijs/ Bönor/ Gadian/ sampt allahanda Frucht
och Palmeträ. Ibland alla andre/ wärer här och ett ser-
deles Trää/ hwilket blifwer kalladt the bedröfwade Trä-

114. det/ hwilket om Dagarne så är så tørt/ lika som thet in-
thet Liff hade/ Men om Aftonen så snart Solen går ne-
dher/ begynnar thet att bära sina Blommor / och Middnats
tijdh äro the fullblomsrade / strax begynnar thet att falla
aff Bladerna tå och tå småningom i Sänder/ och alt som
Natten begynnar taga aff/ så falla och Bladerna aff/ så att
enär Solen kommer vp öfwer Landet igen/ så liggia alla
Blomstren vnder Träät/ och thetta håller thet så alla Nät-
ter året igenom.

Iblandh andra Creatur som här finnes/ så är här ett
Diur/ hwilket blifwer kalladt Esma/ Thet är så stört som
ett årgammalt Swin/ och är skapt vthi Munnen som
een Hare/ Framfötterne som Gåsefötter / och baak som
Menniskiofötter; The hastwa Hwassapinnar som een J-
gelfotte/ och widh på en Alln långa/ medh hwilka han
giör Menniskorna skada. Tiger/ Krotodilar/ Buslar/
Elephanter/ finnas här och/ sampt Apinior/ Stortar/ Ka-
miner/ Steenbockar och Biurar. Ibland alle skadelige
Diur finnas här stoor Drmar aff 10. eller 12. Allnar lån-
ga. Här fångas och stoor Myckenheet aff Fisk/ hwilken
the vthan Näätt eller Krof/ fånga medh Händerna; The
medan Landet är lågh ländt/ och Ebbe eller Flodhen wärer/
så går Wattnet högt vp på Landet/ hwar effter Fischen
stiger vp både Små och Stoor / och enär Wattnet åter
begynnar att falla vthi/ blifwer Fischen ståndandes qwar v-
thi Giöler och Gropar/ och kan inthet komma ther vth/ för
än Wattnet begynnar wäxa igen: I medler tijdh/ enär
Solket

Folcket förnimmer att Wattnet begynnar falla/ begifwa
 the sigh vppå E tranden och jaga them vp tillbaka igen/
 och så kunna the lätteligen fångas medh Händerna. Een
 Tijdh hände thet sigh/ att een Swerdfist war och kommen
 vthi een Giddöl eller Groop/ ther han lågh och wältrade
 sigh/ och in thet kunde komma ther vth/ effter Wattnet war
 honom ifrån lupit: Och så som vthi Moraßen hålla sigh
 många Krokodiler/ hwilka achta vppå enär Wattnet fal-
 ler/ och tå åta the Fist: Alles komner een stor Krokodil
 gånandes/ och bleff thene Swerdfisten warse/ tå ruusar
 han strax vppå honom/ i thetsamma kastade Fisten sigh om/
 och medh sitt Swerdh skaar strax vp Bufen på Krokodil-
 len: När wij komo dist/ sunno wij Krokodilen liggta dödh
 hoos Swerdfisten/ Men Fisten slogo wij och ihtal/ och å to
 honom sedan. Allahanda wälsmakande Stiölpfist finnes
 här och: Öfverm å tton stoorå Näckor blifwa här och få g-
 ne. Vthi Stön finnes een Fist/ hwilken kallas Sidö åple/
 han är skarper vthan på som Näcklepiñor/ och in thet större
 en ett ågg: Om een stiger oförwarandes vppå thet/ så
 linder han mycken stor Pijna. Inwånarena åro här gohl-
 achtige och Mahometister/ Ett wackert och wälskapadt
 Folck:

Sumatra then mindre/ eller Jawa/ år een öö/ vppå
 hwilken allenast twenne Rgnungar boo/ Then Förnemb-
 ste vthi Alin på Östre Bdden/ och then andra mitt vppå
 Öön vthi Jambe. Thenne Öön hafwer tillsförende warie
 fasta Landet medh Malacka/ och räcknat till Dphir/ eme-

116. Dan här så wäl som vthi Uwa och Pegu faller Guldh/ Ele-
phenbeen/ och mäçta sedna Påfoglår/ Men nu' är thet 12
// genom Watn skurit ifrån fasta Landet/ åfwen som Cey-
lon ifrån Malebar/ Och kallas thetta Sundet then Gyl-
lene Chersonesus/ och är fögo meer än een halff Mil öf-
wer Wattnet emellan bägge Landen: Vthan tvivsiwel at
// å then Tiiden Salomons Skepp ther hafwer varit/ så
hafwer thet varit een Wisk/ och sedan igenom starck Ebbe
igenom skurit/ effter thet är ett mycket lågt Landh. Ko-
nungen på Uchin är een mächtig Konungh både till Sidß
och Landz/ Väter sigh esomofftast öfwersättia medh sina
Elephanter/ aff hwilka han hafwer een stoor Myckenheet
in på fasta Landet/ och förer stoor Krigh medh Konungen
i Pegu: Och är Konungen aff Jambe honom vndergif-
wen. Thet är ett mycket Solckerijket Landh/ och äro till
Sårgan gohlichtige/ Alle Mahometisier/ och ett stridh-
bart Folek/ bruka mycket förgiffitige Puntarter/ hwilka the
kalla Gribber/ Piskar och Hasegaisjer. Thet är ett ymnogt
Land/ i synnerheet vppå Peppar/ hwilken kommer måst
här ifrån: Och är öster på Landet tämmeligh sundt/ men
widh Jambe är så osundt/ att om een Menniskia råkar
// som pnå på bara Mareken/ blifwer han Död/ siw/ ja som b-
lige stiga aldrigh heller ther Lefwandes vpp.

Inwånarena/ såwål som på större Jawa och Malo-
cea/ booom Dagarna neder vthi Bambuß Huuß/ men om
Nätterna hafwa the serdeeles Huuß/ som stå vppå fyra
Stolpar/ och måste the klifwa vppå een Stega/ och sedan
draga

draga them vp till sigh igen/ att icke Tigern om Nattetijsdh 117.
skall kunna nåå them.

Här äro och allehanda förgifftige Ormar / i synner-
heet aff the stoora / som sluka både Menniskor och Swijn.
Zagh hafwer här och sedt een Spinnel / hwilken war så
stoor som een Wallnött / luden / och hade stoora Tand-
er vthi Munnen. Sift faller här mycket skön aff allehanda
slag / i synnerheet allehanda Skölpar / hwilka skijna som
Perlemoer / aff hwilka the bränna Kalck / then the bruka
till Pinangh / thet är een sådan Frucht / till påseende som
Muskat / hwilken the medh listet aff thenna Kalcken tug-
ga / hwarvethaff the blifwa druckne ; Ther finnas många /
aff hwilken Kalcken hafwer frätit bort alla Tänderna / så
att the inthet fåå tala / och therfore bruka Gulltänder v-
thi stället / och enär the äta taga the them vth.

Siam / är ett mächtig skönt Konungarijke vppå faste
Landet / och thuru wäl han är een mächtig Konungh / li-
kawäl giör han een genant åth Konungen aff China : Och
thuru wäl Tartaren hade medh Wapn sigh vnderkufwat
heela China / likawäl hade han ån då Anno 1656. fallit v-
thi Siam : Hans Hufwudstads kallat S dia / men blifwer
nembd Motheka och Judea. Han är een Hedningh / och
alle hans Vntersätare äro hwiitgohla / medh flata Ansich-
ten ; The äro och vppnåfota. Han låter hålsa sigh för een
Gudh / och hafwer een hwiit Elephant / hwarvppå han vnder-
tjiden rider. Zagh troor att thesse Inwånare äro
Trullkarlar / Ty enär the see Krokodisler / kasta the sigh vthi

118.. Wattnet/smändes emoot them/och spela medh them/som
the hade något annat tamt Creatur/och komma ofstodde
ther ifrån. Här faller allehanda Bahrer/både Fetalier/
Sillwer/Koppar//Jern/Teen/Wax/Saltpetter/Silke/
och Boomul/vthi stor Myckenheet. China hafwer wa-
rit och tillförende blifwit skattat för thet största/ sköneste
sie och rikste Konungariket vthi heela Werlden/ mycket
namnkunnigt aff theß sköne Handtwärck/ Inbyggares
Snällheet/ Kloofheet och Lärdom/ i synnerheet theras
Mandorins eller höglärde Lärare/ hwilka hårdt blifwa
förhörde/ vthi Lagen/ Stiernskifarekonsten/ Laktikon-
sten: Och enär the äro komne till thet Bysteget/ skola the
aldrigh meer gåå/vthan blifwe burne vthi Stoolar. Om
thetta Konungariket at skrifwa/ skulle een långh Tijdh
behöfwas/och emedan iagh allenast på någre Plaker widh
Stranden warit hafwer/fan tagh ther för migh in thet an-
nat än Landet förstördt aff Tartaren/och hafwer han li-
kawäl effterlätit Inbyggjarom frist att bruka sin Gudz-
tienst/ Handtwärck och Näringsmedel/ Och äro the Chi-
neser ett nådrachtigt Folck/ oförtruttit till alle arbethe/
thet ware sikh så oreent som thet någonz in kan wara. Mu-
ren som war emellan Tartarien och China/ hwilken war
400. Mil långh/ hafwa the nederrisfrit/ Konungen och
all Adelen bortförtsägne; Och hafwer ther ingen aff Ade-
len giordt Tartaren något Mootståndh eller Affbräck/v-
than allenast een som heet Qaswa/ hwilken slogh Tartaren
esomofftast; Och enär han bleff dödh/ togh hans Son
Kofa

Kokofhinga Regimentet effter sin Fader/ men hade ingen
 synnerligh Lycka/ othan sedan bleff han aff Landet slagen/
 och begaff sigh vppå een Ö / benemdh Uionam: Men i
 medler Tiidh medh sine Farkostar brukade stoort Köfweris
 och Öfwerwåldh vppå Ghinesiske Siidan/ iblandh sine eg-
 ne Landzmän: Ty An: 1655. tå wijs togo Förfriskingh ther
 på Ödn/ wille han endtlich hafwa några qwar hoos sigh
 affwärt Skepsfolck. Här brukas inga andra Penningar
 än aff Messingh/ hwilka the hafwa hänglandes på ett
 Bandh. The Portugiser ha fwa här vthi Ghina een mäch-
 ta wacker befäst Stadh/ benemdh Makau/ vthi hwilken
 drifwes mycket stoor Handel: Och äro här många Kloster
 och Kyrckor/ sampt många 100. Ghineser som the til Chri-
 stendomen omwändt hafwa; Ja Konungen sielff/ som aff
 Tartaren bortförder bleff/ war medh heela siet Huus döps-
 ter; Honom hafwa the kalladt Constantinum/ Men eme-
 dan thet föll the Ghineser förswärt att vthsäwa Con-
 stantin/ ty begynte the falla honom Tamtim/ (thet är ett
 stoort Liwß. Thenna Staden hafwer esomofftast blifwit
 plågat aff Tartaren/ men han hafwer bekommit Slagh/
 och måste wijka ther ifrån. ◦

Ilia Formosa / blifwer och kallader Taiowan/ är een
 Ö/ widh påß 300. Mil vthi sin Omkretz: Halfwa Ödn
 kom Hållendaren till å then Tiden jagh ther war 1655.
 Thet är ett mycket skönt / sundt och fruchtbart Land aff
 Rijs/ Boomul/ Bøner/ Hwete/ Socker/ etc. Zeen Sum-
 ma aff allahanda åtande Währor/ Men then bästa Nytt
 the ha-

120. the hade/war aff Sangull som the hemptade vthi rinnan-
de Watn som flööt aff Bergen. The hafwa här twenne
starcka Festningar/ thet eena benemdh Zelandia/ och thet
andra Baekfambon: Inwånarena äro swartgohla/ och al-
la som höra vnder Hållendaren/ ära Christine/ men the an-
dra Hedningar: Och kunna aff Hållendarena in thet twin-
gas/ effter the boo på höga Bergen/ ehwarest the hafwa sin
Bostap/ Rijsäckter och alla Trägårdar/ och behöfwa in-
thet något aff them som boo neder på Landet/ vthan kom-
ma esomofftast till them/ och sällia Sandgull/ tagandes
allenast Boomuls Kläder igen. The som boo på Bergen/
hafwa ett annat Språk än the som boo vnder Berget/ och
kan ingen förstå then andra/ och ehuru wäl att Hållenda-
ren offta hafwer försöckt att komma på Bergen till them/
så är han wäl vpkömen/ men så hafwa Åboerne straxt lup-
pit in vppå ett annat Bergh/ emellan hwilket the hade een
hängiande Brygga/ sammanslåttat aff Kottangs eller
Spaniska Rödor/ och enär Hållendaren kom effter/ höggo
the Bryggian/ och the som ther på woro/ bröto Halsen
aff sigh. Alle Inwånarena äro mächta snälla Löpare/
och mycket wisse at kasta medh sine Kastessessar/ jagandes
mycket effter Hiortar och wilda Swijn/ hwilka här finnas
vthi stoor myckenheet/ och göra stoor Skada på Folcket/
Hiortektöttet äta the rådt/ och Bloden supu the medh Ske-
dar. Här hörde iagh/ att thene Erks Siöröfwaren Ko-
fokhinga är An: 1659. medh sin Flåtta oförwarandes kom-
min baak på Landet/ och ther medh några ettelige Tusende
Chines

Chineser infallit / Ty Landet war honom allestädes öppet /
och alle Inwånarena som icke på Bergen bodde / neder-
gjordt och ihjelslagit både Quinor och Barn / och aff een
slump fått Befästningen Baxamboy bort ; Sedan kunde
han twinga thet andra Slottet Zelandia / vppå hwilket
war Ståthållaren Fredrich Goiet een Swenssk födder /
hwilken wårde sigh så länge han kunde / och hade Kruut och
Lodh ; Men thet som aldras wårest war / the hade in thet
ferskt Watten / ty Slottet lågh vppå een litten torr Sand-
holme / och fringhfluten aff Salta Stön ; Ty alt hwad the
skulle hafwa vthaff Landet både Maat och Watten / måste
håmptas widh Baxamboy. Hafwer altså han måst sö-
kia Freds fördragh / hwilket Chineserna riktigt höllo / till
thess the Nålendiske Skeppen kommo / och håmptade them
sådan / förändes them till Battavia :

Nionam / är een litten Öd / widh pass 40. eller 50. Mil
vthi runden / Ther förhölt sigh Kokokhinga Anno 1655.
medh sitt Partii / och bleff oss efterlätit att håmpta Watten /
och war ett stycke ifrån Stranden een frisk Stö / hwarest
war mycket Krabber / lika Tassekräfwetor / hwilka / enär
wij finga them vpp aff Wattenet / och litten hade legat vthi
Solen / blefwo the strax resolverade vthi Steen / så att man
kunde bryta them aff som een Tobackspijpa ; Wis togo
Käppar eller Stockar / hwilka wij stucko neder vthi Watten-
net / så mycket som wåte hade varit bleff Steen / och thet
öfrige Trådth : Alle wåre Wattenfaat och Låglar blefwo till
Steen. Wis dristade oss in thet långer ther liggia / ty wij
fruchta

222. fruchtade mycket för theme Sidrofwaren/ emedan han
begynte beläggia oss medh Sarkofstar.

Farnado är een aff the Molucciske Öijar/hwilken haf-
wer sin egen Konung; Och hafwer Konungen vthi Spa-
nten först vpsunnit thesse Öijor/ sampt här vppå medh Be-
händigheet fast sin Foot/ och kastadt vp sin Betäfsningh/
hwar medh the sedan tvingade Inwånarena. På Häl-
lendarena bleff medh thesse Inwånarena bekant/ stack han
sigh in medh them/ och fick Loff att byggia sigh ett fast
Huus/ Lärandes Inwånarena omgåß medh Gervär/ i
synnerheet Musqueter och Snycken; Halp och mycket till
att Spanior n bleff the vthdriftwen/ åfwen som vppå Am-
boina; Inwånarena äro alle Mahometister/ wackerert och
wälskapadt Folck/ rätt swart/ hafwandes långt hängian-
de Hår/ och äro goda Soldater. Och så som vppå the-
ne Öön föga är något till finnandes som nyttigt kan wa-
ra/ vthan något Neglikor/ oansedt thet föga kan indraga.
Hon är liika som Nyckelen till the andra Öijorna. The bruka
ett slags Brödh/ hwilket the kalla Sagu/ hwilket the giö-
ra aff Riärnan som sitter innan vthi ett slags Trädh/ aff
hwilket the och tappa een Driek/ then the kalla Saguwär;
Brödet smaker liika som man beto vthi annat mycket hårdt
Brödh som stå ålbakat är/ men hafwer slät ingen Smaak.
Orsaken att här wärer så liitet Neglikor/ är/ att Häl-
daren lät förderfwa alla Träerna/ på thet Spanierna in-
thet skulle hafwa något Gagn vthaff thesse Tartanater.
Amboineser och alla Malajer äro artige Dankare/ hwil-
ket the

123.
ket the kalla Sagalilla / och danska allt medh sine Sabler /
hvilka äro gjorda vthaff hårdt Eråd / artigare än Pola-
ckar / två och två emoot hwar andra / gjörandes åtskill-
ge Hugg och Fächtare Språngh emoot hwar andra / bru-
kandes alltiidh een lång Schilt på wenstr Armen. Thetta
är ett bergachtigt Landh / I synnerheet ett mähta högt
Bergh / som brinner både Natt och Dagh ; Om Nätterna
synes blå å lågan / hwilken står vp i Skyen ; Och dier fs
ingen närmare än på een Niss när sätta medh Skeppen
ifrån thenne Elden eller thetta brinnande Berget ; Om
Nattetidh enär stilla Bådher är / i synnerheet om Mor-
gonen tisdeliga / befinner man öfverloppet alt fullt medh
Ufka ; Vnder tiden slyger vthaff Berget stورا Klippor /
som springa långt vthi Siön.

När finnes så wäl som på Amboina ett vnderligt slags
Folck / hvilka blifwa kallade Katurlacko / thesse hållas och
vthrotas såsom Dhyra ehwar Inwånarena träffa them.
The äro snidhwiita / både till Hull och Hår / ehuruwäl
Inwånarena äro swarta / och hålla sigh vthi hemblige
Jordekulor om Dagarna / ther ingen kan finna them vthan
stoor mödho ; Och seer the icke meer än Steenen om Da-
gen / Ty enär the om Dagarne blifwa vpgrafne / frypa the
kringh / liika som ögonen wore vthstuckne ; Men om Nät-
terne / ju mörckare thet är ju bättre see the / och tå bruka the
sigh medh Rapperis och Ziufweris / i thet the afhända In-
wånarenar / enär mörckt blifwer / alt hwadh the planterat
och sådt hafwa ; The hafwa och serdeles Språk / hwilket
D. ij the alt

224. the alt medh Dispande framföra / och inthet stemmer öf-
wereens medh sielfwa Landzspråket: Wår Skeppare be-
gärte aff the Tarnataner / att han skulle bekomma een aff
thesse Saturlackos / och bleff honom gifwen een Quinno-
persohn / hwilken vthi förstonne inthet kunde äta någon ko-
kat Naat / en heller till thet ringeste wiste att skula sigh /
ty hon sågh inthet: Men ju meer och meer hon bleff bruk-
der / eller drifwen vthi Solen och Dagsliuset / ju meer kom
hon till Synen / men steegh högt vp medh Fötterna. Här
vppå thesse Malucciske Diorne faller mycket aff the stoor-
BerghOrmar / som sluka både Menniskor och Creatur.
Bustlar / Koor och andra sådana Creatur finnas här inga /
vthan allenast Swisu / hwilka the Tarnataner aldriugh ä-
ta / vthan allena the Ghrifne.

Amboina är een aff the Förnembste iblandh the Mo-
lucciske Diorn / hwilken spissar heela Werlden medh Negli-
kor; Och hafwer thesse Inwånare tillförende lefwat vnder
Konungen vthi Tarnado / Men så hafwa the Amboiniske
Orangh Katas eller Adel giordt sigh till een Regering / och
skildt sigh ifrån sin Konungh: I medler Tidsdh hade the
Engelske wäl sigh ther inrotat / och hade godh Hyllest medh
Inwånarena. Hällendarena hade och sin Boningh ther /
och drefwo ther stoor Handel / och hade måst heela Nāgli-
kestogen på sin Stida; Och ändoch att the Engelske woro
the Hällendare till ingen Neen / likawäl stämpade the
Hällenske huru the kunde få the Engelske tādā / och stām-
plade så hemligen medh the Amboineser / hwilka om Natte-
tidsdh

tijdh slogo neder them alla/och plundrate thesas Egendo 125.
mar och Bahrer: Sedan bleff ingen Engelsman effter
låtit att handla ther/vthan ther the nu willia hafwa Ne-
glifor/måste the köpa them aff Hållendaren. Nu hafwer //
han bygt ther många Befästningar/och än dageligen sö-
ter att tvinga the Andoineser/hwila doch sannerligen å-
ro tiäcka Soldater. Ty vthi Sält kan Hållendaren in thet
vthrätta emoot them/vthan the hafwa nu förtagit (ige-
nom Krigh/) Hållendarna all Neglige Stogen/och wil han //
hafwa Neglifor/så köper han nu aff them. The brukg in-
ga andra Gewår än Piskar och Spatter eller Pustrodör/
sampt Sablar aff Tråå. The små Piilar som the blåsa aff
Pustrodren/åro aff Fiske i synnerheet Sverdfiske Fänder
medh een Krook; Och emedan alle Christne löpa nackne/
läggas thesse Inwånare (enär the hafwa Kundskap/att the
skola gå vth/) sigh i Försått för them/och enär the komma
gåandes/blåsa the aff Pustrodret een Spetz eller Pisl/hwil-
ket medh starckt Förgiffet är besruten/ och ehwar han tå
träffar någon Menniskia/så att Pilsan blifwer siettandes
änne vthi Röttet/måste then Menniskan döo/så framte
han icke strax bekommer Menniskio Träck att äta/(hwil-
ket the gemeenligen bära hoos sigh vthi ett Tråålärel
medh ett Fäcke öfwer/) ty thet wårker Vpfastelse/och drif-
wer altså Förgiffet ifrån Hiertat. Elliest/så som thet är
ett Bergh/och Skogachtigt Landh/ja så trängt/att the
in thet kunna gå å 2. mycket mindre 4. vthi een Leedh/vthan
Mann effter Mann alt vthi een Raadh/så weeta wål In-
wåna

126. wänarena hwar theas Tropp skall gå å igenom/altå plå-
ga the hängia sigh fasta vthi höga Tråd/ som stå å harde
widh Vägen/ hafwandes sin Trååfabbel medh sigh/ och
rätt som han förnimmer att thet nalkas till åndan/ gifwer
han gran acht vppå then Effterste/ som sluter Troppen/
strax han är honom förbi/ låter han sigh falla/ och medh
ett Slagh hafwer han bort antingen Hufwudet/ eller Ar-
men/ och så begynnar han att löpa. Alle Christne Huf-
wudh som the bekomma/ koka the Röttet vthaff/ och Huf-
wudhskålen bruka the till Driickestårel. Här vthi Sto-
gen är så mycket aff allehanda Papegoijer/ Korpar/ Lurif/
och små Porqwiter/ hwilka hålla vthi Stogen ett sådant
Skri och Koop/ att ingen kan höra något annat. The In-
wänare/ enår the willia hafwa them lefwandes/ så skjuta
the them medh Trubbotte Pijlar/ så att the falla neder/
men komma sigh strax till igen: Men the andra/ hwilka
the willia hafwa till Naak/ them skjuta the strax till dödz!
Här finnas stoora Korpar aff åtskillige Fårgor/ hwilka
åro the rätte Indianiske Korpar. Stoora Ormar hålla
sigh här och/ hwilka göra stoora Skada på Swisnen och
Menniskorna.

Banda är een listen Öö/widh pass 5. eller 6. Mill vthi
runden/ och öfwer alla Öisor vthi wiida Wellden berömdet/
emedan allena här wårer Muskater/ hwilka spijsa heela
Werlden/ teke allenaft medh Bladen eller Bloman/ vthan
och then sköne Vthwåreckningh/ som ther aff driickwes/
samt Balsam och Ollia aff sielfwa Rötterna/ them lijka
wål o

127.
wål ofskadde. Tråån/ther the yppå wåra åro lijka Påron
tråå/ allenaft the åro listet smälare. Muskaterna enår the
wåra/ åro the medh Snaß så stöora/ som eens Manns
tweenne Rnytné Nåstwer; Thet ytterste Snaßet är på sean
des/ lijka som man så go Måßan på Wallnötter / men li-
kawål större och blekare/ aff hwilket the koka Moos/ men
th et betager een Menniskia/ att hon blifwer så sömpnigh
så att hon inthet kan wetha om thet är Dagh eller Natt:
Och enår thet ytterste Snaßet spricker aff Soolen/ (hwilket
är Teckn att Fruchten mognaß/) låter Muskatblommen
sigh först see/ hwilken först wisar sigh rödh/ sedan Liff är
ge/ och sedan brandgohl/ men för Blomman finnes een list
ten Hinna/ som sitter emellan sielfwa Skalet och Blom
man/ hwilken är så hårdh som ett annat Nött skaal/ här w
thi ligger sielfwa Kärnan eller Muskatet/ hwilken sedan
ther blifwa aff Skaaalen vthflappade / blifwa the kastade
vthi Kalkewatn / elliest kunna the inthet länge wara.
Thesse Tråån hafwa een vnderligh Natur/ så at ett aff
them är som Manikön eller Han/ hwilket bår långa Nötter/
the ther hafwa ingen Smaak/ vthan lijka som man beeto
vthi ett snycke Talgh; Aff thetta hafwa alle the andra som
på een Nil eller meer rundt om wåra sitt Semen; Och
om man will hugga vthi thetta Tråådet/ tå stola alle the
andre som ther omfringh stää / tillijka förgå åß och förtor
ckas. Thesse Tråån låta sigh aldrigh aff någon Menni
skio Handh planteras / vthan här åra ett slags Foglar/
hwilka fallas Eme eller Cassawaros/ thesse swålgia neder
the Mus

28. the Muskaten medh alt som the falla aff Tråån/hwilkå
strax gåå igenom Luffwet vth igen/ och ther aff wåxer strax
ett Tråå.

Thenne Casserwaros eller Eme/är een Fogel större än
een Straß/hafwer 3. Kloor på hwar Foot/är beekswart/
och hafwer inga Wingar och ingen Tunga/ och ett skarpt
Skaal oppå Hufwudet/ kan fört henskul inthet flyga v
than löpa/ så starkt som een Häst/ och vthi Loppet faller
öfwerända alt hwadh honom emoot står/ både Folck och
andra Diur. Jagh hafwer och sedt them Tamma/the ther
gingo iblandh Folcket vthi Huusen; The kastade stoora
1 Steenar som Hönsågg vthi theras Munn/them ther slus
2 kade vp/ och strax gingo the igenom andra ändan; Blödan
de Koxh och röddheeta Zernstycken slufade the in/ och inthet
3 gåfwe sigh ther wisdh. Teen Summa/hwadh Maat the
åte/ then gick strax igenom them. Paradijsfoglar fin
nas här allenast/hwilkå Inwånarena som ännu ther äro/
(ehuruwäl the ära Trålar/) så hafwa the them alt döda till
köps: The bekienna och säna/(såsom och Hållendare gö
ra/ som ther många åhr bode hafwa/) att the aldrigh haf
wa sedt them lefwandes/vthan alt funnet them döda vp
på Jorden. Naturens Scribenter kalla honom Apo
dom/ effter han skal inthet hafwa hwarken Wingar eller
Fötter; Hwilket är äfwen så sant/som the skriffwa om E
lephanten/ Leoparden/ Krokodilen/ Cameleonten/ etc.
Ty hafwer jagh medh migh förde twenne hit till Sweri
ge/hwilkå jagh föråbrade till förnämme Herrar/the hade
både Fötter och Wingar. Kongs

Kongsfoglen är ett litet Diur / som hafwer alle the 129
Fårgor vthi Werlden finnas kunna / och blifwer aldrig
håller lefwandes funnen / vthan alt döder vthi Störstran-
den / then skattas mycket kosteligare än Paradis Foglen.

Här vppå Banda finnas inga skadeliga eller förgiff-
tige Creatur. Hwadh nu sielfwa Döns åboar och In-
byggare anbelanger / så hafwa the tillförendewarit sine
egne Herrar / Och aff Günst effterlätit först the Engelske
hoos sigh bo / sedan låta the öfvertala sigh aff Hållenda-
ren / hwilken strax begynte kasta vp Fästningar / och dage-
ligen meer och meer sterckte sigh / på sidstone kom han
medh sin Flotta therföre / och medh Folcket gjorde Land-
gångh / och slogh så ihjel först alle Engelske / och sedan In-
wånarena ; Vndantagendes någre fåå / hwilka nu gå ther
för Trålar och Slafwar : Alltså hafwer Hållendaren hee-
la Mustat Handelens sigh förbehållen.

Thet twisslas mycket om then större Jawa : Sombli-
ge seya thet wara een Dö / men meesteparten meena thema
wara fast wiidt thet Landet öster vth / Doch wara nu här
om huru thet kan ; Jagh hafwer allenast besichtadt then
Norre Stranden / och åropå then Stidan 4. serdeles Ko-
nungar / hwilka åro mycket mächtige / och hafwa sina serde-
les Konungariskan : Then Mächtigste är Konungen i
från Matram / (hwilket är så mycket som een Hierna /)
Then andra ifrån Japara. These åro begge grymme och
hådste Tyranner them Christnom. The hafwa fördt å
skillige Kriigh medh Hållendaren / och giordt them mycket

Uffbråf / i synnerheet enär the först hadhe planterat Sta-
 den Battawiam vthi Konungariket Tackatra / och för-
 drifwet theß Konungh / hwilken sedan måste taga sin Till-
 flycht till thesse twenne öfwenbemeldte Konungar / hwilka
 hade när blifwit them öfwermächtige / hwar teke the En-
 gelske hade kommit them till Hielp / hwar igenom the Beg-
 ge vthi förtrogen Eentigheet begynte gtöra Staden så fast /
 att the inthet fruchtade för något Jawanskt Vplop: Men
 enär Hållandaren sågh sin Lagenheet / gick han hemligen
 till / och mördade alle Engelske / och så behölt Staden alle-
 na. Så lönes Trogheeten. Then 3. år Konungen ifrån
 Bantam / hwilken är mycket from / tilliita medh Konungen
 aff Balumban / The efterlåta både Engelske och Portu-
 gisier handta medh sigh / ia ther boo the vthi sina Huus
 frist och säckere / men aldrigh efterlåtes them anställa nå-
 gon Besåstningh. Alle thesse Inwånare som boo wiidh
 Stökanten äro Mahometister / men inne vthi Landet Hed-
 ningar. Thetta är ett fruchtbart Landh aff Maatwah-
 ror / som Riis / Socker / Cadian: I Summa / allahanda
 Slagh både Stök och Wildt / i synnerheet äff Foglar / På-
 foglar och Turtuldutwor / sampt öfwermåttan Wilde
 Höns / hwilka inthet liggia sina ägg vth vnder sina Wun-
 gar / vthan Solen wärckar them vth. Fyrfotade Diur
 finnas här och så / sampt Hiortar och Swin / i synnerheet
 the Hiortar / hwilka inthet äro ett Quarter höga / och till
 alla Ledamoter mächta supptilige / så att man medh större
 Lust them anskodar. The hafwa och tamma Busle Koor /
 hwilke

hwille malkas hwar dagh/ och är theras Mjölck mycket
 tunn och swagh/ i thet the äta aff Fruchter som brukas till
 att lössa Uiffwet/ såsom Tamarinda/ Kassia/ Fistula/ Ce-
 nesblad/ etc. Hwaroth aff the bekomma Durchlopp. Här
 äro skadeliga Creatur alt förmycket aff åthskillige Slagh/
 som Krokodiler/ Tigrer/ Skorpioner/ etc. I synnerheet
 Salamandra/ hwilken Inwånarena kalla Zecko/ emedan
 han förhåller sigh vthi ihohla Träån och gamla Huus/
 ther han om Nattetidh sitter och ropar Zecko/ Zecko/ Ze-
 cko/ etc. Han är fatter som een Groda/ ha fwer een Stiere //
 som een Fyrfoota. Hwad om honom skrifwes/ att han
 skal släckia Elden en är han ther vthi kastas/ Thet är inthe //
 sandt/ vthan han blifwer dödh och bränner aff Elden; Doch
 kan han släckia någre Eldhokh/ för thet han är mächtig //
 kall. Om han faller sitt Watn ifrån sigh/ och thet kom-
 mer på een Menniskia / så måste han strax döo. Een Zecko
 eller Salamandra war kommen oföwarandes in vthi
 Gouverneurs på Battawia Rustkammer / och ther har
 han rördt wiidh ett förgylt Harnest/ hwilket war förord-
 nat Konungen till Zapara/ och så mycket wätt hade blif-
 wit/ war alt förfallit/ ty stoorra Stycken gingo vth. Iagh
 sågh och een optårkat Zecko/ som een Mann hade för Ka-
 ritet/ Och ehuru wäl han många åhr hade warit torr / så
 enär han lade honom uppå några warma Steenar/ frödp
 han/ som han skulle hafwa warit lefwanges.

Een Drm sågh iagh ther 25. Foot långh eller 12. och een
 halff Aln/ hwilken hade slukat een Stort vthi sigh; I med-

132. Ier tijde bleff han fången/ ty hans Natur är/ att enär han hade slukat något stoort/ kan han inthet komma aff stället/ för än thet smälter/ och brachtes till Gouverneuren/hvilken strax lät se åra vp Munnen.

Sidst kan sagh thetta Edle Palintraå en förbigåå/ som öfwer heela Indien växer/ och kallas Cocos; Aff thetta Tråå hafwa the Indianer alt hwadh som till theras Nödorfft fordras och till Huus Behoff behöfues. Först växer här upp å Nöter/ blandh hwilka the Störste vngesår draga een Kanna/ och hafwa een tiocckt Inaas vthan på sielswa Staalet; Aff Riårnan hafwa the Mölet och Olta; Aff Skalengjõra the Gleswer/ Skeder/ och Drickes Kiårel; Aff Larwen eller Nåsen Keep/ Fogh/ Lunta/ och allehanda små Bandh; Aff Palmiten eller Cronan the wålsmakeste Kåål; Vthaff sielswa Tråån tappa the Wijn/ hwilket smaker om Morgonen som Nöd/ sedan in emoot Klockan 8. som Keenst Wijn/ och effter Middagen är thet åttickia/ hwilken sigh alltiidh stadigt håller. Om Nattetiidh komma här mycket stoora Nattblaesker/ hwilka åro så stoora/ att een Mann theras Wingar knapt vthfamna kan/ som aff thesse Safften dricka sigh druckna/ och blifwa så vnder Tråån vphemptade/ dödade och åttne; Jagh hafwer tagit them druckne vp/ och spiskat them på Waggiarna medh een ruten Spisk; Enär the åro till sigh igen komne/ och hafwa Kuset bortsuswit/ beto the aff Spiskarna/ åfwen som the hade bitit vthaff een Toback; pispa. The hafwa Munn lijka som een Kåff. Medh Bladen aff

den aff Palmetråån betäckta Inwånarena sine Huis: 283.
Och aff siellwa Stocken embra the sine Farkostar.

Sålunda ware nu korteligen sagt för thenne gången.

AND 1656. Satte iagh migh aldeles vthi Sinnet/
Weengång effter långwarige och mödesamme Reesor be-
söka mitt äre Fädernesland/ Bekom altså mitt Auffskeedh
vthaff Generalen/ som å then Tiden war vppå Battavia/
widh Rampn Herr Johan Niaksucker/ Och bleff altså be-
falt siijga vppå ett Strepp/ benämde then hwitte Elephan-
ten; Alltså lyffte wij i Gud; Rampn Anckar och gingo till
Segels/ och medh oss twenne andre Strepp/ Nämbligen
Magd van Enckhysen/ och Rotterdam/ then 3. Februarij.
Wij hade nogh Arbete/ för än wij kommo igenom Streto
Sunda/ förmedelst then starka Strömen som faller emel-
lan Pallumbam på större Jawa och Peppar Verdäm/ eller
Sumatra: Wij kommo likawäl innan någre Dagars
Förlopp/ till att sätta Anckar vnder ett högt Bergh/ be-
nemde Krakatou; Här törde ingen i Landh för Ormars
myckenheet. Thetta Berget synes wäl 16. Mil vthi Siön/
och hafwa såwäl Hålländare som segla till Batavia/ som
Engelske the ther segla till Bantam/ enär the komma ifrån
Europa/ aff thetta Berget een godh Kienningh/ att the icke
löpa Streto Sunda förbi. Then 9. Febr: gingo wij till
Stöf/ och strax träffade wij the eena och stadigwarande
de Wädrer/ hwilken Windh wij behöllo vthi 5. Måna-

134. ders Tijder/nåstan in till theß wij kommo in emoot 8. Grad-
der/når jämnan Dag och Nat stelle. Wij seglade vnder-
tiden 70. 60. 50. 40. ja aldrigh vnder 30. Mijl om Dng-
net: Och stälte wårt Lopp igenom then stoore Indianis-
ske Sidn till stoora Bdden på Affrica; Ther wij oss wede-
gwechte: Sedan till S. Helena/ ther wij togo Weedh och
fårstet Watu/ sampte några Willa Swijn och Boekar;
Och så till Vpfarellsens Holman/ ther wij fångade een
stor Myckenheet aff Skiölpaddor: Sedan låto wij gå å
fort igenom jämnan Dag och Nat streket: Hvilket wij
förbis gingo Pingesdags Natten sidste gången/ ty Pinges-
Dagen hade wij Solen om Middagen vthi fult Norden/
och andre Dagen ther effter om Middagen vthi fult Sö-
dher. Vppå 6. Gradh Nord om strecket fingo wij först see
Nordstjernan/ Nattetijdh högst vppå stoore Masten/ my-
cket listet öfwer Jorden. Så reeste wij Carnarie Öisorne
förbis/ Norden om Irrelandh/ Scothlandh och Engelandh/
för Turckar och andre Störöfware/ som gemenligen plåga
hårdt sökia effter the Ostindie Fahrer. Doch GSDHJ
stee Loff/ kommo wij ljeckelen in vthi Blie then 9. Sept:
Enår wij seglade ifrån Jawa/ woro wij 360. och några
Siolar medh Quinnor och Barn/ Och enår wij låto falla
wårt Ankra vthi Blie/ wore allenast 140. behåldne/ alle the
andre döda aff Watusiukan: Och aff thesse 140. funnos
på sidstionne inthet meer än 14. Mann/ som kunde gå å till
Roors/ och taga in Seglen.

Sedan iagh nu 14. Dagar hade brukat Låkedom för
Watu.

Watusiukan vthi Amsterdam/ begaff iagh migh vppå een
 Saarkost benemdh Söderstiernan till Stockholm/ Dist
 iagh theß GVDH J stee Loff/ lyckeligen ankom then 22.
 Octob: An: 1656. Zackandes Gudh som migh then Nåden
 bewissat hade/ att iagh å mo war werdigh att höra Gudz
 Hellige och Saliggjörande Ordh/ Nyttia och bruka hans
 N. och höghwärdige Måltidh/ hwilket iagh inthet haf
 wer fäte nitit vthi 8. Års och 7. Månaders Tijdh.

J these 8. Års och några Månaders Tijder/ hafwer iagh 6. gån
 ger gåt vnder jännan Daggh och Nak strecken/ medh begge Krewes
 tans och Steenbockens Krez.

Hwadh Wederwerdigheet er iagh i medler Tijdh vthstätt hafwer/
 hemsteller iagh hwar redeligh Christen att betrakta: Dffta warit
 antastadt aff owanlige och förgiffte Siwfdommer/ of Europiskom
 heel obekante/ Sampt medh största Lijffsfahre omgås medh Barba
 riske Folck/ i synnerheet medh the argeste och grofweste Hedningar/
 hoos hwilka iagh een ruum Tijdh aldrig hafwer sedt mycket mindre
 smakat Öl/ Brodh eller Wijn/ och vnder tiden hade måst löpa nakn
 som ett annat ofkätigt Creatur/ Och ofwermåttom blifwen twungen
 aff Solennes swåra Heeta/ J Skogar/ Buskar och Bergh aldrig
 gångit säker för Tigrer/ Leoparder/ Leijon/ Elyphanter/ Wilda Bus
 lar/ Krokodiler/ Babianer/ Skorpioner och åthskillige Slags för
 giftige Ormar/ etc Förvthan åthskillige Arbete och Slachtingar
 till Siöf som iagh vthstätt hafwer ibland fremmande Nationer/ som
 Hållendare/ Fransoser/ Portugiser/ åthskillige Barbariske och In
 dianiske Siöfsware/ Hafwer iagh och vnder min aldranädigste
 Herres och Konungs Caroli Gustavi nu saligh hoos GVDH och
 gloorwärdigst i åminnelse Flagge/ vthi twenne Slachtingar till
 Siöf fächtat: Then eena war emoot Konungen i Dannemarck An
 no 1657. hwilken angick emellan then Swenske och Danske Flåttan
 then 12. och 13. Septemb: emellan Ystedh eller Cimbris Hamn och
 Dansta

136. Danske Möön. Then andre emellan Cronan Swerige och Hällens-
daren vthi Břesundh Anno 1658. then 29. Octob: Will alltså her
medh vthi största eenfaldigheet sluta/ Och medh Poeten säya:

Sör än wij komma till att boo
I Kooligheet och Stillheet /
Näste wij hafwa stor Droo/
Och lista på Gudz Mildheet.

Psalm 66. v. 12.

Wij äro komne genom Eldh och Watn / men
Tu hafwer vthfördt oss / och wedher-
gweckt oss.

Palingius.

Then som är beprydd medh Dugden /
Han kan reesa igenom Öcknen /
Vthi the Arabers Landh:
En skal honom ssee rå Sahara /
Om han hoos Inder mon wara /
Eller Aethiopers Landh.

NICOLAVS MATTHIÆ

Ridpingh /

Westmannia Svecus.

Om

Konga Riket Japan /

**Ther Keysarn / och Regemente / samt hwadh
Tidh ; Och huru länge Portugisaren ther hafwa
handlat / och enteligen vthdresna äro.**

**Såsom och hurulunda Hällenderne ther an-
komne äro / föregiswandes sigh icke wara Christna / som Portugis-
serne / på thet the ynder sådant Steen kunde the Portugisiske och
Japanske Christne fördriswa / Hwar igenom är hant / att Konungen /
eller som man nu kallar Keysaren aff Jappon / hafwer alle Portugis-
ser och Catholiske Christna Japponer jämmerligen mördat och medh
the grymmesta ohörda Plågor och Martyren heelt vthrotat / till nå-
gra Hundrade tusende / Männ / Quinnor och Barn / som icke haf-
wa welet förneka **CHRISTEN** / vthan blefwet stadiga
i Troona / och rätta Martyrer.**

Bestrefwen

Aff

**Oloff Willman / Kongl : Mayst :^{is} i Sverige
Skep3 Capiten.**

Trykt på Wisingborgh aff Johan Rinkel /

Anno 1667.

Japon/ eller nu gemenligare Japan/ och vthaff In-
 dvararena Bippou kallade; Hålles ännu så mycket
 som wetherligt är/ Göre att wara een Dö/ (Sedermere är
 fuller ett Landfort vthgängit/ som gör Japan anhängit
 wtdh Asien/ medh grusweliga höga Bergh/) doch vthi
 Sanningh weth ingen/ ja icke the Japaner sielfwa. Key-
 saren ifrån Landet Jesso/ (hwilket Nordost längst i vthi
 Japan ligger/) äthskilliga gånger hafwer vthsendt them/
 som Andan sökia skulle/ men altidh för Lifz vppehålle skull
 måst fruchelösa komma igen tillbaka. Elliest är Landet
 ther mycket Bergachtigt. Endeel aff Folcket som ther
 boo/ ära ludne öfwer heela Kroppen medh långt Hår/
 Skieg och Kneswelborar/ listare wilde Diur än Menni-
 skior. Här fångas kostelige Stijnwahrer.

Theßförvthan hafwa och så Holländarne Åhr 1643.
 then 3. Februarij vthsendt twenne Skiep ifrån stoora Ja-
 wa/ Castricum och Brestens/hward era vthrustadt medh
 60. Mann/ vnder Wärten Gertson Fris Befälle/ hwil-
 ka hade medh sigh ett Proff aff äthskilla Europeiske och In-
 dianiske fina Wahror/sampt Folck vthaff äthskilliga Tun-
 gomähl och Instrumenter/ medh then Befallningh/ att se-
 gla Östan om the Philippinske Öisar och Japan/ hwilka när
 the komo på 45. Grad: skulle the sökia then Östra Leeden aff
 Tartaria/ och på 56. Grad: vthi ett Landskap Cathajasin-
 na een Elff benembdh Polifange/ hwilken skulle sträckia
 sigh

139
sigh 80. 90. eller 100. Misl in vthi Landet/ medh många
förnembliiga Kiöpstäder/ såsom Tangio/ Brema och Cam-
balu. Sedan ther ifrån sökia Vester Yeden aff America/
och om möyeligit woro/ reesa förbi Stratet van Anian.
The kommo och till Ternaten för Slottet Malajia. Se-
dan gick the ther ifrån till segels igen/ och förlorade hwar
andra vppå 34. Grader igienom Storm/ vnder ett obe-
kandt Landh/ menandns vara the Guldriske Japan-
ske Öiar/ som liggia widh pass 60. Misl Sudost ifrån Ja-
pan eller Indo. (Hwilka till att vpsökia tillsörenne Åhr
1639. Commandeur Matthias Swast sender bleff/)
Stiepp Brescens hafwer varit på 40. Grader/ och aff
Mangel på Ferstt/ inlupit vthi Namnen Namboe/ i Ko-
nungarijket Nassame vthi Japan/ hvarså som Stieppa-
ren Schaap och Kiöpmän Wilhelm Bilefeldt/ medh 8.
Gemenas/ som foro i Landh/ åra vthaff the Japaner/ (hvil-
ka meente them vara Portugiser/) tillfånga tagna/ och
till Indo förda/ ther the sutto fångslade till then 8. Decem-
bris. Öfver styrmannen hafwer gååt medh Stieppet
till segels åth Tajowan/ och visdare till Batavien/ på sto-
ra Jawa tillbaka kommen/ så flool som han drogh bort.
Stieppet Gastricum hafwer varit på 42. Grader/ och för
Töckn/ Dimba och Swäder måst wända tillbaka/ vthan
någon wist Berättelse/ antingen Japan woro een Öö/ el-
ler och lågo till fasta Landet; Och altså kommo the wäl
till bakers i Batavien. Aff hwilka skrähl man icke ännu
kan sluta/ hurn wiida Japan sig stråker.

Till Japan liggia tvenne förnembliga stoorä Öijar
 Sanyock och Shickock / hwilka allesamman blifwa rege-
 rade aff många Konungar och Herrar / som Kaysaren vn-
 dergiftswen äro; Hwars Städer Slott och Rampir be-
 skrifwa / thetta mitt korta Upsäth ingalunda medhgif-
 wer / fast än iagh Bpteckningen ther på öfwer heela Japan
 hafwer: The niuta ä hrligen stoorä Inkompster / Så att
 Summan på alt thet Kaysaren till sitt Hoff / Krigsmach-
 ten / (hwilken alt aff Adelmän består) Konungar / Förstar
 och Herrar vtht ett år gifwer / drager sigh till 28345000.
 Hållandz Gyllden / eller 17715625. Dlr: Silfrermynt /
 hwilket gör 106. Tunnor Gull och 29375. Ritzdahler / för
 5. Dahler stycket / som synes effter war Käckningh wara
 een otroligh Summa / men är lijkewäl i sanningh så stoor /
 om inthe större.

Hans Mäst: warder kalladh Kaysar / i anseende att
 så många stoorä Konungar och Herrar ära honom hörsam-
 ma och vnderkastade / Hwilka han vnder tiden för een rin-
 ga Misgierningh hafwer Macht att affsätta / vtht Sän-
 gelsor vth på Öijar sända / eller medh Döden straffa / så som
 och theras Landhriksdommar och Inkompster / enom an-
 drom / som han tycker bättre hafwa förestykt / gifwa och
 skänkt.

Vthaff Begynnelsen / så som the Japanske Chroniker
 beskriwa / hafwer Landet blifwit regerat vthaff theras
 Datro eller Archibiskopp / warandes rätta Ursvingen till
 Japan / Hwilken höllo mycket heligh / så att sätta sigh vp
 emoe

emoot Dairo för hans Heligheet skull/ woro lifla så som
att synda emoot Gudh i Himmelen: Han beträder aldrig
Jorden; Hwarken Sool eller Måna må stisna på hans
Hufvud; Hans Stjagg och Naglar blifwa aldrig aff-
skuren; Hwar gång han får Maat/ skal Maaten kofas i
nya Pottor eller Grytor.

Dairos äldste Sohn succederar altijdh sin Fader vthi
Dairoskapet/ och then andra är öfwerste Felcherrn öfwer
heela Landet/ hwilken alt Missförståndh emillan Konun-
garna och Landet stillar.

Om Dairo hade några flere Söner/ så skulle the re-
gera hwar sina try år: Hwar vthaff är följt/ att then
cena Broderen vthi sina try Regemåntår hafwer sigh
medh the Förnämsta i Landet så förbundet/ att han
hwarken achtade sin Faders Förmaningar/ eller medh
Trugkunde ifrån sitt Kall sättias/ så att Dairo nödgades
medh Konungarnas och the andra Förnämstas Hielp/
thenne sin owillige Son antasta och om Lifwet bringa/
hwilket förorsakade then förste Örligh emoot Dairo vthi
Japan.

Thenne tridde Sonen eller Feltöfwersten/ hafwer
Saken till sin Fördehl så anstält/ emedan han hade Swer-
det och Regimentet vthi sina Händer/ att han effter Dai-
ros Dödh/ sigh för een regerande Herre öfwer Japan för-
klarade/ låtandes Dairos Hoff medh stadgar/ Byrdnar
och Medel vnderhållas/ och blifwer vthi sitt förrige sätt/
hwilket then andra Örligh förorsakade/ och så mycket till

142. wåga brachte/ att een annan Feldtöfwerste bleff vthförat/
hwilken thenne igen medh Konungarnas tillhielp affdress.

Thenne gjorde så som the twenne tillförrene/ hwilket
förorsakade tridie gången Örligh vthi Landet/ hwar aff in-
bördas Krigh bleff/ att then eena Konungen satte sigh e-
moot then andra/ hwar och een wille wara sin egen Herre/
Ingen Stadh eller By war så listen/ medh mindre han icke
wille wara öfwer then andra.

Enteligh kom så een förnembliig Hielte/ som war een
gemeen Soldat/ han begynte med 50. Mann/ och igenom
sitt tappra Modh och goda Lycka öfwerwan alla Städer
vthi try åhrs tidh/ bringandes så heela Landet vnder sin
Hörsamheet och Lydno. Han/ så som the förrige/ effter-
låth Dairo medh heela sitt Anhang/ then förrige Herlig-
heet och Pracht/ vndantagandes Regeringen/ then han
för sigh sielwer behölt: Bleff altså aff Dairo till Kensare
krönt/ medh mycken Pracht och Åhretittlar/ och kallades
Tateko. Thetta år skiedt widh påß 130. Åhr ifrån thenna
Tiden.

Tateko then förste Kensaren vthi Japan/ han war een
Mann aff stoort Förståndh/ och sågh wäl att thet skulle
förttyckta the förnempsta Konungar och Herrar vthi Ja-
pan/ att the aff een så ringa Persohn skulle regeras/ och the
igenom skulle nytt förorsakes Öhrligh/ och sådant att fö-
retomma/ brukade han Stämpligar/ sändandes the för-
nämste Konungar och stoora Herrar/ som han tychte medh
tiden skulle blifwa hans hårdeste Mootståndara/ medh

6000. Soldater till Goream/ (hwilket är beläget emellan
China och Japan/) samma Land vnder Japan att twinga
143.
ga/ hwilket han ther vthi 7. åhrs tiidh medh trösteliga
Bress och Löffter vpphölt; Förmanandas them/ icke skola
igien komma/ för ån som heela Landet woro intaget/ och
Japan vnderlagt. Thenna Krigsmacht/ vthaff then län-
ga Tijden/ så wäl Officerare som Gemena/ begynte att
längta effter sitt Fäderneslandh/ Hustrur och Barn/
och bleswo arga/ bedrifwandes stoort Tyrannii/ medh
Mordande/ Brennande/ Skioflande och ruinerande/ bå-
de Menniskior/ Stådher och Slott/ så att the aff Cho-
rea änteligen nödgades ett Sändigebodh till Kensaren i
Japan Taicko sända/ Hwilken vthaff Kiärligheet till sin
Fäderneslandh Kensaren Taicko och sigh sielfwan medh
Förgiffit förgaff. När then Japanste Herrar och Feldt-
öfwerstar som höllo fort medh Kriget vthi Corea/ förstodo
att theras Kensare war dödh/ så öfwergåfwo the aletsam-
mans/ och vthan Förloff förfogade sigh heem the snara-
ste the kunde/ williandes see/ hwilken vthaff them Kensares
dömmet tillfalla skulle.

Taicko hade een endesta Son/ widh Namn Fiderij/
som tå war 6. Åhr gammal/ hwarföre när han tiände Dö-
dehn wara förhanden; Vthwalde han then Förnem-
ste och Störste vthi Landet/ benembd Ongoschio/ och glör-
de honom i sitt Testamente till Förmyndore för sin omyn-
ge Son/ låtandes honom thet medh sin egen Blodh vnder-
skrifwa/ att när Fiderij komme till sin 15. Åhr/ skulle Ongos-
chio

147. Ichio igenom Dairos Ceremonier låta kröna honom till
Japans Kaysare. Dngoschio war een skarpsinnigh och
förståndigh Mann / Antogh Taietos Begiäran / (medh
Konungarnas och the andre Herrars Bewillningh / att
icke någon annan skulle vthi Siderijs ommyndige Åhr / in-
trängia sigh vthi Plaken / och nya Örlogh vthi Landet an-
stifta /) och blifwer så som Pro-Rex vthi Regerningen
förstålder. Doch hafwer Dngoschio sitt Lyffte / (som han
medh sin egen Blodh förseglat hade /) inthet hållit / vthan
then vnga Siderij medh många illistiga Stämplingar fal-
skeligen bestyldt / att han gjorde Vthrustningar till Örligh /
vthi then Meeningh / att medh Wåld taga Landet ifrån
sin Formyndare / så som och att han låt göra sigh Kaysers-
ligh Åhra / förån som thet honom till kom och Kaysare krön-
te war ; Medh mycket annat som inthet sant war. På
sidstonne församblade theñe Dngoschio all sin Macht vthi
Konungarijket Surnga / och tom ther medh för Hoofsacka /
hwar så som then vnga Siderij hade sitt Hoff och Residentz /
Han bleff mycket hårdt belagdt / och effter 3. Månader öf-
ferwunnen.

Når Siderij war vthi yttersta Nöden / badh han vnder-
dånligast om Förskoningh på sitt Lyff / säyandes sigh in-
gen Kaysare willig wara / vthan allenast een Landzherre /
och Dngoschiaes Arfwinge till Rijket ; Samma Begiä-
ran bäcker att niuta / sände han sin egen Frw / (som war
Dngoschiaes Dotter / och honom till Naka gifwen /) till sin
Fader / doch förwågrade han att höra sin Dotter tala /
vthae

vthan stodh i sitt Upsåt fort/låtandes sedan Slottet war 145
öfwerwunnit/ alla Wåningar som Fiderij medh sin Mo-
der/ och the förnämsta aff Adelen sig h vthi förborgat ha-
de/ rundt om högt medh Bedh vpslapla och i brandh sticka/
hvarinne alle thenne Menniskior äro så ålendeligen om-
komne. Han lät och så thiel slå alla them som medh Fi-
derij hållit hade/ och honom Mootståndh giort/bringan-
des heela Landet vthi sin Hörsamheet/ äfwen vthi så godh
Form/ som thet tillförenne aff Taicko skied war. Dngo-
schio døde året effter 1609. på hwilken tijdh the Hollan-
dare aldra förste gången kommo till Japan.

Goubofamma kom effter sin Faders Dödh till Reges-
mentet/ och bleff almenneligen aff Dairo till Keysare krön-
ter. (vthi hwilkens Regementstijdh aldra först begyntes
the Chrisinas Förfötielse vthi Japan/ medh äthskillige
Plågor. Han war widh på 50. år då han døde/ Och för
sin Dödh kallade han till sig sin Son/ och honom iblandh
många andra Förmaningar således tilltalte: Landet
och alla Statter som iagh hafwer/ äre tina; Doch hwadh
som iagh sielswer hafwer willat tillstålla/ är thetta: Ther
äro vthi thessa Koffrar eller Korgar the gamble Laghbö-
cker/ Landz Chroniker/ beskrefna Wiisheetter/ sampt the
förnämste Landzens Glenodier/ Annamma them vthi
Byrdningh/ Ty the hafwa woret hoos mig och mina
Förfäder i stoort Wårde.

Ibland thessa Glenodier/ woro några Krooksablar/
Tehia Pottor/ och Skriffter/ hwar thera kostade snart een

246. Tunna Gull. Sina krenne Bröder gaff han hwarthera
een Sabbel/ och ett Conterfey aff mindre Wårdhe.

Till sina goda Wänner aff äthskilliga Ståndh/ och
Blodzförwantar/ gaff han hwar och een effter sina För-
tjenster 300 Tunnor Guldh.

Chiongon kom effter sin Fader till Regimentet/ Han
war een Sodomist/ och the Christnas argeste Förföliare.
Döde år 1631. Han gaff alla Fångar vthi Japan lösa
för sin Dödh/ ingen vndantagandes / på een Dag och
Timma/ hwar och een som arm war becom några Penning-
gar. Thenne hafwer i sin Lifstid om Lifswet bracht öf-
wer 40000. Christna.

Daisomsamma effterföljde sin Fader vthi Kensares
ddimmet/ och war the Christnas Förföliare/ och ther hoos
een stor Sodomist. Dödde Anno 1651. the 8. Junij.

Mogumsama hans Son/ födder vthi Septemb: 1641.
war 11. år gammal/ så wij medh the Holländska Sän-
dingabodet fingo Audiens: Han regerar nu på thenne
Tiden. Flera Kensare hafwa icke vthi Japan regerat/
förvthan Dairo och hans Söner/ som woro Fältöfwer-
sler.

Kensarenars Statter och Rikedommar/ som bestå i
Silfwer och Guldh/ hwilket nedpackas i Kistor/ 100.
Tanl i hwarthera; the äro otrolige stoorä/ och för gemeene
Mann obekanta; The warda och vnder alla Skoktorn/
på then eena Orten meer/ på then andra mindre/ fördeel-
da till att bewaras. Hwarvnder ära Statter medh Skrif-
ter och

ter och Testament/ många hundrade år gamla / hwilka för thes ålderdom blifwa vthi Byrdnat hålna / och dageligen förökas: En ett åhrs Vthgift till heela Landet och Krigsmachten/ kan icke swara nästan emoot twenne Månaders Inkompsf. Hwarvthaff kan afftagas / hwilka otaliga Riikedommar Silfwer och Guldh vthi Japan ligga förborgade.

Vthi Japan ära äthskilliga starka och stoorra Slott och Städer / iblandh hwilka Jedo och Hoosacka the skönesta och starkesta blifwa räknade. Slottet i Jndo / hwilket ligger inne vthi Staden / är medh tree Watengrafwer och trenne Murar befäst. Then förste Grafwen är 60. Steegh öfwer / och Muren 16. Steegh tiock / medh twenne mycket wäl Zernslagne Portar / hwar innan boe the förnämsta Herrarna vthi Japan medh sina Huusfrwer / Barn och förnämsta Löföhren. Then andra Grafwen är 40. Steegh öfwer / och Muren tolf / medh Zernbeslagne Portar / hwarthera trefaldigh / een lijten på hwar Stid an / och then stoorra mitt vthi / in till thenna Grafwen får man rida medh Häst / och här måtte alla stiga aff / hwar så som een stoor Plaan är / som Hästarna ställas på. Här inno boe alla Kersarens Blodzförwanter. Och thetta är andra Umgången. Then tredie Grafwen är 60. Alnar öfwer / och Muren 16. Hon synes mycket diup. Hijt in till må man låta draga sigh vthi een Wagn eller Norimon / ther är åter igen een stoor wiidh Plak / ther som the ställas i Ordningh. Här må sie alla till Jots gå / ehuru stoor

Ronungh eller Herre han är / igenom sãm stoorå Portar /
 alla medh Koppar beslagne : Widh hwar Port är vthi
 fyrkant så stoor Platz innanföre / att man kan ställa ther v-
 thi Krigztidh till Förswar några tusende Menniskior :
 Och ther innanför boor Kaysaren. Alla Befästningar v-
 thi Japan är ett ordentliget Wärc / medh många proleta
 Winklar.

Öppå alla Gouverneurs plakar / warda twenne till-
 satta / hwilka regera hwar sitt halff år / thet andra skola
 the wara i Indo / hoos sina Hustrur och Barn / hwilka Kays-
 saren / lijka så som Gifflan medh bästa Lösödhren / altidh
 inne i Slottet behåller. Alla thesse Gouverneurer eller
 Herrar hafwer stoorå Inkomster årligen / men the hafwa
 vthaff sitt reesande ingen Profit : En somblige reesa icke
 ringare än som medh 6. 5. 4. 3. 2. 1. Tusende Mann fram
 och tillbaka / föröthan thet Folck hwar och een årligen
 måste hålla vthi sitt Huus i Indo / hoos sine Hustrur.

Herren vthi Firando / (hwar så som Holländerne till-
 förne hafwa tillhållit) är een vthaff the minsta Herrar i
 Landet // och han reeser aldrig mindre än som 300. Mann
 starkt / aff Adel / Officerare / Soldater / Gewardragare /
 Öpwwachtare och Tjänare. Elliest vnderhåller han och
 årligen vthi sina twenne Huus i Indo / så Mans och
 Quinespersöhner / Tjänare och Tjänarinnor öfwer 1000.
 Stålar. Lijka så göra the stoorå Herrar / i Anseende effter
 sina Medel och Förmögenheet / så att the tiämpa här v-
 thinnan / söktandes hwar och een fram för anner Kaysa-
 rens

rens Günst: Hwarvthaff vthi Indo (hvilket synes så som 149.
een Verldh full aff Folk och Hoffmän/) all Dingh mycket
dyr äro. Then Tidh wi i fingo Audientz hoos Kersaren/
kofiade hwar Persohn dageligen 15. Males/ eller tvenne
Tan/ 4. Dlr: Sölsvermynt på Swänka; Förvthan
theras kostliga och prächtige Kläder/(För ty theras för-
nämste Tiänare/ Jungfruer och Tiänarinnor gå altsam-
mans klädde vthi Silkestyngh aff äthskilliga Färgor/ Gå-
stebodh/ Skäncker och Föräbringar vthi thet mächtige
Hofwet / hvilket altsammans snart öfvergår år theras
Inkompster.

The förnämste Herrar när the låta byggia ett nyt
Huus in vthi Kersarens Slott/(som för är sagt/) förfär-
diga the ther hoos (förvthan then Port som the dagliga
bruka/ hvilken är trefaldigh/ alt medh Jern i Korswijs be-
slagen/ medh starka Spisskar igenom fast/ och ofwan vp-
på ett stoort Huus/ hvarså som i Nödfall några hundra
de Persohner kunna stå och försvara sigh/) een Triumph-
port/ rundtom bedragen medh Belätvärk / vthaff Dra-
kar/ och försträckelige vnderliga Diur/ altsammans för-
lackat och förgylt. När nu Kersaren hafver varit ther till
Måltidz/ (hvilket aldrig skier vthi ett Huus meera än
som een gångh/) och vth och in igenom Porten gången/
spisskar han igen/ och aldrig någon Menniska i Verlden
meer är verdigh att gå igenom honom. Till thenna Må-
tidh måste han 3. Åhr tillförna budin warda/ vthi hvilken
Tidh the nogh hafwa/ altsammans att förfärdiga/ som

150. ther till tjänar/ och thet att bserifwa/ faller alt förlänge!
Kensarens Wapn står på alt thet som brukas/ som Klä-
der och annat/ hwilket alt blifwer sedan bevarat till een
ewigh åminnelse/ att Kensaren sigh så förnedrat hafwer/
och Herren then stoora Åhran mittit. Thenna Måltidh
eller Gåstebodh warar/ sedan Kensaren then första Dagen
ther warit hafwer vthiz. Dagar; Så att Huusets förste
Bygningh; Kensarens Måltidh/ och sedan alle Spen-
derning/ skulle wäl giöra een riik Konung fattigh. Twen-
ne sådanne Triumph- eller Åhreportar reeste wi förbi/
när wi hade Audienz hos Kensaren/ hwilka så go listare
vth till Gullbergh/ ånsom Huus. Then eena hade Herren
på Zatsuma några Åhr tillförenne låtit vpsätta/ på hwil-
ken Tidh Kensaren ther till Måltidh war/ och föråbrade
honon 6. Tunnor Gulds Inkompst åhrligen/ hwilket al-
drig tillförenne någon Konung skedt war.

Alla Herrar/ som stoora Gouvernamentz Plaker haf-
wa att förestå/ förordnar Kensaren een Secreterare/ medh
thenna Orden: Edra Beställningar åro stoora/ therföre
aff åhoga och Sorg för eder skull/ iagh een wiis och trogen
Mann tillställer edher/ som vthi mitt Huus år vptuchtat;
Låter edher vthaff then samma tjänas/ och min Dmsorg
eder behageligh wara.

Thesse Personner hafwa i sin Ungdomb warit vthi
Kensarens Hoff/ och ther opsostrade/ så som och tjänat alla
Grader igenom/ så att Kensaren sigh fasteligen vppå them
förtroo kan; Vthi hwilka han och ett godt Förstånd befun-
nit haf-

mit hafwer. The måste tillförne medh sin Edh och egen
 Blodz vnderteknande swäria/att the bådhe listet och stoort
 som angår then Herrens Regerningh/ Lefwerne och dage-
 liga Dmgänge/ ia alt thet the see och höra/ skola låta Key-
 saren förnimma/ och Dagregister hålla. Ingen Herre
 eller Konung torff något vthan thenne Sankelårs Wett-
 skap vthråtta/ ty heela Landzens Regerningh består vnder
 samma Person. För thenna Orsaak förskaffa sigh alla hö-
 ga Herrar vthi Japan Personer aff höga Förståndh/ v-
 thaff hwilka the dageligen vthtryckeligen vthan någon
 Skrymtan/ om sina Föseende påminte och tilltalte blif-
 wa/ warandes i then Meningh/ at te een Meniskia/ be-
 synnerligh then som Högwichtigt har at te beställa/ vthaff
 Hastigheet/ Vrede/ Högfårdh eller Wällust snart feela
 kan/ och sina egna Brister kunna see/ Thersfore willia the
 håller aff sina egna trogna Tjänare hemligen wara för-
 mante/ änsom aff andra på Ryggen blifwa förtalta.

Kejsarens Riksråd hafwa hwar och een sin Titel
 och Embete/ förvthan fyra/ som äro Högsta/ hwilka Da-
 geligen måste wara till stades/ och alla förfallande Saker
 hoos Kejsaren förreeta. Thenne blifwa och vthaff Ko-
 nungarna och Landzherrarne i stor Byrdnat hållna/ och
 mycket åbrude: Theras Inkompter äro stoora/ the Hög-
 sta hafwa tiugu/ the Medelste tiio/ och the Ringare två/
 tree/ een Tunna Gull å heligen. Thesse förmå icke vthi thet
 ringesta twinga Kejsaren/ mycket mindre (når the eengång
 Swar bekommit hafwa/) andra gången iur åda/ vthan sin
 Tiensis

Tienstis Affsättningh. The måsta Landzens Saker wara da igenom them förrättade; The äro mycket försichtige/ Hwadh Kaysaren säyer/ thet samtlyckia the/ och drista sigh inthet att säya Kaysaren något / vthan när godh Lagenheet är. Alla wichtige Saker förrättas aff them på een beqwäm Tijdh.

Alla stoorä Herrars Ächtenkap besyutas vthaff Kaysaren/ och then Huusfrw han them gifwer/ hålles mycket kosteligh/ till hwilkens Antompsit nya Huus blifwa bygda/ och många Gammar Jungfruer och Etänarinnor förskaffas/ in till 200. 100. 50. 40. 30. i talet/ lika så som Herren är förmögen till. Thessa blifwa mycket wäl vthi Kläder hålna: The bo vthi kosteliga förlöchta och förgylta Huus/ medh Belätwäret vtharbetade. När theras Frw vthgår/ (hwilket allenast eengång om åhret skier/) att hålsa på sin Slächt och goda Wenner/ föllia alla thessa Jungfruer vthi tillsluthna Kyssebåhrar/ in till 50. 40. 30. i Döningh / (två Sampnar emillan hwar Kyssebår /) hwilka mycket kosteligen ähro förtächta/ och medh Guldh inlagda. Thenne Frws Barn blifwa rätta Arfwingar/ och komma effter sin Fader till Herra wäldet; Är hon inthet frucktsam/ eller föder allenast Döttrar / så blifwer Kistet till een ander främmandhe Herre gifwet.

Så många Friller een Herre har Lust till/ och Rådth att hålla/ warder honom frist effterlätit / hwar aff fölier att the föda många Barn. Konungen vthi Nito 54. år gammal / hade äfwen på then Tijden så många Söner/ förvthan

förvthan Döttrar / hwars Tahl gemene Mann obekant
war / effter the woro Quinnespersohnen; Doch listwål
m i ingen / vthan aff then ächta Husfrun komma effter Fa-
dren vthi Herredömmet.

153.

Allt hwadh som till een Menniskios Förlustning vthaff
them kan vptänckt wara / hafwa the vthi sina Quinfolcks
Huus / hwilka flitelligen och medh stoor Omsorgh blifwa
bewarade; Vthan thet ringasta Omgång medh Mans-
personer / må se the medh Cammer Jungfruer sin Tids flit-
ta. Här är ingen Mistanka / vthan Gierningen wara så
listen han will / som ick är Döden werdh / och ther medh
straffat blifwer.

När een stoor Landzherre döör / ära ther gemenligen
10. 20. 30. (effter såsom Herren är stoor till / och Vnder-
satharna många /) som ståra sina Bukar; Många hafwa
tillförena vthi sins Herres Liffstidh sig ther till för-
plichtadt / i Anseende att the besynnerligh Vnnes och Wål-
gierningar äthniuttit hafwa / fram för andra: Sånandes
medh Tacksägelse; Stränge Herre / edra trogna Vnder-
sathare ära många / huru hafwer iagh doch förtiänt then-
na stoor ähra / att niuta Liffwet / (hwilket är doch min
Herres /) ty skäncker iagh eder thet igen / och belåfwer att
min Krop enländer lefwa skal / än som edher: Till hwil-
kens Stadfästelse the tillsammans een Skål Wijn dri-
cka / hwilket är een stoor Heligdom / att inthet Förbundh /
hwar på thenna Skålen drucken är / må brytas. Som-
bliga Tiänare (när the ras Herre skal byggia något Huus /

54. eller Befästningh till Kaysarens Behoff / åstunda thet
Åhran / att lägga sikh vnder Muren / troendes / att thet
Muur / thet frivilligt een lefwande Menniskia vnderlagd
är / inga Dlyckor vnderkastat är ; The gå altså / och lägga
sikh vnder Grundvalen / låtandes the mäçta stoora hug-
na Steenar wältas på sikh / aff hwilka the strax blifwa
sönderkrossade.

Att skåra sin Bwef / skier på mångahanda Sätt /
hwilken thet bäst giöra kan / bekommer största åhran / Och
thet går således till : Först biuda the sina Blodzförwan-
ter tillsammans / medh hwilka the sampteligen gå vthi een
Kyrkia / hwar såsom the sikh på Mattar nedsättia / och
medh hwar andra till ett Farwål äta och dricka / och lusti-
ge äro ; När thetta är skiedt / skåra the sina Bugar i forsk-
wis / först ånda vthföre / och så twert öfwer / förnä the
något åntå / så skåra the aff Strupan / och thet medh gif-
war vp Anden.

Hwart fämpte eller siunde Åhr / reeser Kaysaren till
Meaco / att giöra sin Dairo eller Erchiebiskop Wyrdnas
medh Wålplågingar och Föråhringar.

Till thenna Reesa ställas och beskriwas all Bered-
skap och Ordningar vthi Wårket ett heelt Åhr fram före
åth ; Huruledes / medh hwadh Folck / på hwadh Daggh
vthi Månaden / hwar Herre reesa skal / på thet the kunna
få Ruum på Wägarna. Halfparten reesa några Dagar
för vth / thet näst föllier Kaysaren och Riik ; Råd / Da-
garna effter åth föllia the igienblefne Konungar och Her-
rar / på

rar / på hwilken Tijdh otroligen mycket Folck reeser på 155
Landzwägerne. Vthi Meaco / (hwilken Stadh begräper
vthi sigh öfwer ett hundrade tusende Huus /) försam-
blas the allesamptligen / hwarasom må nga förlorade
Bräde-Huus rundt om Staden för Soldater och ge-
meent Folck äntå blifwa vprättade. Här biuder Key-
saren / Dairo till Gåst / medh heela sitt Hoff / Hustrur /
(hwilka han tolff hafwer /) Barn / Herrar och Tjänare /
hwilket seer medh mycken stoor Pracht och Herlighet i
trenne Dagar. Då reeser Dairo i sitt Huus igen medh
stoor Pracht. Hwar Måltijdh för Dairo består vthi
140. Rätter.

Hwar och een Herre / ifrån Kaysaren till then ringaste
Borgare / hafwer sin egen Rätt / och är Dommare öfwer
sina Undersätthare och Tjänare / the kunna för ett listet
Schl / när them så behager / antingen straffa eller döda.
Thet är sedt / att een högferdig Tjänare sigh till een arm
Adelzman för Skoopoike tillbudh / och för sin wakra skap-
nadte meer Löhn aff Adelsmannen begiärade / än som han
wiste honom wara mächtig att vthgiöra. Adelzmannen
sågh then unge Mannens Driftigheet / och meente att then
unge Mannen wille giäcka sigh; Han lät sigh tå inthet
bemärkt / vthan swarade honom altså: Tijn Löhn haf-
swer tu stält alt för högh / men effter tu behagar min Ögon /
skalt en blifwa min Tjänare. Effter tre Dagar sände A-
delzmannen honom ett Åhrende att förretta; När han i-
gen kom / sade Husbonden honom länge hafwa varit bor-
B ij te / och

156. te/ och altfå honom dödar: Hemmandes vnder ett sådant
Skeen hans stroora Näskwifshet och Högmödh.

Een Adelsmann eller Soldat skeer then åhran/ att
når han Döden förtiånt har/ tå får han skåra sin eegen
Buck/ och sigh sielff Lijfwet affhånda. Men een Borga-
re/ Kiöpman eller ringare Persohn/ måste döo effter Ju-
stitien. Eneen Kiöpman för sin Yögn och bedragerij är in-
thet achtat/ effter han vthan något Samwethe för sin
Winnest / söker både Adet och Sadel att bedraga. Aff
hwilken Orsaak Holländerne (emedan the wetha them
Kiöpmån wara/) blifwa mycket listet vthi Japan achta-
de/vthan snarare förtrycka/och alt Förtrect tillfogat. Så
att vthi heela Österlanden inthet Landh weth/ them så att
begabba/som the Japaner. Vthi wår Bpreesa till Jedo/
ehwar wij vthi Städerna kommo/ föigde Barnen effter
hela Gatorne/(besynnerligh vthi Jedo och Hoosacka/) ro-
pandes stadeligen Zoosin bay bay/ Zoosin bay bay/ Hwil-
ket på Swänfka är: Du Skalker eller Bedragare/ för-
sälg titt Skackrerij; Hwilket wij alt måste tåla.

Ingen Misgierning är så liten/som icke igenom Dö-
den blifwer straffat / förnembligast Tiufwerij/ woro thet
icke meer än ett Öhre Sölfwermynt wårdt. Spela och
Dubla om Penningar/ sampt liuga för een Rått/straffas
och medh Döden. Dödslaggh förhandh eller elliest/ sampt
andra Misgierningar blifwa straffade/ lista så som här i
Swerige/ att hwar och een döör för sin Misgierningh.
Men når någon förseer sigh emoot höga Öfwerheeten/ tå
måste

måste heela Slächten aff Manfionet/ Fader/ Broder och
 Söner/ ingen vndantagandes/ på een Daggh om Timma
 döo; Theras Godz och ågodehlar blifwa ifrån them tag
 ha: Quinkionet/ så som Moder/ Syfter/ Döttrar/ blif
 wa för Trälinnor försålda. Thesse Penningar blifwa aff
 wiffa Rantemästare vpburna och bevarade/ så som och till
 behörligh Räkningh förda/ och när Nöden eller Lågenhee
 ten fordrar/ till Kyrkior/ Broor/ Wägar och gemeena
 Bästa vthdelade.

Een Adelsman icke långt ifrån Jedo öfwer ett Land
 skap/ twingade Vnderfåtharna/ mera än som theras Rån
 tor belöpa/ att vthgiöra/ medh hwilket han een Tijdh my
 cket sigh förkosradhe: Men thetta Beswär föll Vnder
 fåtarne alt förswärt/ så att the igenom een Supplication
 för höga öfwerheeten sådant tillkienna gåfwo: Adels
 mannen bleff för thenna Misgierning/ medh heela sin
 Slächt dömbddh/ att skåra sin Buk. Samma Adels
 mann hade 247. Mijl vthi Väster hoos Konungen i Sin
 go een Broder i tjänst; Een Faderbroder vthi Zathsuma
 boendes/ hwilket 20. Mijl länger bort war; Een som war
 i Tjänst hoos Konungen i Kinocumt: Een Dottersohn i
 tjänst hoos Konungen i Massame/ 100. Mijl öster vth i
 från Jedo; Een Son hoos Gouverneuren på Keyfarens
 Slott Quano; Ther hoos twenne Bröder warande Sol
 dater hoos Keyfaren; Straxt widh Jedo bodde hans yng
 ste Son/ som hade till ächta een mächta rijk Riddmans
 Dotter/ then ther war endesta Barnet/ och honom ifrån

Barndommen lofwadh. Samma Kiöpmän drest ährli-
gen een mächta stoor Handel medh Holländerne. Alla
thessa Personer / ehuru långt öster eller Wester the woro
ifrån hwar andra / dödde the lijkwäl på een Dag och Tj-
ma; Således / att thet bleff räknat / på huru många Da-
gar Påsten till Zathsuma (hwilket länsi borte war /) kunde
komma / hwilket kunde see till then ottonde Dagen vthi
Månaden Satsinguat. Till hwilken Tjdh the igenblef-
ne andre / och så blefwo bestrefna / att thenne Herre / som
har een sådan Tidnare / skulle låta honom then ottonde
Dagen i then ottonde Månaden (rätt när Solen vthi
Söder som högst woro /) sin Buk stjära; Hwilket hårdeli-
gen på hwar Dre bleff efterkommit. Kiöpmannen vthi
Hosacka / hwilkens Dotter hade Adelsmansens Sohn till
Mann / dödde strax aff Sorgh: Och hans Dotter / sedan
hennes Mann hade skurit Boken / wille taga Ljfwet aff
sigh sielff / men bleff medh flit ther ifrån bewarat; Hwar-
före hon beslöth effter then Dagen hwarcken äta eller Ori-
eka / så att hon effter 11. Dagar vpgaff Anden. Huru så
som medh the andre affslupit är / kan hwar Förståndigh
wält tänka och betrakta.

Till att försee sigh emoot höga öfwerheeten råck-
nas thesse Misgerningar. Bryta Kersarens Bodh och
Befallningar. Illa regera. Förminsta och stjala Kän-
sarens Medel. Mynta falsk Mynt. Ligga hoos andra
Mans Hustrur. Woldtaga Jungfruer. Thesse så som
Gjerningen är stoor till / blifwa antingen förståsta / Söt-
terne

terne up och Huswudet neder. Eller aff fyra Drar i syncken 915
dragna/ så som och i Sllia eller Watn sudna. Hwilket al-
lena angår Borgare och gemene Männ.

Medh Konungar och stoora Herrar går thet annorles
des till. Storton Niil ifrån Jedo/ vthi Öster/ ligger een
Ö/ widh pass 1. Niil rundt omfringh/ och brant på alla
Sijder/ hafswandes ingen Ankare bottu/ benämndh Sant-
simsima. Diit warda the vthi Landzflycktigheet bestyrda
och vphiffade/ medh starkt Wacht på alla Vddar bewara-
de/ att ingen kan them hielpa och Vndsättning göra.
Wachten blifwer hwar Måne förändrat. Medh Förtä-
ring och annat måste the lefwa åländig. Ingen vthi Ja-
pan/ hwarcken Konung/ Herre eller Borgare må bygga
något Huus aff Steen/ vthan aff Erää. En heller någon
Sahrkost medh Öfwerlopp/ vndantagandes Keysaren
sielff/ på thet the icke kunna segla till främmande Landh/
Kan någon bewisas/ att hafwa varit till China/ Öön
Formosa/ eller annor Dré/ och kommer igien/ then blifwer
strax dödat. Hwar aff sölier/ att theras Huus äro my-
cket Eldoch Brandh vnderkastade. Då wij kommo till Ja-
pan/ har Elden varit lös/ och i tvenne Dagar upbrändt
100. Gater/ görandes till Aska 3000. Huus/ ther ibland
112. stoora Herrars Huus/ och 300. Siälur omkommo i
samma Brandh/ måstadehlen drucknade/ aff Dr'aa/ att
een Dehl aff them bergade sitt Godz vthi Barkar/ hwar så-
som så mycket Folk inlopp/ att Barkana sunkte. Een
förlorat Kidpman. köpte samma gång een stoer Herres
opbränd

160. vppbrända Huus Affta för ett ringa Prijs/ Han bekom vthi
Afftan 70. Ristlar Silfwers wårde/ eller 140000. Dabler
Silfwermünt; Hwarvthaff kan afftagas theras kosteli-
ga Huus/ Bygningar och stöora Rikedomar. Allesäm-
teligen äro the Affgudadyrkare/ (somblige tillbidia Mä-
nen/ först när han vpgår/ hwilket iagh medh mina egna Ö-
gon sedt hafwer/) och ther hoos medh Sodomitiske Syn-
der besmittade/ hwilket hoos them hålles för ingen Blygd.
Vthi Jedo/ tå iagh war hoos Commissarien Sickinga-
donne/ förföll något/ hwilket iagh för Höfligheet icke kan
skrifwa om/ hwaroppå iagh således ödmjukeligen swara-
de: Att för then eena Synnden woro 4. Städer i thet Ju-
deske Landet förgångna/ i sådan måtto/ att Eld och
Swafswel vthaff Himmelen regnade öfwer them/ hwilket
brinner ännu i thenna Dag. Effter een rund Tids betän-
kiande / swarades migh igenom Tolken: Är thet sant?
Så må man wäl sticka Eld på heela Japan.

Ingen Mans persohn frijar å th sigh siälff een Hustru/
vthan altsammans steer igenom Föräldrarna/ och i fall/
att Föräldrarna äro döda/ igenom theras nästa Blodz-
förwantare eller Slächt: Behagar Mannen icke Hu-
strun att behålla/ må han henne medh ett åhrligt Affstiedh
låta gå/ och ifrån sigh skillias. Tå står honom ther hoos
frist/ att gå hoos Horor/ och hålla så många honom beha-
gar/ hwar emoot hans Hustru för then minsta Mistän-
ka/ är Döden vnderkastadt. Aff hwilken Orsaak man säl-
lan eller aldrig vthi Japan skall förnimma een Giffte Hu-
stru wa

161.
frū wara lättfärdigh/ vthan thetta allena som følger/ är
sedt. Att een Mann laddes som han wille bortreesa/ och
tå han oförmodeligen inkommer/ finner han een Persohn
vthi Sammarē hoos Hustrun/hwilken han strax dräpte/
och bandt sin Hustru på een Stega/ Fötterna vpp och
Hufwudet neder. Andra Dagen binder han all sin Hus-
strus Slächt till sigh/(ehuru wäl thetta emoot thes Landz
Seder är/ ianseande att Quinsolken aldrig komma vthi
Manfolkens Sälstap/ doch sedde thet thenne gången/
Giäsierna frågade många gånger/ besynnerligen Quins-
olken effter hans Hustru; Mannen swarade hon är för-
hindrat medh Måltidzens Beredande/ warer tman lusti-
ga/ hon kommer wäl. När nu Måltiden war halff äns-
dat/ och Quinsolken medh Manfolken begynte på att
blifwa glada; Så går Mannen och skär Hemligheeten
aff then döda Kroppen/ hwilken han vthi een Ast medh
Kosor och Blomor omlägger och igentäpper. Sedan lö-
ser han sin Hustru aff Stegan/ påklädandes henne een
Dödzklädningh eller Habiit/ och lät hängia Håret löst:
Gifwer så henne Asten/ medh thesse Ordh: Gack och bär
thetta Confect till Giäsierna/ see till om iagh för tijn
Slächt och Wänner skull blifwer tigh nådigh. Hustrun
war halff dödh/ och inthet mycket förståndigh/ Hon gjorde
som hennes Mann befalte/ (icke wetandes hwadh i Asten
war/) och kom i så dan försärligh Klädebonat för Giäster-
ne/på Knä nederfallandes/ öpnar Asten/ och när hon sågh
hwadh i honom war/ dånar hon bort/ och faller neder på

162. Golsfwet/ Mannen kommen strax effter/ och henne medh
een Kroffsabbel Husfwudet affbugger: Hwilket ibland
Ståsterna een sådan Förstråkelse förorsakade/ att hwar
och een sökte på Dören thet smareste han kunde.

Quinfolken ära myret trogna och aff blygsamma Se-
der; Förlora gierna Lijfwet för sin Åhra. Hwar om iagh
tweenne Exempel allena st will beskrifwa.

Een Adelsmann vthi Konungarijket Singo/ hade een
öfvermåttan deyeligh Husfru: Konungen lät hemligen
affhända Adelsmannen Lijfwet/ Och effter några Dagar
hans Husfru till sigh kalla; Doch weste hon wäl att Ko-
nungen war Drisaalen till hans Dödh; Och talar Ko-
nungen på hans oåhrliga Begiäran således till: Billigt
o Konung/ borde iagh migh glädia och lycksam skatta/ i thet
iadh är wärdtigh Eder att tiäna; Men doch kiffawäl säger
iagh/ att samma Ögneblet i migh anröra/ så skal iagh min
Tunga/ på thet iagh dödmä/ affbiita: Men wilita i först
min Begiäran effterkomma/ så skall iagh wissertigh Eder
Tiänarina blifwa. Vthi sådan måtto/ Alet i gifwa migh
30. Dagers tidh/ min Herre att begräta/ och hans behör-
liga Begräfningh medh Ceremonier beställa/ och sedan
een eheligh Måltidh på edhert Sloktorn bereda/ hwar-
såsom iagh medh alla mina Mans Blodzförwantar/ all
min Bedröfwelse mä ända. Thenne hennes trägne Be-
gäran bejakade Konungen/ förvondrandes mycket/ hwar-
före thenna Måltidh änteligh på Tornet skee skulle. När
nu altsammans thetta förbemälda war fulbracht/ och Ko-
nungen

nungen begynte blifwa lustigh aff Wijnet/ hwilket han nu
163.
mera drack/ än wanligit war/ vthi Meningh att få släckta
sin otillbörliga Begiäran: Alltså går thenna stidna Quin-
nan vth/ liika så som att willia sigh förlustia/ och vthi Ko-
nungens och the andre Gästernas Närwaro/ störter sigh
Hufwudstupe vth för Tornet/ (ändade alltså/ (vthan nå-
gon Sammangång medh Konungen) sitt Liff.

Then Tijdh Fiderij bleff aff sin Formyndare Dngos-
schio bekrigat / war Konungens i Cocora Drottningh och
Barn/ medh många andras Konungars och Herrars Ge-
mähler vthi Bisflan hoos Fiderij i Hoosacka/ men hennes
Mann/ Konungen gaff sigh till Dngoschio/ emoot Fiderij/
Dch när Fiderij thetta förstodh/ befalte han Cocoras
Drottning och Barn/ till bättre Försäkringh/ att flytta
in vthi Slottet/ hwilket hon mycket höfsligen medh thessa
Orden wägrade: Stränge Herre/ Jagh är een Quin-
nespersohn/ som vnder min Konung och Herre/ lista som
min Mann vnder eder May:^s Hörsamheet står / ställer
altfördi sådant till mijn Mann/ på thet iagh aff honom
må befalt blifwa/ att effterkomma edert Bodh och Befall-
ningh. Fiderij/ som här öfwer förtörnades/ låt henne till-
säna/ så frampt hon godwilleligen icke wille komma/ så skul-
le thet skee medh Trugh. Drottningen warande aff högh
Herkompfi/ så för sin Mann/ som för sin egen skull/ höle
för een stor Slam/ att gå vthaff sitt Huus. Dch när
hon sågh sigh nu/ Federijs Befallning icke kunna emoot-
stå; Alltså beslöth hon wedh sigh heller att döo/ än som
W ij henne

164. henne een sådan oåhrafkulle öfwerkomma / och gick således
medh sin Foster Moder / Barn och Jungfruer / (som tilli-
ka medh theras Frw welle sigh Liffwet affhända /) vthi een
Kammar / then hon medh Wedh och Kruut rundt om lät
opstapla ; Skrifwandes sitt Testament medh några be-
dröfwelige Berfer / hwilket hon een trogen Adelsman / sin
Ejänare lefwererade / medh Befallning / att så snart han
sågomedh Eldzens upgående henne sitt Liff ända / skulle
han vthi hastigheet hennes Mann sådant förkunna / och
Testamentet öfwerlefwerera / hwilket alt sammans seiedde
och effterkommit bleff.

Nu föllia twenne Exempel om the Japanska Quin-
folcks Blygsamheet.

En Herre / som lät vthi sitt Landh upsökia een Hoop-
skidna Jungfruer / till sin Frws Cammer Jungfruer / fan
ibland andra een arm Soldats Änkias Dotter / hwilken
hans Ögon så behagade / att han togh henne till sin Frilla.
Hwars Moder skreff henne ett hemligt Breff till / vthi
hwilket hon widlöffteligen beflagade sin Armodh / att hon
för Nödh ickelänger kunne lefwa : Och i thet hon läser
Brefwet / kommer hennes Mann i hastigheet in / begiäran-
des att weta hwadh Breff / och aff hwem thet skreffwit war.
Hon aff Blygsamheet / att låta sin Mann weta sins Mo-
ders Armodh / wille in thet sådant till åta ; Men endär hon
sågh sigh wara förswagh / att emootstå / ty stæck hon Bref-
wet (hwilket på tunt Papper skreffwit war /) stoppandes
thet neder i Halsen / hwax aff hon förstrått / och lika så
som

165.
som Dödh nederföll. Hennes Mann aff Yffrigheet och
Brede lät straxt opstjåra hennes Hals/ och befann Brest
wet vara skrifwit aff hennes Moder/ vthan nogon Miss-
gierning. Förändrar altså sin Brege vthi Bedröfwelse
och Tårar/ såndandes straxt effter hennes Moder/ hwil-
ken han rikeligen och vthi stor Åbra intill sin Dödedagh
uphölt.

En yng Jungfrw vthi ett Herrehuus / satt på Ja-
pans wijs (lika så som een Skräddare medh Beenen i kors-
wijs) neder: Och i thet hon öfwer Bordet skulle skänckia
sin Herre Wiin/ så vthsträckte hon sig alt förmycket/ ate
ther kom (medh Förloff till såhandes /) ett Brakande
bak effter. Hwarvthaff hon så skändes / att hon för Blyg-
samheet icke tordes vpså och gå bort / vthan heemligen
medh Klädernas öfvertäckande / fogar sitt högre Bröst
och Mundh i hoop / hwilket hon så igenom bister / att Tån-
derna sätto tillsammans / och gaff så ther medh vpp Andan.

Tolff slags Secter medh thes Prester finnas vthi Ja-
pan. Allesammans äre vnderkastade Dairo; Liika så som
alle slags Munkar vnder Påfwen i Rom. Ibland thesse
må icke then elloffte Sectens Präster äta något / som har
haftt Liiff; Ey heller befatta sig medh Quinfolck / (men
bedrifwa thy wår i stället Sodomitiska Synder /) blifwer
någon beslagen aff öfwerheeten / thenna Lagh eller Stad-
ga hafwa öfwerträtt / så blifwer samma Präst widh Land-
vägen vpp vnder Armarna i Jorden nedergrafsven. Hwar
och een / (vndantagandes Adelsmän /) som förbi går /

166. måste thenne nedergraffna Präst medh een Träsågh ett
Strek vthi Halsen draga eller såga/ så att han innan tre
eller fyra Dagar icke kan Dö. Thetta Folck et är in-
thet Widhstapeligit/ thet låser hwarken Affton eller Mor-
gon/ icke till Bordz eller ifrån/ mycket mindre thes emillan;
Then måtte wara icke ringa Gudhfruchtigh/ som går een-
gång i Månaden i Kyrkian. Thet Ordet Namanda/ är
ett aff the största theras Affgudars Namn/ thet bruka
the offta/ besynnerligh tå Jordbåfningh stier. Effter sin
Plicht predikar een Präst tre gånger om åhret/ Och the
störste Kyrkior äro the tiugo i tablet/ vthi the andre min-
dre/ 16. 15. 10. och alt in till 3. som Kyrkian är stoor till.
Theras Ambete är måst att låsa Lagen för theras Affgu-
dar; The Döda vpbränna/ och sedan theras Aska medh
Ceremonier begrafwa.

Ther är och ett slaggh/ som the kalla Zammaboos eller
BergPräster/ hwilka artigt kunna springa i bocht/ medh
Fanen och Diefwulen vthi saga: The gå heel Nakotta på
Gatorne/ medh listet Haln som kring Middian nederhän-
ger/ och een listen Klocka i Handen. Thesse blifwa måst
brukade hoos siuckt Folck/ för hwilka the ett heelt Dygn
låsa och rasa/ och ingen kan thet förstå; En all theras
Gudztiänst/ Lagh och Läkarekonst/ sampt andre Konster/
ära beskrefne på ett högre Språk/ än som gemene Mann
brukar. Thenna Skrifften kan ingen/ vthan then som
studerat hafwer/ låsa. Alla Lärda som studerat hafwa/
äre fullade/ och draga tunna swarta Silkesräckar.

Japans/

Japans/Chinees/Chorees/Tonquins och Sulnams 167
åra såm Språk/ hwart för sig/ vthaff åthskilliga Cha-
racterer ifrån hwar andra skilda/ så att then eena then an-
dra icke ett Ordh kan förstå: Doch hafwa the ther hoos
andra slags Bookstäfwer/ och högre Språk/ (vppå hwilket
som förmålt är / alla theras Wijsheetter äro beskriwa/)
thet kan vthaff alla såm Landskapen förstås och läsas.
Thesse alla äro vthaff ett Innehåll/ men doch såm åthskilli-
ga Tungomål The skrifa allesammans medh Penks-
lar mycket wäl; Och sina Supplicationer till höga
Öfwerheeten ställa the Japaner mycket korta/ doch medh
fullkommeliga Meningar/ så att thet är till att förundra.
Alla Böcker/ Bibliothec och åhrs Chroniker blifwa vth-
aff Dairo och hans Vnderhafwande/ (hwilka äre öfwer
åtta Hundrade/) altidh beskrefna/ Thesse giöra inthet an-
nat än som studera/ hafwa goda Dagar/ och niuta them-
na Werldennes Wällust: Alla äro the aff een Slächt och
Styllskap/ boe tillsammans/ omkringmurade ifrån andra
Menniskior/ äro annorledes klädde/ bruka ett högre
Språk och Taal; För sin Wijsdom och wärdiga Slächte
skull/ äro the mycket högfärdiga/ hållandes ingen så godh
som sigh sielfwan: The hafwa en heller Dingiänge medh
någon/ vthan sina Camerater/ så att idlandh them äre
öfwer hundrade Personer/ hwilka blifwa högre håldne/
och åhrade ansåsom Krensaren sielf/ Ja vthaff gemeene
Mann så som Gudar tillbudna.

Mångahanda slags Watn finnas och så vthi Japan/
så som

168. såsom Kopperachtige / Salpeterachtige / Svasfvelachtige / Zernachtige / Teenachtige / Saltachtige / söte och friske Watn: Sombliga äro så heeta / att ingen Menniskia kan medh Eldh them så koka; Thesse tiåna till siuka Menniskiors Låkedom.

The Portugiser hafwa vthi Ostindien först aff the Siamer / Gambodier och Ghineser bekommit Kundskap om Japan / (liggandes 750. Mil ifrån stoora Jawa /) och the handlat widh pass 110. Åhr; Vthi hwilken Tijdh the hafwa omwändt till then Christina Påfwesta Låran / meera än som tredie Dehlen aff Japan. Bygt många sköna Kyrkior vthi Nangasacki. Vthi Amacusa fyra Mil ther ifrån haftt een Academiam eller Gymnasium / sampt Booktryckerij. Then Tijdh iagh war i Jedo / lefwereades åth migh ett Dictionarium på Latin / Portugitz och Japaniske / vthi Commissariens Sickingodonne Huus / thet war tryckt Åhr 1595. vthi Amacusa på Öön Sanyock. Många aff the Japaner studerade så wijsda / att the blefwo wigda till Präster / och woro Munkar. Thetta gick the Portugiser fort / alt till Åhr 1622. Under Kensarens Ghiongosamas Regerningh / (hwilken wål förmärckte the Jesuiters Meningh / att the medh Tijden stodo effter hela Landet /) begyntes the Christnas Förföllielse / på thetta sätt / som föllier.

Först blefwo the slått halshugna / sedan korsfästa / hwilket tå syntes wara straff nogh. Men när the sigo / att the alt siungandes medh ett lustigt Modh 30. 50. 100. tillika

166.
tillijka gingo till döddhen wäl beredde: En låto the förant
dra thetas Sångh och Löße vthi Gråt och Tårar: I the
the stekte sombliga på Halsier / och sombliga bundes wi
Pålar / och Wedhen lades stoor halfanner Sampn ifrån
att brennas / hwilke blefwo snarare sagt stekta än som
brända. På sådant sätt wordo några Tusende ombrach
ta. Thetta många Menniskiors döddande / begynte them
att förtryta / emådan the sägo ingen Göminskningh. Och
altså begynte the att optänckia / på hwadh sätt the kunde
komma them till Affall / hwilket medh försträckelige Plå
gor tyransfeligen bleff vthi Werket stält. The spåde Jung
fruer och Quinnespersöhner twingade the / att gå nakotte
på Händer och Fötter öfwer Gatorne: Och vthi alla
Menniskiors Närwarelse låto them aff Skalkar skamlö
gen handteras; Bundo them medh Händer och Fötter
in till Hästar / att aff them misbrukas; Satte them vthi
Tunnor iblandh hundrade Ormar / hwilka them på alla
hemliga Plakar intrupo och förderfwade / att the sammer
ligen vpgofwo Anden. The handlade så medh them / att
lagh för Skam skull icke tör skrifuwa ther om. Mödrar
nas och Döttrarnas Hemligheter stoppade the fulla
medh Synste / och Sonernas ombundo the medh samma
Slaget / twingandes them sticka Eldh på hwar andra /
Och medh tusende slags Plågor piina. Icke långt ifrån
Staden Arima / är een Plak / widh Rampn Singock / på
Swänksa Helfwete / vthi Foten på ett Bergh / hwar så
som hett Watten några Sampnar högt kommer vpfstigan
des / och

267. des/ och thet är så förgiftight/ att Riödet faller aff in på
bara Venen: Hist fördes the Christina/ att Moderen
skulle ösa på Barnen/ och Barnen igen på Föräldrarna/
äter låto the låta them/ och sedan ösa Watn på them igen/
att the inthet kunde få Död/ vthan wille bringa them till
Affall/ hwilket war theras Lust. Några hundrade ble wo
vthi hopetals medh ett Brändmärcke fram i Pannan/ nå
kota till Skogz jagade/ widh Liffzstraff förbudh/ nå gon
them thet ringesta Spijsa/ mycket mindre hysa skulle. V
thi Stökanten bleff ett högt Stackietwärc koprättat/ och
een hoop Christina ther inkastade/ hwilke halftwa Tiden v
thi Watnet/ och then andra i Törra sittia måste/ lifka så
som Hafwet stegh vp och föll vth igen. Thet bleff them til
lätt äta/ att the mände längre plågas och pijnas/ hwilket
gemenligen warade i 12. Dagar. The bundo för Föräl
drarnas Ögon/ pijnandes theras Barn medh olidelige
Plågor/ Så att Barnen medh många Tårar ropade/ Ach
Fader/ och Moder förbarmer eder öfwer oss/ Förlosser oss/
vthaff thenna Pijnan/ ifrån hwilken wi icke blifwa fräl
ste/ medh mindre i affalla; Ach Moder/ ach Moder hielp
oss/ så att Föräldrarnas Hierta tyckes brisia i stycker; Ja
sombilige aff Bedröfwelse hafwa gifwet vp Ande. Een deel
Christina skoro the Neglarna aff Händer och Fötter/ ige
nomborandes theras Lår/ Armar och Been: Eendeel
bundo the Stenar om Halsen/ lastandes them i Hafwet.
Een Hoop störtes vth före branta höga Bergh. Ja på
hundrade Maner pijnadhe och dödade the them/ hwilke
altsam

1701
altsammans skulle falla förlängt att beskriswa. När nå-
gon blifwer beslagen att wara Christen / så måste the
medh hela sin Slecht / sampt twenne näste Grannar / på
hwardera Sjdan döo / (therföre att the icke hafwa hafft
bättre Upsicht / och sådant tillkiänna gifwet /) hwilket gör
tillsammans 5. Familier / så att för een Christen kunna
öfwer 100. Personer komma om Lifswet. På hwar
Forgh i Städerna ära uppspikade 200. Plåtar Silfwer /
widh påß 800. Dahler Silfwermynt / medh Galrewerck
omkringh; Ther hoos är een Taffla / hwar på står skrifwit /
Att hwem som kan oppenbara någon Christen / skal först
aff Keysaren bekomma samma Föråbring / och sedan alla
the Christnas Godz och Ågodelar: Sina Barn om 6. 7.
till 15. Åhr / hwilkom eendeel Lifswet bleff tillbudt / hafwa
sådant medh friskt Modh wägrat / säyandes: Wij willie
intheet lefwa / fruchta ey heller Döden; Dit wære För-
äldrar gåå / willie wis och medh / vthi stoor Frögd / ther i öf-
ingen Bedröfwelse mera kunnen tillfoga. The som intheet
woro aff så friskt Modh / blefwo aff Föräldrerna tröstade
medh thenna Orden: Kommer mina kiäre Barn / och lef-
wer icke ibland thessa onda Menniskior / Wij skola föra eder
vthi ett Landh / som kosteligt om mycket skönt är / ther wis
alltidh skola lefwa vthi Glädie.

Alle Spetälstes Huus blefwo igenom söckta / Vthi
heela Japan / hwar ibland funnos 358. Christne / hwilka
blefwo fördelade vthi twenne Båtar / och gåfwe them så
the Portugisser för een Skend / att föra till Manilha / och
på the Phillippinske Öisar,

Stödt begynte the alla Christina aff Sötterna uphån-
 gla/hwillet är then största Piina och plågan som kan up-
 tänckt warda/ eller någon Tidh beskrifwas. Jagh haf-
 wer talat medh några Persohner / som hafwa hånge
 twenne Dagar/och nödgas affalla/ the berättade/ Att in-
 gen Eld heller andra Plågor/ äro widh thetta hångiande
 att lifna. Thesse dödmåstedeelen på tridle Dngnet.

Åhr 1636. äro alla Portugiser medh Hustrur/Barn och
 Ägodelar vthdrefna för Låran skull/ Förbudna widh Luffz
 straff någonzin mera igenkomma. Vthi Octobris Må-
 nat gingo the till Segels medh all sin Ägendomb/ vthi fy-
 ra Gallioter inrymde; The blefwo skattade på 2300. Ri-
 stor Silfwer / hwar Rista 2000. Dahler Silfwermynt/
 hwillet stledde medh stor Sorgh / effter the måstedeelen
 sigh vthi Japan hade befriat / och theer länge bodt.

Åhr 1639. kommo the igen/medh twenne Gallioter / för-
 sökiandes ödmjukeligen/att handla vthi Japan/så som till-
 förenne/Men äro the andra gången förbudne och warnas-
 de; Så framt the mera igienkommo / skulle allesammans
 dödd een skämmeligh Dödh/hwillet the Portugiser inthee
 achtadhe: Vthan åhr 1640. vthi Julio/kommo the andra
 gången ifrån Macau till Nangasacki igien medh een Gal-
 liot/vthrustat medh 74. Personer: Hwarvnder woro fyra
 förnämliga Sändingebodh/ försökandes så som tillfö-
 renna ödmjukeligen att få handla vthi Japan. Thesse
 skulle wäl straxt effter Keysarens Befallningh blefwer
 skämmeligen dödade/ och the medh Skiepp och Godz up-
 bråna

brända. Men effter såsom the vthan Kiöpmanskap / (icke 172.
annat innehafwandes än Närings saker / medhbringan-
des Bress ifrån Macau till Föreståndarena vthi Nanga-
sackis / lista såsom Sendinge bodh /) ankommo / ty bleff så-
dant till wisdare Order ifrån Jedo tillbaka stält. I medler
Tijdh bewarades alla Portugiser medh starckt Wackel /
Segel och Roder fördes i Landh.

Then 2. Augusti åra ifrån Kensarens Hoff i Jedo till
Nangasackis hastigt ankomne twenne fullmächtige Com-
missarier / Gaugats Memunbedonne och Nonnosammma
Sumbedonne / hwilka straxt låto alla Portugiser för sigh
komma. The Portugiser woro mycket glade / och mycket
herligen vthstofferadhe sigh / medh Prydningar på Hus-
wuden / menandes att något till thesas Bästa skulle för-
handlas / men thet gick thesas Meningh heelt emoot / enär
Commissarierne them således tilltalte :

Järe förgiätne / mootsträfwige Sällar ; Eder är widh
Dödsstraff förbudt till Japan icke mera igenkomma /
hwilket Förbodh i nu hafwa brutit. Förleden åhr woro
i Döden skyldige / men aff Nåde bleff eder Liffwet effter-
låtit / Hwarföre i (vthi Anseende / att i vthan Kiöpmans-
skap / och såsom till att bidia ankomne äre /) nu vthan nå-
got plågande medh Döden skulla straffade blifwa.

Thesse sidste Orden woro näpligen vthtalte / förän-
som alla Portugiserne blefwo bundna / och aff 3. Companij
Soldater vthi Fångelse lastade. Hade icke Fullmä nads
Högijdh warit / skulle the på stunden bortt afflifwas.

The Portugiser woro bundna/ och medh Gråt twingages att wara heele Natten vthi Fångelset. Andra Dagen blefwo the förda till Rätteplazen: Många woro så modhfallne och machtlösa/ att the föllo till Jorden/ medh hwilka och Wachten nogh glöra hade/ förän som hon kunde bringa them till förståndan Plaz. Ibland thessa 74. Personer woro 13. Indianiske Soldater: The woro medh een hwilt Sahua och förda/ then bak till öfwer theas Huswuder war opstucken/ till ett Teckn att the icke döo skulle. När the öfrige 61. Portugiser förnummo thetta/ woro the flitiga till att förkunna sin bedröfweliga Andalyckt/ sina Husfrur/ Barn och Wänner. Men icke een aff the swarta Indianer tordes ett Ordh swara/ mycket mindre något Teckn glöra/ att sådant skulle fullbordas och effterkommas. Portugiserne bleff effterlätit bidia/ och effter sit Sätt taga Afstedt ifrån theenna Werlden. Straxt blefwo the hwar effter andra halshugna/ och Huswuderna sattes på Stacketer/ 6. Fötter ifrån hwar andra/ och 6. Fötter ifrån Jorden/ all 61. vthi radh/ medh Spisslar igenom borade: Kropparna blefwo vthi een diup Gräff tillsammans lastade och begraffna.

När thetta altsamans war fullbordat/ blefwo alla Portugisernas Guldkläder/ Huusgeråd/ Kläder och all Munteringh medh 6000. Tull Silfwer/ (hwilka öfwer theas Förtäring igenfunnos/) belöpandes tillsammans 14000. Tull/ eller 28000. Dahler Silfwermynt. The hafwa icke thet ringeste fördoelt/ vthan vthi theas Galliot inlastat/

lastat/ Segel/ Roder och Stycker om Bordh fört/ Och 174
hafwa vthrott Gallioten medh alt sitt tillbehör/ till thet
Ställe som the först hafwa sitt Ankar fält/ och ther vthi
the 13. Indianiske Soldaters Närvaro/ honom i Brandh
stuckit/ och medh Wachte bevarat/ så länge altsammans
till grund gick.

The 13. Indianiske Soldater/när the hade andra Da-
gen sina Officerars Huswuder een stundh åskodat/ blefwo
vthaff Commissarierne således tilltalta: Eder blifwer
Lifswet thenne gången efterlätit/ till ingen annor ånda/
ån att i skolen bringa Tjändender till Macau/ huru såsom
edert Folk är medh farit. Nu hafwa wi Keysaren först
tillfrågat/ hwilket inthet meera skee skall/ vthan att eder
Nation som igenkommer/ skal på färstea Gjerningen blif-
wa förgjordh och nederlagd/ ehwar som man hålsit then fin-
nandes warder. The Indianer blefwo åter vthi Fängel-
se förda/ och mycket skarpt förwahrade/ till Nordan Nou-
son/ och then förste Septembris samma åhr vthi een Chi-
nesk Båth och medh Keysarens Omkostnade till Macau
sända.

Åhr 1647. vthi Junio/ Åro tredie gången vthi Nanga-
sackis tvenne Gallioter ifrån Macau ankomme/ inthet an-
nat innehafwandes ån Kost/ Kruut/ Lodh och ånar Krigs-
behör/ till Slags färdige/ hwar öfwer een Admiral war/
benåmd Antoni Galio. Thenne försöckte såsom the andra
Handelen vthi Japan att igen bekomma/ föregifwandes
ther hoos/ att Portugal nu sin egen Konung hade/ widh
Nampn

Nampn Don Zan then Fierde / och nu icke mera stodo vthi
the Spanier. The Japaner kommo om Bordh / och efter
förriga Wana / eska all Ammunition / Segel och Roder i
Landh: Portugiserne swaradhe sigh ingalunda på något
sätt / thet ringesta wilia öfwer gifwa / icke heller tillåta öf-
wer 10. Mann om Bordh komma / hwar så som thet emoot
skiedde / wille the straxt gifwa Fyr / och them i grundh skuta
ta / sänandes frijt vth / att the allesammans woro beredda
att medh säktande sitt Liff enda. Thetta bleff mycket ha-
stigt Kaysaren vthi Jedo förkunnat: Vthi medler tijdh för-
samblde the Japaner sigh tusentahls tillsammans / att be-
lägga Portugiserne vthi Vthloppet / Barck widh Barck /
lika så som een Brygga Sundet öfwer / så att then minsta
Farkost hwarcken vth eller in komma kunde. Ther woro
och Jernkiador / Kablar och Tåg öfwerdragna / Barckar-
na tillsammans bundna / Skanbar medh Stucken ther på
bygda. Hwilket Portugiserne så go altsammans färdigt
göras / och hade wäl kunnat vthlöpa / för änsom thetta fer-
digt bleff. Men doch lifwäl sådant oachtandes / lågo the
stilla / och förwäntade Kaysarens Vthslag. Omfider
kom Kaysarens Befallning / att the Japaner thesse twens-
ne Galliotter skälle öfwerfalla och bestorma / icke een Liff-
wet skonandes. Doch ehuru wäl the Japaner några Tus-
sende gånger starkare woro / tordes the lifwäl icke Portu-
giserne antasta / seandes at Några tusende måsie blifwa
vth spelat / för änsom the kunde öfwerwinnas; Allthen
skundh alla Portugiserns woro beredda till att dö / och in-
gen

176
gen skulle begiära Quarkeer/ emådän the wälkwiste / (ther
the fångna bleiwo/) sigh skameligen antå skola affliffwas.
Portugiserne hade och i sinnet / (när the sågo Japanerna
bliffwa sigh öfwermächtige/ hwilket först några Tusende
hadet ofstat /) sina Galliotter låta fulla lupit medh Japa-
ner/ och så sticka Elden på Kruutkammaren. För thesse
Stiåhl skull skreffs andra gången till Kaysaren/ föregifs-
wandes/ the twenne Galliotter icke vthan några tusende
Personers Förspillningh kunna twingas/ Så wäl woro
the munterade; Hwarpå fölgde Bthslaggh/ att the för
thenne gången skulle låta Portugiserna säkert försegla/
Medh alftwarliga Förmaningar/ aldrigh mera igen kom-
ma / så framt the willa vndwijska een skamligh Dödh.
Hwar medh Portugiserna/ effter några Dagars Förlopp
ära ther ifrån till Segels gångna/ Och sedan effter then
Tijden ey mera igenkompna.

Åhr 1609. then förste Julij åra. Holländerne aldrå först
vthi Japan medh trenne Zachter ankomna/ föregifswandes
sigh inga Christna wara/ såsom the Portugiser / Hwilket
på then Tijden icke så stoort effterfrågades; Bekommo
fördensfull Förloff/ och så vthi theas Landh att handla/
Hwilket Holländerne åhrligen fullfölgde/ hafswandes een
stor Winst i förstonne/ i thet the wunno Twå hundra
aff Sento.

När nu the Christnas Förfölielse på thet Högsta vthi
Japan begynte i Bercket siållas / bewäpnade sigh alla
Christna in vthi Slottet Arima: Till hwilken Orth och

177. Så några Japaniske Herrar Christne flydde/ hwilla sigh
ther mycket wäl befäste/medh Murar omkringh Slottet/
så att the Japaner them ther icke bestorma kunde; For-
drade therföre straxt Hielp aff Holländerne / hwilket the
strax bejalade / vthi sådant Fall sigh medh the Japaner
bättre fastbinda / och Portugiserne ther medh vthrota / på
thet the heela Handelen vthi Japan mände bekomma:
Till then ända lade Holländerne sigh medh 7. Skiep för
Urima / och skutho på Muren / hwarigenom Slottet bleff
intagit / och alla Christina sätterligen aff Japanerne dö-
dades. Vthi Indien hafwer iagh talt medh många Perjo-
ner / som på then Tiden hafwa medh warit / hwilla ther
hoos berättade / att många åra rymda aff Slottet / wiidh
Holländernes Ankompsi / och till the Japaner begiäran-
des Näden / Men blefwo straxt tillbaka drefna / medh
thessa Ordh: När wi eder allesampteligen bekomma /
så skola i få lika Rätt. Thetta kunna Holländera icke
neka.

Holländerna bekommo här medh stoor Gunst vthaff
Japanerne / så att the hade sin egen Friheet vthi Sira-
do / Omgås medh them; Spakera hwarit the wille; Ta-
ga sigh Hustrur / then Tiden the ther woro / Och wiidh
Affreesan öfwer gifwa them / (för een billigh Penningh
till Hustrurnas eller snarare sagt / Horornas Föräldrar /
wiidh på 4.5.6. Riksdahler / hwilla the ther hoos / så län-
ge the ther woro / medh Kläder och Kost vnderhålla måste.

Frane

Franciscus Caron / som war vthkommen för Rocke-
 poike / och heela sin Tijdh varit vthi Japan / Lärt thet
 Japaniska Språket / Klädt sigh på theras Maneer / be-
 friat sigh medh Japans Hustru / Landet mycket igenom
 reest / och thes Beskaffenheet mycket grant i acht taget /
 war på thenne Tiden Holländernes högste Regent öf-
 wer theras Omslagh / och vthi Japan them föreställder.
 Han begiärte att få byggia ett Päckhuus aff Steen / för
 theras Kidpmans Bahrer / widh Sieppens Ankompst /
 hwilket honom och så bleff efterlätit. Caron lät i stället
 för Päckhuus byggia ett Slott / medh ätthskilliga Skott-
 portar / medh Tiden att ther inleggia Stucken / och för-
 skreff till then ända några hundrade Mann / och Sty-
 cken / (vthi Klädespackar och Risor bewarade /) ifrån
 Batavien på siöora Jafira / hwilka ankommo vthi Japan
 medh Elloffwa hundrade Personer. Vthi medler tijdh Ja-
 panerne / som förtruto thenna Bygning /) hwilken war
 prächtigare än som någon Konungs eller Herres vthi
 Landet /) och ther hoos woro the aff Portugisiske Galli-
 otterne wäl vnderwiiste / att Holländerne äfwen så
 wäl woro Christne / som Portugiserne / ty kungidra the
 sådant Kersaren; Sluta thesfore sådant i Tijdh före-
 komma / Sändandes straxt öfwer Commissarien Si-
 rkingodonne till Sirando / medh Order / altsammans ate
 besee / och förfara om så vthi Sanningh woro / sampe
 hwadh han ther till gidra skulle.

Åhr 1640. thet 9. Novembris / ankom Commissarien
 vthi Strando / och besökte straxt theras Paekhuus och
 Slott / hafwandes medh sigh Herren vthi Strando och
 Nangasackij / seandes / om han thet icke några Christinas
 Kiänneteckn finna kunde. När thet alt var förstått /
 lät han Garon till sigh falla / och honom således tilltalar :
 Hans Keyserliga May :³ är wisseligen informer. at / att
 i allesammans Holländare / lijsa såsom Portugiserne
 Christina Menniskior äro / hwilket likswäl tillsörenna
 vthaff eder är nek. I hálga Söndagen ; I låta skrif-
 wa Åhretalet effter Christi Födelse / öfwerst på edra
 Huusgafwelar / vthi hela wår Landz Åsyn och Ögon ; I
 hafwa Tijo Budorden / Fader wår / Troon / bruta Do-
 pet / Sacramenten och Brödz Bthdeelningh / Bibelen/
 Testamenten / Mosen / Propheterna och Aposilarna / Vthi
 een Summa / ett Werk. Åthskilnaden achta wij listen
 emillan eder bägge. Att i liska medh them äre Christine/
 thet hafwa wij länge wetat / men förmodat och trodt / att
 wara een ander Kristus. Swarföre Keyseren igenom
 migh befaller eder / alla Bygningar / (inga vndantagan-
 des / som Åhretalet effter Christi Födelse påskrifwit
 står /) nederriswa : Begynnandes på Norre Sidsan /
 hwilket sidst är bygd / och så forefara in till ändan / till
 thet allesammans är i grundh. Eder Söndagh skola i
 effter thenna Tijden icke heller vppenbar hålla / på thet
 thet Rampns åminnelse må een gångh till ända komma.
 Eder öfwerste Regent skole i åhrligen ombyta / och icke
 tillåta här längre förtöfwa.

1801

Garon/ som war tillförenna vthaff goda Vännen
warnader / Sade här inthet emoot / vthan medh stoor
Byrdnad svarade således : Allt hwadh som Kaysaren
behagar att befalla oss / skola wis änteligen effterkomma :
Commissarien war öfwer thetta Swaret så wäl glader
som vundersam / Glad aff thet korta / och Vundersam aff
thet beredda Garions Betänkiande. Hade Garon v-
thi thet ringesta något annat föregifwit / antingen Com-
paniets stoorra Skada / Ellack Berättelse för Kaysaren
wara giordh / eller annat sådant / så hade han samma
Stundh blefwet dödat / Till hwilket tiugo snälla Karlar
back om Garon sittande / skarp Befällningh hade / Och
till ett Zeckn bekommit / när Commissarien skulle således
Garon tilltala : I Dhörsamma emoot Kaysarens Budh
och Befällningh / äre icke wärdiga att lefwa. Ther medh
skulle the straxt alla Holländerne vthi Packhuuset fast
taga / och Holländarnas Mact i grundh förstöra / hwar
till ifrån Singo och Arima öfwer ett hundrade Barkar
medh några tusende Japaner vthi Beredskap lågo / hwil-
ket altsammans igenom Garons behagelige Swar bleff
förhindrat.

Andra Dagen / låt Garon vthaff tuhundrade Båz-
män ifrån Skieppen / och tuhundrade Arbetare ifrån
Staden / (huggandes sielff första Hugget i Nuren /) v-
thi Hastigheet allt thet sköna Werket nederbryta / hwil-
ket Holländarna några tusende Rijsdähler kostat hade.

Saron bleff befalter medh Skieppen ther ifrån segla / medh Husfru och Barn / och algrigh igen komma. Utth hwilkens Plat3 för Öfwerhusfrudh och Regent Maximilianus le Maire bleff stålder.

Anno 1641. Åhret effter / then 11. Maij / då han hoos Kaysaren fick Audientz / och bar fram Skänkerna / Bleff honom vthaff Rijskåden tillsagt / att flyttia ifrån Firando / medh Holländernas Omslagh om Kiöpenkap / in på Öön Schisma vthi Nangasacki / hvarså som Portugiserne tillförenne (liika så som Fångar woro bewaradhe /) sigh een Tjdh måste vppehålla / för ånsom the aldeles blefwo vthdrefna.

Thenna Befallningh effterkom Le Maire samma åhr vthi Junio / boos flyttandes medh alla Holländare till Nangasacki / Ther medh the och miste alla sina Friheter / som the tillförenne (then Tjdh the hålles för inga Christna /) vthi Firando haft hade / så att them icke effterlåt3 een Dödh i Jorden begrafwa. Ty samma åhr dödde på Skieppet benembdh Konungen een Öfverbofktärare / och Maximilian le Maire lät försötta / effter förige Sedwana vthi Firando / honom på Öön Schisma att begrafwa ; Men thet bleff honom vthaff Gouverneuren swarat : Ingen Christens döda Lekamen wara werdigh Jorden / Vthan han wille låta honom 5. Mill vthi Hafwet begrafwas / Hwilket och så skier in till thenna Daggh.

Ty then

En then Tidh iagh war i Japan / föll een Båtzman på Skippet benembde Konungen aff Pålhandh / aff Dryckenstap i Gallioten öfwer Bordh / och drucknade / hwilken the Japaner andre Morgonen vpfiskade / och tilljoka medh några andra / som woro Sootdöda / några Mijl vthi Hafwet vthförde och begrafde.

Holländerne hållas här vthi stoor Twångh / sedan the blefwo oppenbarade att wara Christina. The fruckta meer the Japaner än som Gudh vthi Himmelen / nu på thenna Tiden; Så att när Stieppen ankomma / blifwer Patenter på stoora Masten vthslagna vthaff them / Hwar i förbiudes oppenbarligen alla Äthhäfwo till någon Christendomb / icke nämna Christi Namn widh Liffzstraff; Låsa till eller ifrån Bordz; Afstom eller Morgon. Samerligh vthi min Tidh / tå iagh war ther vthi theas Tidnst / bleff oss förbudt / förandra några Kläder om Söndagen / att wij icke ther igenom låta påstijna oss wara Christina: Hwilket altsammans Holländerne för Penningar och Winst skull / wäl kunna tåla och lida.

Thetta hafwer iagh eensaldeligen och lörteligen på wårt Swenska Tungomåhl skrefwit / på thet wij skola tacka Gudh för Fridh och Roligheet vthi wårt käre Fädernes Landh / Dett wis icke weta aff sådan förfölselse; Och honom ännu troligen bidia / att han aff sin Faderliga Barmhertigheet wille här effter för främmande Regenter och Lärare nådeligen bewara.

Gudh

GUDH Fadher/ Son och then Helge
Ande/ Ware vthaff oss tackat / lofwat / prif-
sat och åhrat / ifrån nu och vthi alla Ewig-
heet / Amen.

Här på følger

Een kort Beskriffningh

På een Reesa till Ostindien och förbeskreffne Japan /

Then een Swänsk Mann och SkepsCapiteen

Dloff Erichsson Willman benembdh / giordt hafwer!

Tryckt på Wifingsborgh aff Johan Kankel /
åhr effter Christi Wördh M DC XXX.

Oloff Billmans Keesa.

Sedan iagh mina Studier så i vondre Scholan som vthi Gymnasio och widh Academien vthi 14. Åhrs tijdh öfwadt hade/så öfwergaff iagh them aldeles/Dch bestom serdeles Åstundan och Trångtan/ att genom Keesande besichtigta fremmande Orter / Hwar till iagh och Loff aff mina Förälldrar hadhe.

Ålleså Åhr 1644. siegh iagh på een Skutha i Västerås/ och reeste till Stockholm. Dch then 8. Julii reeste iagh medh Bernhard von Steenhausen till Armeen i Danmark.

Åhr 1645. i Augusto/når Freden slöts emillan Henes Kongliga May: Drätning Christina vthi Sverige och Konungen i Danmark/ reeste iagh till Halmstadh i Halolandh/ hvarså som iagh widh een Tienst migh något vppehölt.

Åhr 1647. den 16. Octobris/togh iagh mitt Affstied i från Halmstadh/ och reeste till Cronoborgh/ och imedler tijdh kommo 2. Hollänske Fahrkoster vthi Sundet / och straxt kom iagh i Kändskap medh Capitenen/ som war på fyrghlte Nånen/ och fick Loff till att föllia medh honom åth Hollandh. Then 24. October siegh iagh medh Capitenen om Bordh/ och then 30. dito emoot Afftonen kom iagh in vthi Texel / Ther iagh siegh vthi een Fahrkofi som wille till Amsterdam. Then 31. dito kom iagh till Enkhyfen/ ther iagh een listen stundh i Landh war. Then 23. Novembris gaff iagh migh in på thet Ostindiska Huuset/ för Adels

Adelsburst/ att kunna hwar Månadt bekomma 10. Gyl
den aff thet Ostindiska Compagniet / i Ostindien 5. Åhr
att förblifwa. 186.

Then 26. i thenna Månaden gick iagh för min Affree-
sa till then Lutheriska Prästen ther samma städes / och vnd-
fick Herrans höghwärdiga Natwardh / emådan iagh wi-
ste migh icke sådant på een rundt tiidh kunna niuta. Then
29. om Morgonen blefwo wi alla som tingadhe woro / för-
sambladhe på thet Ostindiska Huset / hwar så som all Lagh
och Stadgar (hwillkom wi i tå vnderkastades /) blefwo vp-
läsna / them wi medh Eedh och vprächta Händer alle-
samptligen besatadhe att effterlefwa.

Then 30. Dito / sedan som wi 2. Månaders Affbe-
thalning hadhe bekommit / och woro mönstradhe / gingo wi
igenom Amsterdam till Nonnekelberg; Torn / ther så som
wi allesamptligen blefwo vthi Skieppen på hwar site
ställe förordnadhe / och gingo samma Affton ther medh till
Segels.

Then 5. Decembr: kommo wi till Texel / Hwar så som
2. Skiepp Elephanten och Stutz till Ostindien åhrnadhe /
färdiga lågo / ther bleff iagh öfwerfatt och kom på Ammi-
ralen Elephanten. Vthi Texel blefwo wi aff Mootwindh
öfwer Zule Helgden vppehåle / och slötho så thet gam-
bla åhret.

Man skal wetha effter thetta Dato äro heela min Reesa skreff-
wen / effter Holländska Scylen / hwillken 10. Dagar skilier medh gam-
bla Scylen / alt in till then Tijden iagh hemkom igen.

Åhr 1648. den 11. Januarii Styl: Nov: Nyåhrs dagh
 i Sverige/ vthi Dagningen opkom sådan histeligh storm/
 att man en annat wiste/ ån alt thet på Wattenet war/ skulle
 ondergå. Wthi sågo ett Skiepp gå i grundh/ och ett annat
 drifwa på Stranden/ sampt thet tridie alla sina Mastar
 öfwer Bordh förlorat. Således gick thet till på alla Stj-
 dor rundt om öf. Ther kom och ett Skiep drifwandes råte
 för wår Bogh/ som hadhe mist alla sina Mastar/ Tå be-
 falte wij wåra Siålar i Gud; Handh/ icke annat troendes/
 ån som altsammans skulle medh thet ondergå; Men Gu-
 dhi Loff/ thet gick förbi/ och thet dross öf så när/ att een
 Mann aff theras Föllie sprangh in vthi wår blinde Mes-
 saan/ och således sitt Liff freliste; Skieppet thet dross på
 Grungh/ och förgicks medh Folck och allo: Thetta war een
 Westindie Fährer/ widh Namn Hollånske Lejonet/ thet
 gick öf allesamptligen hårdeligen till Hiertat/ ehuru wäl
 wij hade icke thet bästa/ ty dross wij alt medh 4. Anckar/
 och kunde in thet torna eller giipa Botten/ therfore blefwo
 Timbermännerne tillsagdhe/ att the skulle kasta Mastar-
 ne öfwerbordh/ huggandes först löds Zullan och Espin-
 gen/ hwilka woro full medh Watten/ straxt tornade Skiep-
 pet/ och thet blåste så hårt/ att Wattenet slögh såsom een
 Rödde heela Skieppet öfwer/ och man kunde icke see vpp
 medh ögonen/ ty Wattenet war salt/ Doch Herren Gudh
 i Himmelen halp öf wonderligen/ att Wådret och Stormen
 in på Dagen begynte något taga aff. Effter Middagen
 lågo allena medh öf 3. Skiepp vthi Hampnen qwar behå-
 na/ E

na / Elephant / Struz / och ett listet Skiepp / som lågh fram för vår Bogh / ehuruwäl wi om Morgonen öfwer 26. stycken tillsammans woro. 182.

Then 17. Dito lyffte wi upp våra Anckar / och tillista medh Vogel Struz gingo till Segels / och när wi kommo vthan för Tönnorna / blefwo wi monstredhe / effter våra Beställningar tå angå skulle / ty befans öf wara 366. Mann stark på Elephanten.

Then 24. Dito komo wi om Nattetiden på Grundh / widh pass Klockan 2. och togo then eena Stö then effter then andra / hwilket een sådan Försträckelse i Skeppet förorsakadhe / att ingen wiste hwadh man skulle taga sigh före / emådan som ther war ingen vthi Skieppet som wiste vnder hwadh Landh wi wore; Jaa / icke Skiepparen eller Styr-männerna stelswa / ty Strömen medh thet stille Wadree hade satt öf ifrån vår rätta Koosa / begynthe therfore skutcha om Hielp / men hwadh kunde dett hielpa / Natten och Mörcket woro förhanden / och ingen vthaff Inwånarne wille vthi Nattetiden gifwa sigh vth / vthan sägo heller att wi altsammans månde förgåß / på thet att the sedan Skiepp och Gods skidfla kundhe / Allså måste wi aldeles ther till Dager medh stor Jammer och Klagan förblifwa / besynnerligh vthaff Quinfolck och Barm / hwilka wi innehadhe. Vthi Dagningen satte wi vth Espingen / medh hwilken Skiepparen meente till Landz fahra / doch betänckte sigh / och kom igen om Bordh / fruchtandes att gemeene Mann skullet hans Fränwaro sätta vth Jullen och

lemna Skieppet / hwilket och skiedt hade / aldenfrundh ett
 Partij war ther medh i Wärcet; Men effter Constapel-
 len kom igen om Bordh / befalte han rundt om kringh ladda
 alla Stycker medh Skroot / them ther medh i Grundh skiu-
 tha / så som och att alla Officerare skole bewäpna sigh hwar
 medh sin Sabel på Sidsan. Här sågh iagh Skiepparen
 sielff gråtha som itt Barn / medh många sorgeliga Tårar
 och Ordh. I medler Tijdh befans Baakskieppet wara löst /
 hafwandes 4. Sampnar baak till Constapels Cammar /
 fördes ther före baak vth ett Anckar / medh hwilket wij / om
 möijeligt woro / skulle winda oß löß. Ther medh kom een
 Engelsk Fahrkost / hwilken 3. eller 4. gånger seglade rundt
 om oß / och kom han på sidstone medh många Böner om
 Bordh / genom hwilkens Hielp wi tå aff Grundet kommo;
 Och han ledsagade oß förbis alla Grundh och Sandråff-
 lar / iblandh hwilka wij om Natten förmedelsi Strömmen
 blefwo dresne. Widh pass Middagh kommo wij på Diupet /
 Ther wi begåfwadhe Engelsmannen medh een hederligh
 Skänck / för ån han ifrå oß spoor. Thetta tilldrogh sigh för
 Harwits i Engellandh.

Then 29. dito / när wij i 12. Dagar hade frezat / och icke
 betommet Windh ifrå Nord Ost / medh hwilken wij Sun-
 net emillan England och Holland kunde igenom löpa / altså
 nödgades wi att sökia Hampnen i Hellewort Sluwits i
 Holland / hwarest wi funno för oß 2. Skiepp / widh Hampn
 Schieda och Zelandia / hwilcka och så woro förordnade till
 att gå å th Ostindien. I thenna Hampn månde wi för-
 medelsf

medelst Nootwindh vthi 6. Befors tijdh ligga/ vthi my- 190.
cken Snid och Dwäder. Här gå är een gruswelig Ström/
besynnerligen när Battnet faller. Twenne gånger gingo
wi här till Segels/ men måste aff Nootwindh sökia sam-
ma Hamn igen. Tridie gången/ som war then 13. Martij/
gingo wi fort/ och segladhe Dagen ther effter Calis och
Douvern förbis.

Then 15. Martij råkade wi vthan Sundet emillan
Engellandh och Hollandh till Stöfs/ och lembnadhe altfå
Europam/ ställandes war Koosa åth Canarieöiserne.

Then 23. Dito hade wi högden aff Stratet Gibraltar!

Then 26. Dito fingo wi Canarieödd vthi sichtet/ wäl
40. Mill vthi Stön/ och war tå klart Wäder.

Then 27. Dito seglade wi Teneriffam förbis / sampe
medh Canarien / som är ett grusweligit högt Bergh/ och
rächte igenom Skyen/ Nedan till war Somar/ och ofswan
fult Snid. Scalliger skrifwer thetta Bergh wara 15. Mill
högt/ men det måste wi förståås ifrån Footen/ ty inthet
Bergh är i ett rätt streck vpföre högre än som halff tridie
Mill.

Then 30. Dito gingo wi Krefwetans Krets förste gån-
gen förbis / och kommo in Zonam torridam eller warma
Werldzens Dehl.

Then 5. Aprilis gingo wi förbis S. Antoni på then
högra / och S. Vincent på then Wenstra Handen/ råte
öfwer hwar andra/ thessa Öisar warda och kalladhe Hesper-
rides/ Gorgades/ Atlantides/ begynna på 15. Grader och
Enda

191. Enda på 19. The liggia ifrån fasta Landet Cabo Verde/eller gröna Vdden 70. in till 106. Mist vthi Hafvet/ åra 10. vthi tablet. Samma Dagh sågo wij först Hvalfiskar.

Then 6. Dito segladhe wij then stoora Ödn S. Zago eller Jacob förbit/ medh många höga Bergh/ ther bran Eldh på åthskilliga Plaker om Natten.

Then 8. Dito/ sågo wij först slygande Fisten/ såsom Sillar/ hvars Wingar the woro såsom een Läderlaps/ The kunde och slyga så länge som Wingarna woro wåta.

Then 15: Dito gingo the 2. Westindie Farer ifrån oss till Fernabuco vthi Brasillen/när the hade stuthit och druckit Balet/Men effter 5. Dagens Förlopp/kommo the till oss igen aff Nootwindh.

Then 26. April gingo wij i ämnan Dagh och Nak siresket förbitj/ förlorandes tå Nordstiernan; Ther war mächta hett/ och wij ledho stoor Nödh aff Torst. Samma Dagh gingo Westindiefarerne ifrån oss andra gången.

Then 3. Maij drefwo wij vthi Stillheet/ och fångadhe åthskilliga slagz Fiskar/ som Alba-Coretta/Dorados/Te-niner/Delphiner/ och myckenheet aff Hayner/ till några 100. gingo runde om Steppet/ Wij fångade så många/ som wij welle hafwa aff them/ och skoro ett syncke aff then första och satte på Krooken/ strart nappadhe the/ Wij slyngo een sådan Myckenheet/ ate wij kastadhe öfwer Bordh igen. Till att äta äre the icke the bästa/ vthan the som vngadro/ och man slåår först Stinnet aff thom. Denne Fisk är och mycket glupisk effter Menniskiofödt/ förvthan thee
att the

att the hwar andra vpåta / som wiij døde öfwer Bördh ka- 192.
stade. The Hollandske och Portugisise Daghböcker ära
fulla medh Historier / och förmåhla på / hurumånga Men-
nistor the ha swa Been och Lå åren affbitit / therföre är
widh Straff förbudt på Ostindiske Stieppen / att sprin-
ga öfwer Bördh och twetta sigh / vppå the Plaker the
fruckta för bemelte Hayner. Twenne tingh som iagh weth/
blifwer vthaff them brukat till Medicin / Lessren och Hier-
nan / som är een steenachtig Materia / och kallas på Portu-
gisiska Pedra de Tomeron / then blifwer brukat för hafwan-
de Quinmor / som quellias medh Barn / så som och för Stee-
nen / sampt Jungfruer som icke ha swa sin Tijd. Lessren
åtes rå aff them / som swaga Ögon ha swa / hwilka stoor
Sörbättringh ha swa förnummet / det ha swer iagh sede
brukas: Ther hoos hört många vthi then Meeningh / att
thenne Sift är then samma som Tobias vpdrogh vthaff
Tigris / medh hwilckens Galle han sin Faders Ögon heela-
de / och medh Lessren then onde Anden fördress. Han ha-
wer 5. raader Tänder i Munnen. Wij fångade Dagen ther
effter een så stoor / att wiij medh 8. Mann hade nock giöra /
att draga honom innan Bördh medh Tågh och Tagill: Wij
funno vthi hans Buuck een rödh Mössa / hwilken een
Båhman een halff Tisma tillförenne hade låtit falla öf-
wer Bördh.

Then 10. Dito kommo wiij för Pernambuco vthi A-
merica / ther foro wiij i Landh för friskt Watten och andra
Nödighetter skull.

Then 11. Dito reeste wij ther ifrån medh een tidrande
Wästän Windh/ så att wij kommo Abrothos förbi.

Then 16. Dito giordes Tacksättelse/ att wij Abrothos
förbli gångone woro; Ther ära Grundh vnder Brasilien/
som liggia på 18. Grader widh pass/ Söder om Streket el-
ler Yntien/ stickandes öfwer 60. eller 70. Mil ifrån Land-
det på höger Handen/ om man faller inman om them/ så är
heela Keefan nästan få fångh/ eller måste man till Hols-
landh igen.

Then 26. Dito gingo wij Steenbockens Krets förbi.

Then 29. bleff Zelandia Skeppet effter vthi Stön aff
Storm och Dväder.

Then 1. Junij sågo wij then yttersta Vdden aff Affrica.

Then 3. Dito kom Zelandia till oss igen.

Then 9. Dito gingo wij Trista de Gumba förbi/ The
äro höga Bergh och Klippor/ som ligger widh pass 300.
Mil ifrån Afrikaniske stoore Vdden/ mitt vthi willa Haf-
wet/ och hade een tidrande Windh/ seglandes 50. ad 60.
Mil om Dygnet.

Then 16. Om Midnattstidh sågo wij 3. Regenbogar
på Himmelen/ Dagen effter fölgde een gansta grusveltig
Storm/ så att wij måste taga in alla Seglen/ Stänger
och Råer/ och låto så på Gudz Näder drifwa vthi Störens
stoora Vågor/ så att iagh wäl medh Konungh David aff
then 107. Psalm säna kunde: Och the foro opp å th Him-
melen/ och foro nider i Affgrunden/ att the ras Sial för-
twiflade aff ångest; hwilcket warade 13. Dagar.

Then

Then 30. sågo wij Solen listet om Dagen/ ända vthi 194.
Nor/ liika som wij see henne i Sverige om Lukasmessetijdh
vthi Söder/ tå långa Nätter och korta Dagar ära.

Then 6. Julij emoot Afftonen fingo wij see the Ötjar
S. Påwel och Amsterdam/ hwilka wij om Afftonen emil-
lan seglade; The liggia widh pass 700. Mil ifrån Africa-
niska stoora Bdd/ tå woro wij allesampeligen glada/ tynär
man mister them/ kan man snart förlora Skieppet vnder
Södre Landet eller Magellanicam/ hwilket tillförende
offta skiedt är. Een Båzman sågh thet Landet först/ och
han bekom een Klädningh/ 4. Ruffdabler och een Kanna
Spanstet Wijn/ ty det är ordinarie på hwart Spindiske
Skiepp/ och så stälte wij wårt Lopp rätt åth stoora Ja-
wan.

Then 7. Julij fingo wij see stoora Jawan mitt för Ma-
taram widh pass 80. Mil ifrån Stratet von Sunda; Wij
satte wårt Lopp vthi medh Landet till Stratet.

Then 10. Dito om Morgonen lupo wij vthi Stratet/
och lastadhe Anckar om Afftonen innan om Crackatorw.

Then 11. Dito seutho wij ett Skott i Dagningen/ tå
kommo the Jawaner om Bordh medh Förfärsning / aff
allahanda slags Indianiske Frucht. Och tå emoot Aff-
tonen gingo wij till Segels.

Then 12. Dito mötte oss 5. Holländske Skiepp/ hwilka
Arnade sigh åth Persien/ hwar öfwer war een Ammiral/
såsom och een Vice Ammiral/ hwilka gingo för Sullmäch-
tige åth Persien/ Malaber/ Ceilan/ sampt then Ostindi-

195. fka Leedan/ alla Befästningar/ Slott och Huus att besök-
tia: The woro hoos of om Bordh medh många Tracta-
menter.

Then 11. Dito kommo wij på Redden för Batavia vthi
stoora Jawa/ som är the Holländers förnemsste Stapel-
stadh och Befästningh öster vth. Hafwandes vnder Vä-
gen warit 5. Månader och een Dagh/ sedan wij ifrån Hel-
lewot Sluis/ men 7. Månader och 3. Dagar sedan wij is-
från Texel till segels gingo/ hafwandes vnder Vägen för-
lorat 14. Mann/ the ther aff Skörbing och andra Siuk-
dommar döode/ och sedan ka stades öfwer Bordh. Ifrån
Hollandh till Godha Förhopning; Vdden eller stoora Afri-
cae Ndäs åra 2200. Mil/ ther ifrån till Batavien 1400.
Mil/ Summa är 3600. Mil. Then Heeltiga Treefaldig-
heeten wart åhradt i Ewigheet. Uteså reeste iagh 4. Dch-
larne i Werlden Europam/ Americam/ Africam och Asiam
förbij/ hafwandes vthi thetta åhr 2. Wintrar och 2. Som-
rar.

Then 15. Dito kommo några aff the Holländers Vth-
stickadhe/ och befalte att alla Brefsven och Sändningar-
na skulle honom i Händer lefwereras/ frågandes ther hoos
om några Boocklärda funnos iblandh Slepsfolcket/ Tå
bleff iagh medh een annan nembdh/ när thetta war bestält/
lades alle Soldater/ medh theras Saaker t een Präm/
hvilka sattes för Slottet i Landh/ och i Ördning stältes/
gåendes ther medh i int Slottet/ mitt för Generalens Pa-
latijs/ Han helsade/ ware: Välkomna/ frågandes ther hoos
huru

huru så som Keesangängin war/ talandes några få Ordh 196.
medh / och bleswo wis ther medh straxt sönderdelte vnder
åthskilliga Companier. Iagh kom på then Engelske Sids
dan / som the kalla / vthi Fyrkanten / vnder Capiteen Jo
hannes Burgers Compagnie.

Then 3. Septembris gjorde the Jawaner Spplopp
om Natten vthan för Stadhen / slåandes ihjel några
Christina och 3. Erålar / the andra drogo sigh tillbaka öfver
Grafsven vnder Muuren.

Then 4. Dito gjordes Bthfall / Borgerskapet till
Landz / och Capitein Johannes Burgers medh ett Com
panie Soldater till Siös / Elffven Anekte opfdre / ther the
hwar andra mötte; Doch funnos inga Jawaner / vthan
kommo förgåfves igen tillbakas.

Vthi Octob: Novemb: Decembris kommo åthskilliga
Stiepp effter ifrån Hollandh / iblandh hwilka een Stiep
pare på Stieppet Malacca berättade medh heela Stieps
folket / att i thet the segladhe vthi Wilda Hafwet / är een
8. Pundig Kuula kommen in vthi Stieppet / slåandes 2.
Båhmän till dödz i allas åsyn.

Åhr 1649. then 3. Januarij / bleff iagh skickat på Slof
tet Frislandh ifrån Seulenburgh eller Fyrkanten.

Then 9. Dito gick een Flotta aff 9. Hufvudhskiep till
Hollandh / medh många dyrbare och kosteliga Saaker la
stadhe.

Then 2. Februarij fyradhe the Ghinenser sin Nyårs
Dagh / medh mycket Spiel / Leek och Fyrverek vthi många
Dagar.

Then 20. Ditto blefwo Soldater förordnade till Tarnaten/ Amboina och Banda; Till Tarnaten styrdes alla Dryckesbultar och Parlamenkmakare / ty thet war Drölig. Till Amboina alla Kröpla och halff blinde / att affpläcka Neeglickor; Till Banda alla Gambla och förslammade / att hmyta Mustater / och the woro widh påß 300.

Then 18. Aprilis kom Tijender / att 2. obekjende Skieppingo och kryssade vthi Stracet van Sunda / hafwandes slutit effter een Jonck eller Barck / tillhörandes Drottningen aff Uchem / straxt blefwo 8. Hollänstke Skiepp vthstyrda / them att igen sökia / vnder Gerort Demmer Ord: Råd; van India / och Majorens Adrian van den Berg Befälle / the sunno them vnder Bautam / hwilka frivilligen medh fölgde på Redden för Batarwia / och woro the 2. goda Skiepp / tillhörandes Hertigen vthaff Genua / dhe hade worit först 4. vthi Sällskap / the twenne aff thetas Föllie woro gängna till Rööda Hafwet / att passa på the Turktiske Fahrkostar. Vppå thessa Skiepp woro äthskilliga slags Folck / Italianer / Tyskar / Swenska / Danska / Norska / såsom och många Hollänstke / hwilke allesammans blefwo tagna till hoopen / hwarföre nödgades the Genueser att sälia Skieppen för halftwa Wärdet / icke hafwandes så mycket Folck / att the them regera kunde; Thet eena Skieppet Rhenceros benempt / köpte några Borgare för Compagnieck Penningar / thet andra köpte een Portugitz / thet hette Johan Baptista / hwilket sedan och så bleff tagit aff the Hollender / vnder Japawa. Man skall wetha / att the hafwa

hafwa Order aff Ostindiske Companiet i Hollandh/ att
 borttaga/ lika hwadh Skiepp som till Indien kommo/ till-
 hörandes hwem thet wille/ och alla dhe Companiet 10. dub-
 belt bethala/ på thet the må behålla Profiiten och Segla-
 sen sielfwa.

Then 2. Måsi bleff iagh medh Chergianten Jan Wite-
 mansie till Elfwen Sarawano besalt att sölia them som
 ther Träwerke hugga skulle; När wij kommo till Elffwen/
 slogh een Grofodisl (eller Gaiman på Indianiske/) uppå
 een Sandråfwel/ och Soladhe sigh/ fruchtandes inthet
 för Fahrkosten/ iagh ladhe therföre an medh Musqueten/
 att han tumblade aff stellet/ medh mycket Brusande vthi
 Wattnet. När wij effter 4. Dagar gingo ther ifrån igen/
 funno wij honom döddhan/ th iagh hade träffat honom i
 Hallen; Han war widh pass 3. Sampnar långh.

Then 10. Dito bleff iagh åter besallat medh Fenricken
 Michel Michellson till the 1000. Ötjar/ att sölia them som
 Steen vthur Wattnet vpbryta skulle/ till Fästningens
 Behoff; Här måste een flitigt taga sigh wara för the mor-
 diske Jarwaner. Iagh gick i Landh effter någon Willbråd/
 Iagh sköde th i Stranden ett Diur/ som lefwet både på
 Landet och i Wattnet/ thet kallas på Indianisk Legewarr/
 hwilket war mycket likt een Grofodisl/ men icke större än
 een liten Hundh/ medh grönt Skin/ hwilket wi affsködde/
 och aff Kroppen/ sompt stekte wij och sompt tokade wi/
 Köttet war så hwitt som Hönsekött/ och smakadhe mäch-
 ta wäl; Vppå thessa Ötjar woro oräckneliga många Duf-
 wor.

Then

Then 5. Junij brachtes een Crocodil in vthi Fästningen/ som war 24. Fötter längh/ han stars vpp vthan för Slottet/ och sunnos öfwer 100. Koppar Ringar (som the Indianer på sina Armar och Been draga/) twenne heela Menniskio Händer/ sampt een Zernkiadia aff een Uapa/ vthi hans Buuk/ Thetta hafwer iagh sedt/ och Zernkiadian vthi mina Händer haft.

Then 16. Dito brachtes een Orm in i Slottet/ som hade swelgt een heel Rågeet vthi sigh/ han bleff vpskurin/ och vthi Packhuuset indragen; Rågieten wogh 115. Skålp: och Ormen allena ey mera än som 83. Thetta sågh medh migh och Skieppz Capiteen Johan Duffson Bergh/ tå han i Indien för Båthman tiente.

Then 26. Julij gick Blochhovius medh Skieppet Rubijn för Sendingebodh till Kaysaren vthi Japan/ hafwandes medh sigh twenne heela Cartouwer/ sampt många Europeiska Föråbringar. Thenne Blochhovius war förr Scholemästare i Batavia/ han dödde på Reesan till Japan/ och bleff balsamerat; Hans Secreterare Andreas Frisius reeste vpp till Kaysaren vthi samma ställe/ och för rättadhe all Tingh wål/ kom och tillbakas åhret ther effter in Decembri/ hafwandes medh sigh then döda Blochhovium/ hwilken vthi Batavien begroffz. Medh samma Bodh fölgdhe Johan Schedler/ (sedan Artolleris Major här i Stockholm/) att lära the Japaner bruuka Förmysare/ Artolleris och Fortifications Saaker.

Then 13. Augusti begroffz een Dansk Riöpman/ wedh
Nampn

Anders Niellson / kommen ifrån Franquebaer på Kust 200.
Gormandel/ hwarest Slottet Danskeborgh ligger/ Then-
ne dödde aff Arack/ (een Drick vthi Indien så som Brenne-
wiin/) och betalte Läckiaren lefwandes/ att han effter hans
Dödh skulle taga vthi Magan/ och honom medh Arack
twetta/ hwilket och så skiedde.

Then 14. Ditobleff iagh medh befalt/ att föllia Gene-
ral Gouverneuren några Mil in vthi Landet/ vnder Peps
parberget/ och kommo wi om Natten igen.

Then 20. Dito om Natten kom Elden löds vthi thet
Bandaneste Quarteret/ hwarså som een Partij Bambuse
Huus opbrunno/ War lika så som 2. Armeer hade slages
sigh emellan/ ty hwar och een Leedh aff Bambuserne gif-
wer så hårdt Slagh ifrån sigh/ som een Musquet.

Vthi Septempri så som och Octobri/ komo een Hoop
Söderlänste Skiepp/ så som och Flottan ifrån Persien/
som ofåhret tillförend. 1 mötte widh Stratet van Sunda.

Then 10. Novemb: bleff een Tiger inbracht vthi Slot-
tet/ aff een Frijman eller Borgare ihjälskuten/ Sedan så
som han hans Häst Dagen tillförenne hadhe sönderri swit.
Thet är till att märckia/ att thet är o vsatta Penningar
aff Companiet/ 20. Riksdlr: på een Tiger eller Rhenoce-
ros/ 1. Real för hwar Foot aff een Orm/ Crocodisl eller
Gaiman/ för them som kunna sådanna dödhä.

Then 7. Decembris bleff iagh sändh åter igen ifrån
Friislandh till Ceulenburgh/ vthi Husfwudwach ten/ hwar
så som iagh det åhret ändade. Gudhi wari åhra ewigertiaa.

Åhr 1650. then 11. Januarij/ gick een kosteligh och rist
lastat Flotta aff 9. Skiep till Hollandh vnder Arent Va-
rentsons Befallningh.

Then 2. Martij bleff thet Sianiske Sänningebodes
medh mycket Föllie och skiutande intaget/ medh sigh brin-
gandes Förähringar till Campagniet / 16. stycken Ele-
phanter/ (een dödde vnder Vägen/ och een sedan the kom-
mo i Landh/) 14. blefwo behålna; Iblandh thenne woro
tweenne aff een ofantligh Stoorleek/ snart lijka högamedh
Huusen/) såsom och een Hatt aff Sammet medh edla Stree-
nar/ Demanter/ Rubiner och Perlor besatt.

Then 9. Dito om Natten/ skiedde een Jordbessningh/
doch Gudhi stie Loff/ vthan Skada/ then war mycket för-
säräckelig/ Jagh rullade tweenne gånger aff och an i min
Kojja.

Then 24. Aprilis kom Tiender/ att 5. Skiepp till Ter-
naten förösdnadhe/ woro vnder Bouton förgångne/ Gols-
cket/ och een Dehl aff Godzet bleff bergat.

Then 4. Junij blefwo skiefadhe een hoop Soldater till
Aracan medh trenne Skiepp/ vnder Pieter Coekij Befäl-
le; Aff Orsaak att Konungen war Compagniet några
Penningar skuldigh/ them han inthet wille betahla/ vthan
låt slå ihjäl Kiöpmanen medh alla Holländara/ och Huu-
sen förstördes. På samma Orth är gott effter Trålar.

Then 20. Dito brachtes een Drm in vthi Slottet/ som
war halffierde Sampn långh/ och mycket tiock.

Then 6. Julij gingos. Skiepp till Tasovan på Öön For-
mosa/

moså / medh Golek / vthaff hwilka twenne Pottfist och 202.
Duiß på Paracellis medh för Schauchinchina förgingos
medh Golek och allo / Och woro öfwer 16. Quinnospersoh-
ner ther på; Samma gång drucknadhe Superintenden-
tis Stalij i Narwen Sohn. Itt Skiepp Holmstedhe/
bran och så opp vthi Bengalen / Så att Hålländerne här
vthi Indien miste öfwer 9. eller 10. Skiepp på äthstillige
Orther.

Then 13. Dito gick Herr Pieter Sterthemius för
Senningebodh till Zapa / (ther medh Bloekhovium eller
hans Secreterare att förlossa /) megh Skieppet de Brede.

Then 19. Septembr : ankom iblandh andra ifrån Hol-
landh Skiepp Smient / till Segell gångin ifrån Texel
den 12. Mati / vnder Vägen ey mera än som 4. Månader
och 7. Dagar varit. The brachte Bress ifrån thet Ostin-
diska Compagniet / att General Gouverneuren Cornelius
van der Lijn skulle affsättas / vthi hwares ställe komma
skulle Carl Keimerßon / tillförenne Råd i Indien / hwil-
ket och strax friedde ther effter.

Then 1. October bleff Carl Keimerßon stadfast till
General Gouverneuren öfwer Österlanden / och Cornelius
van der Lijn affsatt. Elliest är detta åhret icke något
skrifwärdigt meera på thenna Orthen förlupit. Alltså
slöt tagh detta åhret i Herrans Namn.

Åhr 1651. then 2. Januarij styrdes åther igen een kofie-
ligh Flotta aff 12. Skiepp till Hållandh / vnder Cornelius
van der Lijn och Garons Befällningh.

Then 3. Aprillis ankom Skieppet Drangien ifrån Hollandh / på hwilket Balberaren hade på een Morgon vthi een Purgation 7. Karlar förgiort.

Then 7. Junij bleff Herr Adrian von der Burg vthförat att gåå för Sendinge bodh till Japan.

Then 3. Julij bleff iagh antagen hoos honom för Hoffmestare på Reesan / såsom och Skiersant på Skieppet.

Then 12. Dito war iagh om Bordh medh hans Saker vppå Vnga Princk Skieppet.

Then 15. Dito bödh iagh mina Landzmån Såra wäl / hwilka tå widh pass 24. På Batavien woro / alla för Soldater tienandes / förvthan een Aegidius Hartman / som war Borgare och Gerechtz Boodh på Batavien / Söder här i Stockholm.

Then 14. Dito / Sedan såsom Fiscalen hade besöckt Skieppet / och bortreest / gingo wij medh een Landwindh till Segels / (och skuthe 5. Skott /) många Ötjar förbij / tilliska medh Skieppet Tasowan ; Vppå Vnga Princk wore wij 75. Personer / sampt 4. Slawer eller Trålar ; På Tasowan woro 48. Personer i alles.

Then 15. Dito woro the aff Skieppet Tasowan om Bordh / tagandes Befallningh / hwar effter the sigh vthi Reesan skulle förhålla. Samma Dagh mötte oss ett Engelskt Skiepp / kommandes ifrån Zamba / lastat medh Pappas / och wille till Bantam / hwar såsom the Engelske hafwa itt Huus. Capiteinen Johan Boise kom tå om Bordh / begiärandes wåhnligen att fåå köpa någon Proviant /
han

han hafwer tå worit 10. Beckor vnder Wågen/ och ingen 204.
Förfärfeningh bekommit. Sendingebodet gaff honom
1. Pund Kidtt / 12. Lemoner / 2. Hönor och 2. Anckor /
hwar före han högelingen betackade.

Then 16. Dito gingo wij förbij Lusapora/ ligglandes
3. Miil ifrån Sumathra.

Then 17. Dito seglade wij emillan Banca och Suma-
tra/ (listka såsom emillan Schyllam och Gharybdim.) På
Endan aff Banca ligger ett högt Bergh/benembdt Mo-
napij/ thet gingo wij förbijdh om Medafftons tindh.

Then 18. Dito/ gingo wij förbij the 7. Insuler Pulo-
Zay/ 15. Miil ifrån Monapij/ sampt Pulo-pon. Om Aff-
tonen öfwerlupo wij jämnan Dagh och Natz strecket/ eller
hwilcket war then andra gången som iagh thet förbij reeste:
Här war inthet så stilla Wåder såsom emillan Africam
och Americam / aff Dorsaat att här ligga många Öjar/
hwilka Storm och Dwäder förorsaka.

Then 19. Dito seglade wij the Öjar Pulo-Pantian och
Bintam förbij/ som liggia widh pass 30. Miil ifrån Polo-
Pon: Pulo-Bintam then är een Ö medh twenne höga
Bergh och een daal emillan. Wij togo här in wår Bått/ ty
det begynte blifwa hårdare Wåder halffannan Grad Nor-
dan om Medellintien/ eller jämnan Dagh och Natz strecket.

Then 20. Dito seglade wij the Öjar Pulo-Zingo/ Pu-
lo-Uwa/ Pulo-Pisang och Pulo-Timaon förbij medh een
godh Windh; The liggia allesammans emillan faste Lan-
det/ (Gherfonesum Auream/ hwar på Malaccha / Zohr

205. och Sinea Puura år /) och Borneo / een mähta floor öö/
hwar ifrån then bästa Campher vthi heela Ostindie komer;
Then 23. Dito reeste wij förbi Pulo Sandoor / och fingo
här een mähta Sorm.

Then 24. seglade wij så sachta igen / det Landet Cambodien längz å th / och vth medh höga Bergh / så satte wij oss i een Inwiik / och foro i Landh effter Watten / så som och skidthe een Rhinoceros / som hadhe inthet Horn / ey heller war Kiöttet synnerligen godt att äta. Wij så go ther hoos 2. Elephanter / men tagh tordes inthet gifwa Fyr på them / Alltså kommo wij om Natten om Bordh igen / och gingo straxt till segels.

Then 27. Dito sågo wij thet sidsta aff Siompa alt höga Bergh.

Then 31. Dito om Morgonen fingo wij see then öö Nynam / som ligger rätt vthi Inwiiken för Quinam och Tonquin / hwar så som thet floora Konungariket China begynner.

Then 1. Augusti så go wij många flygande Fiskar / hwilka eendehl flugo in vthi Skieppet / then wij stechte / och the smakadhe heelt wäl.

Then 2. hade wij Nootwindh och storm i några dagar.

Then 6. Dito sågo wij then Ghinensisee Ledan / om Afftonen mötte oss een hoop Högbåhmån / the ther roopade på Malais / Sap Drangh / hwad Mann är ther / (ty ingen kunde Ghineesk /) han swarade / Drangh China / mera kunde wij ey höra för Dwäder och Storm. Präsummerade

merade att wara Fiskare ifrån Piscadoris/liggiande emil- 206.
lan China och Ödn Formosa.

Then 7. Dito gingo wij förbi Kråfvetans Krek/lig-
giandes 23. Grader 31. och een halff Minut (effter Encho-
nis Brahe Rechnung/) Nordan om Linien; Seglade alt
vth medh then Chinesiske Leedh/ och woro widh pass ån-
nu 170. Mil till Japan.

Then 10. 11. 12. Dito war det stilla Wäder/och war
heela Hafwet lika så som medh Ugnar öfwerströdt/vthaff
Stoff och Snast/ som war flugit aff Landet.

Then 14. Dito begyntes een Storm meer och meer/att
wij måste taga in alla Seglen/och sryka våra Räder/låta
drifwa så på Gud; Näder; Om Afftonen hölls Chorom
in vthi Sasutan/ ty ingen kunde blifwa på öfwerloppet/
siungandes then 103. Konungh Davidz Psalm. På sam-
ma ställe effter Gifningh Åhret till förenne här på Skiepp-
pet de Brede war Skippare förlorat alla sina Segel medh
stoora Masten och Råen/hafswandes 7. Foot Watten in-
ne vthi Skieppet/ sedan är han medh mycket Arbethe och
ynckeligit Tillståndh inkommen vthi Nangasacki/ hwilka
hafwa honom sedt vthan Segel och Mast drifwa/ och äro
honom till Hielp komna.

Then 16. Dito begynte Wädret taga aff/ så sätte wit
våra Segell till igen/ och långtadhe stoortligen att see
Landh/ emådan wij meente öf icke långt wara ifrån
Mearuma.

Then 17. Dito om Morgonen fick een Höghbåsmann
see Mes

207. see *Neaxuma*. Det ligger widh påß 20. Mil ifrån *Nangasackij* vthi *Japan*. Samma *Affton* fingo wi Landet wäl i fichtet / men kunde inthet löpa in / vthan laverade heela *Natten* vthan före medh *stoor* *Lengtan* effter *Dagh*.

Zhen 18. Dito lupo wi vthi ett *Inbogat* / men det war alt för högt / nembligen 10. Mil ifrån *Nandasackij*. Effter långt *Letande* funno wi retta *Inloppet* / hwar så som wi om *Afftonen* inkommo / skiutandes 15. Skott *Kensaren* till *Ahra* / och satte till för *Stadhen* *Nangasackij* på *Dön* *Saykof* / thenne *Stadh* ligger på 32. Grader 40. *Minuter* i *Breddan* / och effter *Gisningh* 167. i *Lengdan* ifrån *Pico de Canaria* / 750. Mil ifrån *stoor* *Java* eller *Batavien*. Här vthi *Hampnen* lågo för oss 2. *Stiepp* / thet een hette *Konungh* van *Pohlen* / kommit ifrån *Siam* / och thet andra heet *Pelican* / kommet ifrån *Tasowan*.

Zhen 19. Dito kom *Herr Stert hemius* om *Bordh* / medh then *Japanste* *Stadz fougden* / och wi wordo alla *mönstradhe* / hwar medh iagh fölgde begge *Sendingebo* *dhen* vthi *Landh* på *Dön* *Schisma* / hwilken är affskilt ifrån *Stadhen* medh een *Bryggia* / ther altidh *Wacht* hålles / hwar öfwer ingen *Christen* kommer / vthan *Gou* *verneurens* *Samtycke*.

Zhen 20. Dito soor iagh om *Bordh* / effter min *Kista* bleff först besöckt / alla *Skrifter* togo the bort / ja låto icke then ringeste *Papper* *slapp* som något war på skrefswet / blifwa kvar. Sama *Dagh* ankam ett *Stiepp* ifrån *Siam*.

Zhen 21. Dito wordo begge *Herrarne* om *Bordh* / tå war

war Skieppet lossat vff the Japaner; Kruut/ Loodh/ Ge- 208.
weer/ Segel och Roder i Landh fördt; Alla Yutor försig-
ladhe medh ett Japanski Signete. The skutho till Farwål/
när wij sooro i Landh 9. Skott; Vthi Skieppet war icke
ett Kruutkorn mera.

Then 25. Dito kom Skiepp Heligonsberg ifrån Tajo-
wan/ hwilket hade warit 9. Dagar vnder Wägen.

Then 28. Dito om Afttonen syntes alla Gator i Sta-
dhen fulla medh Ljus/ och hade hwar och een Wäningh
een Pappers Lychta vthan för Döören hängiande; The
dödas Grafwer worde och så medh brinnande Lychtor bes-
satte/ och alla Aftgudha Kyrior och Graffplatzer besöcht/
så att iagh inthet annat wise/ än såsom heela Landet hade
ståt i Brandh. Thetta war een Åhrlig Festdagh the Dö-
da till åhra och åminnelse; Vff the Japaner Bon kalladt/
och medh stoor Wyrdnat firat.

Then 4. Septemb: ankom ett Skiepp Salek benemdh i
ifrån Tajorwan/ det war öfwerkommit ifrån Tonquin.

Then 7. Dito ankom Skieppet Campen/ och så ifrån
Tonquin/ så lågo här 8. Hollänste Skiep vthi Hampnen;
Förvthan 8. eller 10. Chinerste Båtar/ alla medh Kidp-
manskap lastadhe/ ifrån åthskilliga Orter ankomna. The
Holländares Saaker woro iwerderade på 8. Tunior Guldh.

Then 12. Dito om Morgonen Klockan 6. skiedde här
een försträckeligh Jordbessningh.

Then 22. Dito skiedde här Mareknan. Man skall we-
tha/ att så snart ther Hollänste Skieppen äro ankomna/

209. så skrifwas vth Breff / till the förnembli-gaste Kiöpstäder
i Japan/ att på then Dato skall Handelen angå medh the
Holländer / hwar effter the sigh rätta/ och komma stoor
Myckenheet till Nangasackij / så stå år hwar i om och eenom
aff them frist att komma in på Schisma och handla medh
the Holländare så länge Skieppen ther liggia / men sedan
ingen vthan then Japanska Gouverneurens Förloff.

Then 2. Octobris woro begge Herrarna till then Ja-
panska Gouverneuren i Staden / begiärandes Förloff / att
låta gå några Skiepp sin loos.

Then 18. Dito bleffwo 4. Skiep Campen / Pelicanen /
Heligonsbergh och Falck förordnade att gå å till Tajowan
på Formosa / lastade medh Riis / Koppar och Silfwer.

Then 22. Dito afferdigades till segels åter igen twen-
ne Skiepp / Tajowan och ett annat till samma Ort / riste
ligen lastadhe.

Then 24. och 25. war een stoor Japansk Fesi / medh my-
cken Speel och Leek / hwars liike iagh aldrig i mina Da-
gar sedt hafwer / en heller beskriwa kan.

Then 1. Novembr : gingo the twenne sidste Skieppen
bort / Vnga Prink till Tajowan och Persien / och Konungh
van Pohlen rett till Batavien medh Herren Pieter Stert-
hemio / för 18. Tunner Guld woro thenne 8. Skiepp skat-
tadhe widh the ras Affgångh / Thet war nu ringa Kiöpen-
skap / ty till förenne woro the wana aff 10. giöra 30. ia 40.
Dorsaaalen år / att hit ankomma nu så många Chinese
Båtar / hwilka bringa Silke och annan Kiöpenkap i öf-
werflödth.

werflödh. Wij blefwo qwar liggändes vthi Japan på Öön 210.
Schisma 19. Personer / 16. Christna / 2. swarta Trålar el-
ler Slawer / then eena een Malabier / then andra een
Bengaler / sampt een Blendingh aff een swart Moder och
Christen Fadher.

Then 16. Dito kom Tidender / att then nya unga Ken-
saren widh sin Kröningh hade löös gifwit alla Fångar v-
thi Japan / widh pass 3000. iblandh hwilka 200. mistänck-
ta Christna woro / som vthi många åhr på åthskilliga
Plaszar i Fångelse settat hade / allenast för Mistänckar.
Vthi Nangasacki woro widh pass 50. Löös gifna / ther i-
blandh Stitsebees wår älsste Toletz Brodher war / som har
sutit fångzligh 8. åhr / för een Catholictz Munccks Been
funnen i hans Huus.

Then 17. Novemb: begynte wij att göra oss ferdiga på
Opresan till Jedo / medh behörliga Föråhringar för Ken-
saren och RiiksRådhen. Wij som reesa skulle / bekommo
Sångekläder / een Matta / ett Tecke / een Hufdebulsier /
blommerat / och Boomul in vthi / 3. Klädningar / een aff
fint Klådhe / två aff Tygh / 4. paar Tofflor / ett paar Lå-
derforgar / 6. paar Tapes / (the åra tunna Skoor medh
een Soola aff samma Väder /) medh hwilka man går vthi
Tofflorna / och när wij komma till een Dörr / blifwa Toff-
lor nar vthe ståendes / och oppå Golsiwet (hwilket är be-
lagt medh fina Mattar /) gå wij medh thessa Tapes /
Thesliktest bekommo wij och een Regenkappa aff Papper /
Ther woro wij heela thenna Månadhen vth.

Then 10. Decembris tom Befallning ifrån Kaysaren/
att Sendingebodet tillika medh then gamla Gouverneu-
ren Babba Sabroseman skulle begifwa sigh vp till Jedo
Husfoud Staden.

Then 14. Dito reeste Gouverneuren ifrån Mangasackij/
och begaff sigh på Wägen äth Jedo. Samma Dag
snögadhe här först/ hwilket iagh tå vthi 4. Åhr en sedt ha-
de/ sedan iagh det sågh vnder Sudhlandh vthi Mittsom-
mars tijdh på mijn Vthreesa.

Then 24.25.26. skaffade wi våra Saaker om Bordh.

Then 27. Dito gingo wi medh een Japans Baret till
segels/ biudandes våra Stallbrödher Sara wäl/ Det wo-
ro medh oss allenast 4. Christina/ Herren Adrian van der
Burg för een Vthstickat/ Herr Johannes Bouchelien
som hans Medhbroder/ medh een Bardstiärare Johannes
Bunst/ och iagh för Hoffmestiar. Om Afftonen satte wi
för Anckar vnder Kibat.

Then 28. Decemb: war vår Tolck Mangabe tillbakas
reest till Mangasacki/ han berättade/ att Tolcken Gache-
remon war dödh/ och skulle Dagen effter vpbrennas eff-
ter Sedwänto.

Then 29. Dito gingo wi till segels/ men nödgades om
Middagen löpa vthi een Inwiik för Mootwindh.

Then 30. 31. Dito reeste wi igenom the 99. Ölar/ och
sågo många Steenar/ lika såsom höga Portar/ then
man kunde segla igenom: Wi lågo om Afftonen för An-
ckar vthi Firando/ ther the Holländares Huus och Ham-
dels

delsplatß tillförenne warte hafwer/ men nederbruttit vthi
 Hr: Carons Gouverno; Thet är een mycket lustig Platß/
 på Endan aff Mauren står nu een mächta stoor Lychta/
 hwilken brinner alla Nätter för Stöfahrende Folck/ att
 the skola see lööpa in vthi Hampnen. The Japaner segla in
 thet wiidare/ än som the see Landet/ ty the hafwa hwarken
 Kärt eller Kompass/the kunna in thet lovera ey heller segla
 när thet regnar/ vthan skynnda sigh straxt in vthi Wisler/
 och betäckia Barcken medh Mattar/ om det är stilla Wä-
 der så roo the medh 20. 30. 40. paar ådrar/ alt på sängh/
 att thet skal gå å lifka: Alla Tacklen äro aff Halm/ förvo-
 than trenne Huswudht ågh/ och Anckartåget/ the äro aff
 Bast/ som wåra på Eræen.

Åhr 1652. then 1. Januarii/ gingo wi till segels igen/
 och om Afftonen ankommo wi till Jobboft/ ther wi för
 Lust skullt Landh woro/ och sågo här vnderliga Griffter/
 Sprellhuus/ och fahrliga stoorra Hwalfislsbeen. Vthi
 Skogen war här lifka si som i Swerige Tall och Björk.

Then 2. Ditto sågo wi een Stadh och mächta stiont
 Slott benemdt Corora/ hwilket war bygt spektot vpföre/
 thet ther låg på Endan aff Sanchock. Om Afftonen lågo
 wi för Anckar vthi Ghimonosiekij/ hwilket lågh på siasta
 Landet Japan/ ite Musiquet Skott ifrån Sanchock/ ther
 wi emillan segladhe.

Then 3. Ditto reeste wi ther ifrån medh flörande
 Windh/ emillan the många brutna Holmar aff Hafwet/
 och kommo om Afftonen till Mtanufimi.

Then 4. Dito/gingo wij till segels igen medh een fido-
rande Windh förbij Samonosickii/ ther war bebyggt på
båda Sidor/ och widare emillan några otalige Öjar/ för-
bij Samro/ Zove/ Sua/ Caroto/ och om Afftonen reeste
wij förbij Sammangarij/ Jocosuni/ Tantanoni/ om Nat-
ten then Stadhen Mevarij/ och Slottet Binga; Elliest
på högra Handen lågo twenne Slott Samnick och Mar-
ganij på Öjar i Hafwet/ them wij för Mörker icko sågo.

Then 5. Dito reeste wij förbij Ontsehemado/ och lågo
om Afftonen för Anckar vthi Mooro/ een wacker listen
Stadh/ doch obefäst/ ther blefwo wij qwar Dagen effter.

Then 7. Dito gingo wij förbij then starka Fästningen
Accasie/ som är grusweligh stark till anseende / om Affto-
nen lågo wij för Anckar vthi Stungo/ och här sende wij
bodh för vth till vår Verdhi i Hoosacka.

Then 8. Dito stelte wij of till segels igen/ een Mil i
från Hoosacka / då kom vår Verdhi Seromon emoot of
vthteen wacker Yacht/ medh Huus på/ och togh of in till
sigh/ ther blefwo wij tracterade medh Sackie/ förgylta
steckta Foglar och Sackaan; Sedan foro wij förbij några
tusende Jahrkostar/ sågo ther hoos några tusende Wild
Giås och andra Foglar/ men the woro alla tamma/ ty in-
gen tör them på then Orten skiutha; Om Afftonen kom-
mo wij till Hoosacka/ ther kunde man illa komma fram på
Gatan för Muckenheet vthaff Folck.

Then 10. Dito framburo wij Föråhrningarne/ och
gingo ofwer een mächta stoar Brygga/ såsom och Slot-
tet/hwil

214.
tet / hwilket räknas för ett aff the förnämste och måst
befäste vthi heela Japan / medh mycket diup Graff och högh
Muur aff otroliga stoorä Steenar / liika så som Huus.

Then 13. Januarij om Morgonen bitida / wäl twen-
ne Timmar för Dagen / reeste wi i från Hoosacka medh 50.
Hästar / 60. Japaner / och wi woro 4. Christina: Herren
bleff dragen i een Noyman eller Kalles aff 10. Noymon
drages / 2. i sönder; Wi redo på Hästar / hafwandes een
Lederkorgh på hwardera sidan / och Sängen ther ofwan
på / medh ett rödt Klädhe öfwerkastat / liika så som aff Filt /
ther öfwen på satto wi / hafwandes hwar een Japaner
som ledde Hästen / och skulle hielpa oss aff och på. Hwar och
een som reeser vthi Japan / måste föra Sängkläder medh
sigh sielff. Hwar Häst till Jedo kostade så mycket som 24.
Daler Silfvermynt / the woro skodda medh Halmsoor /
och så go inthet mycket wäl vth till anseendet / men woro
mächta starka.

Om Morgonen i Dagningen / gingo wi förbi 150.
Korsfesta / sampt 50. Huswuden / som woro satta på Jern-
pinnar / hwilka hade wiliat förrådte Slottet Hoosacka;
Ehwar som någor är affliiswat / ther står altidh iet Brä-
dhe ther hoos vpspiikat / ther på är skrifwit / hwadh han
hafwer syndat. Wiidare sågh iagh / huru så som Boomull
wärer oppå små Träär / liika så som Hällanbussar / åkrar-
na stodo så hwiita som Snö. Heela Wägen war så högh
som een Waldh / oppå båda Siidor woro Trään plantera-
dhe / att Jorden icke på någondera sidan skulle affalla:
Man

25. Man redh ther liffa så som igienom een Gaata. Vpp i högra Handen war een mächta bredh Elff/hwilkken lågh full medh oräckneliga många Foglar / och alla woro tamma / på then Wenstra woro Åkrarna och Landen; Under Wågen woro Sluffer på många ställen / ther man kunde släppa Watten vthur Elffwen in på Åkrarna / och åter tillbakas igen / ty Rijslandhen ther som Rijs växer / måste alltiidh öfwerflöda medh Watten / till thes thet såås. Hwete eller annat vppå; På the höga Landen är een mycket lustigh Wågh. Ehwat som een Nijländas / så hafwa the (som i Sveriget Steen eller Stolpar /) een Jordehögh / som Upsala Högar / på hwardera sidan aff Wågen / medh mycket stoorra och höga Tråån / antingen Sypresboom eller Campher; Detta warade heela Wågen till Jedo / att man icke kan fara will vthi Nijltaalet / all medh mycket Arbete giordt / att iagh wål tödr säna / det ingenstädes vthi Werlden finnas så dyra Wågar. Vppå Wenster Handen lågh ett listet Slott Sagats benemndt / widh pass een Stierdingz Wågh isfrån Härberget / ther mötte öf Werden eller Cassieren / som the kalla; Han hälsade och badh öf wara Välkomna / fällandes sigh neder på Händerna / och buckade Hufwudet till Marken / sedan steeg han straxt på sin Håst igen / och reeste för vth heem; Detta skiedde widh hwart Nattläger heela Wågen.

Om Middagen hwilade wij och singo Maat vthi Firacatta på Japanist Sätt / medh twenne Tråpinnar / Stilen öto wij råå / som war skuren vthi tunna Skifwer /
doppac

216
doppat i Artifia/ Nors och annor små Fisk kokades / Wij
hade een Japaner som war Kock / han reeste hwar Dag
föröth medh alla Saakerna / och sieckte vnder tiden een
Orre eller Hare på swenskt Maneer/elliest måste wij hee-
la Wägen vp till Jedo si Maat på Japaniskt Sätt/ och
dricka hett Watten för Torst. Wij togo wårt Härberge
heela Wägen vthi the förnembsta Berdzhuus/ och bekom-
mo hwar och een sitt Bordh/ medh många små Skålar/
aff äthseilliga Rätter/ och betalte altijdh hwar Middagh
1. och een halff Subans/ (thet är Guldh/ slagit vth som ett
Ägg/) och gäller så mycket som 50. Dahler Koppermynt/
hwar Natt gofwo wij 3. Subans eller 100. Dahler. Wij
hade een yng Japaner widh wårt Bordh/ som stänkte
warmt Wiin / och heter på theras Språk/ Sackie n: kan/
Till Confect gifwes ther sieckta Castanier och Mecaniska
Äpplen / hwilka äro mindre än så som Pomeranker / men
mycket sööta.

Efter Middagen gingo wij förbi Staden och Slot-
tet Jondo/hwilket är mycket wäl befäst på Japaniskt wiis/
alt ordentligt Werck vthan nå gon Likhheet/medh grufwe-
liga stoorra Steenar i Mauren: Ther förbi foro wij öfwer
Elfwen / hwar öfwer een mächta stoor Bryggia bygdh
war/ alla Stolparna woro öfwerdragne medh gutin Kop-
par/ liika såsom ett Torn. Emoot Afftonen redo Wij för-
bi twenne förskreckeliga Affgudar/ och ett Affguda Huus/
opbyggt som ett stoot Torn/ thesliske hafwer iagh aldrigh
sedt/ emedan det war hiskeliga högt/ och vnderligen bygt/

217. Öfwerst ther oppå hängia 10. Cronor/ hwar öfwer andra
På andra Sijdan lägh ett Spellhuus något ifrån Wä-
gen. Wij kommo om Dwellen till Meaco/ hwar såsom
Dairo eller theas Erkebiskop hadhe sitt Säte/ Then är
een temmelig stoor Stadh/ doch obefäst.

Then 14. Januarii reeste wij ifrån Meaco/ och Ber-
den fölgde oss een halff Mil/ Wägen war här kosteligen
bygdh igenom Bergen; Wij foro förbi Detz och Jesij/
hvilka ära allenast åthskilda medh een Bryggia/ ther war
och ett mächtig wacker Slott/ som lägh vthi een frisk Stö/
18. Mil längr/ Här woro wij något inne/ och drucko
aff thet the kalla Sackie/ Thenna Dagen gingo wij förbi
een stoor Inwiik och mächtig stoor Bryggia/ Stolparna
woro alla medh Koppar beslagne/ hwar såsom then friska
Stön vthfaller; Slottet syntes mycket wacker öfwer
Stön/ hwar vthmedh wij reedo/ och kommo om Dfftonen
till Gousats/ ifrån hwilken Ort alla Japanska Kottingar
eller the Knöttröta Kieppar komma/ medh många små Le-
der; The ära rötter i Jorden aff ett slagz Erää tagna.
Thenna heela Dagen hade wij Bygningar på båda Sij-
dor/ alt ifrån Meaco till Gousats.

Then 15. Dito reeste wij ther ifrån förbi Nfobe/ och
om Middagen till Minacuts/ hwar såsom the förnämste
Keepslagare äre i Japan/ the gådra aff Tågh och Snören
Ufkar och Korgar/ så nått/ att ingen vthi Europa så gådra
kan: Här woro och deyeliga Quinfolck/ the kommo in till
oss och låto sigh see/ hwilket vthi heela Keesan icke skiedde.

Effter

Effter Middagen reeste wi förbi Tontchiamma och Sa-
 cka / sampt thet grufweliga Berget Susitafacka vthföre /
 Wägen war mycket fahrligh / ty then löper ikrook / lifka
 såsom een Windstrappa / Wi stego här aff och gingo / när
 wi kommo vthföre thet wersta / så är Wägen på then eena
 Sijdan medh mycken Omkostningh vpmurat / att Wate-
 net som kommer aff Berget icke skal stiära bort Wägen;
 Om Afftonen anlände wi till Secknyjeso.

Then 16. Dito rede wi ett paar Timmar för Dagen
 vth / och i Dagningen gingo förbi Gamntana / een för-
 waradt Fästningh / bygd på höga Jordwallar / ther ära
 några Elfwar medh Wallar på bådhä Sidor / Widare
 redo wi förbi Ghionno / och om Middagen woro wi vthi
 Msiackes / Effter Middagen sågo wi några Saltbruuk /
 och Elfwar medh Wallar / Medh afftonstijdh kommo wi
 till Duano / een Stadh medh ett stoort Slott / liggandes
 vthi Stön / mycket lustigt på samma sätt som the förrige. Här
 löper Hafwet vp vthi een stor Inwick / hvarså som wi
 medh Pramar 7. Mil öfwerforo / kommandes sent om
 Afftonen vthi Mia / thet är een Stadh medh ett litet
 Slott / och så vthi Stön liggandes / ther wi om Natten
 blefwo; Vthi thenna Stadh boe the förnembste Klenme-
 dar vthi heela Japan / the göra Saxar och Knifwar så skar-
 pa / att man kan stiära Jern medh them lifka såsom Bly.

Then 17. Dito foro wi ther ifrån förbi the Städher
 Narmii och Siri; Een Mil ifrån Wägen lägh och een
 stor Stadh Dvarri / om Middagen kommo wi till Deka-

219. sackij een befäst Stadh / medh ett Slott milt vthi Stad-
dhen. Effter Middagen gingo wi öfwer een kosteligh
Bryggia 180. stegh längh / ther sågh sagh huru så som the
brände vpp een Dödhan. Här woro och så oräckneliga
många Foglar och Diur till tidps / aff vnderligh skapnat.
Widare reeste wi förbi Josinda / een Stadh medh ett
stiönt Slott / och kosteligh Bryggia / och Stagan / Strascka
och Fissicaw / om Afftonen woro wi vthi Ackasacki / ther
woro mycket hwiita Quinfolck / men the hade swarta Tån-
der och Här som Beek / hwilket hålles för wara een stoor
Prydnadt för them.

Then 18. blefwo wi i thenna Stadhen stilla för Regn
och Dväder skull.

Then 19. gofwo wi oss på Reesan igen / då gingo Wi
förbi Straska / hwar så som oss mötte Jamaboos Söner /
the ther hade een Stock vthi Handen medh 6. Kopparrin-
gar / som skallrade / och een Krona på Endan / The talade
ett annat Språk / ropandes Taine maine / Taine maine /
hwar medh the önskade oss lycka / the Japaner sielfwa kun-
de inthet theras Språk förstå / ty thessa woro Studen-
ter. Om Middagen hwiilade wi vthi Arit / ther woro o-
räckneliga Foglar. Effter Måltiden foro wi öfwer een
liten Inwisk aff Hafwet 1. Mil medh Prämar / (thet war
icke diupare än som 4. eller 5. Foot Watten /) till Maia-
sacki / och ther stego Wi på Hästar igen / om Afftonen
kommo Wi till Samamats / een Stadh medh Portar / och
Wiset befäst.

Then

Then 20. Januarli reeste Wij ther Isrå öfwer een lö- 220.
pande Elff eller Åä / medh Pråmare; Vppå thenna Orth/
så som och annorstådes / ther Wij måste medh Pråmar öf-
wer fahra / effterlåtes ingen bygga någor Bryggga öfwer/
vthan når Kersaren går till Meaco och Dairo / (hwilket
gemenligen skier hwart fempte eller siunde år /) så slås
een Bryggga i hoop / hwilken altiidh ligger bewarat vthi ett
Huus / och kan vthi twenne Dagar vpsättias / men straxt
Kersaren är öfvergången / tages hon neder och förwaras
igen; På hwardera Sidsan aff Elfwen hafwer iagh sede
stå 6. stoora Bieltar / ther Bryggan beghnuar och endar.
Widare foro Wij förbi Nijsekij / ther stodo twenne Aff-
gudar / och een listen Kyrekia eller Schola. Om Midda-
gen hwilade Wij vthi Fouckeroen; Effter Middagen gin-
go Wij förbi Rakingau / och öfwer twenne höga Bergh
Nisaca / ther är ondt att komma vpsöre och neder / om Aff-
tonen togo Wij Härberge vthi Sanija / hwilket lög neder
widh Footen aff Berget.

Then 21. Ditoredho Wij öfwer een bredh löpande Elff
Ojenkauwa / som war inthet diupare / än att Battnet
stodh vnder Buuken på Håsterna / hwilka bleswo vnder-
stodde aff twenne Karlar / på thet Strömmen icke skulle
taga bort oss / hwilket offea skier / når Regn Wåder är / ty
så faller Battnet aff Berghen så starkt / och i så stoor
Muckenheet / att man här några Dagar måste förtöfwa /
till thes thet minskas; Iagh war här vthi Luffz fahra / ty
min Håst stupade / och Gudhi skie Loff / reeste han sigh
Dd 111
straxt

221. straxt igen/ och wiidare foro Wij förbi Summunda och
Gonseiedo/ hwar så som een hoop små Glicker oß een Stier-
dingz Wagh effter fölgde/ alt siungandes medh een spädh
Röst. Om Middagen woro Wij vthi Octabee/ ther een
lijten Poike emoot oß kom/ som war Werdh/ han stälte
sigh mycket wackeret på Japanist Maneer. Effter Midda-
gen reeste Wij öfwer ett högt Bergh igen/ så som och gingo
förbi Surngau/ een obefäst Stadh/ medh ett gammalt
nampnkunnigt Slott/ ther så som Kensarenar tillförenne
hafwa haft theas Wänningh/ men Sönerne vthi Jedo.
Om Aftonen kommo Wij vthi Jesire/ Wij sågo på Wä-
gen Watten som kokade aff sigh sielste/ så som och een Mann
som war huggen medh ett Hugg ifrån Arlarna mitt vthi
Lijfwet/ han lågh döder på Wägen/ ty ingen wille honom
upbrenna. Vthi Japan hafwer hwar och een Husbonde
Macht öfwer sina Tienare och Tienarinnor / att dräpa
them/ hwilket offta skier för een ringa Dorsak skull.

Then 22. Januarii foro Wij ther ifrån Cambaro för-
bi/ och många Saltbruuk/ vth medh Hafwet/ sampt een
löpande Elff medh Präåmar vthi/ (benemdh Susikauwa)
så som och ett mächta högt Berg Susinojamma/ hwilket
in thet gifwer Pico de Canaria något effter vthi Högden/
Wij hade tillförenne sedt thet vthi 4. Dagar/ Jagh sadhe
wara 4. Mil ifrån Berget/ men the Japaner sadhe wäl
10. Öfwerst på Kullen war Snöd/ och mitt på Berget dross
Nolnen; Till detta Berget warder hwart åhr een Men-
niska offrader / hwilken aldrig igenkommer / Thes för-
than

than förtällies mycket/ som iagh håller onödigt att skrifa 222.
wa. Om Middagen hwilade Wij vthi Nssoware; Effter
Middagen foro Wij igenom Stadhen Numats/ och om
Afttonen woro wij vthi Missima vnder Berget Sauckonis.

Then 23. Dito reeste wij medh friska Hästar Berget
Sauckonis vpföre/ och kommo om Middagen öfwerst på
Berget till een Plakz ther Wij hwilade/ som och hette Sauckonis;
Här war een mächta diup Siö medh friskt Watten
och sköna Fiskar/ Abborrar och Giaddor; Hoos thenna
Siön tillhölo een hoop Affguda Prestier/ som sålde Skriff-
ter/ skreffna på een tunså åge Spåån / (såsom Bookbin-
dare här bruuka/) medh nijo Bookstäfwer på/ the sättta
them vthi Siöbrädden/ Iagh sågh ther några Tusende
iblandh Stenarna/ The inbilla Menniskior/ att när the
ära döda/ så skola the frist komma dijt och drieka Watten.
Iagh köpte och så een slisk Afslak Zedel/ men iagh stack ho-
nom inthet vthi Siön/ vthan bewaradhe honom/ hwar-
öfwer the Japaner mycket morrade. Ther stodho och i Siö-
brädden några hundrade Steenar vpreste/ lifka såsom
Torn/ sombliga som ett Kors/ een deel woro medh förgylta
Bookstäfwer skreffne. Effter Middagen foro wij Berget
vthföre/ och om Afttonen kommo vthi Doura/ een mäch-
ta wacker och lustigh Stadh/ liggandes i Footen aff Ber-
get Sauckonis/ medh många Affguda Capell; Här löper
det Wattnet förbli/ som kommer vthur then friska Siön
opp vthi Berget/ och blifwer een stoora å/ hwilket medh
små Bäckar warder ledt igienom alla Gathor vthi Staden.

Här

223. Här sende Wij förvth om Afftonen een Mann till Jedo/
att förkunna vår ankomst.

Then 24. Dito reeste Wij ther ifrån/ och om Midda-
gen kommo wi till Diss/ effier Middagen gingo Wij för-
bi een Elff igen medh Pråmar: Här fördes och een vp-
penbar Christen vthi een slutin Saisuta / ther han Nate
och Daggh måtte sitta / han skulle vpp till Jedo/ och aff
Keysaren förhöras. Något listet fram bätter/ mötte oss
Hoffmestaren vthi Hoosacka medh mycken Pracht; Wij
dare reeste Wij förbi Fousesau/ och om Afftonen kommo
till Fouscha.

Then 25. Januartij foro wi bittida vth om Morgonen
förbi Sammangau/ och om Middagen hvilade Wij vthi
Sawwasacki/ effter Middagen reeste wi förbi Smau-
gau/ ther ett stort Affgudha Huus stodh/ sammaledes som
vthi Neaco / doch minder / allenast medh 4. Wåningar/
Wij sågo här sådan Myckenheet aff Fogiar/ att iagh in-
thet kan det beskriwa/ the woro mycket tamma/ att the in-
thet wille gå aff Vägen/ när wi kommoridandes / ty här
är förbudt widh Lifszstraff/ någon att skjuta. Wij kom-
mo emoot Afftonen till Jedo / Hufwudstaden i Japan/
ther Keysaren residerar/ och redho een godh Timma/ för
ån som wi kommo in vthi Herberget / igenom mycken
Frenghsel och Folck.

Then 26. och 27. hvilade wi oss aff Reesan/ och war
all ting stilla/ om Natten skiedde een Jordbåfningh mycket
långsam.

Then

Then 1. Februarij singo Wij Bodh aff Kejsarens 224.
General Commissario Sickingodonne / att Wij then 28.
Dagh vthi theras Månadt Siwas / som var then 7. Fe-
bruarij effter then Holländske stylen och Räkningen / skul-
le så komma in för Kejsaren. Then 4. Dito var iagh medh
Herr Buchelioen till Commissarien / han frågade migh hu-
rulänge iagh hadhe varit i Indien / hwadh Landsman / och
huru åldrigh iagh var / hvar på iagh svaradhe.

Then 5. Dito var iagh åter igen medh Herr Buche-
lioen hoos Commissarien / att affskjuta een Stock medh 9.
Skott / och Kulor af hvarie Endan / hwilket skiedde i hans
Trågårdh / vthi alla Riiks Råd; Närwaro / som sigh ther
öfwer mycket förundrade. Thes förvthan sköd iagh medh
ett Wäderrör sampt een Wäderstock / hvar öfwer the alla
roopade medh Förundran. Thessa tre Saaker woro komma
för Föråhringar / och måste först försökas vthi theras Å-
syn / Wij blefwo här mycket wäl vndfågnade. Om Natten
var Elden löös / medh mycket Koop och Alarm aff Klocker!

Then 7. Dito bekommo Wij Audientz / Herren bleff
förddh vthi een Wagn / och wij tre Christine redo på Japa-
niskt Sätt / the andre gingo till Foot / När wij woro inkom-
ne vthi then första Befästningen aff Slottet / stego wij aff
vthi eens Rådherres Andoockasamma Huus / ther wij
förnötte Tijdhen widh pass een Tjima / och så foro wij wi-
dare fort / intill then andra Befästningen eller Porten /
länger får ingen Riida; Ther stego wi aff / och gingo öf-
wer Bryggan igenom Porten / in vthi then andra Be-

225. fästningen/in till then tredie/långer får ingen båras medh
Norman eller Bårestool; Här måste Herren stiga vth/
och Wijingo alla till Foot in vthi then tredie Befästning
gen/ther Kensaren wistas. Wij blefwo ther strart inbrach
ta vthi een stoor Saal/ hwar Wij wåntade åter een Tj
ma / tå kom een Japans Herre / och brachte oss igenom
tweenne Salar långer in vthi een stoor Sammar/ ther wij
åter fördröfwade något / till theß tweenne Stiußdörrar
blefwo öppnade/ och Herren bleff ther inledder / sedan bådo
the honom sitta neder / åter öppnades ther tweenne Dörrar/
ther inne satt Kensaren på ett högt Xuum/ och Riiks Råd
den rundt om fringh på Golswet/ medh Beenen vthi kors/
Föråhringarna stodo mitt fram för Kensaren/ Wij måste
bucka oss medh Ansichten på Golswet/ till theß wij fingo
Forloff att see opp. . Een gammal Riiks Råd. förde Dr
det för Kensaren / sånandes Föråhringarna Välkomna
wara / Lofwandes Holländarna ther emoot Frij Handel
vthi Japan här effter / som tillförenne / allenast the in thet
handla medh Portugiserne / hwilket Sendinge bodet på the
Holländares wågnar vthlofwade / aldrig skice skola /
Hwar medh Wij för thenne gången Affstiedh bekommo/
begifwandes oss tillbaka vthi wåra Herberge. Sama Dagh
hade alla Gouverneurer vthi Japan och så Audiens / Ther
woro öfwer några tusende Menniskior vthi Slottet / att
wij medh stoor Nöda kunde igenom komma. Effter Mid
dagen woro wij hoos Babba Sabrosemon / som war Gou
verneur åhret tillförenne / och betaektade honom / för thet
Wij så hastigt finge tala medh Kensaren. Then

Then 8. Februarij frambyro Wij Skencerna till al- 226.
la RijtsRåden/ vthaff hwilka twenne them tillbaka skic-
kade Abinosuffima Sam och Fotta Ganasam/ hwilkas
Förältrar sijn Bnuk medh Keysaren Daijomsama åhret
tillförenne 1651. then 8. Junij vppskurit hade/ hwarföre
the sörgde/ och wille inthet behålla Föråhringarna/vthan
effter några Dagar/ medh stoor Höfligheet them tillba-
ka sände.

Then 9. Dito woro Wij och hålsade på Gouverneu-
rens i detta åhret vthi Nangasackii/ Krocava Joffiosa-
mas Fruu/ ther blefwo Wij plågade aff hennes Söner/
men henne fingo Wij inthet see/ vthan hon begiärte see wå-
ra Hattar / och Sendingebodek Veria/ det Wij henne
medh hennes minsta Son in vthi Sammaren tillstieckade/
Thenne Dagen foro wij rundt om kring Slottet/ och gin-
go förbij twenne Triumphportar/ then eena aff Konun-
gen i Satsuma bygder/ hwar Keysaren för 4. åhr sedan
hadewarit till Nåltijdh/ Then andra bygdes aff Kongen
i Singo för 3. åhr sedan. Miera här om/ och alt annat/
ha fiver iagh wiidhlöffteligare vthfördt i then Japans
Beskrifningh/ som står här förenne. Sedhan redo Wij och
förbij twenne stoora Affgudhar/ vthi een Affgudakyrckia/
Then eena gapade histeligen/ Then andra hölt Munnen
igen/ hwilken the Japaner gjorde Reverentz före/ och till-
budo them. Thenna Dagh/ som wartheras Nyåhrs Aff-
tan/ wordo alla Gathor på både Siidor medh gröna
Tråd besatte/ hwarvthinnan öfwer hwar Port war in-

227. bundit aff allahanda slags Maatwahror och Krydder /
Pomerantz / Micaniska Äppler / Grabbor kokade och an-
nat / betecknandes att heela året sådant inthet tynna skulle.

Then 10. Februarij war theras Nyåhrs Dagh / The
kommo om Morgonen allesammans i Huuset / och önska-
de oss Nyåhr / medh Nyåhrsgåfwoor / Een hoop hadhe Ca-
stanie Nötter / stoora som Hönssägg / medh ett snycke aff een
Siökatt / vthi Papper / medh een Gulderådth ombundit /
sådant bekom hwar och een för sigh vthaff oss 4. Christna.

Then 11. Ditto som war theras andra Nyåhrs Dagh /
sågh iagh ett löjeligit Spell / Huru såsom alla Nygiffa
på förrige året / blefwo medh Watten öfwer gune / hwar
vnder Bonsios Siobe / och Skrifwaren Nemon / bekom-
mo öfwer 15. Wattenbar öfwer Liffwet / ehuru kalt thet
om Morgonen war. Effter Middagen bleff iagh kalla-
der till Commissarien / honom att vnderwissa på een Glo-
bo och Landtkort / hwilka tillförna tist skiencktes. Här
lät han mig och see ett lijte Vocabularium på Latin / Por-
tugiz och Japans / tryckt år 1595. vthi Stadhen Amacu-
sa / 4. Mil ifrån Nangasackij / hwar såsom the Portugi-
ser tillförna hade haft een Academia eller Gymnasium och
Booktryckerij. Om Afstonen när iagh gick heem / möt-
te migh Wachten / som gick Rundh / oppå sådant Sätt /
att först gingo 10. medh Lunterdör och Hylster på / sedan
10. medh Piilar och Bogar / ther effter 10. medh Piikar el-
ler Bardisaner / sidst 10. medh Morgonstiernor / hwilka
spasserade effter hwar andra / lijka såsom Wargar vthi
hwars annors Footspoor.

Then

Then 14. Ditowardt iagh åter igen kallade aff Com^{missarien} Sickingadonne tillijka medh Tolcken Mangabe / och grundeligen förhörddh om alla Krigszsaker / som Snyrwerkeris / Befästningzkonst / Snyrdöfare / Granater / Nijnerande / sampt om Petarder. Och ehuru wäl iagh vthi alla thessa Saaker icke aldeles ferdigh war / hade iagh lijkwähl vthi alt så mycken Wettenskap / att iagh honom rijkeligen gjorde Bestiedh och Bthtydningh / att han fick sitt nöjse / hwarföre iagh mycket bleff affhållin och fågnader medh många Wälplågningar / sättiandes migh brede widh sigh / och drack migh till / hwilke åhra Herren sielff icke åthnöt / therföre the Holländare sedan på migh förtruto.

Then 19. Dito blefwo Wij kallade till Häffwet / och bekommo förloff / på sådant Bestiedh / att så länge the Holländare inthet stämpla något medh the Portugiser / till the Japaners Skada / wille thenne unge Kensaren hålla thet Förbundh / som hans Fader medh the Holländare slutte hade. Och bleff tå aff Kensaren föråhrat till Herren 30. Klädningar / the ther woro Japanste Silkestiortar / mycket tiocka medh Silcke stoppade / hwarmedh budo wij Fahr Wäl. Effter Middagen / och Dagen ther effter / sende Riiks Rådhen sijna Föråhringar / hwar effter andra / beständes altsammans vthi Silckes Tackor aff åthskillig Färg / så att Sendingebodet 106. Stycken bekom.

Then 21. Dito togo wij wårt Affsied hoos Commissarien Sickingadonne / aff Dorstaat / att han Dagen ther effter skulle gå till Kensarens Graff vthi Nicco / och låsa öfwer henne / hwilket åhrligen skeer. E e iij Then

Then 22. Dito/woro wijs till Gouverneuren Sabrose-
mons/ och Krokawwa Joffiojamas Fruu/ och bådo Fabr-
Wäl; Wijs redo altså andra gången kringh och igenom
Slottet.

Then 24. Dito/ blefwo alla gröna Träår borttagna
på Gatorna; Så många Dagar fyra the sitt Nyår.

Then 25. Dito betalte wijs för oss i Herberget/ Hwar
Person kostade 15. Maes hwar Dagh/ (thet är så mycket
som 2. Rixzdahler/) så länge wijs vthi Jedo woro;

Then 26. Dito tå sadhe Herr Johannes Bouchelien
till migh: Willman/ i hafwen så långt willat reesa/ här
måste wijs nu wända om/ ty länger hafwer aldrigh någon
Holländare/ Hispanior/ Portugith eller Engelsman kom-
mit/ Jagh gaff migh fuller här medh till Fredz/ och skreff
mitt Rampn öfwerst på Wäggen vthi Stugun/ hwar så
som några Chrisinas Rampn tillförenne stodo skrefna.
Jedo vthi Japan/ ligger widh pass 4800. Mil ifrån
Stockholm.

Then 27. Dito reeste wijs i HERRkans Rampn ifrån
Jedo/ Då Wis kommo vthan för Stadhen/ blefwo Wis
ledsagade vthi ett Affguda Kappel/ i Porten stodo twenne
grufwelige Beläter/ widh pass twenne Sampnar höga/
På Gården stodo och några Steenbeläter aff några vth-
hugna vprättade Steenar/ hwar på stodo Japanste Book-
stäfwer/ och the Japaner gjorde therföre stoor Åhra. In
vthi Kyrekian såeto 5. stycken helt förgylta Affgudar/ vthi
een swarfswad Alf/ the woro een Sampn höga/ På andra
Sijdan

Sijdan stodo några hundrade små alt Förgylta/hwilka 230
the Japaner allesammans i wår Närwarelse tillbudo. Om
Middagen vthi Caswasackii / ther Wij wår Berdh vthi
Jedo bodo Fahrwål / hwilken medh sina Dienare och Wål-
plågningar gjorde oss fölge. Om Afftonen woro Wij i
Zouscha.

Then 28. Dito reeste Wij ther ifrån öfwer Elffwen
Banrieriw / Om Middagen kommo Wij till Dijs / och om
Afftonen till Daura.

Then 29. foro Wij Faukonts Berget vpföre / ther Wij
öfwerst om Middagen hwislade / och om Afftonen vthi
Missima.

Then 1. Martii reeste Wij åter fort / och kommo om
Middagen till Cambara / sedan förbij Saltbruken / ther
några hundrade Menniskior arbetadhe / att giuta Wattu
på Jorden / ther woro Wij ochså vthi een Affgudha Kyr-
ckia / hwar många vnderliga Trådth stodo plantadhe ; Ther
hängde och een Klocka vthi een Klockestapel / lista som här
i Swertiget / men Klockan war lista widh vppe och neder
som een tynna. Om Afftonen kommo Wij till Jesire.

Then 2. Dito reeste wij förbij Suringau / om Mid-
dagen till Dekabee / sedan gingo Wij öfwer Elfwen Disen-
kauwa / hwilken nu war heel stilla / och woro om Afftonen
vthi Camija.

Then 3. Dito reeste Wij ther ifrån / och kommo om
Middagen till Souckerou / och om Afftonen till Samamatz.

Then 4. Dito reeste Wij ther ifrån / och kommo om
Mid

Middagen till Stagan/ och om Afstonen till Aekasackij till Nattherberge.

Then 5. Dito foro Wij åter fort/ och hvilade om Middagen vthi Siri/ och kommo i Midassfontstiidh till Mia/ ther Wij måste wänta/ till theß Wactnet wäxte/ vthi Midnaktstiidh foro Wij öfwer och kommo

Then 6. Dito om Morgonen till Quano/ om Middagen till Nsiackes/ och om Afstonen till Selnjeso/ hwar såsom Wij hwar och een bekommo till skiancks 10. Kullar Lunta/ vthaff Halm giordh.

Then 7. Dito drogo wij ther ifrån/ kommo altså om Middagen till Minacuts/ och om Afstonen till Cousats.

Then 8. Dito reeste Wij ther ifrån/ och kommo om Middagen vthi Meaco/ ther Wij then Dagen qwar blefwo. Här boe the förnemsta Lactwerkare i heela Japan.

Then 9. Dito redo Wij vhr Staden/ förbij några sköna Affguda Kyrkior/ öfwer een högh Brygga/ aff ijdel Steen/ på Hwalff och starck Grundhwalddh/ Ther woro Steenar 20. Fötter långa/ så wäl i hoop satte/ lijka såsom the woro höfladhe. När Wij redo långer/ kommo Wij till een mächta stoor Affguda Kyrckia/ medh een Kirckiogårdh omfringh; Ther stego Wij aff Håstarna/ och Herren vhr sin Wagn/ sådant att besee. För Kirckiogården war een stoor och wiidh Slååth/ ther wij gingo/ På högra Handen stodh een stoor Steenpelare/ vthi een högh Jordwall/ lijka såsom Upsala Högar/ vnder samma Pelare lågo begrafna alla Öron som the hafwa skurit aff the Coreer/ när the
them

them sidst skattskylliga gjorde/ (meer har iagh här om tale 232.
vthi Japans Beskrifningh/) till ett ewigt Kiennetecken.
vthi Kyrekiogårdsmuuren woro Steenar/ liika såsom
Huus/ Widh Porten stodo twenne hisskeliga Beläter
widh pass 4. Sampnar höga/ det eena gapade/ det andra
hölt Mnnen till. Huuset war mähta högt/ fyrkantigt
byggt/ (hwar vthi satt then största Affgudh i heela Japan/
heel medh fiint Gull öfwerdragen/ benembd Dayboth/) och
hade 12. Peelare i längden in vthi/ och 8. Peelare i
Bredden/ 8. Fötter woro emillan hwar Peelare/ och hwar
Peelare war 3. Sampnar vthi Kunden tiock. Större Trä-
bygningh hafwer iagh icke sedt. Öppå högra Handen war
een gammal förfallen Keyserligh Graff/ hon sågh vth som
ett gammalt Orgerwerck. När wij kommo vthan före/ så
stodo ther för oss widh pass 100. Spettelsta Quinsolet som
tigde. Ett Steenkast vthan för Kyrekiogården/ på andra
Siidan ther Wij vthgingo/ hängde een Klocka vthan
Kläpp/ 8. Sampnar rundt i Widden/ och een halff Spann
tiock vthi Bredden. Lijtet bätter fram hade the oss vthi ett
annat Affgudahuus/ widh pass 80. Steg långt/ som iagh
vthi Hastigheet kunde affmätas/ Ther brunno otaliga
många Lampor. Mitt vthi stodh een heelt förgylt Aff-
gudh/ och rundt om honom alla Hedniska Affgudar/ Ju-
piter medh Blixt och Dunder/ Vulcanus medh Elden/
Mars/ Neptunus/ etc. doch icke förgylta; Vthaff bäggie
Siidor aff Längden stodo 3333. Beläter/ alla förgylta/ och
medh Guldh öfwerdragna/ så höga som iagh medh mina

235. Singrar kunde till Ansichtet vpräckia. The stodo på Bänk
ckar hwar öfwer them andra/ att man Ansichtet och half-
wa Liffwet wäl see kunde/ hafwandes hwarthera 30. Ar-
mar. Thessa sade them wara alla Konsterns Vpfindare.
När Wij ther vthkommo/ hade Verden/ hwilken fölgde
öf in vthi ett Huus/ och plögade öf/ Och ther boddo Wij
honom medh Förähringar Sahra wäl. Om Middagen
woro Wij vthi Sussimi; Emillan Neaco och Sussimi wo-
ro Bygningar på båda Sidor/ liika så som thet hade wa-
rit een Stadh/ allenast ther war een Brugga emillan. Här
lastade Wij våra saker i Pråmar/ och foro Elffwen vth
före/ förbi Jondo/ Ther woro twenne mähta höga Juul
som drefwes aff Wattnet/ hwilke Wattnet medh Åmbar
vppdrogo/ och stielpte vthi Kennor/ som togo heela Muu-
ren om och in vthi Slottet/ på andra Sidan vth igen/
Om Aftonen kommo Wij vthi Hoosacka.

Then 13. Dito gingo Wij till segels/ och förbi reeste
alla Örter/ som tagh i Vppreesän omskrifwit hafwer; Och
kommo then 27. Dito till Nangasackii/ ther funno Wij nå-
gra aff våra Landzmän the Christne/ och woro them my-
cket Välkomna/ hwilka och wår Antompsf medh mycken
Långtan förwäntade; Fempton Dagar woro Wij vnder
Vågen ifrån Hoosacka och till Nangasackii: Heela Kee-
san war 354. och een halff Mistlångh/ 220. Mistl till Sidis/
och 134. och een halff till Landz/ Then Wij fulländade vthi
3. Månader.

Then 27. Decembre: gingo Wij till segels/ och then 27.
Mars

Martii kommo Wij fram / räcknandes 25. Landemissler / 234
och 35. till Siös / emoot wåra 15. på een Stad.

Then 12. Matijskuro the Japaner sin Sådth / Smult-
ron och Hallon woro här tå mogna.

Then 10. Junij begyntes här then osunda Tijden / aff
förmyncken Heeta.

Then 18. Julii kom Gouverneuren Babba Sabrose-
mon till Nangasackis igien / hwilcken är een stoor Christa-
nas Sörfölliare / han hade nu bekommit högre Ämbete
wchi Jedo / för sin Flijt och Konst the Christna att vthrota
och Pijna / vnder hwiltens Kegering några Tusende åra
afslifwade.

Then 19. Dito ankom hit then nya Gouverneuren
Quiemon / som honom låssa skulle. Alla Japaner som ther
bodde på samma Tijden / och hade det Rampnet Quiemon /
the måste det förändra / och i stället blefwo the kallade Gose-
mon / på thet han sitt Rampn allena behålla skulle.

Then 1. Augusti sågh iagh medh stoor Medhnyckan 6.
Christna föras till sin Rättesplaz / thet war een heel
Släckt ifrån Singo. För them bures twenne Tasslor på
een Stång spiskade / hwar på stodh skrifwit hwarföre the
döo skulle / ther näst kom een aff them / som war een gam-
mal Mann / på een Häst riidandes / Händerna woro på
Ryggen / och Fötterna vnder Hästens Buuk i hoopa bund-
na / omhwerfder medh många Pijlar om Morgonstiernor /
och een stoor Hoop hwijta Pappers Sahner / honom effter-
följde hans Mågh och Son wchi lifka mortta / ther näst lij-

Fa så två Quinnespersohner / och effterst een liten Poicke /
 För hwar och een Persohn gick een Mann medh een dra-
 gen Wäria / ropandes Christian / Christian. Således
 blefwo the alla / allom till ett Skådhespeel / heela Stadhen
 igienom förda / och på hwar Gata vpplästes / hwadh som
 på Taslorna stodh sereswit. Och sidst fördes the till Kät-
 tesplatsen. Twenne Mannspersohner blefwo aff Fötter-
 na uphängde / then tridie medh the twenne Quinnes Per-
 sohner och lilla Gässan blefwo Halsbhugna.

Then 4. 5. Dito Wägdes och vpptiöptes Koppar till
 Skieppens Ankomst / nembligen 6700. Pisol / een Pisol
 gör 100. Gattis / 100. Gattis 125. Ståhlpundh. Hollandz
 Wicht.

Then 6. Dito ankam Skieppet Pelican ifrån Tajoan /
 på hwilket war Friedric Gojet / then ther min Herre lossa
 skulle / och till Krensaren för Sendingebodh afgåå. Thenne
 Gojet war född vthi Stockholm / han kom till Indien för
 Kiöpmän. På then Tijden ankommo ifrån äthskilliga
 Orter äthskilliga Skiepp / Morgonsternan / Schmiert /
 Konungen aff Päländh / Sandijck / Tajoan / Falcken /
 Krönta Leisonet; Då lägo för Nangasackij 9. stycken
 Skiepp / som woro Hollänste; Medh een hoop Ghineste
 Båtar ifrån Gambodien / Swina / Tongvin / Hockreo / och
 then heela Ghinensiska Leedan.

Then 1. Septembr: Klokan 3. om Morgonen / skied-
 de här een gruswelig Jordbäfningh / Doch GVDHJ see
 Loff / vthan Glada.

Then

Then 16. Dito gick Pelican / Sandlif / och Krönta 236
Leisonet till Tajoan / såsom och Tajoan och Sallet till
Tonavin.

Then 3. Nopembris bleff Frideric Cojet förordnat vthi
min Herres Ställe / och samma Dagh tog iagh mitt Aff-
skied ifrån honom. Sedan alla våra Soaker woro vtht
Skieppet Konungen aff Påhlen inlagde / gingo Wij från
Schisma och Nangasackij vthi Japan / sampt ther medht
JESV Namn till segels / så stelde Wij vår Farth åth
Nearuma / det wij dagen efter i Soolgången förbi gingo.

Then 10. Dito fingo Wij see Baboxina / vnder then
Ghimensiske Leeden / hwilket är ett wist Teckn / att man
skal läggia öfwer åth Öön Formosa / hålst för then / som
will till Tajoan. Samma Affton kom ett hyskeligit
Stormwäder / att Wij nödgades taga in Seglen och
binda det fast / låtandes Skieppet drifwa för Mosanen /
emillan Formosa och Ghina. Wij gingo förbi samma
Natt Krefwetans Krez / och hade sådant Welswande / at
Wij allesamptligen tänckte medh Skieppet åth Grund
gå. Iagh befalte min Siäl i Gudz Handh låsandess och be-
trachtandes then 107. Konungh Davids Psalm. Effter
mycken Nöda och Lifs-fahrthgheet / förbi lupo Wij Dwe-
lang / Tamswoij och Piscatoris.

Then 18. Dito ankomo Wij på Redden för Tajoan.

Then 19. Dito foor iagh medh min Herre till Landz /
ther han hålsade Gouverneuren Niels Werburg vtht
Slottet Seeland / hwilket är mächtarwål befast. Här för-

237. nummo Wis/huru såsom the Chineseer ha swa williat antaga Formosam/ men woro öfwer 2000. ihäl slagna/ vthaff hwilka samma Dagh 4. blefwo lefwandes i syncken slagne och på Stegel satte. Här såg iagh huru som Fiscalen lät försöka een Japanst Kroksabbel/ medh hwilken Bodelen twenne Chineseer Huswudet affslogt ett Hugg.

Then 25. Dito blefwo min Herres Saaker öfwersatte på Sreppet Troon; Och sedan Fiscalen medh wederbörenderne behörlig Kansackning giordt hade/gingo Wti om Afttonen till segels/ställandes wårt Läpp till then Chinese sista Ledan/ Ä gick iagh tredie gången igenom samman Dagh och Nak Streket.

Then 17. Decembris om Morgonen/ kommo Wis på Redden för Batavia/ widh pass 1000. Mtl ifrån Japan.

Then 20. Dito hemtades een Drm 20. Fötter lång in vthi Slottet. Widh thenna Tiden hade iagh antä ett halft Åhr igien/ att tlåna vthi Indien; Doch igenom goda Wenner bleff mig aff General Gouverneuren förunde och efterlätit att reesa till mitt Fädernes Landh; Alltså fick iagh Tillfärelse att förlossas ifrån the Hedniska Orter och Lånder: Och gick ther medh till Capiteinen Johann Burgers/att fordra mitt Affskied/hwilket iagh och bekom. Sedan bleff iagh förordnad på Skieppet Elephanten/ hwarmedh iagh tillförenne till Indien kom / och siöth ther medh detta Åhret vthi Ostindien.

Åhr 1653. then 31. Januarii/ sedan iagh mitt tillbörliga Affskiedh bekommit hade/ Foor iagh medh min Saaker på Elephanten.

Then

Then 1. Februarlij drefwo Wis medh een Landwind i 238.
från Redden för Batavien/ och woro medh oss 3. Skiepp
vthi Föllie/ Ammiral/ Provincia och Enckhysen/ och stannade
om Afftonen 2. Mil ifrån Redden.

Then 2. Februar: kom Fiscalen medh the andre till
oss/ tå blefwo Wis straxt mōnstrade/ och Anders Frisius
öfwer thenne Flotta för Commendant sielter/ till thes
wis kunne hinna then förria Flottan/ antingen widh then
stora Bdden i Africa eller S. Helena.

Then 3. Dito/ sedan som the hade budit oss Sahra wäl/
lyffte wij Ankar/ och gingo till segels; Lowerandes vthi
Stratet Sunda/ för anså som Wis kunde vthkomma.

Then 10. Martij gick iagh förbi Kräfvetans Kretz
tidie reefar.

Then 11. April fingo Wis see Aethiopiam/ och det sa
frå Landet aff Africa.

Then 19. Dito kommo Wit vthi Hampnen för go
da Hops Bdden eller stora Näset i Africa. Här war een
Stank vptast. at aff the Holländare/ widh namn the Go
da Hoppe/ medh 4. Bälwårken/ och 16. Stnycker/ men icke
halffparten fullbordad; Thet war begynt 1652. i April/
för then Dorsaaften skull/ att kunna proviantera the Ost
indiske skiepp/ att the icke behöfde att löpa till S. Helenam.

Then 10. Dito soor wår Commandeur till Landz/
medbringandes hwadh så som ifrån Indien till then Orten
skickat war/ nemligen Frucht och annat/ som kunde i fram
tiden tjäna för the Ostindiske Skieppen.

Then

Then 6. Dito gingo Wij till segels/ men det war först
 stilla Wäder/ ty måste Wij sättia vnder Redden för Ödn /
 ther Wij om Ufftonen många Hwalfiskar sågo spelandes
 medh hwar andra/ och gifswandes vndertiden sådant
 Slagh ifrån sigh/ som ett treepundigt Stycke/ the sputa-
 de Wattnet ånda vthi Wädret / och wrålade lijka såsom
 Elephanter: Så att iagh här besann Konung Dawidz
 Ordh i Psalm: 104. vers: 25. 26. 107. vers: 23. 24. såna wara.

Then 7. Dito lemnade Wij Africam/ stellandes wårt
 Låpp åth Vinten/ förbij S. Helena. Wij fruchtade tå att
 Engelsmannen skulle ther gå och kryssa/ ty widh Africa
 fingo Wij wiß Kundskap/ att emillan them och the Hol-
 länste war oppenbart Krigh. Wij bekommo ther hoos för-
 seglade Breff/ hwilke icke skulle ypnas för ånso widh the
 Slåmste Öjarna Corvo och Flores/ Så gingo Wij Nord-
 west medh een Södost Windh / hwilken här heela åhret
 warar/ alt intill iämnan Dagh och Naz Streket.

Then 16. Dito gick iagh förbij Stenbockens Kretz
 fierde gången.

Then 1. Junii/ som war Pingesdagen/ gingo Wij för-
 bij Ödn Uffension/ och sågo ther oräckneliga många Siö-
 foglar.

Then 9. Dito förändrade Wij wårt Låpp/ gåendes
 Nordwest vth / medh een godh Landtwindh.

Then 11. Dito gingo Wij förbij iämnan Dagh och
 Naz Streket/ och war det min fierde gångh.

Then 15. Dito förlorade Wij Sudost Winden/ then
 ofsk

of alt ifrån Africa förde/ Här fingo Wij äthstilligt Wä 240.
der medh Regn/ och samma Dagh såg iagh Nordstjernan
igien.

Then 7. Julii seglade Wij förbi Eoolen/ som då gick i
Söder/ och wij vthi Nord/ om Middagen war hon mite
öfwer Huswudet / och war 53. och een halff Minut ifrån
Krefwetans Krez. Här kommo wij vthi Sidn Sargas-
soeller Groes Hafwet/ aff the Hollänste kallat/ heela Haf-
wet war grönt öfwerwärt/ Wij seglade lika så som ige-
nom een grön Ängh/ doch kunde wij ingen Botten bekom-
ma. Om Natten gingo wij förbi Krefwetans Krez/ och
det war min fierde gång.

Then 15. Dito lemnade wij Sidn Sargasso/ bekom-
mandes een reen och klar Sidö igien.

Then 17. Dito sågo wij vthi Dagningen een Båth ett
fycke ifrån öf vthi Siden/ hwart Styremannen medh lil-
la Jachtan/ 6. Musqueterare och 7. Båtmån reeste att
taga them fatt/ och spöria effter nogare Kunskap/ hwilket
och skiedde/ thet war een Engelsk Bått/ som war kōmen i
ifrån den nya Landet/ hwilket ligger 50. Grader vnder Nor-
ra deelen aff America / The hafwa tagit torr Fisk vthi
Conceptions Bay/ till att the medh löpa till Barbudos
vnder Hispaniola/ och werla Fisken i Toback/ och sedan till
Nya Nederlanden/ emillan Virginien och Nova Francia/
thesse hade vthi 14. Månaders tiidh icke warit i Enge-
landh/ the blefwo vthiplundrade/ och Folcket bleff fring-
deelt på Skieppen ifrån hwar andra.

Then 29. Dito sägo wij the Glämske Djar/ som war da kallade Acores eller Citherides/ the ära nise stycken/ och liggia mestedehlen emillan Trettiootta och Syratiso Grader i Breddan; The höra Konungen i Portugal till: Ungra. är Huswudstaden på Tercera.

Then 31 Dito woro the om Bordh aff andra Skieppen/ att vpbryta the förseglade Brefsven/ hvars Innehåld ingen vthi Skieppet weta fick aff the Gemena/ vthan migh bleff i Hemlighett sage aff Styremannen/ thenne Swensk war/ att wij thenna Keesa/ inthet skulle få löpa emillan Schotlandh och Hetlandh som warligt war/ vthan emillan Islandh och Feröð/ för Engelländaren skull/ ty stelte Wij wårt Lopp äth Landet aff Stadt i Norge/ fölgde och så then Norska Ledan/ och skulle Wij alltidh hålla så långt ifrån Landet/ att Wij medh alla Wäder kunde rymma/ och wäl achta of för Inbochten aff Trundhem/ ther som Strömmen drifwer vthi Norr.

Then 6. Augusti mötte of ett listet Skiepp/ hwar på Skiepparen war een gammal Mann/ det kom ifrån Nya Landet vnder Americam/ och war mi på Heemreesan till Rochelle/ hwar ifrån det för 3. Månadher sedan war till segels gängit; The wiste inthet något wist att berätta/ huru medh Kriget emillan Engelland och Hollandh afflyp pit war. På wårt Skiepp woro många Stula aff Skidor/ blugg och Battusotan/ så att hwar Dagh fastades några Öfwer Bordh/ ty Wij hade inthet Ferstet/ förden skull toges på thet sidsta Apnier/ hwilka vthi 3. Dagar lokades/ men the

men the woro antå lijfa sega; Eldst togo Wij thoop medh 242.
Kottorna/ hwilka temmeliga stoora funnos på Skieppet/
the kostade omsider een Hollans Skillingh eller 6. hwijta
Kundstycken; Maaten i Skieppen war sprutin och bort-
skicnd: Rijs fingo Wij nu en heller looka/ för Wij hade
inthe fersket Watnt/ Th war det råte huckeligt medh oss/
Många önstade Engelsmansens Ankomps/ att thet
medh kunna frelsa sitt Liff.

Then 15. D. sågo wti många små Skogs Foglar/ hwil-
ka rundt om Skieppet flugo och qvittrade/ hwaraf wij glad-
des/ emedan wij tänkte oss icke långt wara ifrån Landet/
men effter min Gifningh och Räckningh/ woro Wij
widh på 36. Mil ifrån Ferö.

Then 18. Dito woro wti på 62. Grader 10. i Breddan/
på hwilken Högdh Nordendan aff Ferö ligger; Och stelte
altså wår Saart rätt i Öster/ att wij then icke skulle seg-
la förbi/ hwilken wi then 20. Dito vthi Dagningen fingo
see/ och seglade heela Dagen långz åth Landet/ förbi then
Norre Endan/ thet wij om Afstonen stelte wårt Låpp åth
Landet aff Stad vthi Norrige/ görandes Skieppet ferdige
till Slags.

Then 23. Dito mötte oss ett Hollans Skiepp/ ifrån
Blissingen/ förordnat till Francrike/ det wille löpa vthan
om Ferö/ och för Storm skull kunne wi inthe komma
rill hwar andra/ vthan talades widh aff Slaggan bak på
Skieppet/ så förnummo Wij/ att twenne små Galeotter
gingo effter oss medh Bress ifrån Hollandh.

Then 25. Dito om Morgonen / sågo Wij fasta Landet
Norrige.

Then 26. Dito råfode Wij then eena Galliotten för 6.
Beckor sedan uthloppen / hwilken ifrån Holland / hämp-
tade Befallningh att alla Skiep skulle förwara sigh vthi
the Norrska Hampner / och tijt inlöpa / ty det war omöje-
ligt för them att komma till Hollandh / aldenstundh the
Engelske medh 140. stycken Sreiepp starcka gingo / vthan
för Texel och Vlie / om Natten till Siöds och om Dagen vn-
der Wallen : Hwarföre bleff beslutit / medh hwarandra v-
thi Bergen att Inlöpa / och meente thådan wara 12. Misl
till Inloppet.

Then 27. Dito kom och så then andra Galliotten till
os / Wij sände them bägge föröth / att opsöta Inloppet
till Bergen / men aff Mootwindh måste Wij löpa in vthi
Hampnen Alegrund / tree Misl ifrån retta Inloppet /
Ther war mycket trångt och fahrligit / ty Wij kunde nedre
aff Sudar på Skieppet springa in på Klipporna / ther
Wij hadhe satt för Anckar.

Then 3. Septembris lupo Wij här ifrån / och kommo
om Afftonen till Herlehampn / mitt för Herlekyrcka / och
sende Budh till Bergen effter Båkmän.

Then 5. Dito kommo Wij för Bergen / hwar så som
många Fahrkostar och Bestindiefahrer för os woro in-
lupna. Wij förnummo att then förrige Flottan vnder
Jacob Demer war inlupen i Fleckerden / och wijsdare ther
ifrån till Kiöpenhampn. När Wij vthi Bergen lågo / be-
kom

kom iagh mitter Affskiedh igenom Gouverneurens på Slot, 244.
tet Herr Nake Bielkes Förmedhlingh/ medh det Willkor/
att iagh skulle skaffa een anner Person i stället/ som skulle
gå aff medh Skieppet till Hollandh/ hwilket iagh och gjorde/
förändes ther medh mina Saaker i Landh/ och prissas
de HERREN GUDH i Himmelen/ effter iagh vthi detta
åhr alla fyra Werldennes Dehlar igenom seglat/ och för
bi reest hade. Nyåhrs Dagen war iagh i Asia/ Påska
Dagen vthi Africa/ Pingestijdh vnder America/ och nu
vthi Europa igen.

Ifrån Bergen gick iagh twenne gånger på thenna
Hösten till Stos åth Sundet/ men bleff aff Siöröfware
både gångor jagat tillbakars/ ty måste iagh emoot mitt
Willa/ detta åhret ther förblifwa.

Åhr 1654. widh Påsketiödh/ förnam iagh att Fridher
emillan Hollandh och Engelandh skulle slutas/ förthen
skull begaff iagh migh then 10. Maj på een Kofstocker
Stuuta frachtat till Dansich ifrån Bergen till segels.

Then 13. Dito gick iagh förbi Juthlandh/ Scagen/
Lessow/ Annout/ och bekommo om Afftonen Nootwindh/
medh Ström ifrån Östre Siden.

Then 15. Dito kom iagh i Sundet/ hwar iagh medh
mina Saaker i Landh gick/ förwachtandes någon Fahr
kost som skulle gå åth Swerige/ hwilket inthet skiedde för
ån vthi Junio/ då kom Wärten Wärtensson medh ete
Compante Skiepp ifrån Portugal/ medh hwilken iagh
Fraxt fölgde.

Then 15. Junij gingo Wis i H. E. Krans Namn ifrån
Helsingör i Dannemarck till segels/ men det war heelt still-
la Wader heela Wägen/ att Wij icke kommo i Swenska
Stären föranså som then 6. Julij/ då lupo Wij in i Landz-
ort/ och satte om Afftonen för Elfnabben.

Then 7. Dito kommo wij om Afftonen till Dalaröen/
hvarså som tagh een Bått hyrde/ och kom then 8. Julij v-
thi H. E. Krans Namn till Stockholm igien.

Then Heliga Trefaldigheeten wari
therföre Loff/ åhra och Herrligheet
i alla Ewigheet.

Om then Vägen/ Som

löper ifrån Stoorförstendömmet Ryßlandh
till Konungariket China/ igenom Mångull och Cataja/ öfver
Strömen Obij/ Och huru många Dagreesor äro ifrån Siberien till
bemälte China: Och een listen Beskrifningh om thes Städer och
Orter: Hwilken Keesa then ännu regerande Stoorförste i Ryß-
Landh hafwer förrättat genom sina Sendebudh till Tartar Niuki/
som så nyss intogh China: Men singe hoos then Herren in thet Till-
träda/ emådan Ryßerna medh Nederfallandhe wille giöra
honom then äbran som han wille
hafwa.

Från Rugis och till then Strömmen Abacana/ äro 6.
Dagreesor/ och ifrån Abacana till then Strömmen
Kimsiska äro 9. Dagreesor/ ifrån Kimsiska och till then
stora stillastående Siön/ (som Iwan Petroff har ofö be-
rättat/ att vthi thesse Siön skall stå een mycket stoor
Steen/ hwilken skal wara mycket artig medh Färgor be-
prynde/) är 3. Dagreesor/ och är thessamma stillastående
Siö rundt omkringh att reesa medh Håst 12. Dagreesor/
Och vthi samma Siö falla 4. Strömmar/ then eena ifrån
Södhel/ then andra ifrån Väster/ then tredie ifrån
Nordan/ och then fierde ifrån Öster/ och alla the fyra
Strömerne falla in på then Strömen Sintus benemdh/
och det Wattenet i then stillastående Siön tager dageligen
aff/ och aldrigh växer till; Thet faller och in i thessa Siön
een

247. een Ström widh Nampn Raad / hwilken Ström faller
yth emillan Södher och Norr / och är 15. Dagreesor lång
ifrån then samina stående Stöð alt intill ther Zarr eller
Stoorförste Ulin benemdh sigh oppehåller : Ifrån Sibe-
rien och till hans Hoffstadh Tomskoi är 6. Weckerz Dagz-
reesor / Ther ifrån sträcker sigh hans Landh ån fem
Dagreesor / till ett Landh som kallas Algunat / och besit-
tes aff Försten aff Tormachen / hvars Landh strecker sigh
5. Dagreesor till thet Landet Zikuwiuschi / hwilket besittes
aff Försten aff Caracula / Och hans Landh strecker sigh 5.
Mil till ett Landh Sulous benemdh / hwilket regeras
aff Stoorförsten Zafactii / huilket och strecker sigh 5. Dagz-
reesor till ett Landh som kallas Bischut / och regeras aff een
Förste Tizen benemdh / hvars Lään strecker sigh och så 5.
Dagreesor / till ett Landh Descut benemdh / som regeras
aff een Förste Zekur widh Nampn / och strecker sigh hans
Landh intill Strut / (som the på theras Mål kalla Blus /
på Swenska Landh eller Herrskap /) och regeras aff een
Förste Tizennekän / hvars Landh är begripet 4. Dagrees-
sor i Längden intill Tulondummet / hwilket besittes aff een
Förste Zaisukanum / och strecker thet sigh tre Dagreesor
till thet Herrskapet Zugurken / hwilket regeras aff een
Stoorförste Buschuttu benemdh / och strecker sigh hans
Landh 3. Dagreesor / och kommer man sedan in till then
gohla Mångoll / och kallas thet Låhnet Naugulken / och
boor ther inne een Förstinna Nankiantit benemdh / tillika
medh hennes Son Duguntaugh / och är två / Dagreesor
innan

Innan man kan hinna dijt/ och måste man reesa emellan 243.
stoor Steenar och Klippor/ vthi een diup hohl Wagh/
medh stoor Redhoga och Lufffabra/ för an man kommer
ifrån then diupa Holan vth/ äro ther tvenne Städer aff
Steen vpbygde hwilka hörer them vthi Mångul till: The
Städer warda kallade Barschen; Vthi then eene Stadhen
är een Landzhöfdinge eller Ståthållare Furst Tallais Ta-
ischa benemdh/ och i then andra är een Landzhöfdinge Dn-
boitaischa widh Nampn/ men then tredje Stadhen i thet
Landet Mångull nämnes Robinskoij/ hwilken och är aff
Steen bygd/ som regeras aff een Fru och hennes Son;
Förstinnans Nampn är Mangikatull/ och Sonens Dn-
gitaigij. Ingen kan komma igienom theras Landh till
Kongariket China/ eller reesa thet förbi/ vthan man haf-
wer Bress och Bewiis ifrån them. Hwadth thet Landet
Mångull widhkommer/ så är thet tämmeligen långt och
bredt/ och sträcker sigh ifrån Bucharen/ till then Siön/ och
the Städerna ther sãmpte belägen/ hwilke äre Syrkan-
tigdt bygdhe/ och på alla Hörnen Torn. Sielswa Grund-
swalen är aff grå Steen bygd/ men ofwan till aff Tegell;
Stadzporterne och Tornen äro hwalvde/ på thet Ryssa
Maneret; På theras Portar hafwa the Klocker hån-
gandes/ till een 40. Lisspund tunga; Tornen äro medh Tegel
betäckte/ the hafwa sina Huus syrakantigh aff Tegel bebyg-
de/ och rundt om kringh medh ett högdte Stakete/ The-
ras Huus äro inthet höge/ vthan långz äth Jorden/ Innan
till äro the medh allahanda slags Färgor wäl målådhe och
Hh prydde

249. pryddes/ att när man ther inne kommer/ will man näpligen
vth igen. Vthi det Landet Nångull stå och 2. Kyrckior aff
Lobinske Tegell / bygde zirligit på wackert och konstigt
Sätt/ hwartera Kyrkedörr stå vthi Sudost/ Vpp i Kyr-
kiorna hafwa the inga Kors/ men allenast vthhugna Diur
aff Steenar / men kan lijka wäl icke skönas hwadh thet
är för Diur/ och när man kommer in i theras Kyrckior/ så
är thet mycket onderligit till att see/ giemt emoot Kyrkedö-
ren stå 3. höga och stoora Dwinfolcks Beläten/ thet tridie
är förgylt ifrån ofwan och till nedan/ sittandes mycket
högd på vthhugna Diur aff Steenar/ hwilka äro mycket
inlade och beprydda medh Färgor och kosteliget Säte
och wijs/ Vthi Händerna hålla the Pottor/ fyltha medh
Grödt/ och för them bränna stadigt Falglius; På högre
Sidan i Kyrckian stå 8. stoora Beläten i Manfolcks Figu-
rer/ men på Wänstra 8. vthi Dwinfolcks skapnadh/ giord-
ha medh vthräkta Händer lijka som the skulle njga och
bucka sigh/ så som hoos them är manerligit; Ifrån ofwan
och till nedan äro the förgylte och wäl vthstofferadhe. På
Sidan emellan thesse Beläten/ stå 2. nakotta Beläten aff
Steen/ the thet äro så naturlige giorda/ att man icke linge
ifrån rättare kan see än att the äro nakotta Menniskior/
hafwandes Lius för sigh / hwilka Lius äro smala som
Halmstråå/ och glinsa som glödandhe Kohl. Theras
Gudztiensst består allenast thet vthi/ i thet the blåsa på
halfander Sampns långa Trompeter / och stå på Pufor/
När nu thet är skiedt/ falla the först på sine Knäå / sedan
stå the

250.
frå the öpp/ och begynna till att hoppa och springa/ släen
des sigh för sin Bröft/ och falla åter nedher / hwarst the
liggia een halff Eyma/ När nu een Främmande/ tå detta
på stå r/ ther innekommer/ är thet honom mycket selsampt
och vnderligt bådhe till see och höra. Kyrckorna äro på
wackert Sätt och Maner betäckte: Hoos them wärer al-
lahanda Slags Korn-fröd/ och Sådñ som Riis: Tartar-
rist Hwete/ Hafra/ och allahanda Krydder som wis in thet
kienna: Theras Hwetebröddh är så hwit som Smidö. Hoos
them wära och Citroner/ Pomeranker/ Arbuser/ Melo-
ner/ Augurker/ Rödh Lödö/ Hwit Lödö/ Pomponer/ Kir-
sebär / och i een Summa/ alla örter som man sigh önska
kan. Theras Mannfolck äro mycket frygga och Wanskap-
liga / men ther emoot theras Dwinfolck mycket sköna /
Drächten effter theras Maneer rätt prächtig/ The gå i
Sijden och i Sammet / medh stöora långa Kragar på
Kyggen/ såwål Mann som Dwinna. The distilera Brän-
newijn aff allehanda Spannemål. The hafwa inga dyr-
bara Steenar / och theras Perlor doge in thet: Icke heller
hafwa the mycket Gull / vthan Silfwer i stöor Mycken-
heet/ förthensfull och mycket Silfwer tådan söres. Stöf-
lar bruka the på sitt eget Maneer och Wis. Vthi Mån-
gull hafwa the inga Hästar/ therföre hwadh the hafwa att
plöga och arbeta/ thet fyrrätta the medh åsner: Theras
Plogar äro på samma Sätt gjorde som the Tubolsche Tar-
tarne bruka. The hafwa i sitt Landh 2. Patriarcher/ hwil-
ka på theras Språk kallas Kuttufft / och woro på then

Tiden ännu vinga / then eena war tiugo och then andra
 trettio Åhr / och än hadhe icke nogot Skiegg. I Kyrcian
 är theras Ruum förnembst / Och när theras Stoorförste
 kommer till them i Kyrcian / giöra the honom stoor Åhra
 medh Reuerentz och buckande. När vthman har Iwan
 Petroffs Tiänare otroligen berättat / att een Patriarch
 bleff dödh / then ther sedan han 5. Åhr vnder Jorden som ett
 Lijf har legat / qvicknades igen. Munckarna / som ther
 kallas Laban / låta sigh i Vngdomen omskiaras / när the 10.
 eller 17. Åhr ära / och raka aff sigh sitt skieg / Beta inthet i
 från Vngdommen aff några Dvin solck / The gå medh ba-
 ra Hufvudh / och hålla ingen Fasta / uthan äta dageligen
 Riött: The ras Klädher och Öfwerkiortlar äro aff äth-
 stillige Särgor vthaff Damast / och the baek på Kyggen
 hängiande runda Kappor / äro gobla. Thet säyes att the-
 ras Troo har varit itt medh wår: The ras Munckar äro
 swarta / men wåra hwiita / Icke kunna wij vppspana / huru
 ledis the äro aff wår Troo (det är Kyska /) affalme. Genom
 Landet Samutan till Algar äre tre Herrskap / thet eena
 heter Artuscoi / och regeras aff Stoorförsten Vnae Kath
 benämndh / hwarest een Stadh är aff Steen bygdh: Thet
 Landet säyes wara mycket rikt. Thet andra Herrskapee
 heter Tanguzcoi / som regeras aff Stoorförsten Sulankie
 widh Nampn / ther som een litten wacker Stadh är bygdh.
 Thetta Landet är ochsä medh mycket godt begåfwadt.
 Thet tredie kallas Horedska / thet ther besittes aff Stoor-
 försten Temir / thetta Landet säyes wara mycket rikt / och
 ligger

ligger icke långt borto ifrån Bucharen/theras Demanter
 föras till China/ hwilka the betomma aff Stoorförsten/
 som kallas på theras Språk Jernförste. Thesamma tre
 Herstaper liggia Söderoth/ men på andra Sidan/ emoot
 som kallas äth then swarta Mångull/ dijt på een Sidan
 sträcker sigh till gobla Mångull/ hwilket strecker sigh ifrån
 Hafwet/ och vthur Månguls Landh aff then Stadhen
 Manklicatu Tina intill Gränken på China/ Thet räck-
 nas för 2. Dagreesor. Theras Gränke Muur ligger e-
 moot Suden/ intill Bgar/ Thetta ligger ifrån Obdera i
 Muscowitens Landh Obdora två Månareesa: Thet
 samma Landet är mycket stoort och rijk: Thet andra
 Endan aff Muuren sträcker sigh Öster vth/ och ligger fyra
 Befors Reesa ifrån Siön/ thenna Muuren är aff Tegel
 bygdh/ Emådan wij reeste/ räknadhe wij 80. Hörnen/ och
 på hwar Sida äro flere än 100. Torn/ och till Siön B-
 gar/ sånas wara oräkneliga Torn/ thet eena Tornet står
 widh passiet Skott ifrån thet andra. Wij frågade Chi-
 neserna/ huru thet kom till/ att thenna Muuren är bygd
 från Siön intill Bucharen/ och för hwadh Dorfaak the
 många Torn ther äro? Swarade the/ Thenne Muuren
 för then skuldh wara vpråtradh emellan Siön och Bu-
 charen/ emådan ther äro 2. äthskilliga Konungarlike Chi-
 na och Mångull/ th skall thenne Muuren them äthskillia/
 och wara theras Beskydh/ Men hwadh thet anlangar/
 att Tornen så när hwar andra äro bygdha/ så är thet för
 then skuldh/ att när Sienden kommer/ och will of nalkas/

Så hafwa wi Eldh på the samma Torn / som skal bränna /
 hwar effter wåra weeta sigh att råtta / widh hwadh Orth
 the skola sigh ställa: Vthom Muuren på Grenzen bo
 swarta Naguller / men på hwar Stjda elliest och öfwer
 heela Landet boo Chineser. Genom samma Grenzemuur
 gå 5. Portar / hwilka äro mycket smala och låga / att then
 som till Håst sitter och ther igenom rijder / måtte nogh
 bocka sigh: Föruthan thesse är inga andra Portar eller
 Gångar / som een kan slippa igienom. Lika hwadh an een
 kommer / om een elliest will till Hufwudhstaden Schiro-
 calgu; När man nu kommer till then Stadhen Schiro-
 calgu / så är then aff Steen mycket wäl och konstigdt bygd /
 hwilken besittes aff een Förste Schobam benemdh / så är
 dijt förordnat vthaff Stoortörsten som kallas Taibunuc /
 ther att förblifwa till een lång Tijdh: Then samma Stadh
 är mycket hög och kosteligh bygdh; Vppå Stadzmuurens
 Torn / som och i Fönstren / hafwa the små och stoora Sty-
 cken / Alla theas Stycken äro stackotta; Ther tämpte
 hafwa the och på Muurarne starck Wacht. När Soolen
 bergas / gifwa the medh tre Stycken tre gånger starck Lö-
 sen / och slå på Heerpuckor / hwilket altsåfort warar tre
 Tijmar in till Natten / sedan hålla the vppe; Sammlunda
 stluta och bulra the när Solen vpgår / och öppna inthee
 sina portar för kläckås. Vthi theas Stadh hafwa the och
 så skidna Klädher och bodar / m; allahanda färgor / på Blom-
 me och stäteliget wijs m; i ladhe. Theas Bodher äro fulla
 medh ätstilliga skidna waror / som vthwaldt godt Klädhe /
 ädla

Adla Steenar/ och elliest Uetlast/ Damast/ Tasse/ medh
 Arbetat Silfwer och Guldh/ såmpte allahanda slags
 Speceri/ som Socker/ Saneel/ Neglikor/ Antis/ Äpler/
 Arbuser/ Meloner/ Augurker/ Pomponer/ Rödslödt/
 huiitlödt/ Kätickor/ Purkaner/ i Kålgårderna wåra Bio-
 ler/ Mandler/ Molla/ Pasternaka som och Rabarbar/
 medh andra fremmande örter/ them wis icke alla kånna:
 In Summa/ man kan få alt hwadh een begiära will/ vthi
 theas Boddher till köps. The hafwa och Gårtdö/ Kro-
 gar/ Hoorhuus/ hwarest een hoop lättferdigt Folk sikh
 vppehålla. Ther hålles een skarp Disciplin vthi Lagh och
 Rätt; Tyfwerne blifwa hängdhe/ Mördare halshugne
 eller igenom stukne. Ifrån Schirgicalgu till Deschr/ som
 och så ligger i China/ är een Dagzreesa. Then Stadhen är
 aff Steen mycket stoor och långh byggt/ och som thet sänes
 skal man lijkwål i een Dagzreesa hirma fringh om honom/
 Tolff Thorn äro ther/ och på hwar t Torn hafwa the stoor
 och små Stycken liggandes Dagh och Natt; På een St-
 da om Stadhen hafwa the 5. Portar/ the samma äro stoor
 och bredha/ aff Jern och Jernspiskar sammanslagne/ ofwan
 på Portarne hafwa the Stycken/ hwar till Steenkulor och
 Woodh aff Jern äro giorda. Ifrån thenna Porten till then
 andra/ är een halff Dagh till gån. Vthi then Stadhen är
 een Ståthållare/ Först Salkin benämndh/ hwilken är till
 een Tjdh diit förordnat aff Steorförsten Bunasch: Ther
 i Stadhen drifwes stoor Handel/ och kan man alt få ther
 till köps; Han är och mycket Folkrikt/ att man om Mor-
 gontt:

257. gontijden måtte medh stoor Trångsell gå å igienom Folck-
hopen; Theras Huus/ som the herbärgera fremmande
Gesandter vthi/ är vthan Stadhen aff Steen bydh; The-
ras Brunnar äro aff grå Steen/ mycket wäl gjorde/ och
ofwan till aff Koppar artigt bestagna. Vthi Ståthålla-
rens Huus står stadige starkt Wacht/ medh Bardisaner
och Halff Månar/ och hafwa Stormlockor hengandes.
När Ståthållaren vthreeser/ så bäres ett golt Soolskygge öfwer ho-
nom. Från Schirogoroda till Jaru äro 3. Dagzreesor/ Then Stad-
dhen är äfwen så aff Steen mycket hög och bredt byggh/ then kan man
nappast halffander Dagzreesa omkring/ Han hafwer med gån-
och på rena stidan om Stadhen äro fyra stoor Portar / warvppå
een hooder stoor och små Stycken liggia / och ther hoos Steenkul-
lor/ till stoorleck aff eens Karls Huswudh. The samma Portarna äro
aff Jern wäl förwaradhe. I sine Bodhar hafwa the sköna Specerij
och allahanda Proviante / Vthi thenne Stadhen är inthet Ruum les-
dige/ ty alt är bebygdt medh sköna Huus och Bodher / Ther äro och
tweenne Ståthållare/ Förstar Bembij Och Fuzkar/ och när een kom-
mer i theras Hooff/ är thet som een komme i Paradis. Ifrån Sta-
dhen Jaru till Taptij äro tre Dagzreesor: Then samme är likså
aff Steen byggh/ hög och bredt/ och som sähes att man skall behöfwa
två Dagzreesor till att them omkring reesa. På rena Sijdhan om
Stadhen är 5. Portar/ mycket stoor/ aff Jern wäl förstreckte. Vthi
Stadhen äro alla Huusen och Bodher aff steen bygde/ Theras Bod-
dher äro fulle medh kostelige Währor / som och Wijnkjällare medh
allahanda slagz Wijn och Middh. Här äro tre Ståthållare eller
Landzhöfdingar/ som Förstarne Tobijan/ Enija och Snijam/ När
någon aff thesse tre reesa vthi / så löpa 20. Karlar för then medh små
Kriappar i Handen/ och bäres öfwer theras Huswuder gola Sool-
skyggen. Then gode Läsaren wille en tyckia illa wara/ att alt detta är
icke så wäl sammansatt som thet sigh borde/ ty Ryssarnas Art är så
dan. Men thenna Wägen är för thetta okunnig/ och mindre
någonzin beskriiffwa.

